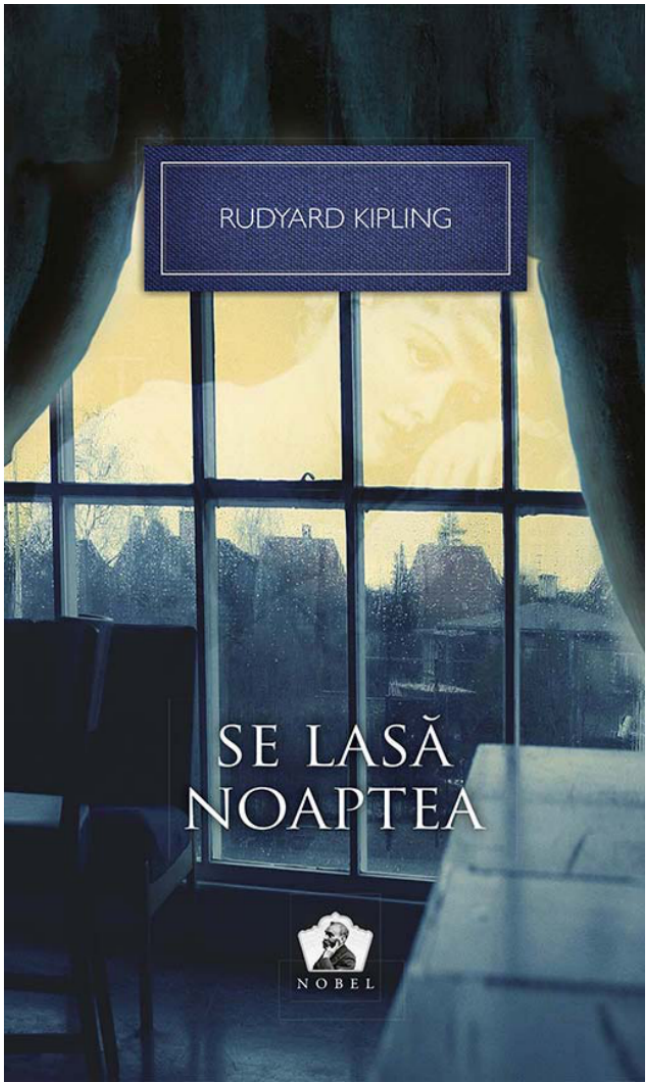
RUDYARD KIPLING
SE LASĂ NOAPTEA
NOBEL

Rudyard Kipling

Se lasă noaptea

Traducere din limba engleză de
Vlad Mușatescu

Editura LITERA
2012

Rudyard Kipling, *Th e Light Th at Failed*
Copyright © 2012 Editura Litera, pentru prezenta ediție
Foto autor: Elliott and Fry Collection/ Bassano Studios

Date despre colecția BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
Director: Marius Tucă
Director general: Dan Matiescu
Coordonator colecție: Ana-Maria Vulpescu
www.jurnalul.ro
www.bibliotecapentrutoti.ro

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
e-mail: comenzi@lira.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Irina Ilie
Corectori: Georgiana Enache, Cristiana Miu
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

ISBN ePUB: 978-606-686-540-1
ISBN PDF: 978-606-686-541-8
ISBN Print: 978-606-600-888-4

Motivația Juriului Nobel, 1907:

„Pentru puterea de observație, originalitatea imaginației, virilitatea ideilor și remarcabilul talent narativ care caracterizează creația acestui autor de reputație mondială.”

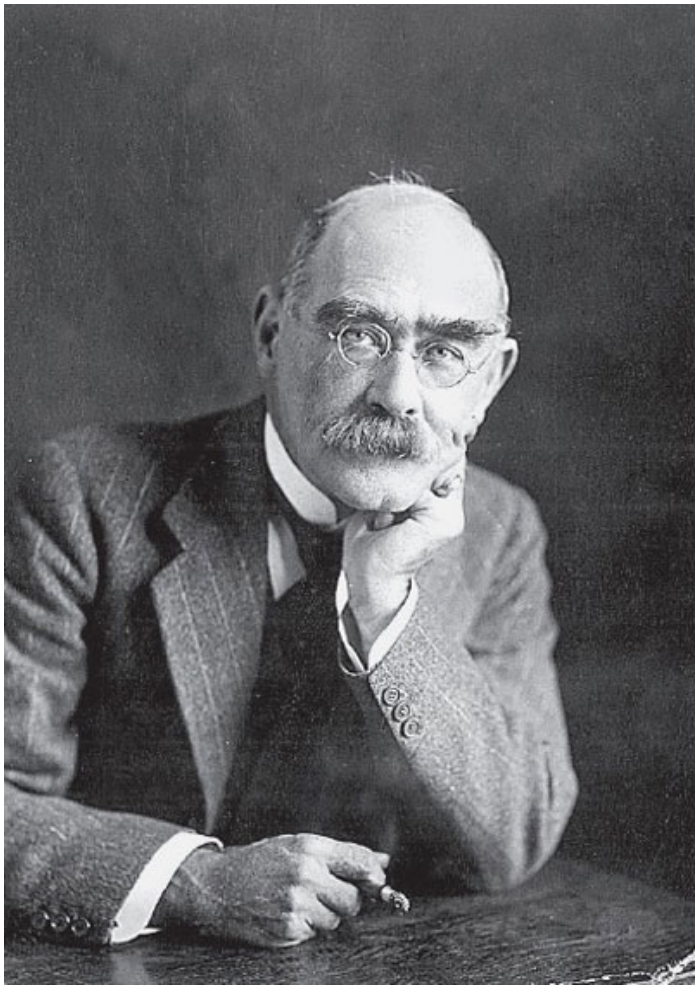

Rudyard Kipling (1865–1936)

Cronologie

1865 – Joseph Rudyard Kipling se naşte pe 30 decembrie, în Bombay, India, într-o familie metodistă. Este fiul lui Alice Macdonald şi al lui John Lockwood Kipling, care predă sculptura ornamentală pentru clădiri în Bombay. Va avea o soră, Alice, care se va naşte în 1868; fratele, John, născut în 1870, va muri prematur.

1868 – Familia Kipling se întoarce pentru scurtă vreme în Anglia.

1871 – Părinţii lui Kipling călătoresc în Anglia pentru a-i încredinţa pe Rudyard şi pe Alice unei familii – înrudite pe ramura paternă – „specializate" în creşterea şi în educarea copiilor de ofiţeri, în Southsea, lângă Portsmouth (clima din India fiind considerată nesănătoasă pentru creşterea unui copil). Experienţa produsă de educaţia extrem de severă, îngustă şi religios-fundamentalistă se va dovedi traumatică. Rudyard rămâne aici până în 1877, când mama sa, revenită pentru scurtă vreme din India, află despre condiţiile oferite copiilor de familia adoptivă.

1878 – Rudyard este înscris la un colegiu – nu prea de soi – destinat fiilor de ofiţeri, în localitatea Westward Ho!, North Davon. În cei patru ani petrecuţi aici, reflectaţi mai târziu în volumul *Stalky & Co.*, îşi va descoperi pasiunea pentru literatură.

1881 – Părinţii îi publică, făcându-i o surpriză, un prim volum de versuri: *Schoolboy Lyrics* (*Poezii lirice ale unui şcolar*).

1882 – Pleacă în India, se stabileşte în Lahore, oraş cu populaţie musulmană, şi se angajează la *Civil and Military Gazette*. Aici va publica articole, povestiri şi versuri reflectând colonialismul britanic din India.

1884 – Publică volumul *Echoes by Two Writers* (*Ecouri*), parodii scrise împreună cu sora lui Alice.

1885 – Intră în masonerie, în ritul Acceptat şi Liber.

1886 – Publică *Departmental Ditties and Other Verses* (*Cântece funcţionăreşti şi alte versuri*).

1887 – Se stabileşte în Allahabad şi se angajează la publicaţia *Pioneer*.

1888 – Publică *Simple povestiri de pe coline* (*Plain Tales from the Hills*), precum şi o serie tematică – *India Railway Station* – în şase volume.

1889 – Călătoreşte, ca trimis special al gazetei *Pioneer*, în Burma, Malaya, Singapore,

Hong Kong, Japonia și Statele Unite.

Se stabilește la Londra.

1890 – Începutul anului îi aduce o criză depresivă, provocată de eșecul relației cu pictorița Flo Garrard.

Publică *Se lasă noaptea* (*The Light That Failed*), un prim roman, cu numeroase elemente autobiografice, precum și o serie de articole. Romanul este primit cu rezervă de critici.

1891 – Călătorește în Africa de Sud, Australia, Noua Zeelandă și, pentru ultima oară, în India.

Publică o versiune extinsă a romanului *Se lasă noaptea*.

1892 – Se căsătorește cu Caroline Balestier, cetățean american, iar cavaler de onoare îi este scriitorul Henry James. Voiajul de nuntă în jurul lumii este întrerupt din cauza falimentului băncii lui Kipling, dar și pentru că soția lui rămâne însărcinată. Cei doi se stabilesc în orașul natal al lui Caroline, Battleboro, în Vermont. Se naște primul copil, Josephine. Mariajul scriitorului va sta cu totul sub semnul dominației soției.

Kipling publică romanul *The Naulahka: A Story of West and East* (scris în colaborare cu Wolcott Balestier, cumnatul și agentul său literar), precum și *Barrack Room Ballads and Other Verses* (*Balade de cazarmă și alte versuri*).

1894 – Apare primul volum din *Cartea junglei* (*Jungle Book*).

1895 – Apare *A doua carte a junglei* (*The Second Jungle Book*).

1896 – Se naște al doilea copil, tot o fetiță, Elsie.

Apare ciclul de poeme *The Seven Seas* (*Cele șapte mări*).

1897 – În urma unor neînțelegeri violente cu Beatty Balestier, cumnatul său, Kipling se mută împreună cu soția în Anglia, stabilindu-se în Rottingdean, Sussex. Se naște al treilea copil, John.

Apare romanul *Căpitanii curajoși* (*Captains Courageous*).

1899 – În timp ce vizitează Statele Unite, împreună cu familia, Kipling se îmbolnăvește grav de pneumonie. Îi moare fata cea mare, Josephine – tot de pneumonie.

Apar *Kipling's Poems*, *Stalky & Co.* (*Stalky and Co*, povestiri), *From Sea to Sea* (culegere în două volume a reportajelor scrise în călătoriile din 1889).

1901 – Își publică ultimul roman, *Kim*.

1902 – Cumpără o casă în Burwash, Sussex, unde va locui până la sfârșitul vieții.

Publică *Just So Stories: For Little Children* (*Povestiri aievea pentru copii mici*).

1903 – Publică volumul de poezii *The Five Nations* (*Cele cinci națiuni*).

1906 – Publică volumul pentru copii *Puck of Pook's Hill* (*Puck de pe dealul Pook*).

1907 – Primește Premiul Nobel pentru Literatură, fiind primul englez care se bucură de această distincție și, în același timp (record păstrat până azi), cel mai tânăr scriitor laureat cu Nobel.

Kipling mai fusese nominalizat anterior de două ori: în 1903 și în 1905. Dat fiind că regele Suediei moare cu puțin timp înainte de decernarea premiului, scriitorul nu

va mai ține uzualul discurs.

Vizitează Canada.

1910 – Publică *Rewards and Fairies*, conținând poemul său cel mai cunoscut, „Dacă…” („If”).

1913 – Vizitează Egiptul.

Este pusă în scenă, fără succes, o piesă scrisă în colaborare cu fiica lui, Elsie: *The Harbour Watch*.

1915 – Publică scrieri despre războiul aflat în desfășurare. Fiul său John moare în cursul bătăliei pentru Loos (Franța), eveniment traumatic pentru Kipling, inclusiv în sens fizic (aici își are originea ulcerul duodenal de care scriitorul va suferi pentru tot restul vieții).

1916–1919 – Publică articole și scrieri despre război.

1920 – Publică *Letters of Travel (1892–1913)*.

1923 – Devine rector al Universității St. Andrew din Scoția.

Publică *The Irish Guards in the Great War* (incluzând referiri la moartea fiului său) și *Land and Sea Tales for Scouts and Guides*.

1927 – Călătorește în Brazilia.

1928 – Publică *A Book of Words: Selections of Speeches and Addresses Delivered Between 1906 and 1927*.

1929–1931 – Publică, în trei volume, culegerea *Poems* (1886–1929), precum și două serii de povestiri.

1936 – Moare pe 18 ianuarie, în urma unei peritonite. Urna sa funerară va fi îngropată la Westminster Abbey.

1937 – Îi este publicată postum autobiografia, *Something of Myself*.

1937–1939 – Apare, în treizeci și cinci de volume, ediția integrală a operei lui Kipling: *The Sussex Edition of the Complete Works of Rudyard Kipling*.

1940 – Este publicată ediția definitivă a versurilor lui Kipling – *Rudyard Kipling's Verse*.

1985 – Apare volumul de schițe neincluse anterior în volume, *Kipling's India: Uncollected Sketches (1884–1888)*.

1990–2004 – Sunt publicate, în șase volume, scrisorile lui Kipling: *The Letters of Rudyard Kipling*.

MIHAI IOVĂNEL

Din discursul de acordare a premiului, prezentat de C.D. af Wirsén, Secretar Permanent al Academiei Sudeze, la 10 decembrie 1907*[1]

Propunerile pentru numele celor susceptibili de a primi Premiul Nobel pentru Literatură în acest an au fost numeroase și, ca atare, nu am dus lipsă de candidați îndreptățiți la această onorantă și râvnită distincție.

Dintre toți acești candidați, juriul Academiei Suedeze a ales un scriitor reprezentant al Marii Britanii. De secole, literatura engleză a înflorit și a rodit cu o minunată diversitate. Cînd lira nemuritoare a lui Tennyson a tăcut pentru totdeauna, s-a înălțat acel strigăt atât de obișnuit care se aude la dispariția oricărui uriaș al literaturii. Cu el măreața stirpe a poeziei s-a sfârșit, nimeni nu va mai putea prelua solia. Asemenea comentarii disperate s-au auzit și la noi[2] la dispariția lui Tegnér[3], dar nu s-a întâmplat așa, după cum a demonstrat buna zeiță a poeziei. Ea nu a pierit, nu a decăzut din înalta ei poziție, ci doar s-a înveșmântat altfel, încât să fie pe potriva vremurilor unei epoci noi.

În operele idealismului tennysonian există o pătrundere a privirii într-o rostire preceptibilă și nemijlocită. Dar trăsături ale idealismului se află, totuși, în concepțiile și în dăruirea unor scriitori care se deosebesc profund de el. În ale acelor scriitori care s-au aplecat mai ales asupra lumii înconjurătoare și care și-au câștigat renumele mai ales prin vivacitatea cu care au înfățișat diferitele aspecte ale clocotitoarei, răzbătătoarei vieți a vremurilor noastre, acea viață care adeseori este fremătătoare și tulburată de conflicte dureroase, plină de îngrijorări, ca și de neliniști. Această descriere se potrivește lui Rudyard Kipling, cel căruia Academia Sudeză îi decernează Premiul Nobel pentru Literatură în acest an. Despre el, un autor francez care a dedicat mult timp studiului literaturii engleze a scris acum mai bine de șase ani: „El, Kipling, este fără îndoială cea mai semnificativă apariție din ultimii ani în literatura engleză.” […]

Kipling a dobândit faimă și succes încă de foarte tânăr, dar a continuat să se perfecționeze mereu de atunci. Unii dintre biografii săi decelează trei direcții ale

scrisului său. Nota satirică este prezentă în primele sale volume de povestiri, cu amuzantele lor comentarii ale unei ireverențe unice în felul ei, ca și în mult discutatul roman *Se lasă noaptea*. Cea de-a doua direcție a operei lui Kipling este cea a compasiunii și a bunătății omenești, iar cea de-a treia este cea morală. Dacă o asemenea clasificare este sau nu de o anumită valoare în aprecierea operei, fiind, cum se întâmplă în asemenea cazuri, aplicabilă doar parțial întregii producții literare a autorului, un lucru este cert: Kipling a scris și a cântat cu toată încrederea, cu simț al datoriei și cu dragoste pentru țara sa. Dragostea pentru țară la Kipling nu reprezintă doar devotament față de insula regatului englez, ci, mai degrabă, o afecțiune profundă față de întregul Imperiu Britanic. Unitatea tuturor părților acestui imperiu este o îndelungată și fertilă aspirație a poetului. Este evident lucrul acesta în exclamația sa: „Ce știu despre Anglia cei ce cunosc doar Anglia?”

Kipling ne-a dăruit descrieri în culori vii ale multor țări. Dar suprafața picturală a lucrurilor nu este lucrul cel mai important în opera lui. El a avut totdeauna și peste tot un mare ideal înaintea ochilor lui: „Gata, da, gata, la chemarea datoriei” și apoi, când va veni vremea, „Să mergi la Dumnezeu ca un soldat”.

Acordându-i Premiul Nobel pentru Literatură în acest an lui Rudyard Kipling, Academia Suedeză dorește să ofere un omagiu literaturii Angliei, atât de bogată în nume glorioase, și celui mai de seamă geniu în arta narațiunii pe care această țară l-a dat în vremurile noastre.

Din *Nobel Lectures, Literature 1901-1967*, editor Horst Frenz, Elsevier Publishing Company, Amsterdam, 1969, traducere de Horia Gârbea, copyright © The Nobel Foundation 1932

1* Decesul regelui Oscar al II-lea al Suediei, la 8 decembrie 1907, nu a permis organizarea banchetului de acordare a Premiului Nobel, iar Kipling nu a putut ține obișnuitul discurs (n.ed.)

2 În Suedia (n.tr.)

3 Esaias Tegnér (13 noiembrie 1782–2 noiembrie 1846), poet și episcop suedez (n.tr.)

Secretul lui Kipling

Se lasă noaptea, primul roman al lui Rudyard Kipling, a fost scris în 1890, la solicitarea unei reviste populare în epocă, *Lippincott's Magazine*. La douăzeci și cinci de ani, Kipling era deja un scriitor de succes. Poemele, povestirile și reportajele pe care le publicase despre India îi creaseră o reputație rapidă în insula britanică. Totuși, *Se lasă noaptea* a fost primit cu răceală de critica vremii, iar de-a lungul timpului i s-au reproșat cărții tot felul de lucruri – cruzimea, caracterul melodramatic sau construcția implauzibilă. Dar, la fel de bine, toate acestea pot fi văzute și altfel: cruzimea era profetică; melodrama – inerentă; construcția fusese inspirată de întâmplări reale. Deși romancierul Kipling nu a ajuns să îl egaleze pe poet și pe povestitor (motiv pentru care a și abandonat genul la treizeci și cinci de ani – vârstă la care-și publică ultimul roman), romanele sale nu și-au pierdut niciodată cititorii, fiind reeditate fără întrerupere (și chiar ecranizate, cum s-a întâmplat în repetate rânduri cu *Se lasă noaptea*).

Romanul acesta ocupă un loc special între scrierile lui Kipling prin cantitatea de autobiografie încorporată. Începutul este inspirat de copilăria traumatizată a micului Rudyard, crescut de niște rude ale tatălui – bigoți care se foloseau de Biblie ca de un instrument de tortură. Pe doamna Jannett, personaj desprins parcă din galeria de sadici ai lui Charles Dickens, Kipling o cunoscuse foarte bine în persoana doamnei Holloway – femeia care îi crescuse (și Kipling, și sora lui, Alice, vor lăsa pagini de amintiri despre acest subiect). Apoi, orbirea personajului central al romanului, pictorul Dick Heldar, este un ecou al spaimei lui Kipling însuși că și-ar putea pierde vederea (ochii slabi l-au supărat toată viața; unul dintre critici chiar a găsit în miopia scriitorului o explicație pentru reaua lui orientare politică – sprijinirea militarismului și a colonialismului).

Însăși Maisie, prietena din copilărie pe care Dick o reîntâlnește peste ani în ceața londoneză, iubind-o fără speranță, este inspirată dintr-un personaj real – pictorița Flo Garrard. Kipling o cunoscuse pe Flo în adolescență, în 1880, la familia Holloway. Se îndrăgostise de această fată cu aspect androgin, sofisticată și bogată. La terminarea colegiului, în 1882, Kipling pleacă în India (unde va sta

șapte ani), dar Flo, care i-a devenit un fel de logodnică, rămâne în Europa. Relația nu rezistă din cauza indolenței fetei, care nu se obosește să-i scrie scrisorile pe care el le așteaptă. Totuși, cei doi se reîntâlnesc la întoarcerea lui Kipling în Anglia – în condiții asemănătoare celor descrise în roman. Dar, deși Kipling o curtează asiduu, se lovește de indiferența lui Flo, care, de fapt, nu este atrasă de bărbați. Deși biografii lui Kipling nu lămuresc dacă Flo i-ar fi mărturisit lui Rudyard orientarea lesbiană, cert este că – în succesiune rapidă – relația se rupe din nou, Kipling cade pradă unei depresii și apoi începe să scrie romanul *Se lasă noaptea*. A curs destulă cerneală pe seama lesbianismului lui Maisie din roman. (Nu au lipsit, în ultimele decenii, nici criticii care s-au străduit să demonstreze că însăși personalitatea lui Kipling avea o anumită componentă homosexuală, manifestată ici și colo în povestiri, sau că scriitorul ar fi avut o legătură cu Wolcott Balestier, cumnatul lui; deși astfel de încercări au rămas mai mult ca anecdotă, ele fac un pandant involuntar ironic feministelor care l-au criticat cu asprime pe Kipling pentru machismul său.) Într-adevăr, natura relației lui Maisie cu pictorița impresionistă și roșcată pare să trimită către o astfel de interpretare – dar, desigur, natura sexuală a relației dintre Maisie și „impresionistă” este mai mult sugerată decât explicită în roman, dat fiind codul moral pudibond al victorianismului. Faptul acesta nu face decât să amplifice misterul personajului (căci întotdeauna o inimă de gheață pare enigmatică). O referință apropiată a lui Maisie poate fi socotită Estella din romanul lui Dickens *Marile speranțe*, a cărei dragoste Pip încercase zadarnic să o cucerească. Dar adevărul este că, deși nefericirea lui Dick stârnește compasiune, Maisie n-ar trebui privită prin ochii slabi și victorieni ai lui Kipling–Dick: după cum criticii n-au obosit să arate, Maisie prezintă un stadiu incipient al femeii care vrea să-și construiască o carieră independentă de bărbat – femeia pe care secolul următor, al XX-lea, avea să o descopere atât de bine.

… Kipling nu a aflat niciodată părerea lui Flo Garrard despre *Se lasă noaptea*; a murit fără să știe că, pe exemplarul ei din roman, Flo scrisese: „Cine va citi această povestioară originală, deși cam încâlcită, se va îndoi de bună seamă că, în realitate, oamenii s-ar putea comporta la fel de prostesc și de enervant precum aceste personaje”[4].

MIHAI IOVĂNEL

4 Această prefață folosește informații culese cu precădere din biografia scrisă de Jad Adams – *Kipling*, Haus Books, Londra, 2005

Se lasă noaptea

I

— Ce ne face dacă ne prinde? zise Maisie, cu o nuanță de neliniște. Știi că n-avem voie să umblăm cu astea!

— O să mă bată, iar pe tine te va închide în camera ta, reflectă Dick fără ezitare. Ai cartușele?

— Da, le am în buzunar, dar se zdruncină rău când merg. Cartușele astea pot exploda?

— … Nu știu! Dacă ți-e frică, ia revolverul și lasă-mă să le duc eu.

Maisie mergea cu pași repezi, cu mâna deasupra periculosului pachet și cu nasul în vânt. Dick o urma, cu un pistol mic în mână.

Acești copii descoperiseră într-o zi că viața le-ar fi insuportabilă fără tragerea la țintă. După ce se gândise mult la asta și se lipsise de tot, Dick izbutise să economisească șapte șilingi și jumătate, cu care să plătească o armă proastă, de fabricație belgiană.

Maisie nu putuse să contribuie la asocierea lor decât cu suma de o jumătate de coroană: costul a o sută de cartușe.

— fii-e mai ușor să faci economii decât îmi e mie, zicea ea. Îmi plac lucrurile scumpe, și tu nu ții la așa ceva! De altfel, adăuga ea cu hotărâre, este de datoria băieților să se priveze…

Dick mormăise puțin la această socoteală, dar tot el mersese să cumpere munițiile pe care era vorba să le încerce acum.

Exercițiul revolverului nu intra în programul lor de toate zilele, după cum hotărâse persoana despre care se credea că ține loc de mamă acestor orfani. Dick era încredințat în paza ei de la zece ani, și de zece ani ea pusese conștiincios deoparte pentru dânsa banii pensiunii, destinați întreținerii orfanului de sub tutela ei. Era o văduvă înaintată în vârstă, doritoare, vai!, de a se recăsători, și, fie dintr-o ușurință inconștientă, fie dintr-o nevoie naturală de a-i face pe alții să sufere, ea aruncase povara unei vieți nesuferite pe acești umeri tineri. În locul duioșiei pe care o aștepta copilul, ea nu îi arătase decât dușmănie, apoi ură. Când, mărindu-se, el căutase să se facă iubit, ea îl întâmpinase cu bătaie. Orele pe care nu le consacra îngrijirii modestului său menaj le întrebuința la ceea ce numea ea educația morală a

lui Dick Heldar: religia, așa cum o putea concepe mediocra ei inteligență, și studiul textelor Bibliei; nu trecea niciodată de acestea. Când nu avea nici un motiv de nemulțumire personală împotriva elevului său, ea îi dădea să înțeleagă că el avea împovărătoare datorii față de Creator. Așa că Dick învățase să-l deteste pe Dumnezeu cu aceeași înverșunare cu care o detesta pe doamna Jannett. Ce se poate mai înspăimântător decât o astfel de stare sufletească la un copil?

Din ziua în care teama de o pedeapsă fizică îl îndemnă pentru prima dată să falsifice adevărul, ea îl socotea un mincinos incorigibil. De atunci, el începu să mintă firesc, dar mințea cu dibăcie, cu șiretenie… Și, ca să spunem așa, cu economie, neriscând niciodată cea mai simplă plăsmuire fără necesitate, neșovăind deloc, în alte ocazii, în fața celei mai cumplite închipuiri, numai ca ea să fie crezută și să-i ușureze puțin viața. În lipsa altor foloase morale, acestei educații îi datora cel puțin deprinderea de a trăi singur, care nu-i fu nefolositoare când se duse la colegiu, unde camarazii săi își băturâ joc de săracele lui haine peticite.

În timpul vacanței, el trecea sub autoritatea doamnei Jannett, care, pentru a nu-l lăsa să-și scuture lanțurile disciplinei în contact cu libertatea de afară, îl bătea mereu, sub un pretext sau altul, înainte ca el să fi petrecut douăzeci și patru de ore sub acoperișul său.

În timpul acesta, într-un an, toamna îi aduse o tovarășă de robie: un atom de fetiță cu cozi negre lungi și cu ochi cenușii care rătăceau fără zgomot în casă, tot așa de tăcută ca și el. În timpul primelor săptămâni, ea nu vorbi decât cu o capră, unica ei prietenă, care stătea în grădină. Doamnei Jannett nu-i plăcea acest animal, pe care nu-l găsea „creștin”, ceea ce, fără îndoială, era adevărat, și i-o spusese cu asprime nou-venitei.

— Bine! răspunse „atomul” cu un aer de hotărâre, îi voi scrie notarului meu că ești o femeie răutăcioasă. Ammoma este a mea, înțelegi? Numai a mea!

Doamna Jannett făcu un pas către vestibul, unde se găseau așezate umbrelele… și bastoanele. „Atomul” înțelese, tot atât de ușor ca și Dick, ce însemna aceasta.

— Eu am mai fost bătută, reluă ea liniștită, și mai tare n-ai să mă poți lovi niciodată. Dacă mă vei atinge, îi voi scrie notarului meu că nu-mi dai să mănânc îndeajuns. Nu mi-e teamă de dumneata.

Doamna Jannett nu se mai duse până la vestibul. Cât despre fetiță, după o pauză, pentru a se asigura că tot pericolul trecuse, plecă să o găsească pe Ammoma în grădină și vărsă lacrimi amare pe gâtul prietenei sale.

Dick află că o chema Maisie. Mai întâi, el o văzu cu ochi răi; se temea să nu-i stingherească puținul de libertate de care încă se bucura. Nu se întâmplă nimic, micuța se feri de orice apropiere prietenoasă și îl lăsă pe Dick să facă primul pas. Cu mult înainte de sfârșitul vacanței, durerea pedepselor suferite laolaltă îi apropiase pe cei doi copii, obligați să se ajute în tăcere pentru a înșela tirania

paznicului lor.

Când sosi clipa în care Dick trebuia să se întoarcă la colegiu, Maisie murmură încet:

— De acum înainte va trebui să ies singură din încurcături! Dar adăugă îndată, ridicând cu energie capul: Ei bine, mă voi descurca! Știi, mi-ai promis că-mi faci cadou o zgardă din fire de paie pentru Ammoma. Trimite-mi-o imediat!

O săptămână mai târziu, ea îi scria pentru a cere zgarda odată cu întoarcerea poștei și se mira că lui Dick i-a trebuit atâta timp ca să i-o procure. Când în sfârșit i-o trimise, ea uită cu desăvârșire să-i mulțumească.

Vacanța trecu și reveni de mai multe ori. Dick se transformă într-un tânăr deșirat, mai timid ca niciodată în hainele lui rupte. Doamna Jannett nu renunțase niciodată în privința lui la procedeele ei de altădată, dar pedepsele colegiului, unde era bătut în medie de trei ori pe lună, întreceau marginile răbdării și ale disprețului pentru slaba vigoare a acestei cotoroanțe.

— Ea nu-mi face așa rău, îi explica el lui Maisie, care îl îndemna la răzvrătire. Și apoi, când mă burdușește e mai puțin rea cu tine…

Își târa zilele, neglijat în ceea ce privește corpul, sălbatic în instincte. Cei mai mici dintre camarazii săi de la colegiu băgaseră de seamă că el avea momente de furie când îi lovea dintr-o dorință de a experimenta. De mai multe ori, îmboldit de același spirit de răutate, el încerca s-o facă să plângă pe Maisie, dar fetița știa să se apere:

— Tu nu găsești că noi suntem, amândoi, destul de nenorociți și așa? îl întreba ea. Pentru ce să ne chinuim mai mult? Mai bine să căutăm lucruri care să ne distreze! Și să uităm restul…

Revolverul fusese rezultatul acestei căutări.

Copiii nu se puteau folosi de el decât în partea cea mai noroioasă a plajei, acolo jos, departe de trăsurile băilor și de zăgazuri, sub povârnișurile năpădite de iarbă ale fortului Keeling. În această parte, refluxul descoperea aproape două mile de pământ! Lăsa în urma lui bancuri de nămol felurit colorate, care, sub razele soarelui, răspândeau dezgustătoare miasme de alge putrezite. Era deja târziu, după-amiază, când Dick și Maisie atinseră scopul cursei lor.

Ammoma îi urmase, alergând cu răbdare în urma lor.

— Uf!… Marea miroase foarte urât pe aici! spuse Maisie adulmecând. Nu-mi plac miasmele astea!

— fiie nu-ți place niciodată nimic din ceea ce nu este făcut într-adins pentru tine! îi răspunse cu asprime Dick. Dă-mi cartușele. Vreau să trag eu primul… La ce distanță crezi că pot să bată revolverele astea mici?

— Oh! Bat cel puțin o jumătate de milă. Și fac zgomot!… Ia bine seama la cartușe! Nu-mi plac chestiile astea dințate pe care le au pe margini. Fii atent, Dick!

— Să n-ai nici o teamă. Știu să trag. Eu am să trag în dig.

Trase un foc, și Ammoma fugi behăind… Glonțul făcuse să sară câțiva stropi de noroi la dreapta pilonilor înghirlandați de vareci.

— Bate sus și deviază în partea asta, spuse Dick. La rând, Maisie. Nu uita că se descarcă violent.

Maisie luă pistolul și înaintă cu grijă până la marginea lacului de noroi, ținând degetul deasupra piedicii, și buzele și ochiul stâng strânse cu putere, pentru a ținti. Dick se așeză pe un bolovan, pregătindu-se să râdă, Ammoma se apropie, oarecum neîncrezătoare. Capra era supusă unor experiențe neobișnuite în plimbările de după-amiază, ea nu se mai mira de nimic. Găsind cartușiera deschisă pe pământ, începu să o scormonească cu botul.

Maisie trase, dar nu putu să distingă unde se duse glonțul.

— Eu cred că am atins farul! zise ea, străjuindu-și ochii pentru a cerceta întinderea mării pustii.

— Și eu sunt sigur că ai nimerit în semnul de oprire de la Marazion, spuse Dick cu o bolboroseală batjocoritoare. fiintă joasă și la stânga, poate ești mai îndemânatică… Oh, privește la Ammoma, s-a apucat să mănânce cartușele!…

Maisie se întoarse cu revolverul în mână, foarte repede, ca să o vadă pe Ammoma cum aleargă din fața pietrelor pe care Dick i le azvârlea. Într-adevăr, nimic nu este sfânt pentru o capră! Când te gândești că asta, bine hrănită de stăpâna sa care o adora, îndrăznea să devoreze muniții!

Maisie alergă să se încredințeze că Dick nu o înșelase câtuși de puțin…

— Da, a mâncat două. Groaznic animal! Îi vor forfoti în stomac și o vor arunca în aer! Ar fi una bună!… Oh, Doamne, Dick! Te-am împușcat?

Revolverele sunt jucării perfide în mâinile copiilor. Maisie nu putea să explice cum se făcuse, dar un nor de fum negru o despărțea de Dick, și ea, biata micuță, era sigură că lovitura pornise chiar spre fața tovarășului său.

Îl zărise scuipând și aruncându-se în genunchi. Fugi înaintea lui și strigă:

— Nu ești rănit, nu-i așa? N-am făcut-o într-adins!…

— Desigur că n-ai făcut-o înadins! spuse Dick, ștergându-și obrajii, în timp ce fumul se împrăștia. Însă aproape m-ai orbit! Și apoi, această pulbere mirositoare este o oroare!

Nu departe de acel loc, o mică urmă cenușie arăta pe o piatră traiectoria glonțului. Maisie începu să scâncească.

— Taci, spuse Dick, ridicându-se dintr-o săritură și scuturându-se. N-am nimic.

— Nu! protestă Maisie, dar aș fi putut să te ucid! Ce-aș fi făcut atunci?

Și colțurile gurii i se lăsară în jos, ca și cum ar fi fost gata să izbucnească în lacrimi.

— Ei bine, te-ai fi întors acasă și i-ai fi povestit totul doamnei Jannett!

Dick făcu o grimasă de plăcere la acest gând, apoi, îndulcindu-şi vocea, spuse:

— Te rog, nu te chinui! De altfel ne pierdem timpul, trebuie să ne întoarcem pentru ceai. Eu vreau să mai încerc.

Maisie nu aştepta decât o încurajare ca să izbucnească în lacrimi, dar nepăsarea lui Dick, a cărui mână tremura totuşi strângând cartuşiera, o făcu să se reţină. Se culcă la pământ, cu inima strânsă, în timp ce el bombarda metodic digul.

— În sfârşit! strigă el văzând o bucată de algă detaşându-se şi căzând.

— Lasă-mă să încerc şi eu, zise Maisie cu autoritate. Voi trage mai bine acum.

Începură să tragă, fiecare la rândul său, atât de mult încât micul revolver era gata să se strice în mâinile lor. Ammoma, care continua să stea departe de ei – căci putea să facă explozie dintr-o clipă în alta –, păştea la o anumită distanţă, întrebându-se de ce îi tot aruncau pietre. În curând văzură o bârnă plutind în mijlocul unei mocirle şi o luară drept ţintă, aşezându-se unul lângă altul, deasupra taluzului fortului Keeling.

În acest timp, pistolul, stricat cu desăvârşire, se arăta din ce în ce mai recalcitrant.

— În vacanţa viitoare, spuse Dick, vom cumpăra un altul cu percuţie centrală; va avea bătaie mai lungă.

— Pentru mine nu mai există o vacanţă viitoare, zise Maisie. Plec.

— Unde pleci?

— Nu ştiu. Notarul meu i-a scris doamnei Jannett. Trebuie, mi se pare, să plec să-mi fac educaţia în altă parte, nu ştiu unde, poate în Franţa. Sunt mulţumită că plec.

— Mie nu-mi place asta! Cred că eu voi rămâne aici… E adevărat, Maisie, că pleci? Atunci, vacanţa asta este ultima pe care o petrec cu tine? Şi eu mă întorc la colegiu săptămâna care vine! Voiam…

Sângele lui tânăr îi împurpură obrajii. Maisie smulgea mereu mănunchiuri de iarbă şi le arunca pe povârniş în jos, către o glaucia cu corolă galbenă, care, la mângâierea vântului, făcea semne singuratice din cap colosalelor bancuri de nisip şi mării de un alb lăptos.

— Aş vrea să te revăd din când în când, zise ea după o tăcere. Tu?

— Şi eu, însă ar fi mai bine să ţinteşti mai precis, adineauri… când ai tras…

Maisie îl privi o clipă cu ochi mari. Era acelaşi băiat care, cu zece zile în urmă, îi împodobise coarnele Ammomei cu fâşii de hârtie şi apoi, aşa gătită, trimisese sărmana capră să-şi plimbe ruşinea pe drumul public?

În sfârşit, îşi coborî privirea. Nu, acesta nu putea fi acelaşi Dick.

— Eşti un dobitoc! zise ea cu un ton de mângâietor reproş. Şi apoi,

imediat, instinctul îi inspiră un atac indirect: … Nu ești decât un egoist! Închipuiește-ți ce s-ar fi ales de mine dacă acest oribil glonț te-ar fi atins! Nu sunt deja destul de nenorocită?

— Pentru ce ești nenorocită? Pentru că o părăsești pe doamna Jannett?

— Oh, nu!

— Atunci, pentru că mă părăsești?

Nu primi nici un răspuns. Dick nu îndrăznea să o privească. Simțea, nelămurit, că cei patru ani petrecuți alături îi legaseră. Și cu cât simțea mai mult, cu atât era mai puțin în stare să o exprime. Ea sfârși prin a-i spune:

— Nu știu! Poate pentru asta. Eu cred…

— Trebuie să știi! Nu cred!

— Să ne întoarcem! zise Maisie cu voce slabă…

Însă Dick nu era dispus să bată în retragere.

— Nu știu cum să spun, reluă el cu un ton rugător, dar îmi pare foarte rău că te-am necăjit alaltăieri cu privire la Ammoma. Acum totul s-a schimbat! Înțelegi, Maisie? De ce nu mi-ai spus că trebuie să pleci și m-ai lăsat s-o aflu eu?

— Te înșeli, Dick! Eu ți-am spus. Nu voiam să-ți facă rău…

— E posibil! Însă, iată, sunt ani de când trăim în același loc și nu știam că țin atât la tine.

— Oh, ții la mine, Dick?

— Altădată, poate nu, acum însă e adevărat!… Și tu, Maisie, scumpa mea Maisie, te rog, spune-mi, îmi ești tot atât de apropiată?

— Fără îndoială că-ți sunt apropiată! Dar la ce ne-ar folosi asta?

— Cum?

— Fiindcă plec!

— Da, însă dacă îmi făgăduiești, înainte de a pleca… Să-mi făgăduiești numai, vrei?

Pentru a doua oară, cuvântul „dragă” îi veni pe buze, chiar firesc, ca și cum s-ar fi obișnuit să-l pronunțe. În existența sa la doamna Jannett și la colegiu nu se obișnuise câtuși de puțin cu termenii duioșiei și îi trebuia mai întâi instinct pentru a-i găsi. Îi apucă mâna înnegrită de fumul pulberii.

— Făgăduiesc, spuse solemn Maisie. Dar dacă te iubesc nu mai e nevoie de făgăduieli.

— Mă iubești deci?

Și ochii li se întâlniră fără veste, după câteva minute, traducând ceea ce buzele lor nu aveau îndemânarea să exprime…

— Oh, Dick, nu, te rog! Totul era plăcut în dimineața asta, și acum iată că totul s-a schimbat!

Ammoma îi privea de departe. Îi văzuse adesea pe stăpânii ei certându-se, niciodată însă nu-i văzuse îmbrățișându-se. Frumoasa cu ochi albaștri, mai

învățată, înclina capul cu un aer aprobator. Sărutarea lor nu era fără pereche, însă era prima pe care ar fi primit-o sau ar fi dăruit-o vreodată, în afară de acelea pe care le impunea datoria. Da, prima sărutare. Ea le deschise noi orizonturi, către lumi necunoscute și glorioase! Și pentru că sufletul se înălțase deasupra pământului și se îndepărtase de casa unde îi aștepta ceaiul, ei rămaseră în liniște mult timp, așezați unul în fața altuia cu mâinile împreunate.

— Nu mai poți să mă uiți acum, zise în sfârșit Dick.

Simțea pe obraz o urmă mai arzătoare decât cea a pulberii.

— În nici un caz nu te voi uita! răspunse Maisie.

Se priviră și văzură că nici unul, nici altul nu mai semăna cu prietenul de adineauri. Un miracol îi transformase, un mister pe care ei nu-l puteau pătrunde. Soarele apunea și vântul serii adia în lungul povârnișurilor plajei.

— Am întârziat prea mult la ceai, zise Maisie, să ne întoarcem.

— Mai întâi să consumăm restul de cartușe, propuse Dick.

Și o ajută pe Maisie să coboare povârnișul fortului până la mare. Un coborâș pe care ea l-ar fi putut face singură foarte ușor, chiar alergând. Tot atât de serioasă ca el, în acest timp, ea luă mâna mâzgălită pe care i-o întindea tovarășul ei.

El se înclină cu stângăcie; atunci ea îi dădu drumul, și el roși.

— E foarte drăguță mâna ta, îi zise Dick.

— Aș! răspunse ea, cu un surâs de cochetărie satisfăcută.

Fata stătu în picioare alături de Dick, în timp ce el își încărca revolverul ca să tragă spre mare, pentru ultima dată, cu o vagă idee în minte că o proteja pe Maisie contra tuturor pericolelor din jur. O mocirlă așezată deasupra unui banc de nămol reținea ultimele raze ale soarelui, transformat la orizont într-un disc de un roșu aprins. Această lumină îi atrase atenția lui Dick o clipă; apoi, el îndreptă arma către larg… Se simți atunci învăluit din nou de o atmosferă de miracol, căci o avea lângă el pe Maisie, care-i promisese că-l va iubi întotdeauna, până când…

Un suflu de vânt, care devenea din ce în ce mai puternic, îi arunca în față părul negru și lung al prietenei sale, în timp ce ea, în picioare lângă el, cu o mână pe umărul său, se întorcea puțin ca să cheme capra, și într-o clipă el fu în întuneric, într-un întuneric dureros…

Glonțul se cufundă șuierând în marea pustie.

— fiintă greșită! spuse el, clătinând capul. Nu mai sunt cartușe. Să ne grăbim spre casă.

Nu se zoriră deloc. Merseră foarte încet, la braț, și foarte nepăsători că Ammoma, neglijată, cu explozivul în corp, ar putea să sară în aer sau că ea continua să alerge în urma lor, căci ei intraseră în posesia unei moșteniri aurite, de care se bucurau fără a se grăbi, cu înțelepciunea nepăsătoare a tinereții.

Dick avea idei de viitor.

— Eu, zise el, eu voi fi… Ezită o clipă. Nu știu bine ce voi fi. S-ar putea întâmpla să nu-mi iau examenele. Însă, de exemplu, eu fac minunate caricaturi profesorilor mei. O la la! Dacă ai vedea…

— Ei bine, fă-te artist, atunci! zise Maisie. Tu îți bați joc întotdeauna de schițele mele; poate că tu vei reuși!

— Nu voi mai râde niciodată de ceea ce vei face, îi răspunse el. Hotărât, voi fi un artist și voi crea capodopere.

— Artiștii au întotdeauna nevoie de bani, nu-i așa?

— Am o rentă de trei mii de franci pe an. Tutorii mei mi-au spus că voi dispune de ea la majorat. Ar fi de-ajuns pentru început.

— Oh! Eu sunt mai bogată, zise Maisie. Voi primi șapte mii cinci sute de franci de îndată ce voi avea douăzeci și unu de ani. De aceea doamna Jannett e mai bună cu mine decât cu tine. Dar îmi este egal, aș fi preferat să am pe cineva care să mă iubească, un tată și o mamă.

— Îmi aparții, ești a mea pentru totdeauna! zise Dick.

— Da, ne vom aparține pentru totdeauna. Ce bine e…!

În timp ce vorbea, ea îl strângea de braț. Întunericul, bun paznic, îi ascundea pe amândoi… Dick nu putea să zărească decât profilul lui Maisie și obrazul ei, cu umbra genelor lungi care îi voalau ochii cenușii. Astfel, îndrăzni să se oprească o clipă înaintea ușii casei și să se despovăreze de mărturisirea care de două ore îi venea mereu din inimă pe buze:

— Te ador, Maisie! șopti el.

Îi păru că murmurul vocii sale umplea întinderea și răsuna în lungul și în latul acestei lumi, pe care, mâine și în zilele următoare, își făgăduia să o cucerească pentru ea.

Intrară.

Pentru bunul renume al disciplinei, e mai bine să nu descriem scena care urmă. Mai întâi, ora mesei trecuse de mult, și apoi Dick era cât pe ce să se împuște cu o armă oprită. Doamna Jannett îl primi cu amenințări îngrozitoare.

— Mă jucam, explică învinuitul, și pistolul s-a descărcat singur.

Imposibil, într-adevăr, de a-și ascunde obrazul, împestrițat de bobițe de pulbere.

— Dacă îți închipui că ai să mă bați iar, adăugă el, te înșeli. N-ai să mă mai atingi niciodată, înțelegi? Poftește și adu-ne ceaiul!… N-ai avea pretenția să ne oprești mâncarea?…

Doamna Jannett deschise gura, dar nu scoase nici un cuvânt. Era galbenă de mânie. Maisie nu zicea nimic, totuși îl încuraja din ochi pe Dick. Seara se desfășură groaznic. Doamna Jannett profetiza o judecată imediată a Providenței, urmată de o coborâre a vinovatului în infern. Însă Dick era în paradis și nu înțelegea nimic.

Tocmai când el urcă să se culce, această femeie își regăsi spiritul ei rece. Dick îi urase noapte bună lui Maisie, cu ochii plecați și de la depărtare.

— Dacă nu ești un gentleman, străduiește-te să fii manierat! îi spuse doamna Jannett pe un ton iritat. Poate că iar te-ai certat cu Maisie, fără îndoială!

Aceasta însemna că uitase sărutul obișnuit de seară. Maisie, palidă, cu buzele albe, îi oferi obrazul cu un aer de indiferență senină, și Dick i-l sărută respectuos, ieșind imediat roșu ca jăraticul.

În noaptea aceea avusese un vis înspăimântător: cucerise lumea toată și i-o aducea lui Maisie într-o cartușieră, dar ea o punea la picioare și în loc să-i spună „Mulțumesc!” striga: „Unde este zgarda de fire de paie pe care mi-ai promis-o pentru Ammoma? Egoistule, du-te!”

II

— Nu doresc răul publicului englez, dar aș vrea să văd câteva mii dintre cititorii noștri împrăștiați printre aceste stânci! N-ar mai fi atât de grăbiți să-și primească ziarul de dimineață. Închipuiește-ți-i pe bunii noștri burghezi: „Amicul Justiției”, „Cititorul asiduu”, „Pater-familias”, și pe concetățenii lor pârjolindu-se pe acest nisip înfierbântat.

— … Cu o cârpă albastră peste față și cu hainele zdrențuite! … Are cineva un ac? Eu am o bucată de pânză de împachetat.

— Îți dau eu un ac de saltea pentru șase inchi din pânza dumitale; am genunchii pantalonilor găuriți.

— Șase inchi! De ce nu șase pogoane, din moment ce ești aici?…

— Dă-mi acul îndată, voi vedea ce pot rupe pentru dumneata din marginea acestei bucăți de pânză. Abia am cu ce să-mi apăr prețiosul corp împotriva intemperiilor… Ce tot schițezi pe veșnicul dumitale album, Dick?

— O schiță, „corespondentul nostru special înnoindu-și garderoba”, replică Dick.

Fapt este că tovarășul său, după ce se dezbrăcase de niște pantaloni de călărie, uzați până la curea, făcea niște încercări ciudate pentru a așeza o bucată de pânză groasă cel puțin peste cea mai largă ruptură și gemea, cu gesturi de disperare, constatând gravitatea pagubei.

— Pânză de împachetat, dacă vrei. Chiar pânză! Niciodată nu voi avea destulă! Hei, pilotule! Vrei să-mi dai toate pânzele canonierei voastre?

Un cap împodobit cu un fes se ivi o clipă, printr-o deschizătură din partea din urmă a corabiei, se clătină de două ori într-un larg surâs și dispăru. Omul cu pantalonii rupți, îmbrăcat numai cu jacheta și cu o cămașă de flanelă gri, își continua cârpitul fantezist, în timp ce Dick pufnea în râs deasupra desenului său.

Douăzeci de canoniere înconjurau un banc de nisip, unde mișunau soldați aparținând diferitelor corpuri de armată. Unii se scăldau, alții își spălau hainele. Un morman de scripeți, de saci cu zahăr, cu făină și de muniții navale semnalau punctul în care unul dintre vase fusese forțat să debarce în grabă toată încărcătura. Un dulgher din flotă, plin de ceruză, înjura energic, căznindu-se să apropie cele

două margini, arse de soare, ale unei crăpături largi din coca.

— În primul rând se strică această afurisită de cârmă! zicea el, condamnând tot universul. Apoi, catargul! Și la urmă, când dracul ăsta de vas nu știe ce să mai inventeze, iată că se desface ca un lotus chinezesc!

— Exact ca și pantalonii mei, frate necunoscut! zise croitorul improvizat, fără a-și ridica ochii de la opera sa. Ah, Dick, mă întreb când voi revedea un magazin adevărat…

La acest strigăt din inimă, nu era alt răspuns decât necurmatul murmur iritat al Nilului. Valurile sale se năpusteau în lungul unui zid de bazalt povârnit și se spărgeau spumos într-un baraj de stânci, la o jumătate de milă în josul bancului de nisip. S-ar putea spune că întinderea galbenă a fluviului căuta să-i împingă pe oamenii albi către țările lor îndepărtate. Un miros de noroi, indescriptibil, se ridica în aer deasupra albiei descoperite prin scăderea apelor, și era, în același timp, apărarea unei munci aspre pentru echipajele vaselor, în navigația lor către sud, de-a lungul adâncurilor. Pustiul se întindea până aproape de mal, unde era campat, printre mici dune cenușii, roșii sau negre, câte un corp de călăreți pe cămile. Consemnul era ca nimeni să nu se depărteze de corăbii. Într-adevăr, nu fusese nici o alarmă și nici o luptă timp de câteva săptămâni, dar Nilul era un dușman împotriva căruia trebuiau să se lupte; curenți după curenți, stânci după stânci, grupe de insule după altele, atât de multe, încât oamenii pierdeau sentimentul depărtării, al direcției, mult timp. Mergeau de ceva timp, nu știau unde. Făceau un lucru, nu mai știau ce. Înainte se întindea drumul mișcător al fluviului, în cealaltă extremitate se găsea un oarecare Gordon, care-și apăra viața într-un oraș numit Khartoum. Coloane de trupe se găseau azi în acest pustiu și mâine în altele. Se găseau pe fluviu, în susul și în josul lui. Unii așteptau în jos, la nord, clipa îmbarcării. Alții se pregăteau, la rândul lor, pentru plecarea către Assiot și Assuan. Vuiete stranii, zgomote vagi, zvonuri adevărate sau false alergau, zburau, circulau de colo colo, pe suprafața acestei țări dezolante care se întindea de la Suakin la a șasea cataractă, și soldații presupuneau, în genere, că într-un loc se găsea un șef suprem, care conducea toate aceste mișcări…

Rolul acestei coloane navale era să păzească vasele de valuri, să protejeze recoltele de pe marginile fluviului împotriva călcării de către oamenii ce trăgeau corăbiile în acele direcții, să doarmă și să mănânce când se putea și să se arunce când avea ocazia, fără împotrivire, în gura flămândă a valurilor Nilului.

Corespondenții ziarelor asudau și-și rupeau picioarele în rând cu soldații, într-o ignoranță aproape completă față de ceea ce se petrecea. Trebuiau însă să distreze, să reușească să excite Anglia, la ora dejunului ei, în fiecare dimineață, trebuiau să dea socoteală ziarelor că Gordon era mort sau viu, că armata de ajutor era decimată de lupte, de nisip sau de apă. Campania din Sudan, foarte pitorească, se preta într-un cuvânt la descrieri vii și însuflețitoare. Din timp în timp, se aranja

să fie ucis câte un corespondent special, ceea ce aducea serioase avantaje foii care-l întrebuința, și mai ales tactica bătăilor africane, cu luptele lor corp la corp și incidentele lor eroice, dădea naștere la miraculoase salvări, demne să fie telegrafiate cu optsprezece penny cuvântul. Un număr mare de reporteri însoțeau diversele detașamente. Unii dintre ei, rămași aproape veterani, se țineau în urma cavaleriei de pe vremea ocupării orașului Cairo, în 1822, sub domnia efemeră a lui Arabi pașa; aceștia fuseseră martorii primelor încăierări nenorocite de lângă Suakin. Ei trăiseră aceste oribile zile de nesiguranță, când erau masacrate santinele, în fiecare noapte, pe negândite. Alții îi urmaseră pe nou-veniți, recruți aduși în vârtej prin capătul unui fir telegrafic, pentru a-i înlocui pe alții mai bătrâni, morți sau răniți.

Printre cei mai vechi, printre aceia care trăiseră mult timp amăgirile serviciului poștal și prețuiseră valoarea mârțoagelor egiptene, cumpărate de la Cairo sau de la Alexandria, printre aceia care știau să ademenească un telegrafist recalcitrant sau să potolească vanitatea jignită a vreunui ofițer de stat major ținând la reguli învechite, primul dintre toți era omul pe care noi l-am văzut adineauri în cămașă de flanelă, brunetul Torpenhow, el însuși.

El reprezenta Sindicatul Central al Presei în campania actuală, și tot el îl reprezentase și în războaiele trecute. Sindicatul nu ținea să i se dea socoteli scrupulos de exacte asupra operațiunilor militare: cum el se adresa marelui public, tot ceea ce cerea era culoarea locală și o mare abundență în detalii, căci un soldat care, fără a ține seama de disciplină, a ieșit din rânduri pentru a-și ajuta un camarad aducea mai multă bucurie în Anglia decât douăzeci de generali deveniți pleșuvi de truda supravegherii detaliilor serviciilor tehnice ale intendenței.

Torpenhow zărise, într-o zi, la Suakin, un tânăr așezat pe marginea unei redute părăsite, aplecat asupra unui carton. Acest tânăr desena liniștit un grup de cadavre întinse pe câmpia de nisip.

— Pentru cine? îl întrebă el scurt.

Ziariștii, ca și comis-voiajorii, se opresc să-și vorbească la drumul mare.

— Pentru mine! răspunse tânărul fără a-și ridica ochii. Aveți tutun?

Torpenhow așteptă să-și termine schița, apoi, după ce o privise, îl întrebă:

— Ce faci pe aici?

— Nimic. Treaba se îngroașă, eu am venit. Sunt mulțumit să lucrez în șantiere, la pictarea clădirilor, poate și să fiu însărcinat cu paza vreunei mașini hidraulice. Nu știu nici eu bine.

— Ai destulă îndrăzneală ca să faci mai mult, replică Torpenhow, privindu-și în față noua cunoștință. Desenezi întotdeauna așa de bine ca acum?

Dick își arătă schițele, una după alta, anunțând scenele desenate.

— *Răscoală pe o corabie cu porci chinezești*, *Supraveghetor înjunghiat de un comprador*, *Catargiu somalez biciuit*, *Obuz explodând pe câmpul din Berbera*,

Soldați morți, efect de lună, lângă Suakin…

— Hm! făcu Torpenhow, nu vreau să spun că nu-mi plac toate aceste schițe à la Verestchagin[5]; dar, gusturile și culorile… Ai ceva de făcut acum?

— Nu, mă distrez aici…

Torpenhow cuprinse dintr-o aruncătură de ochi spectacolul dezolant dimprejur.

— Pe cinstea mea, ai un fel ciudat de a te distra! Ai bani?

— Destul ca să trăiesc. Spune-mi, ai vrea să mă angajezi, din întâmplare, pentru campanie?

— Eu nu, poate sindicatul meu. Ai talent și presupun că nu vei fi pretențios cu leafa!

— Nu, nu încă, aștept o ocazie mai bună.

Torpenhow aruncă din nou o privire aprobatoare asupra desenelor.

— Da, zise el, ai dreptate să pui mâna pe ocazia care ți se va ivi.

Călare pe cal, intră repede pe poarta celor „Două vase de război”, traversă orașul în galop și expedie următoarea depeșă:

„Găsit desenator bun. Abil și ieftin. Trebuie să hotărâm! Va face ilustrații.”

Tânărul, așezat pe meterezul redutei, continua să dea din picioare, murmurând:

— Știu bine că norocul va veni până la urmă, azi, mâine! Dar, pe Jupiter, va trebui să-mi câștig timpul pierdut, dacă voi scăpa viu de aici!

Seara, Torpenhow îl anunță pe noul său prieten că Sindicatul Central al Presei consimțea să-l pună la încercare, plătindu-i întreținerea și toate cheltuielile timp de trei luni.

— Și, apropo, cum te numești?

— Dick Heldar. Îmi lași libertatea alegerii lucrului?

— Ești pus la încercare. Trebuie să-ți justifici alegerea. Te sfătuiesc să nu mă părăsești. Merg în interiorul țării cu o coloană și voi face tot ceea ce voi putea pentru dumneata. Încredințează-mi câteva schițe după natură, vreau să le trimit…

Cu voce înceată, Torpenhow își zicea: „Este cea mai bună afacere pe care a făcut-o vreodată sindicatul, și Dumnezeu știe, totuși, dacă a avut un desenator așa de ieftin!”

Și astfel, Dick fu încorporat în strălucita și onorabila confrerie a ziariștilor, cu dreptul nestingherit să lucreze atât cât era posibil și să câștige ceea ce îi dădea Providența și ceea ce îi acorda directorul său. Acestui privilegiu de pizmuit timpul îi adauga, dacă nou-venitul era cât de cât înzestrat, o ușurință în vorbire irezistibilă când încerca să cucerească o masă sau un pat, aruncătura de ochi a unui samsar, dibăcia unui bucătar, construcția unui bou și stomacul unui struț, de o rară putere de asimilare. Din nenorocire, mulți dintre acești aleși mureau înainte de a fi atins acest nivel, și adevărații maeștri apăreau cel mai adesea în straie obișnuite când se

întorceau în Anglia şi gloria lor cădea uşor în anonimat.

Dick îl urmă pe Torpenhow în toate părţile unde-i ducea fantezia reporterului, şi, în doi, ei găsiră mijlocul de a săvârşi isprăvi care le aduseseră mari satisfacţii! Aspra lor viaţă contribui mult la apropierea lor, căci ei mâncau din aceeaşi gamelă, împărţeau acelaşi pahar de băut, şi, solidaritate fără seamăn, curierii lor plecau împreună. Dick fu acela care se gândi să îmbete un telegrafist, într-o baracă din apropierea celei de-a doua cataracte, şi să profite de timpul în care victima sa zăcea cu voluptate la pământ, pentru a pune mâna pe informaţii secrete, dobândite cu multă trudă de prea încrezutul corespondent al unui sindicat rival. El făcu o copie după manuscrise şi o trimise lui Torpenhow, care, sub pretextul că toate mijloacele sunt bune, în război ca şi în dragoste, scoase un pitoresc şi excelent articol din notele copioase ale confratelui său. Torpenhow fu acela care, în revanşă, avu ideea… Dar povestirea strălucitelor fapte pe care le săvârşiră împreună sau separat ar umple mai multe volume! Se lăsară închişi într-un careu, unde era cât pe ce să fie măcelăriţi de soldaţii cuprinşi de panică; se bătură, cocoţaţi pe dromaderi de povară, până în răcoarea zorilor; fură zdruncinaţi, fără să se mai plângă, de neobosiţii căluţi egipteni, sub un soare orbitor, şi clătinaţi de valurile Nilului într-o noapte în care corabia lor, din nenorocire, se aruncase într-o stâncă ascunsă, care o spintecase.

În momentul în care îi regăsim, erau aşezaţi pe bancul de nisip, unde transporturile debarcau trupa ce mai rămăsese din coloană.

— Da! spuse Torpenhow sfârşind de cârpit bucata cea mai preţioasă a îmbrăcăminţii sale, asta a fost o afacere măreaţă.

— Despre ce afacere vorbeşti, întrebă Dick, de cusătura dumitale sau de campanie? După părerea mea, amândouă fac o pereche.

— Ar trebui poate să-ţi aduc Euryale-ul de deasupra celei de a treia cataracte, pretenţiosule!… Şi tunurile de optzeci de tone de la Gadhul! Cât despre mine, mă declar foarte satisfăcut de pantalonii mei.

Vorbind astfel, începu să se întoarcă grav către el, în felul unui clovn, pentru a se arăta sub toate feţele.

— Foarte drăguţ! ripostă Dick. Mai ales aceste litere imprimate pe pânză – BGT – care arată foarte bine. Aparţin unui sac din Indii: Government, Bulloch, Train…

— Da’ de unde! Sunt iniţialele mele: Gilbert Belling Torpenhow. De-asta am şterpelit această bucată… Dar ce dracu’ fac cămilele acolo jos?

Torpenhow, adăpostindu-şi ochii cu mâna întinsă, privi către câmpia semănată cu mărăcini. Deodată sună furios o trâmbiţă, şi oamenii împrăştiaţi pe bancul de nisip alergară către armele şi efectivele lor.

— *Soldaţi din Pisa surprinşi în timpul băii*, constată Dick cu cea mai mare linişte… Îţi aminteşti tabloul? E de Michelangelo. Toţi începătorii îl copiază.

Adevărul este că toate tufișurile din jurul nostru mișună de dușmani.

Grupe de soldați cocoțați deasupra cămilelor, pe malul drept, chemau infanteria în ajutor, și țipetele lor răgușite, venite dinspre vale, dovedeau că restul coloanei, simțind pericolul, fugea.

Pe cât de repede este încrețită de vânt suprafața unei ape liniștite, tot așa crestele stâncoase și vârfurile subțiri ale mărăcinilor se însuflețeau la mișcarea oamenilor înarmați. Din fericire, ei rămaseră mult timp departe, scoțând urlete de bucurie și făcând gesturi sălbatice. Unul dintre ei începu chiar să rostească un discurs. Soldații nu trăgeau, erau chiar prea fericiți să aibă o clipă de răgaz pentru a se așeza în careu. Cei din jurul bancului de nisip se alăturaseră camarazilor lor, și vasele, care urcau cursul ținându-se la o distanță de unde se putea auzi glasul, își aruncară unul după altul, pe malul cel mai apropiat, toți soldații lor, în afară de bolnavi și de câțiva oameni de pază.

În aceste împrejurări, oratorul arab își încetă îndemnurile, pe care ascultătorii săi le aprobau prin strigăte.

— S-ar zice că sunt fanaticii mahdiului! murmură Torpenhow arătând cu mâinile înspre centrul careului. Sunt mai multe mii de oameni… O știu, triburile din această regiune nu sunt împotriva noastră!

— Atunci înseamnă că mahdiul a luat încă un oraș, replică Dick, și că el i-a grăbit pe toți acești diavoli asurzitori, de care el n-avea nevoie, pentru ca să ne extermine. Dă-mi binoclul dumitale.

— Cercetașii noștri ar fi trebuit să ne anunțe! înjură un subofițer, suntem împresurați. Ce mai așteaptă să deschidă focul? Să mergem, băieți, grăbiți-vă!

Soldații n-aveau nevoie de îndemnuri; ei înșiși se aruncau gâfâind în extremitățile careului, știind cu toții prea bine că cei care vor rămâne deoparte, odată bătălia angajată, aproape sigur vor muri într-un fel foarte neplăcut. Micile piese de o sută cincizeci deschiseră deodată focul; apoi careul începu să se îndrepte încet către dreapta, pentru a cuceri o movilă.

Englezii cunoșteau deja acest fel de luptă; plăcerea nu era nouă. Era mereu aceeași formație, sub înspăimântătoarea căldură, mereu același miros de pulbere, de piele tăbăcită, mereu același atac nebunesc al dușmanului, aceeași presiune în partea cea mai slabă a fortăreței umane… Câteva minute de amestecătură disperată, corp la corp, apoi liniștea pustiului, străpunsă numai de strigătele fugarilor care-i urmăreau pe călăreți. Trupa începea să se neliniștească.

Tunurile bubuiau din când în când, și careul se deplasa ușor, cu toate împotrivirile cămilelor.

Atunci începu asaltul a trei mii de luptători, care nu citiseră niciodată în manuale că ar fi posibil ca trupele masate să se miște împotriva unui foc deschis. Câteva detunături izolate anunțară apropierea lor. Înaintea lor, ca să-i călăuzească, se vedea un număr oarecare de călăreți, dar grosul forțelor lor era compus din

omenire fără haine, pe jos, înarmată cu lănci şi săbii.

Instinctul pustiului, unde luptau continuu, le spunea fără îndoială că partea dreaptă a careului era mai slabă, căci ei neglijaseră frontul. Obuzele îi secerau în trecere, deschizând mereu în rândurile lor căi şi goluri, ca perspectivele acelea ce se închid repede, care se zăresc în câmpurile cu hamei ale comitatului Kent, când trenul trece prin faţa lor, cu viteză. Focurile de puşcă ale infanteriei, păstrate pentru momentul oportun, îi abătea prin numărul lor neînchipuit. Nici o trupă civilizată n-ar fi putut să îndure iadul pe care îl sufereau ei. Cei vii săreau în sus ca să evite morţii care se agăţau de picioarele lor, cei răniţi blestemau, se târau înainte de a muri, şi totul era ca un torent negru deasupra digului unei mori, abătându-se din plin peste partea dreaptă a careului.

Atunci poziţia trupelor pline de praf şi cerul de un albastru pal al deşertului dispărură în vârtejurile fumului. Tufele de scaieţi şi stâncile împrăştiate pe pământul înfierbântat căpătară deodată o importanţă extremă, căci ele serveau ca punct de reper combatanţilor, care calculau retragerea lor în agonie din piatră în piatră, din tufiş în tufiş, pentru a-şi croi un drum de scăpare către ai lor.

Nu semăna întru nimic cu o luptă organizată. Năvălitorii păreau a fi destui pentru a lua cu asalt careul din patru părţi deodată. Rolul careului se mărginea la a trage asupra a tot ce vedea înaintea lui, să împlânte baioneta în spatele aceluia care pătrundea în linia lui, şi când unul dintre ai lor cădea, să-l prindă pe ucigaş, pe care se răzbunau omorându-l, repede, printr-o lovitură cu patul puştii.

Dick aşteptă la început cu răbdare, împreună cu Torpenhow şi cu un doctor tânăr, însă pasivitatea lor deveni în curând de netolerat. Nu puteai să dai îngrijiri răniţilor, atâta timp cât atacul n-a fost respins, aşa că cei trei tineri trebuiră să înainteze spre partea cea mai slabă. În acest moment, se produse o irezistibilă presiune din exterior, lăncile se înfipseră şuierând, un călăreţ urmat de vreo treizeci, patruzeci de combatanţi se năpusti urlând şi tăind în dreapta şi în stânga cu sabia. Partea dreaptă a careului slăbi, din toate părţile alergând oameni în ajutor. Răniţii, ştiind că nu le mai rămâneau decât câteva clipe de viaţă, îi apucau pe duşmani de picioare sau, târându-se către o carabină părăsită, trăgeau orbeşte în îngrămădeală. Dick avu senzaţia unei lovituri violente în cap, de-a curmezişul căştii sale; el aţinti revolverul asupra unei feţe negre, mânjite de spumă, care îşi pierdu în curând aspectul de figură umană. Torpenhow, căzut sub un arab a cărui ciocnire îl doborâse, dar care îl târâse cu el, se rostogolea pe pământ, în braţele adversarului său, încercând să-i scoată ochii; doctorul lovea cu săbiuţa sa la întâmplare, şi un soldat fără cască trăgea deasupra umărului lui Dick, a cărui faţă era plină de grăuncioare de praf de puşcă aprinse.

Instinctiv se întoarse către Torpenhow. Reprezentantul Sindicatului Presei scăpase din strânsoarea duşmanului său; se ridică, ştergându-se pe pantaloni. Arabul, cu amândouă mâinile la frunte, scoase un strigăt teribil, apoi, reapucându-

şi lancea, se aruncă asupra lui Torpenhow, care răsufla la adăpostul revolverului lui Dick. Acesta trase două focuri. Omul căzu, nemişcat. Feţei întoarse spre cer îi lipsea un ochi.

Focul detaşamentelor marinăreşti se intensifică şi acum se amesteca cu aclamaţii vesele: atacul eşuase, inamicul fusese pus pe fugă.

Interiorul careului părea un abator şi pământul dimprejur evoca ideea unei măcelării. Dick îşi deschidea un drum, clătinându-se prin mijlocul oamenilor înnebuniţi. Rămăşiţele bandelor se retrăgeau, urmate de o mână de călăreţi, şi, curând, dispărură din faţa ochilor.

Mai departe de liniile morţilor, o lungă lance arabă, plină de sânge şi aruncată în retragere, zăcea într-un tufiş de mărăcini dincolo de întinderea tristă şi nemărginită a pustiului. Apunând, soarele atinse oţelul cu una dintre razele sale şi-l schimbă într-un disc de un roşu aprins. Dick ridică revolverul şi-l îndreptă către orizont. Privirea sa era mereu atrasă de această iradiere stacojie, care îl tulbura. Singurătatea şi zgomotele din jurul lui păreau că amuţesc într-un murmur tot aşa de slab ca şi tălăzuirea unei mări liniştite… Avea revolverul… şi licărirea însângerată… şi vocea unui nevăzut care vorbea despre el… ca altădată… ca într-o existenţă anterioară, poate… El aşteptă ceea ce trebuia să urmeze! Atunci i se păru că se produce un trosnet în capul lui; într-o clipă, el se regăsi în obscuritate… într-un întuneric dement. Trase la întâmplare, şi în timp ce glonţul zbura către pustiu, el murmură: „Am gonit viaţa! Nu mai sunt cartuşe. Trebuie să ne grăbim să ne întoarcem acasă.”

Duse mâna la frunte şi o retrase acoperită de sânge.

— Ai primit o lovitură gravă, dragul meu! zise Torpenhow. Şi mi se pare că pentru mine… mulţumesc! fiine-te pe picioare, nu trebuie să leşini aici!

Dick căzu ţeapăn pe umărul lui Torpenhow, pronunţând cuvinte neînţelese, ca „fiintă joasă şi la stânga”… Apoi se prăbuşi la pământ şi-şi pierdu pe loc cunoştinţa. Torpenhow îl luă în braţe şi-l târî lângă un chirurg; după aceea se aşeză să scrie o dare de seamă asupra a ceea ce se numea „o bătălie sângeroasă, în care armata noastră a arătat încă o dată etc…”

Toată noaptea, în timp ce trupele făceau tabără în apropierea canonierelor, o mare figură neagră dansa pe nisip strigând că blestematul Khartoum era mort, mort, mort, că doi marinari englezi fuseseră traşi în ţeapă deasupra stâncilor de la intrarea în oraş, că oamenii echipajului fuseseră măcelăriţi până la cel din urmă… şi că blestematul Khartoum era mort, mort, mort! Şi, atât cât ţinu lumina strălucitoare a lunii, se putu vedea dansând pe nisip marea figură neagră.

Dar Torpenhow nu băgă de seamă. El veghea la căpătâiul lui Dick, care nu înceta să-i ceară cu glas tare Nilului nepăsător: „Maisie”, mereu, „Maisie”.

— Ia te uită, ce fenomen! zicea Torpenhow, acoperindu-l pe bunul său prieten cu o cuvertură. Am mutra unui bărbat, şi ăsta nu vorbeşte decât despre o

femeie! Este adevărat că nu e primul la care văd eu acest efect al delirului… Na, Dick, bea!

Dick bea și răspunde:

— Mulțumesc, Maisie.

5 Verestchagin Vasili, pictor rus, născut în 1842, autorul unor frumoase tablouri istorice și militare (n.tr.)

III

După câteva luni, campania din Sudan se sfârşise şi rana de la capul lui Dick se vindecase. Sindicatul Central al Presei plătise o oarecare sumă desenatorului său ocazional, nu fără a-i atrage atenţia, pentru a justifica reducerea salariului, că nu era întru totul satisfăcut de munca sa. Dick acontă cecul la Cairo, aruncă scrisoarea în Nil, şi îşi luă rămas-bun de la Torpenhow, care se întorcea în Anglia, strângându-i călduros mâna.

— Mă gândesc să-mi iau un mic concediu, îi zise corespondentul. Nu ştiu încă unde mă voi aranja la Londra, dar, dacă va trebui să ne regăsim, Providenţa ne va purta de grijă. Şi dumneata? Vrei să rămâi aici? Ştii că nu va mai fi mult tărăboi până ce trupele noastre vor recupera Sudanul de Sud. Plec, adio! Rămâi cu bine! Să te întorci când nu vei mai avea bani, şi nu uita să-mi trimiţi adresa dumitale.

Dick hoinări prin Cairo, Alexandria, Port Said, mai ales prin Port Said. În multe ţări din lume se întâlnesc nelegiuirea şi viciul, însă esenţa concentrată a tuturor viciilor şi a tuturor nelegiuirilor din continent se găseşte în acest oraş – în sânul acestei gheene cu maluri de nisip, unde mirajul tresaltă fără răgaz în atmosfera lacurilor sărate şi unde, cu puţină răbdare, ai şansa să întâlneşti majoritatea bărbaţilor şi femeilor pe care i-ai cunoscut vreodată.

Dick se instală într-o casă mai mult zgomotoasă decât respectabilă. Îşi petrecea după-amiezile pe chei, urcând pe bordul vaselor, salutând numeroşi prieteni, graţioase englezoaice cu care schimbase vorbe puţin cuviincioase pe terasa de la Sherperd’s Hotel, cu ziarişti aferaţi, cu căpitani de transporturi militare, cu ofiţeri de duzină… şi cu alte persoane, de profesiuni mai puţin recomandabile.

Pentru studiile sale, el alese din toate rasele Orientului şi Occidentului, cu avantajul de a-şi observa modelele sub influenţa unei vii excitaţii, care le accentua tipurile: la mesele de joc, în taverne şi în alte locuri rău-famate. Pentru a se distra, privea canalul, nisipurile scânteietoare, corăbiile în trecere şi spitalele albe ale armatei. Transcria cât putea de bine în alb şi negru sau, mai bine, în culori, toate subiectele pe care i le trimitea Providenţa şi, când acest izvor îi seca, pornea el însuşi în cautarea lor. Era o meserie plăcută, dar care îi epuiza punga. Încasase dinainte sferturile rentei sale, de o sută douăzeci de lire. „E vorba acum să lucrez

cu adevărat, își zicea el, dacă vreau să nu mor de foame.”

Chiar în acel moment, primi o telegramă de la Torpenhow, din Anglia:

„Întoarce-te grabnic. Ai devenit cunoscut aici. Te aștept.”

Un surâs simplu îi lumină trăsăturile feței.

— Să mergem. E de bun augur, își zise el. Vreau să fac o orgie în seara asta. Dar, pe legea mea, e cam târziu!

Depuse jumătate din banii pe care îi avea în mâinile cunoștințelor sale, domnul și doamna Binat, a căror profesiune o vom defini suficient spunând că-i comandă, numai pentru el, o ședință cu dansatoare zanzibarite – „tot ce este mai deosebit”.

Domnul Binat era beat mort, după obiceiul său. Cât despre doamna Binat, ea răspunse cu un surâs slugarnic:

— Domnul dorește un scaun, fără îndoială? Și domnul va face desene, nu-i așa? Domnul are un fel ciudat de a se distra.

Binat, întins pe un pat de campanie în camera cealaltă, ridică o clipă capul, arătând o față de o paloare groaznică.

— Eu înțeleg! bâlbâi el. Cunosc pe domnul… este artist, cum am fost și eu… domnul va sfârși prin a coborî din viață în iad.

Și râdea cu un râs tâmpit.

— Vii cu noi să vezi dansatoarele, tată Binat, răspunse tânărul pictor. Am nevoie de dumneata.

— Pentru figura mea, nu-i așa?… Pentru figura mea și pentru groaznica mea degradare? Oh, Doamne, nu vreau! Cine mă duce? Dracu’! Sau, cel puțin, tu, scumpa mea Celeste, pretinde-i plată atunci!

Și excelentul Binat începu să geamă gesticulând.

— Totul e de vânzare la Port Said, zise nevasta lui. Dacă bărbatul meu ar avea chef, ar fi… să vedem!… o jumătate de liră mai mult, e bine?

Dick plăti bacșișul și nebunescul dans avu loc chiar în acea seară, într-un loc închis, în spatele casei celor doi soți. Doamna matroană, în rochie de mătase mov-închis, ce părea mereu că e aproape să alunece de pe umerii ei galbeni, se afla la pian, și fecioarele goale din Zanzibar începură să freamăte sălbatic la sunetele unei muzici de tavernă europeană, sub lumina lămpilor cu petrol. Binat, așezat pe un scaun, privea fix, fără să vadă ceva, până când excitația muzicii stranii și evoluțiile dansatoarelor aprinseră alcoolul care ținea loc de sânge. Atunci fața sa păru înflăcărată de o poftă nerușinată. Dick îl apucă brutal de bărbie, îi întoarse capul spre lumină și începu să deseneze în picioare, aplecat spre zid. Doamna Binat îl privea cum lucrează, surâzând de i se vedeau toți dinții.

Într-o oră, lămpile începură să miroasă, să scoată fum. Dansatoarele, una câte una, se aruncară zdrobite pe pământul bătătorit. Dick închise albumul, permițându-i modelului său să arunce o privire de recunoaștere, și se îndepărtă, în

timp ce Binat spunea:

— Eu sunt acela! Arătați-l și spuneți-i că sunt eu!

— Domnul a plătit, răspunse nevastă-sa. Domnul e liber, cu plăcerea de a vă revedea, domnule.

Poarta îngrăditurii aceleia se închise. Dick traversă drumul nisipos pentru a intra în tripoul cel mai apropiat.

— Dacă norocul îmi este credincios, își zise el, bună afacere! Dacă mă va părăsi, va trebui să rămân aici. Dar nu mă părăsește. După ce își așeză mizele pe masă într-un chip pitoresc și lăsă să treacă trei ture fără a îndrăzni să privească numerele, el se găsi mai bogat cu douăzeci de livre. Rămase cu câștigul, ieși pe poartă și plecă fără întârziere cu căpitanul unei corăbii de comerț, într-o stare destul de interesantă.

O ceață deasă învăluia orașul și era foarte frig pe străzi, așa era vara în Anglia. Părăsind docurile pentru a ajunge în cartierul din vest, Dick își zise: „Ce dezolare reconfortantă! Nimic nu s-a schimbat aici! Ce să fac acum?”

Casele, îngrămădite unele în altele, nu-i răspunseră; le contemplă o clipă, și privirea sa o apucă în lungul străzilor obscure, pline de mișcare zgomotoasă.

„Oh, voi, le zise el, locuințe de iepuri din țara mea, știți ce vă rezervă viitorul apropiat? Ei bine, îmi veți adăposti servitorii și frumoasele mele servitoare, îmi veți da parte din comoara regilor… În așteptare, am nevoie de haine și de încălțăminte, pentru a putea păși cuviincios cu picioarele peste toate lucrurile.”

Făcu un pas înainte cu oarecare bruschețe și văzu că unul dintre pantofi era găurit pe o parte; când se aplecă să examineze avaria, un trecător îl trânti jos, pe trotuar.

„Foarte bine!” făcu el. „Încă o socoteală de aranjat cu ceilalți. Vă voi răsturna eu mai târziu…”

Costa atât de mult să cumperi haine potrivite și încălțăminte ceva mai fină! Dick își sfârși colindatul prin magazine cu convingerea că era convenabil îmbrăcat pentru un timp, însă nu mai avea în buzunar decât cincizeci de șilingi. Se reîntoarse în cartierul docurilor, luă o cameră al cărei pat avea cearșafurile marcate prea vizibil și puternic imprimate, precauție folositoare împotriva hoților. De altfel, aceste cearșafuri nu păreau să fi fost întrebuințate vreodată. Când socotelile sale se terminară, se duse la sediul Sindicatului Presei pentru a se informa de adresa lui Torpenhow. O obținu fără greutate. În același timp află că avea de încasat un sold din onorariu.

— Cât? întrebă el, cu aerul unui om obișnuit a umbla cu milioane.

— Între treizeci și patruzeci de livre, răspunse funcționarul. Dacă doriți, vi-i putem da imediat, deși obiceiul casei este de a face socotelile la sfârșitul lunii.

„Dacă las să se vadă că am nevoie de bani, se gândi Dick, sunt pierdut! Voi vedea mai târziu ce e de făcut.” Apoi spuse cu glas tare:

— Nu merită oboseala! De altfel, mă duc să petrec o lună la țară. La întoarcere vom termina această mică chestiune.

— Dar sperăm, domnule Heldar, că n-aveți intenția de a înceta colaborarea cu noi…

Studiul fizionomiilor făcea parte din meseria lui Dick. El scrută repede fața interlocutorului său.

„Acest om, își zise el, are gânduri ascunse. Nu voi aranja nimic înainte de a-l fi văzut pe Torpenhow. El trebuie să găsească modalitatea unei bune afaceri!”

Plecă fără să promită ceva și intră în cămăruța sa de jos, de lângă docuri.

Era în a șasea zi a lunii, și această lună – făcuse el socoteala cu o groaznică precizie – avea treizeci și una de zile.

Gravă problemă, pentru un om care nu este cu totul sălbatic și care e obișnuit să mănânce bine, să trăiască douăzeci și patru de zile cu cincizeci de șilingi! Problema devenea aproape de nedezlegat pentru un călător rămas fără sprijin în singurătatea Londrei. Dick trebuia să plătească pentru cameră șapte șilingi pe săptămână, însă îi rămânea prea puțin – un șiling pe zi, pentru mâncare. Începu, firește, să cumpere instrumentele necesare meseriei sale; îi lipsiseră atâta timp! Își făcu socoteala, după căutări și calcule care îi luară o jumătate de zi, și ajunse la concluzia că hrana cea mai bună o constituiau cârnații și cartofii de patru bani porția. Or, cârnații, o dată sau de două ori pe săptămână la dejun, nu sunt de nesuferit; la prânz, chiar și cu cartofi copți, devin monotoni; la cină însă, ei par groaznici. După trei zile, Dick avea oroare de cârnați, patruzeci și opt de ore mai târziu, își punea ceasul gaj pentru a se ospăta dintr-un cap de berbec, mâncare cu siguranță mult mai puțin economică, din pricina oaselor și a sosului. Apoi reveni la cârnați și la cartofi. Încercă, în cele din urmă, să se limiteze numai la cartofi și suferi de crampe stomacale. Atunci își amanetă vesta și cravata și se gândea cu durere la sumele risipite nebunește în alte timpuri.

În rarele sale plimbări ținea puțin la exercițiul care deștepta în el dorințe de nerealizat. Ajunse să-i împartă pe oameni în două categorii: oameni care par buni la înfățișare și ar putea să-i dea ceva să mănânce și oamenii care ar fi incapabili. „Eu nu știu ce mă oprește să fac atâtea observații asupra feței omului”, gândea el melancolic.

Ca recompensă a umilinței sale, Providența îi îngădui într-o zi ca un birjar să uite o mare bucată de pâine pe masa prăvăliei unde el își mânca porția de cârnat de seară. Și-o însuși, gata să apere, dacă ar fi trebuit, prada împotriva lumii întregi, și această pomană a împlinirii îl reconfortă.

Totuși, luna se sfârși. Dick, arzând de nerăbdare, merse să-și încaseze banii, apoi alergă la Torpenhow. Urcând la ultimul etaj al casei luxoase, unde locuia prietenul său, simți în lungul scării mirosul mâncărurilor ce se pregăteau. Ajunse în sfârșit într-o cameră unde două brațe viguroase îl apucară și îi zdrobiră

mâinile… Torpenhow îl trăgea afectuos către fereastră, vorbindu-i despre douăzeci de lucruri deodată!

— Dar îmi pari slăbit, sărmanul meu Dick! exclamă deodată ziaristul.

— Ai ceva de mâncare? răspunse el, cercetând cu ochii toate colțurile camerei.

— Da, tocmai am terminat masa. Îți plac cârnații?

— Ah, nu, te rog, orice în afară de cârnați…

— Ce-i cu moftul ăsta nou?

Dick istorisi volubil povestea sa din ultimele trei săptămâni, apoi își descheie vestonul – nu mai avea vesta.

— Am răbdat mult, am răbdat până la capăt, dar am scăpat de toate cu bine!

— Ei bine, să fie cu noroc! Poate n-ai făcut bine, însă cel puțin ai nervii tari! Hai să mănânci! Vom flecări mai târziu.

Dick se aruncă asupra ouălor împănate cu slănină și se îndopă până ce îi fu imposibil să mai înghită. Torpenhow îi oferi, la sfârșit, o pipă umplută cu vârf, și el fumă în liniște, cu aerul fericit al unui om care timp de trei săptămâni a fost lipsit de bunul său tutun.

— Uf, zise el în cele din urmă. E delicios. Ei, și ce mai e? Ce ziceam?

— Dar de ce dracu’ n-ai venit la mine?

— Nu pot, îți datorez deja prea mult, dragul meu. De altfel, urmam tradiția acestei mizerii provizorii, și îți spun că această foame o să-mi aducă fericire mai târziu. În sfârșit, a trecut, și nimeni din sindicat nu-și închipuie din ce motiv am fost nenorocit. Să mergem acum! Spune-mi precis, în ce stare se găsesc afacerile mele?

— Ai primit telegrama mea, nu-i așa? Ei bine, ai prins aici. Le place nespus ceea ce faci. Nu știu de ce, dar așa e. Admiratorii dumitale, bunii noștri burghezi, găsesc că ai prospețime și o manieră originală… Ei vorbesc de „impunerea matale”. Pe scurt, o jumătate de duzină de jurnale îți caută colaborarea și editorii vor să-ți ceară să le ilustrezi cărțile.

Dick mormăi cu dispreț.

— S-ar dori, de asemenea, să fii văzut terminând aici schițele trimise de acolo, ca să ți le cumpere. Se pare că banii plasați în dumneata nu sunt fonduri pierdute… Cine ar putea să ne explice, Doamne, nepătrunsa nerozie a publicului!

— Eu găsesc că acest public este de o remarcabilă inteligență.

— Adică, e totdeauna gata să se arunce asupra cutărui sau cutărui lucru, sub pretextul artei, și tu ai norocul să fii obiectul ultimului său acces. Pentru moment, ești la modă, nu-i nimic de zis! Îmi pare că sunt singurul din Londra care te cunosc puțin; am arătat unor oameni sus-puși câteva dintre studiile pe care mi le-ai dat, venind după desenele trimise sindicatului în timpul campaniei, iar ele au

prelungit succesul dumitale… Oh, norocul este cu dumneata.

— Aș! Norocul! Norocul, pentru un om care a muncit ca un câine, cutreierând lumea, în așteptarea reușitei. Le voi da eu șansa! Mai întâi îmi trebuie un atelier.

— M-am gândit și la asta, zise Torpenhow, ducându-l în cealaltă parte a culoarului și deschizând o ușă. Camera pe care o vezi nu este în realitate decât o mare mansardă, dar cred că aici vei putea lucra. Iată-ți „luminatorul", lucarna, geamlâcul spre nord, cum vrei să-i spui. Vei avea loc să te plimbi și un așternut să te culci. Îți ajunge?

Dick trecu repede în revistă acea cameră mare, care ocupa o treime din etajul superior al hotelului. Jos, sub ochii săi, curgea Tamisa. Un palid soare galben, pătrunzând prin fereastră, lumina murdăria locuinței…

Trei trepte conduceau de la ușă la culoar, alte trei urcau la camera lui Torpenhow, în față. Sub scară era o umbră străbătută din când în când de lumină, de unde se auzeau hohote de voci masculine, zgomote de bătăi în ușă. Ca să ajungi aici, la mansardă, trebuia să urci șapte etaje într-o întunecime jilavă.

— Am libertate totală aici? întrebă prudent Dick, ca un adevărat fiu al pustiului, care cunoștea prețul libertății.

— Absolut! Vei avea chei să deschizi peste tot, toate îngăduințele. Într-adevăr, nu este casa pe care aș recomanda-o unui membru al Asociației Tineretului Creștin, dar pentru dumneata va merge. Am reținut aceste două camere în timp ce îți telegrafiam.

— Ești de o mie de ori prea bun, dragul meu.

— Să nu-ți închipui că ne vom odihni cumva!

Torpenhow își trecu brațul în jurul umărului lui Dick, și astfel amândoi se plimbară de-a lungul mansardei, botezată de-acum înainte atelier, într-o dulce și liniștită tovărășie de idei.

Deodată, auziră pe cineva bătând la ușa lui Torpenhow.

— Vreun palavragiu, cu siguranță, care vine să-mi ceară să beau! strigă vesel bravul băiat.

Însă palavragiul intră… Era un personaj măreț, în vârstă, îmbrăcat într-o redingotă cu revere de mătase. Avea buzele palide penibil întredeschise și sub ochi atârnau niște umflături cărnoase, ca niște buzunare.

„Aha! Slăbiciune de inimă", se gândi Dick, observând aceste semne trădătoare, în timp ce nou-venitul, prezentându-se ca director al Sindicatului Presei, îi strângea mâna cu afecțiune, „slăbiciune prea mare, chiar pulsul îi pricinuiește tremuratul degetelor!"

— Eu sunt unul dintre cei mai înfocați admiratori ai dvs, domnule Heldar, spunea acest om, și țin să vă declar, în numele Sindicatului, că noi avem față de dvs cele mai mari obligații. Din partea dvs, sper că vă veți întoarce la noi, primii

care am avut plăcerea să vă facem cunoscut publicului…

După această frază, el făcu o pauză, ca să răsufle din cauza celor șapte etaje.

Dick îi aruncă o privire rapidă lui Torpenhow, ca pentru a-l consulta, și văzu pleoapa stângă a corespondentului aplecându-se încet și rămânând o clipă nemișcată.

Astfel prevenit, începu imediat ofensiva.

— Mi-o voi aminti, desigur, răspunse el. De altfel, m-ați plătit atât de bine încât niciodată n-aș putea s-o uit. Dar după ce mă voi fi instalat cu totul aici, aș vrea să-mi dați schițele mele. Trebuie să fie aproape o sută cincizeci!

— Eh! Iată cu adevărat despre ceea ce voiam să vă vorbesc, domnule Heldar! Mă tem însă că nu ne vom înțelege… În lipsa oricărei convenții particulare, sindicatul socotește că desenele sunt proprietatea sa.

— Ah! Atunci, pretindeți să le opriți?

— Vezi bine! Și noi ne-am bizuit pe dvs, mijlocind o mică expoziție, care, datorită numelui și creditului nostru în presă, vă va fi de o netăgăduită utilitate. Atât desenelor, cât și dvs…

— Desenele cât și persoana mea îmi aparțin, domnule! M-ați angajat printr-o telegramă, fixându-mi salariul cel mai mic posibil… Pe lângă aceasta nu veți avea pretenția de a reține originalele! Bunule Dumnezeu, este tot ce am pe lume!

Torpenhow, care supraveghea scena, începu să fluiere încet.

Dick măsura atelierul, părând că reflectează. El vedea tot acest mic stoc de mărfuri care constituiau primele piese din echipamentul său, confiscat, chiar și debutul campaniei artistice, de acest domn în vârstă, căruia nu-i reținuse bine numele, dar care spunea că reprezintă un „sindicat”, lucru pentru care el simțea că nu-i datorează nici cel mai mic respect. Ceea ce depășea însă orice măsură era nedreptatea procedeului: văzuse adesea, în alte țări, impunându-se dreptul celui mai puternic pentru a șicana valoarea morală a lucrurilor, a binelui și a răului, dar îi părea deodată că ar avea o plăcere nestăvilită să-l strângă de gât pe acest personaj în redingotă, și când el ridică din nou vocea, aceasta avea o blândețe prefăcută, în care Torpenhow recunoscu fără greutate semnul care anunța atacul.

— Mă iertați, domnule, zise Dick cu o extremă politețe, n-ar fi mai bine să-mi trimiteți un om mai tânăr decât dvs, cu care să pot aranja această chestiune?

— Eu vorbesc în numele sindicatului, și nu văd nevoia unei terțe persoane…

— Ei, bine, vreți să știți pentru ce? Fiți drăguț și dați-mi imediat desenele, vă rog!

Directorul îl privi pe Dick, apoi pe Torpenhow, care rămase tot timpul nemișcat, cu spatele sprijinit de zid. Era pentru prima dată când i se întâmpla ca un

funcționar să-i ordone să „aibă bunătatea” de a face ceva…

— Da, este mai curând un furt premeditat, îi zise liniștit Torpenhow, dar v-ați făcut socotelile, de astă dată, fără angajatul dvs.

Apoi, întorcându-se către Dick, căruia părea că-i era greu să mai continue, îi spuse:

— Fii atent! Aici nu suntem în Sudan!

— Ar trebui să luați în considerare, reluă directorul, că sindicatul nostru v-a făcut cunoscut…

Era o observație nenorocită; ea îi aminti brusc tânărului cei câțiva ani de hoinăreală, de singurătate, de lupte, de speranțe amăgitoare… Și această amintire forma un neplăcut contrast cu aparența de prosperitate nerușinată a individului, care își propunea să-i fure roadele muncii sale…

— Ce să-ți fac? răspunse el, privindu-l fix pe director. Ar trebui să te burdușesc zdravăn, ca pe un hoț ce ești, dar ai fi în stare să mori, și nu doresc moartea dumitale, cel puțin nu în acest atelier; asta mi-ar aduce ghinion, în ziua mutatului meu… Oh! Rămâi însă liniștit, te rog! fii-aș face rău…

Reținu cu o mână brațul adversarului său și începu cu cealaltă să-i pipăie grăsimea de pe tot corpul.

— Doamne! îi zise el lui Torpenhow, privește-l, te rog, pe acest bădăran cu părul cărunt care vrea să fure. Am văzut odinioară un cămilar din Esner căruia i se jupuia pielea neagră prin lovituri de curea, fiindcă furase o livră de curmale proaspete. Era uscat și aspru din cauza frânghiei biciului, dar ăsta e moale în toate părțile! S-ar spune, ca și carnea femeii!

Nimic nu este mai umilitor decât să fii astfel pipăit și tratat de un om care disprețuiește să te lovească. Directorul sindicatului se sufoca, pur și simplu. Dick se întorcea în jurul lui, pipăindu-l cu vârful degetelor, ca o pisică ce călca lâna deasă a unui covor. Arătătorul său se plimbă o clipă peste fața lipsită de sânge a victimei sale, apăsându-i umflăturile de culoarea plumbului de sub pleoape.

— Și dumneata zici că vrei să-mi iei bunul meu? Dumneata? Cu ochii ăștia? Nu știi că poți muri dintr-o clipă în alta? Atunci? Fă-mi plăcerea și trimite numaidecât o vorbă la biroul dumitale și, fiindcă ești șef, dă ordin să mi se aducă desenele prin Torpenhow! Și să nu lipsească nici unul, auzi! Nu… Așteaptă puțin, mâna dumitale tremură… Haide! E bine. Hai, imediat!

Îi întinse un carnet. Omul scrise ordinul. Torpenhow îl luă și plecă fără să spună un cuvânt, în timp ce Dick, întorcându-se în jurul prizonierului său, care rămase mut, paralizat, ca prins de o forță malefică, îi dădea liniștit cele mai bune sfaturi pentru mântuirea sufletului său.

Torpenhow reveni în curând încărcat cu un enorm portofoliu. În momentul în care intră, auzi aceste cuvinte pronunțate de Dick cu o voce împăciuitoare:

— Cred că lecția îți va servi. În orice caz, amintește-ți că dacă ai să

înaintezi plângere și ai să mă acuzi de violență, aș ști să te regăsesc și să te corijez atât de aspru încât ai putea să mori de-a binelea. Aceasta n-ar face, de altfel, decât să-ți grăbească puțin sfârșitul sau, în orice caz, să te sature pentru mult timp. Acum, du-te, șterge-o!

Omul ascultă și se duse împleticindu-se…

— O bandă de hoți! strigă Dick după ce omul plecă. Îți poți închipui ceva mai infam decât acest individ, care complotează liniștit să-l despoaie pe un sărman artist de tot ceea ce posedă? Socoteala desenelor, Torp?

— Da' o sută patruzeci și șapte. Ah, sunt forțat să-ți mărturisesc că debutezi bine, la întoarcere!

— Pentru ce se așază în calea mea? Ceea ce voiau să-mi ia nu era decât o afacere de câteva livre pentru acești oameni, dar pentru mine era totul… Crezi că va înainta plângere? Oh, nu, i-am dat o scurtă consultație gratuită asupra sănătății, care-l va face să se gândească de două ori înainte.

Două minute mai târziu, Dick, întins jos, pe burtă, se adâncea în conținutul portofoliului; își examina una câte una toate schițele și izbucnea într-un râs zgomotos, gândindu-se la prețul derizoriu pe care-l pretinsese pentru ele.

Torpenhow îl lăsase în contemplația sa. Când se întoarse, destul de târziu, după-amiază, el îl zări de la ușă pe Dick sărind de bucurie înaintea ferestrei.

— Am făcut o afacere cum nici nu credeam, Torp! strigă el dând din picioare. Hotărât, desenele mele sunt foarte bune. Se vor vinde ca pâinea caldă. Vreau să fac o expoziție pe cont propriu. O să turbeze cei care voiau să mi le fure…

— Haide, răspunse Torpenhow, mereu calm, hai să luăm puțin aer și să rugăm cerul să te mântuiască de păcatul trufiei, dacă se poate! Și apoi ocupă-te să-ți aducă lucrurile din cocioaba unde locuiești, ca să căutăm să aranjăm puțin această sufragerie…

IV

După câteva săptămâni, Torpenhow, întorcându-se la Londra după o odihnă la țară, îl găsi pe Dick așezat, cu fața veselă, înaintea șevaletului său.

— Ei bine, merge mereu acest succes? îl întrebă el.

— Mereu, dragul meu Torp. Și-l vreau, îl vreau fără încetare! Vacile cele slabe au murit, trăiască vacile cele grase!

— Ia seama, dragul meu, când nu urmărești decât câștigul, riști să faci o treabă proastă.

El se lungi pe un divan, unde micul foxterier care îl urma sări numaidecât pentru a se încolăci și a adormi pe pieptul său. Dick își prepara paleta. În fața lui o masă de modele păstra urmele noroioase ale ghetelor soldatului care, desigur, o părăsise. Un manechin stătea nemișcat lângă un morman de obiecte diferite, teci de sabie, tigve, centuri, decorații peste uniforme și pachete de tunici. O panoplie de arme exotice era atârnată pe zid. Soarele de toamnă apunea la orizont, învăluind toate acestea într-o ceață de aur. Umbrele întunecau deja colțurile atelierului.

— Da! strigă Dick cu o voce hotărâtă. Da, iubesc succesul, îmi plac complimentele, iubesc plăcerea și, mai presus de orice, iubesc banii, ceea ce mă face să apreciez numai oamenii care îmi procură toate acestea. Înțeleg, totuși, că ele nu sunt de nici un folos corpului!

— Nu vorbești rău despre ei, fiindcă profiți de pe urma lor. Îmi închipui că această senzațională expoziție a operelor tale ți-a adus mult, nu-i așa? Ai știut că ziarele au numit-o „Parada sălbatică”?

— Ce mă interesează? Am vândut tot ce-am avut, tot până la ultima bucățică de pânză. Cred, pe cuvântul meu, că domnii cunoscători mă socotesc drept un artist, care s-a format singur, ca o specie de mâzgălitori din piață! Alaltăieri, unul dintre acești bonomi mirați a susținut că umbrele pe nisipul alb nu pot să fie albastre… albastru marin, cum le-am pictat și cum sunt! E adevărat că acest observator, m-am convins repede, nu văzuse niciodată altă plajă decât aceea de la Brighton. Aceasta nu-l împiedica să filosofeze asupra artei. Mi-a făcut un curs, mă rog, și m-a sfătuit cu tărie să studiez tehnica. Ah! Dacă l-ar fi auzit bătrânul Kami!

— Ah! Ai lucrat dumneata la Kami? Când?

— La Paris, timp de doi ani. El ne învăța prin sugestie, fără să indice ceva prin cuvinte. Singura explicație pe care o dădea era: „Continuați, copiii mei! Descurcați-vă cum puteți!” Și totuși, avea un penel dumnezeiesc și înțelegea culoarea. O visa, o vedea…

— Apropo de culori, întrerupse Torpenhow, îți amintești efectele extraordinare pe care le-am văzut în Sudan?

— Taci! zise Dick adânc mișcat de evocarea acestei amintiri. Îmi vine poftă să plec numaidecât acolo! Ce tonuri calde! Opalul și pământul de umbră, chihșo, bariș și rubiniul și roșul cărămiziu, și sulful… minunatul galben al sulfului, ca și creasta unui cacatoès! Și alături de acesta, fonduri brune, cu stânci aproape negre, luminând peste tot, și o friză decorativă de cămile desenând o ghirlandă de flori, pe un cer pal și pur, ca o peruzea.

Se ridică și începu să meargă prin atelier.

— … Ei bine, dacă aș încerca să redau astea, așa cum le-a făcut Dumnezeu, și să le înfățișez ochilor cu talentul pe care îl am…

— Încântătoare modestie! Continuă.

— … O jumătate de duzină de găgăuți de ambele sexe ar pretinde că ele nu există și că, în orice caz, aceasta nu este artă.

— În loc să te ocupi de toate aceste baliverne, în lipsa mea, Dick, ai fi făcut mai bine să te fi dus la cârciumă și să te fi îmbătat.

— Ai dreptate, ar fi fost mai înțelept… Dar, cel puțin, discursurile acestor amatori m-au învățat câte ceva.

— Ah! Ce, te-au învățat ei ce este arta?

— Da! Să dai publicului ceea ce este capabil să înțeleagă și odată ce i-ai dat… să reîncepi. Așa, uite! (întoarse o pânză așezată spre zid). Iată o mostră de artă veritabilă. Va fi reprodus în facsimil pentru prima pagină a unei reviste săptămânale. Am intitulat-o *Ultimul glonț*… Îți amintești mica acuarelă pe care am făcut-o la porțile de la El Maghrib? Același subiect, mult mărit. Iată cum l-am reluat aici: l-am atras, dându-i să bea, pe modelul meu, un magnific carabinier, l-am îmbătat, l-am îmbătat cumplit, până când am ajuns să-l fac un sălbatic îngrozitor, stăpânit de draci. I-am așezat pe cap o cască colonială, am făcut astfel încât chipul său să exprime groaza tragică a morții, am făcut să izbucnească sângele din rană… Poate nu era frumos, nici prea desăvârșit, dar îți jur că era un soldat care luptă, un om care moare.

— Mereu modest, zise Torpenhow.

Dick începu să râdă.

— Ah, vorbesc pentru dumneata… Nu, cu adevărat, l-am făcut de la mine mai bine, ținând socoteală de strălucirea picturii în ulei. Ei bine, ai crede că directorul acestei mizerabile reviste a avut obrăznicia să-mi spună că tabloul meu

i-ar supăra pe abonații săi? Că e prea brutal, prea grosolan, prea violent? Desigur, omul este blând ca un miel, nu-i așa, când își apără viața! Acestui director îi trebuia ceva mai calm, în culori mai clare… Ah! ce-aș fi putut să-i răspund? Dar mai curând aș încerca să conving un nătărău decât un director al vreunei reviste de artă. Mi-am luat înapoi *Ultimul glonț*, și iată rezultatul noii mele munci. L-am îmbrăcat pe luptătorul meu într-o măreață haină roșie, fără cusur, asta-i artă! I-am lustruit cu scrupulozitate pantofii, vezi acest mic luciu corect așezat în dreptul degetului mare? Asta-i artă! I-am curățat carabina cu cea mai mare grijă, căci toată lumea știe că o carabină este curată când te servești de ea: iată arta! I-am lustruit casca: întotdeauna se întrebuințează pastă de poleit în campanie, căci fără ea nu e artă! L-am ras pe omul meu, am dat trăsăturilor sale o expresie de pace senină și deplinătate fericită. Rezultatul: o medalie de croitor militar. Prețul: grație cerului, dublu față de cât aș fi obținut pentru prima mea schiță, care nu era deloc rea!

— Și atunci, îți închipui că asta o să rămână opera dumitale personală?

— De ce nu? Eu am făcut-o, eu singur, pentru cea mai mare glorie a artei naționale și în cinstea lui Dickenson's Weekly.

Torpenhow trase câteva fumuri din pipa sa fără a spune ceva, apoi dădu verdictul, dimpreună cu un nor de fum albastru din piept.

— Dacă nu ai fi decât un burduf umflat de vanitate idioată, domnule Dick, aș da din umeri și te-aș lăsa să te duci dracului, călare pe mâzgăleala dumitale, însă când mă gândesc la prietenia ce mă leagă de dumneata, când constat că te fălești atâta cu infernalul dumitale amor-propriu, cu susceptibilitatea ridicolă a unei fetițe de doisprezece ani, cred necesar să mă deranjez pentru binele dumitale. O să vezi îndată!

Și, cu vârful ghetei sale, Torpenhow sfâșie pânza, în timp ce foxterierul, deșteptat, crezând că aude un șoarece, sări pe pământ.

— N-ai decât să te mânii, dacă vrei! continuă el. Nu?… Taci?… Atunci continui: nici un om născut din femeie, nici unul, înțelegi, nu este atât de tare încât să disprețuiască publicul și să-și bată joc de el, chiar dacă acest public este… așa cum l-ai calificat tu…

— Dar el nu știe nimic! El nu vede nimic! Și de altfel ce se poate aștepta de la ființe născute și crescute în această lumină?

Dick arătă cu un gest ceața galbenă, care încerca să lumineze fereastra.

— Dacă le trebuie pomadă, noi le dăm pomadă, pentru că ei o plătesc. Aproape toți sunt bărbați și femei, nu sunt zei.

— Frumos și bun, însă n-ai dreptul să-ți bați joc de ei. Dacă nu iei seamă, vei cădea foarte repede sub vraja carnetului de cecuri, ceea ce e mai rău decât moartea. Te vei îmbăta de banii ușor căpătați: iată-te pe jumătate ametit. De dragul banilor, mărturisești că ești gata să faci, cu hotărâre, opere proaste, ca și când n-ar trebui să se întâmple să le faci tot atât de bune, fără s-o vrei și fără s-o știi! Ei bine,

eu care te iubesc, Dickie, și știu că mă iubești, eu o să-ți tai nasul dacă nu-mi promiți că, fie și pentru tot aurul din Anglia, nu vei mai face așa ceva. M-ai înțeles? Jură!

— Imposibil! răspunse Dick. Ar trebui chiar să mă supăr, căci mi-ai stricat pânza și, negreșit, voi avea o scenă la Dickenson… Dar e felul dumitale de a urî. Ești atât de cumplit de rezonabil!

— Ei, ca pentru Dickenson! De ce lucrezi pentru reviste acum? Asta înseamnă a-ți înjosi talentul.

— Asta îmi aduce foarte mult doriții dolari, răspunse Dick, cu mâinile în buzunare.

Torpenhow îl contemplă o clipă cu un profund dispreț.

— Te socotesc om și nu ești decât un copil.

— Nu este adevărat! strigă Dick cu o emoție subită. N-ai deloc idee ce înseamnă posesia a câțiva bani pentru un sărman pictor căruia i-au lipsit întotdeauna. Ah, dacă ai ști câte lipsuri am uitat, câte bucurii am cucerit. Pentru că sunt la modă, vreau să profit, atâta timp cât va dura asta. Publicul plătește, pentru că el nu înțelege nimic!

— Și care sunt, mă rog, pretențiile Majestății Voastre? Nu poți să fumezi destul, nu bei, nu mănânci bine și trebuie să te îmbraci pe întuneric, dacă judec ținuta dumitale. Alaltăieri, n-ai vrut să cumperi un cal, când ți-am propus, pretinzând că ar putea să cadă și să rămână șchiop, și că n-ai nevoie să iei trăsura ca să traversezi strada. Oricât de nebun ai fi, în sfârșit, nu poți presupune că anumite hoteluri și marfa vie care se vinde acolo n-ar fi indispensabile vieții… Atunci, la ce dracu’ ai nevoie de bani?

— Pentru a-i avea lângă mine și pentru a mă simți încălzit la lumina lor. Providența îmi trimite nuci atâta timp cât eu am dinți să le sparg; n-am găsit încă ceva ce vreau să dau, dar îmi țin dinții gata! Și apoi, cine știe, poate noi doi, datorită acestui bun chilipir care-mi vine, am putea să facem în curând înconjurul acestei vaste lumi…

— Să nu facem nimic? Să ne plictisim singuri? Fără a lupta cu dușmanii și fără a avea adversari cu care să ne luăm la întrecere? Mulțumesc! Într-o săptămână n-aș mai putea să-ți vorbesc. De altfel, eu n-aș merge, căci n-aș vrea să profit de banii destinați sufletului dumitale! Să terminăm, Dick, nu mai avem ce discuta, ești un mare bleg!

— Eu nu găsesc! Când eram pe bordul acelei corăbii cu porci chinezești…

— La dracu’ cu toate amintirile foarte obscurului dumitale trecut. Porcii nu sunt pentru publicul englez, punctul de vedere din largul mării nu este punctul de vedere de aici, și respectul de sine însuși este respectul de sine însuși, peste tot același. Du-te să te plimbi, nu mai sta în loc și să ne silim să ne formăm puțin „bunul-simț”, dacă se poate. Eu mă duc să-l aștept pe camaradul nostru „Antilopa”,

care trebuie să sosească. Pot să-i arăt cocioaba dumitale?

— Bineînțeles. O să ajungi să mă întrebi, în curând, dacă trebuie să bați la ușă!

Torpenhow sosi în curând, urcând cu greu până la al șaptelea etaj, cu confratele căruia îi anunțase vizita. Era cel mai vechi, cel mai puternic și cel mai mare dintre corespondenții militari ai presei britanice, de unde și această poreclă grațioasă, „Antilopa”. Debuturile sale începeau de la invenția puștii automate, și de atunci el asistase la toate campaniile din lumea întreagă. Nu uita niciodată să anunțe, la începutul convorbirilor sale, tulburări în Balcani pentru primăvara apropiată și judeca de sus toate lucrurile, rămânând cel mai bun om din lume.

Torpenhow îl puse la curent cu succesele lui Dick și cu aerele lui. El îi arătă pânza stricată, în fața căreia Antilopa strigă:

— Dar e o cromolitografie, o odioasă cromolitografie! Desigur, Dick a pus mâna frumușel pe genul preferat de acest gogoman de public, care gândește cu picioarele și citește cu coatele. Nepăsătoarea nerușinare a acestei pânze aproape îl scuză. Dar ce mai, nu trebuie să lăsăm copilul să meargă pe această cale. L-am tămâiat prea mult… Îl vom trata ca pe un al doilea Detaille și ca pe un supra-Meissonnier. Moda îl va pierde, dacă nu vom aranja lucrurile. Voi pune să fie tăvălit prin câteva foi și-l voi burduși chiar eu, ca să-i curm trăncăneala și să-l forțez să lucreze…

Și cei doi continuară să se întrețină asupra tânărului lor protejat.

În acest timp, Dick era instinctiv mânat spre fluviu, căutând să-și liniștească starea de spirit. Rezemat de parapetul de la Embankment, privea cum curge Tamisa sub arcadele podului din Westminster. Începu să se gândească la sfaturile lui Torpenhow, apoi, urmând aplecarea naturală a spiritului său, sfârși prin a se cufunda în studiul fizionomiei gloatei. Se mira că unii oameni pot să râdă, cu moartea vizibil înscrisă în trăsăturile feței lor. Alte fețe vulgare și grosolane câteodată iradiau dragoste. Altele însă apăreau încrețite și ofilite de muncă. Fiecare putea să fie folositor: suferința săracilor îi servea la instruire, și averea bogaților plătea cheltuielile studiilor sale. Astfel, creditul său în lume și la bancă se vedea mărit.

Cât suferise el? Putea acum bine să ia taxă asupra mizeriei sau prostiei altora!

Ceața se risipi puțin, și soarele străluci în apă, ca un disc mare de un roșu însângerat… Dick rămase nemișcat, aplecat pe parapet ca să asculte vocea fluviului care se asemăna murmurului îndepărtat al mării, la reflux…

O adiere de vânt, alunecând de-a lungul rupturilor de brumă, aruncă în fața tânărului fumul negru al unui vapor, care făcea curse în josul cheiului… Fu o clipă orbit… Atunci se întoarse instinctiv îndărăt și se găsi față în față cu Maisie!

Imposibil să se înșele. Anii scurși făcuseră din acea copilă o femeie, dar

nu-i putuseră schimba nici ochii de un cenușiu șters, nici finele buze de purpură, nici acea gură expresivă, nici acea bărbie ferm modelată. Pentru ca totul să fie ca altădată, ea purta o rochie cenușie, strânsă pe corp.

Și cum sufletul omenesc este fără putere și fără control asupra propriilor sale mișcări, Dick înaintă și zise: „Tu! Maisie!” – în felul liceenilor care regăsesc un camarad.

Și Maisie, la rândul ei, zise: „Oh, Dick, tu ești?”

Apoi, împotriva voinței lui și înainte ca propriul creier, de-abia degajat de ideile viitorului, care îl preocupau, să fi avut timp să-i comande nervii, simți sângele bătându-i furios în fiecare arteră a corpului și gura i se uscă. Ceața se îndesi din nou, și fața lui Maisie îi apăru ca un alb de perlă, în lungul acestui voal aerian. Nu-și spuseră nici un cuvânt, însă Dick porni alături de ea, și colindară cheiul, unul lângă altul, cu aceiași pași, fără a se mai întrece sau a se depărta unul de altul, ca în excursiile lor de după-amiază, de altădată, de pe plaja noroioasă. Deodată, Dick întrebă, cu o voce puțin răgușită:

— Ce s-a întâmplat cu Ammoma?

— A murit… Oh, nu din pricina cartușelor, nu, dintr-o indigestie. Ea a fost întotdeauna mâncăcioasă! Caraghios, nu-i așa?

— Ce este caraghios? Că a murit Ammoma?

— Nu! Întâlnirea noastră… Din ce parte veneai?

— De acolo.

El arătă spre est, de-a lungul cetii.

— Și dumneata?

— Oh, eu locuiesc spre nord, în partea de unde vine negura, acolo jos, la intrarea în parc. Lucrez mult.

— Ce lucrezi?

— Pictură. Nu știu să fac altceva.

— Trebuie să lucrezi? Ce ți s-a întâmplat? Aveai o rentă de trei sute de lire…

— O am și acum… Pictez, asta-i tot…

— Și trăiești singură?

— Cu o prietenă. Nu o lua așa de repede, Dick, uite că am pierdut pasul.

— Ai observat?

— Desigur, nu ești niciodată în pas.

— E adevărat. Îți cer iertare… Ai continuat să pictezi?

— Da, îmi plăcea. Am lucrat mai întâi la *Stade*, apoi la atelierul Merton, la Saint John’s Wood; în sfârșit, am făcut copii la National Gallery, și acum sunt eleva lui Kami.

— Dar Kami este la Paris!

— Nu, are atelierul său de elevi la Vitry-sur-Marne. Lucrez la el toată vara

și revin în timpul iernii la Londra, unde am casa mea.

— Vinzi mult?

— Așa și așa! Nu mult. Ah, iată omnibuzul meu. Dacă îl las să treacă, pierd o jumătate de oră. Adio, Dick.

— Adio, Maisie… Nu vrei să-mi dai adresa? Trebuie să te revăd. Aș putea, probabil, să-ți fiu de folos. Eu… pictez și eu.

— Poate revin mâine în parc, dacă lumina nu va fi bună pentru lucru. Plec din Marble-Arch, unde mă întorc printr-un mare ocol. E plimbarea mea preferată. Te voi vedea cu siguranță!

Se urcă în omnibuz și fu în curând învăluită în ceață.

— Cine dracu' m-a pus s-o las să plece? strigă Dick întorcându-se acasă.

Torpenhow și Antilopa îl regăsiră așezat pe treptele atelierului, repetând cu voce înceată: „Cine dracu' m-a pus?"

— Dracu' îți va folosi mai mult când voi fi terminat cu tine! spuse Antilopa ridicându-și trupul masiv de după umărul lui Torpenhow și învârtind în mână o foaie – manuscris pe care cerneala începea să se usuce. Umblă zvonul, Dick, că ești atins de o sminteală la cap.

— Salut, Antilopă! Te-ai întors? Ce mai fac marii Balcani? Dar micii Balcani? Îți spun că ai o parte din figură strâmbă, ca întotdeauna. Nu ești întreg.

— Lasă-mi mutra în pace. M-am hotărât să te aranjez în ziare. Torpenhow refuză acest lucru dintr-un scrupul de delicatețe rău înțeleasă, însă eu tocmai am examinat toate mâzgăliturile atelierului dumitale și le găsesc pur și simplu infecte…

— Ah, dumneata le găsești? Ei bine! Încearcă numai să le descrii, ești incapabil. Îți trebuie atâta loc pentru a te mișca pe hârtie ca unei corăbii de comerț încărcate, pe mare. Dar să vedem! Citește-mi. Și caută să fii scurt, că mi-e somn.

— Hm! Iată concluzia paragrafului consacrat tablourilor dumitale: „Pentru o operă făcută fără convingere, pentru talentul risipit în trivialități, pentru o muncă vizând cu hotărâre câștigul laudelor unui public zăpăcit de modă…"

— Ah, bine, e vorba mereu de *Ultimul glonț*! Continuă…

— „… public zăpăcit de modă, nu este decât o judecată posibilă: uitarea, uitarea, frate mai mic al inteligenței și frate mai în vârstă al disprețului. Când domnul Heldar ne va fi adus proba că nu merită această judecată…

— Aș! Aș! râse incorigibil Dick. Concluzia dumitale nu valorează nimic și nu e decât un jurnalism murdar, ceea ce nu o oprește să fie întru totul adevărată. Dar, spune-mi, specie de bătrân atlet crestat și stricat, uiți că ești angajat la începutul fiecărui război să deschizi setea de sânge a brutalului și orbului public englez? În zilele noastre s-au suprimat luptele de arenă; dar s-au înlocuit cu articolele corespondenților speciali. Dumneata nu ești decât un gladiator obez care deschizi o trapă și povestești ororile pe care le-ai văzut. Ai tot atâta originalitate ca

și un „călugăr auster”, o „actriță amabilă” sau un „ciclon devastator!” … Și ai pretenția să-mi dați mie lecții?… Antilopă, dacă nu m-aș reține și dacă ai merita osteneala, aș face caricatura dumitale în patru ziare!

Antilopa se sperie. Nu prevăzuse asta.

— Prin urmare, continuă Dick, am să iau mâzgăleala asta a dumitale și iată ce fac cu ea!

Manuscrisul zbură, rupt în bucăți mici, în locul întunecos de sub scară.

— Și acum, pleacă acasă, Antilopă. Întoarce-te la pătuțul dumitale singuratic și dă-mi pace! Vreau să dorm: până mâine.

— Dar nu e decât șapte! strigă Torpenhow încremenit.

— Este două dimineața, dacă e pofta mea! răspunse Dick, îndreptându-se către camera sa. Sunt gata să trec printr-o criză serioasă, așa că mă voi abține să cinez.

Se închise și zăvorî ușa.

— Nu e nimic de făcut cu acest om! zise consternat Antilopa.

— Să-l lăsăm! E nebun de legat.

La ora unsprezece, câteva ciocănituri se auziră în ușa atelierului.

— Antilopa mai este cu dumneata? întrebă o voce din interior. Spune-i că aș fi putut să-i rezum tot stupidul lui articol într-o sentință de tipul: „Oamenii liberi sunt sclavi, și numai sclavii cunosc libertatea”… Spune-i, de asemenea, că este un imbecil, Torp, și că și eu sunt la fel…

— Foarte bine! Vino să luăm masa. Nu e bine să fumezi pe stomacul gol.

Nu primi nici un răspuns.

V

A doua zi dimineață, Torpenhow îl găsi pe Dick nehotărât, într-un nor de fum.

— Ei, nebunule, cum te simți azi?

— Nu știu, mă studiez.

— Ai face mai bine să începi să lucrezi.

— Posibil, dar nu am nici o chemare. Am făcut o descoperire, Torp, mă gândesc la mine.

— Să fie într-un ceas bun! Această revelație pe care o încerci este urmare a dojenilor mele sau a acelora ale Antilopei?

— Nu! Mi-a venit așa, din senin… Cu siguranță, mă studiez mult. Haide! Vreau să lucrez.

Răsturnă o jumătate de duzină de desene neterminate, bătu darabana distrat pe o pânză nouă, curăți trei peneluri, îl asmuți pe Binkie, foxterierul, să muște picioarele manechinului, scotoci în colecția de arme și îmbrăcăminte și sfârși prin a ieși brusc, declarând că lucrase destul pentru ziua aceea…

— Desigur, e necuviincios, spuse Torpenhow. E prima dată când Dick pierde o dimineață luminoasă ca aceasta. Ce-o fi în capul lui? Asta e urmarea faptului că l-am lăsat singur câteva săptămâni! Poate s-a obișnuit să iasă seara! Trebuie să mă liniștesc.

Sună pentru a-l chema pe îngrijitor, un bătrân chel, pe care nimic nu putea să-l uimească sau să-l zăpăcească.

— Beeton, domnul Heldar a cinat în oraș în timpul absenței mele?

— Nu și-a părăsit o singură dată obiceiul, domnule, de o lună. De cele mai multe ori cina aici. Câteodată mergea să-și petreacă seara la teatru, și se întorcea cu câțiva prieteni care făceau gălăgie în casă, pentru că dânșii coborau pe rând, cântând, ca să caute whisky…

— Iată ceva ce mă liniștește, își zise Torpenhow. Orgiile sunt salvatoare și, de altfel, Dick are capul întreg. Ah, dacă ar fi umblat după o femeie, m-ar fi neliniștit mai mult! Binkie, cățelușule, să nu fii niciodată om, auzi tu? Oamenii sunt brute supărătoare, care fac lucruri fără să se gândească!

În acest timp, Dick se îndreptă către nord prin Hyde Park, însă în realitate i se părea că se plimbă cu Maisie pe plaja bancurilor de nisip. Își aminti deodată ziua când împodobise coarnele Ammomei cu panglici de hârtie, și asta îl făcu să râdă. Zece ani trecuseră de atunci! Și imaginea lui Maisie se lega strâns de aceste amintiri! Maisie în rochie cenușie, pe prund, îndepărtându-și de pe ochi părul ud, încurcat, și râzând la vederea corăbiilor de pescuit, fugind, cu părul fluturând în bătaia vântului… Un soare de foc în noroi, și Maisie cu bărbia în vânt, respirând cu dezgust aburii sărați… Maisie fugind din fața vârtejului care mătura plaja, în timp ce vântul îi arunca în urechi un nisip tare ca grăunțele… Maisie, plină de o liniștită siguranță, spunându-i doamnei Jannett o îndrăzneață minciună, pe care Dick o confirma printr-o minciună și mai mare… Maisie alegându-și frumos drumul, din piatră în piatră, cu un pistol în mână, cu dinții strânși… Maisie, mereu în rochie cenușie, odihnindu-se pe iarbă, la gura unui tun al fortului Keeling, lângă un mac de mare, care-și clătina ușor floarea galbenă…

Aceste imagini defilară prin fața lui una câte una. Ultima rămăsese mai mult timp decât celelalte în fața ochilor săi. Se simțea fericit, perfect liniștit, cum nu fusese niciodată. Nu îi veni ideea că ar putea mai bine să lucreze în această dimineață decât să hoinărească prin parc.

„Se face o admirabilă lumină pentru a lucra”, își zise el, totuși, liniștit, privind înaintea sa. „Asta trebuie să facă multă plăcere sărmanilor artiști… Ah! Iat-o pe Maisie”…

Ea se apropie de el, venind din Marble Arch, și imediat observă că mersul ei rămăsese același. Îi părea bine că o regăsește mereu pe „Maisie”, mereu asemănătoare tovarășei sale de altădată…

Nu se salutară, căci nu avea deloc acest obicei.

— Ce faci afară din atelier la această oră? întrebă el ca și cum ar fi avut dreptul.

— Iau aer, foarte simplu. M-am enervat pe o bărbie pe care am sfârșit prin a o șterge, după care am lăsat o grămăjoară de răzături pe cuțit și am ieșit…

— Cunosc asta! Ce te-a necăjit?

— Un gen de cap. Nu iese. Nu cunosc nimic mai descurajant…

— Pe mine nu mă nemulțumește nimic mai mult decât o pânză curățată pentru a picta pielea. Fibra devine lânoasă și reapare când culoarea s-a uscat.

— … Dacă nu cureți cu grijă.

Maisie schiță cu mâna gestul voit. Avea o pată de roșu pe manșeta albă. Dick începu să râdă.

— Ai rămas tot așa de puțin îngrijită.

— Te sfătuiesc să nu comentezi! Privește-ți manșeta dumitale!

— Adevărat! A mea e mult mai murdară. Mă tem, vai, că nu ne-am schimbat prea mult. Totuși, să vedem…

Începu s-o privească cu atenție. Pâcla albastru pal a acestei dimineți de toamnă, răspândită printre trunchiurile arborilor din parc, forma un fond străveziu drăguț, pe care-l tăiau: rochia gri a tinerei fete, pălăria sa de catifea neagră, așezată simplu pe cozile negre, și delicatul ei profil.

— Nu, nimic nu s-a schimbat. Ce fericire! Îți amintești ziua când ți-am cusut cozile într-un săculeț?

Maisie făcu un semn afirmativ, și o lumină de surâs răutăcios trecu prin ochii săi, apoi îl privi pe Dick.

— Așteaptă puțin! Gura ta se micșorează la cele două colțuri. Are ceva care neliniștește… Ce te frământă, Maisie?

— Nimic, decât eu însămi. Nu progresez, deși mă străduiesc mult! Kami îmi spunea: „Continuați, domnișoarelor! Continuați mereu, copiii mei!” Nu-i așa că vă zicea la fel? Este descurajanta sa manieră de a îndemna la lucru.

— Da, e bine așa. Totuși, el mi-a spus, vara trecută, că fac progrese și că mă va lăsa să expun anul ăsta.

— Unde? Aici?

— Oh, nu! În Salon, la Paris.

— La dracu’! Zbori prea departe!

— E atâta timp de când bat din aripi! Și dumneata, Dick, unde expui?

— Eu nu expun, eu vând.

— Ah! Care e genul dumitale atunci?

— Cum, nu știi?

El deschise ochii mari. Era posibil ca ea să-i ignore succesul? Cum să i-l facă cunoscut? Nu erau departe de Marble Arch.

— Întoarce-te pe Oxford Street cu mine, vrei? Vreau să-ți arăt ceva.

Un mic grup de curioși se opriseră înaintea unui magazin de gravuri pe care Dick îl cunoștea bine.

— Sunt câteva reproduceri din operele mele în vitrină, zise el cu un orgoliu stăpânit.

Niciodată nu i se păruse atât de măgulitor să fie admirat.

— Iată genul picturii mele. Îți place?

Maisie contempla furiosul galop al unei baterii de campanie, alergând sub foc pentru a lua poziția… În spatele ei, în mulțime, doi artileriști își schimbau impresiile asupra tabloului:

— Calul din stânga este pierdut, zise unul dintre ei. A primit o lovitură a dracului! Dar trage mult folos de la alții. Vizitiul e mai bun decât tine, Tom. Privește cu ce dibăcie își mână animalul!

— La următoarea lovitură, răspunse Tom, servantul numărul trei va cădea din cheson…

— Oh, nu! Se ține bine, va rămâne acolo.

Dick urmărea fața lui Maisie și inima lui se umfla de bucurie și de orgoliu. Cât despre tânăra fată, ceea ce se spunea în jurul ei o izbea mai mult ca opera însăși…

— Iată ceea ce am dorit atâta! zise ea în cele din urmă, cu voce înceată.

— Privește-i pe toți acești oameni din jurul nostru, Maisie. Nu-i așa că sunt surprinși? Nu văd altceva decât tabloul meu. Ei nu știu ce îi face să zgâiască ochii și să rămână cu gura căscată, dar eu o știu: am atins foarte precis.

— Da, da, văd… Oh, cât aș vrea să mi se întâmple într-o zi un lucru asemănător!

— Ah! Vezi bine, a trebuit să merg să-l caut foarte departe! Nu mi-a venit singur… Ei bine, ce zici?

— Zic că e un adevărat succes. Povestește-mi cum l-ai căpătat!

Se întoarseră în parc și Dick începu să-i istorisească toate aventurile sale, cu exuberanța unui tânăr care vrea să pară de valoare în fața unei femei. „Eu”-rile defilau de-a lungul povestirii sale, cum se succed stâlpii telegrafici, inevitabili și periodici, prin fața ochilor călătorului. Maisie asculta, cu o ușoară clătinare din cap de mirare sau de aprobare. Pățaniile dureroase ale povestitorului, lipsurile sale, luptele sale, toate acestea nu o tulburau deloc, nu o opreau să urmărească atent povestirea. Pentru Dick, era ca și cum ar fi recitat un poem epic. La sfârșitul fiecărei strofe, el încheia: „Și aceasta îmi dădu noțiunea culorii, și aceasta mă făcu să înțeleg jocurile de lumină, și în cutare loc îmi apropia cutare clar, pe care voiam să-l posed…”

Parcursese dintr-o bucată de drum jumătate de glob, vorbind, vorbind încă, așa cum nu vorbise în viața lui. Și în crescânda sa exaltare, fu cuprins de dorința nebună de a o prinde pe această tânără fată, care îl aproba cu o ușoară mișcare din cap zicând: „Înțeleg! Continuă”… s-o prindă, să o răpească, pentru că era Maisie, pentru că ea pătrundea, în sfârșit, în gândul său, căci ea era binele său, căci ea era adorabilă și adorată între toate femeile…

Dar se reținu…

— Iată cum am făcut ca să învăț ceea ce știu, încheie el, tulburat. Acum, dumneata.

Povestea lui Maisie fu aproape tot atât de cenușie ca și stofa rochiei sale. Ea povestea de anii unei munci statornice susținute de un orgoliu sălbatic. Arăta începutul nesigur, dar stăruitor, nelăsându-se descurajată nici de batjocurile grosolane ale negustorilor, nici de pâclele stingheritoare ale muncii, nici de deprimanta duritate a maestrului său Kami, nici de ironica nepolitețe a tovarășilor de atelier. În acest timp, câteva puncte luminoase străluceau în acest aspect cenușiu: de exemplu, primirea unuia sau a două tablouri la expozițiile din provincie, dar plângerea revenea fără încetare ca un refren: Vezi, Dick, eu n-am avut niciodată succes, și în acest timp am lucrat mult!

Dick o asculta foarte mișcat, regăsind în glasul tinerei fete intențiile auzite altădată – „nu era ieri?” – când ea regreta că nu poate atinge digul, cu revolverul, cu câteva clipe înainte de unicul lor sărut!

— Nu te mai mâhni, îi zise el. Succesul va veni. Și apoi, vrei să mă asculți și să mă crezi? În ochii mei, nimic în lume nu mai există mai de preț decât acea mare floare galbenă, pe care am văzut-o înaintea noastră, într-o zi, deasupra fortului Keeling.

Cuvintele se aranjau singure în capul său și îi veneau pe buze fără să-și dea osteneala.

Maisie, puțin tulburată, îi răspunse:

— Fără îndoială, nu e nimic! Într-adevăr, ai găsit succesul, dar eu…

— Uită asta, Maisie, draga mea Maisie, și lasă-mă să-ți vorbesc. E imposibil să nu mă înțelegi. Îmi pare că acești zece ani n-au existat… Iată-mă întors și nimic nu s-a schimbat în mine. Nu vezi, spune? Amândoi suntem singuri pe lume, amândoi liberi, ei bine, nu te supăra, nu te supăra deloc, vom uni viețile noastre și nu vom face decât o…

Erau așezați unul lângă altul, pe o bancă. Maisie împungea pământul cu vârful umbreluței, de-a lungul pietrișului.

— Înțeleg, înțeleg, făcu ea încet. Dar trebuie să lucrez.

— Vei lucra lângă mine, dragă! Nu te voi încurca, ai să vezi!

— Oh! Nu, imposibil. Munca mea va fi a mea și numai a mea. Am trăit așa mereu, independentă, și nu vreau să aparțin decât mie însămi. Îmi amintesc bine… de ceea ce îmi vorbești, dar totul s-a sfârșit. Erau copilării. Nu știam nimic despre viață, nu puteam să prevedem ceea ce ne aștepta. Nu fi egoist, Dick! Sper că pot obține și eu anul viitor un mic succes, nu mă lipsi de el.

— Îți cer iertare, dragă! Nu am dreptate, sunt un nebun! Într-adevăr, cum aș îndrăzni să-ți cer să renunți la viața dumitale sub pretext că am revenit? Iartă-mă, voi sta de-acum înainte la locul meu și nu te voi mai supăra.

— Dar nu, Dick! Nu vreau să dispari din viața mea, acum când te-ai întors!

— Ah! Iartă-mă! Credeam…

El o devora din ochi pe această drăguță fată mirată, tulburată. Orice s-ar întâmpla, el nu putea să-și interzică să spere, să triumfe chiar, dinainte. Cum s-ar fi îndoit el că Maisie va sfârși într-o zi prin a-l iubi, că ea îl iubea!

— E urât din partea mea, o știu, zise ea cu glas încet, e rău, e egoist, dar am fost atât de singură! Acum, că te-am revăzut, țin să te păstrez în viața mea.

— Desigur, răspunse el cu o sinceritate desăvârșită, pentru că noi ne aparținem.

— Nu! Nu! Nu e vorba de asta, m-ai înțeles întotdeauna Dick și m-ai putea călăuzi în studiile mele. Știi atâtea lucruri! Aș avea nevoie de sfaturile tale.

— Sigur! Aşadar, doreşti să continui să te văd, ca să te ajut în munca dumitale?…

— Asta, da. Însă nu mă înţelegi bine, Dick! Vreau să rămân liberă! Nu mă înţelegi, trebuie să-ţi par egoistă, interesată. Poate chiar sunt aşa. Să lăsăm trecutul acolo unde este. Vrei să-mi spui chiar acum părerea dumitale?

— Am să-ţi spun. Dar să vedem! Trebuie să-ţi văd întâi tablourile, să-ţi examinez schiţele ca să-mi spun părerea… Nu-i aşa, Maisie?

Şi în ochii săi, care se întâlneau iarăşi cu ai tinerei fete, o flacără trăda arzătoarea dorinţă de a o convinge.

— E bine! Prea bine! Vai! Căci mă tem să nu te hrăneşti cu iluzii irealizabile… o ştiu, o văd şi totuşi nu pot să rezist ispitei de a te păstra lângă mine. Nu, n-ai vrea mai târziu, spune?

— Nu te teme de nimic, sunt prevenit. Şi apoi, cunoşti proverbul: „Regina nu poate face rău”. Nici rezerva, nici bănuiala ta nu mă miră, ci, dimpotrivă, te învoieşti, cunoscându-mă bine, să mă admiţi lângă tine.

— De ce? Ai rămas acelaşi Dick şi faci desene pe care le vinzi.

— Într-adevăr. Dar ştii, Maisie, eu te iubesc. Şi ştii, de asemenea, cred, că nu este o iubire frăţească.

Maisie avu acea imperceptibilă mişcare a pleoapelor care însemna că-şi dă bine seama de situaţie şi că îi pare rău că nu poate să oprească ceea ce o să fie, şi cu glas tare, ea zise:

— Ar fi trebuit poate, vai! să mă îndepărtezi înainte de a-ţi da motiv să mă vrei…

Apoi păru că se forţează să uite ceea ce înţelegea şi ceea ce gândea. Adăugă, aproape cu veselie:

— Trăiesc cu o colegă care are părul roşu şi care face pictură impresionistă. Oh! N-avem acelaşi fel de a vedea lucrurile.

— Ca şi noi! răspunse Dick. Dar, destul! Vei vedea că peste trei luni vom râde amândoi de această deosebire de vederi de azi.

Maisie clătină din cap cu un aer de nemulţumire.

— Ştiam că n-ai să mă înţelegi, zise ea, şi cu atât mai rău, căci te va costa mult când mă vei cunoaşte mai bine, cu timpul. Priveşte-mi ochii şi spune-mi ce vezi?

Se ridicară şi rămaseră o clipă muţi, unul în faţa altuia, studiindu-se cu atenţie. Ceaţa se îndesise, înăbuşind zgomotul Londrei în spatele porţilor. Dick chemă în ajutor acea experienţă a fizionomiilor, pe care o dobândise cu aşa mare preţ, în anii de ucenicie: studia acei ochi cenuşii, acea gură subţire, acea bărbie voluntară, tot acest ansamblu energic, atât de cochet împodobit cu o pălărie de postav negru.

— E aceeaşi Maisie, zise el în sfârşit, cum eu sunt acelaşi. Ah! Avem şi

unul, și altul mica noastră voință, și desigur, va trebui ca una sau alta să fie până la urmă zdrobită… Vom vedea. Așteptând, e necesar, nu-i așa, să vin într-o zi să văd pictura dumitale? Și o voi vedea, fără îndoială, în prezența prietenei cu părul roșu?

— Duminica este cea mai bună zi, zise ea. Vino într-o duminică! Am să-ți vorbesc despre o mulțime de lucruri… Acum vreau să mă întorc să lucrez.

— Atunci, pe duminică! De acum încolo, străduiește-te să ghicești ceea ce gândesc. Și mai ales, să nu crezi un cuvânt din ceea ce ți-am spus! La revedere, dragă Maisie, cu bine!

Ea fugi, cu pași mărunți și repezi, ca un șoricel cenușiu. Dick o urmări cu privirea până ce dispăru. Dar nu auzi cuvintele pe care ea și le zicea încet, aproape înseninată: „E groaznic de egoist și de imprudent ceea ce fac. Dar, la urma urmelor, pentru că am nevoie de Dick… El va găsi asta firesc”.

Nimeni n-a putut încă defini exact ce se petrece când o forță irezistibilă se izbește deodată de un obstacol de netrecut. Mulți oameni au studiat această problemă. Îndată ce Dick rămase singur, o cercetă cu îndrăzneală. Mai întâi, el se măguli că efectul prezenței și al cuvintelor sale ar putea să aducă o schimbare favorabilă în starea de spirit a lui Maisie. Apoi revăzu cu o simplitate singulară trăsăturile acestei tinere fețe care trăda o hotărâre de neînvins.

„Dacă știu încă să citesc o fizionomie, își zise el, nu asta aș găsi – orice, în afară de dragoste. Va exprima ea vreodată iubirea? Ce linii voluntare la bărbie și la buze! Oh! Știe ce vrea… și ce e mai rău e că e sigură că va obține! Oricum e cumplit că m-a ales pe mine, dintre toți, nu pentru a mă iubi, ci pentru a-i servi. Și asta este Maisie! E ea… De ce să-i rezist? Oricum e o bucurie să o revăd! S-ar spune că-mi ocupă mintea cum îmi umple inima, după atâția ani! Se va servi de mine cum m-am servit și eu de Binat și de alte modele, la Port Said sau de aiurea… Are dreptate! Voi suferi, e adevărat, dar ce importanță are asta? Voi merge s-o văd în fiecare duminică, așa cum un tânăr inteligent face curte unei cameriste… Și cine știe? Va sfârși poate prin a ceda! Nu! Această gură nu are deloc aerul că trebuie să cedeze vreodată… Când voi avea poftă s-o îmbrățișez, va trebui să mă resemnez privindu-i tablourile! Ce drăcie de pictură poate să facă?”

Își închipui deodată că îl vede pe un oarecare Dick Heldar, bine cunoscut de el, așezat nepăsător și stângaci înaintea tinerei fete atente și explicându-i arta, „arta femeii”. Un fior îi trecu prin șira spinării: „Să ne întoarcem, își zise el. Haide să faci «artă», prietene!”

Și apoi, la jumătatea drumului spre atelierul său, se opri cu inima strânsă, pentru că îi veni deodată o idee groaznică:

„E singură la Londra, singură cu o impresionistă cu părul roșu, care are fără îndoială un stomac de struț, ca toate din această categorie. Maisie și ea trebuie să mănânce când au timp, nu contează la ce oră din zi, și să bea ceai la toate mesele. Am văzut studentele rusoaice și altele, la Paris, toate se hrăneau în același

fel! Maisie se va îmbolnăvi cu acest regim. Cum s-o opresc? Ah! Dacă am fi căsătoriți!”

Torpenhow intră în atelier la căderea nopții și îl privi pe Dick cu neliniște. Sfântă și austeră iubire, pe care soarta a făcut-o să se nască între acești doi oameni aruncați în aceeași existență comună, expuși acelorași furtuni și legați unul de altul prin jugul obiceiului, prin intimitatea muncii și a pericolului! Mai există vreo afecțiune bună și aspră ca aceasta? Nimic nu o zdruncină, nici contradicția, nici reproșurile, nici sinceritatea brutală. Ea rezistă la tot: aparențelor, uitării, neglijențelor, ar trăi chiar deasupra gravelor greșeli ale unuia sau altuia…

Și cât de elocventă e, chiar când e tăcută!

Dick îi întinse, fără să zică ceva, prietenului său pipa încărcată a sfatului. Gândul său era departe, era lângă Maisie și se neliniștea la nenorocirea probabilă a tinerei fete. Cât i se părea de nou, de dulce și de sfâșietor, toate la un loc, lui, îndrăznețul călător, să aibă acum în lume o ființă de care să se intereseze, care să nu fie Torpenhow! În afară de asta, Torpenhow nu avea nevoie de nimeni! În timp ce Maisie! Ah! Maisie! Ce minunată întrebuințare ar găsi Dick pentru ea acestor bani de prisos pe care îi câștigase așa de repede! El avea putința s-o împodobească, în felul său, ca pe un idol. O vedea deja mlădioasă sub greutatea colierelor de aur așezate la gâtul ei plăpând și încântător. Voia brățări pe mâinile ei rotunde, inele de preț în degetele sale. Ce drăguțe ar fi, astfel împodobite, aceste mâini strălucitoare și prudente, pe care el le ținuse într-ale sale! Dar vai! Ce idee nebună! Cum ar putea el să spere că Maisie ar lăsa să i se strecoare numai un singur inel în degetele ei? N-ar râde ea de această capcană de aur? Proastă idee! I-ar plăcea mai curând să se găsească lângă ea într-o semiobscuritate a serii, și ar fi așezați unul lângă altul, el, înconjurând cu brațul său mijlocul subțire al lui Maisie, ea, lăsându-și capul pe umărul lui, ca și cum ar fi doi soți…

Ghetele lui Torpenhow scârțâiau în astă-seară mai tare decât de obicei, și vocea lui avea darul de a supăra foarte mult urechile. Cel puțin asta era părerea tovarășului său, care nu putea să-și oprească o iritație adâncă și care condamna universul întreg pentru că bucuria unui succes mult timp așteptat și cele mai ademenitoare speranțe de viitor i se păruseră deodată oprite, întunecate, anihilate de indiferența unei femei!

— Spune-mi, bătrâne, zise Torpenhow, după două sau trei încercări de conversație, fără rezultat, n-am spus nimic, de curând, care să te fi jignit, ai?

— Dumneata? Nu. Ar fi imposibil.

— Bine! Și nu suferi de ficat?

— Omul cu adevărat sănătos nu știe că are un ficat! Nu, mă vezi puțin absorbit în reflecții generale… asupra existenței! Spune, mai bine, că am o boală a sufletului…

— Omul cu adevărat sănătos, cum ai spus, nu știe că are un suflet. Ce faci

cu acest obiect de lux?

— Nimic! Visez, asta-i tot! Cum îl cheamă pe scriitorul care i-a comparat pe oameni cu insulele, creându-şi reciproc miraje şi iluzii de-a lungul oceanelor de neînţelegeri?

— Nu ştiu, dar avea dreptate… Mai puţin „oceanele de neînţelegeri”, că noi ne înţelegem foarte bine, dumneata şi cu mine.

Fumul albastru de tutun, după ce atinsese în volute uşoare tavanul atelierului, cobora într-un nor întins mai uşor. Torpenhow reluă cu un ton mai afectuos, aproape timid:

— Dick, e vreo femeie la mijloc?

— Aş vrea să fiu spânzurat, dacă m-aş gândi măcar la lume, nu la o femeie! De altfel, dacă îmi mai pui asemenea întrebări supărătoare, te previn că voi închiria un alt atelier! Un atelier cu cărămizi roşii, cu ornamente pictate în alb şi coşuri pline de begonii sau de petunii şi alte flori de maniere alese. Şi voi avea muzicanţi unguri în dolmane albastre, care îmi vor cânta ceardaşuri sub palmieri, de trei şilingi şi jumătate bucata. Şi tablourile mele vor avea cadre de pluş albastru! Şi voi avea vizitatoare care vor leşina cu catalogul în mână când li se va aduce la cunoştinţă oficial că se găsesc în faţa unei capodopere! Şi dumneata le vei primi, Torp! Da, dumneata! Vei fi îmbrăcat într-un costum de interior din catifea maro, cu pantaloni galbeni şi o cravată roşie…

— Cusută cu aţă albă! Mergi prea departe, Dick! Mă ocup, evident, de ceea ce nu mă priveşte şi toanele dumitale o dovedesc. Ia seama, totuşi, că nu te-ai vindecat de amorul-propriu nebunesc; ai nevoie de o lecţie bună, dragul meu!

— Fie! zise el, afectând un surâs. Când insula mea va fi pe punctul de a se scufunda, te voi chema în ajutor.

— Haida de! spuse Torp. Vorbim prostii. Hai mai bine să petrecem o oră la teatru.

VI

Câteva săptămâni mai târziu, Dick, întorcându-se prin parc la atelierul său, într-o duminică pâcloasă şi tristă, îşi zicea:

„Iată pedeapsa pe care mi-o prezicea Torp… Sigur e mai dureroasă decât aş fi crezut-o! Dar ce-are a face! «Regina nu poate să facă rău»… Oricum, ea are idee de desen.”

Ieşea de la una dintre vizitele sale duminicale la Maisie, vizite în care se găsea invariabil sub ochii verzi ai impresionistei cu părul roşu… Oh! Cum o mai detesta pe aceasta!

Săptămână după săptămână, îmbrăcat în hainele sale cele mai bune, se îndrepta spre căsuţa atât de rău ţinută care se găsea acolo jos, la nord de Hyde Park. Prima dată fusese să vadă tablourile lui Maisie… După ce le criticase în amănunţime, se apucase să dea sfaturi, vai! Urgente şi indispensabile.

Săptămână după săptămână, simţise cum creşte iubirea sa şi, în acelaşi timp, consemnul pe care şi-l impusese, să-i izgonească numele de pe buzele sale şi să reziste dorinţei nebune de a o îmbrăţişa foarte puternic şi foarte adesea. Săptămână după săptămână, se convinsese de necesitatea de a o întreţine pe tânăra fată numai din secretele artei sale, numai aceasta interesând-o mereu, iar restul, într-adevăr, lăsând-o nepăsătoare.

Atunci, în acest atelier clădit în fundul unei grădini umede în spatele unei umile vile nesănătoase, se resemnase el să suporte, fără a spune ceva, mica sa tortură săptămânală. Singura sa bucurie consta în a o privi pe Maisie la masa de ceai. Detesta acel ceai de muşeţel; cu toate acestea bea cu supunere ceaşca ce i se servea, ca să prelungească vizitele. O bea, şi aproape de el, mereu, simţea privirea atentă şi supravegherea odioasă a impresionistei, urât îmbrăcată, aşezată turceşte pe un scaun şi care îl privea calm în faţă.

O dată, o singură dată, ieşise ea din cameră în timp ce se găsea acolo. În lipsa ei, Maisie vru să-i arate lui Dick un album în care lipise câteva tăieturi din ziarele de provincie, conţinând notiţe banale şi neînsemnate asupra lucrărilor trimise de ea la diferite expoziţii. Dick se înclină puţin câte puţin, în timp ce vorbea, şi îi sărută cu duioşie, deasupra paginii deschise, mânuţa pe care ea o

uitase acolo.

— Dragostea mea! Dragostea mea! murmură el, nu te mai ocupa de toate astea.

Și, cum ea părea surprinsă că el nu dădea nici o importanță acestor dovezi umile de succes, el se oferi, într-un elan de devotament nereținut, să-i facă el însuși un tablou care să fie semnat de ea, care i-ar aduce elogii.

— Ar fi murdar! răspunse ea cu indignare. Nu m-aș fi așteptat la o astfel de propunere din partea dumitale. Nu vreau recompensă decât pentru propria mea muncă, auzi? Și pentru o operă care să fie numai a mea.

— Atunci, desenează medalioane decorative pentru casa vreunui berar bogat, nu putu el să se abțină, acesta ar fi cu totul genul dumitale.

Suferința îl făcea răutăcios.

— Voi face mai mult decât medalioane! îi zise rece Maisie.

Acest răspuns îi evoca într-un chip izbitor, cel puțin prin accentul vocii, imaginea unui „atom” de fetiță cu ochi cenușii, care o înfrunta cu îndrăzneală pe doamna Jannett. Dick fu numaidecât obsedat de această amintire, fiind pe punctul de a-și mărturisi vinovăția și gata să-și ceară iertare, când intrarea celei cu părul roșu îl scăpă de această umilință.

Duminica următoare, el depuse la picioarele lui Maisie o colecție de creioane de desen, atât de bune încât negustorul le credea capabile de a desena… aproape singure; el alesese culori garantat inalterabile și începu să examineze, cu sârguința cea mai conștiincioasă, pânza de pe șevalet. Stăruința necesară unui astfel de efort îi explică până la urmă adâncul gândului său… Evanghelia artei lui Torp fu aceea care-l îndemnă, și el o propovădui cu o convingătoare elocvență, ca și prietenul său, căruia, dacă ar fi putut să-l audă, i s-ar fi făcut părul măciucă.

Cu o lună înainte, Dick ar fi fost tot așa de surprins, însă fiindcă era pentru Maisie, căuta cuvinte pentru a-i exprima clar tinerei fete principii pe care el le ignorase întotdeauna sau le disprețuise, dar adesea i se întâmpla să se oprească, neputincios să-și exprime gândul.

Privea o bărbie care, cu toate lamentările lui Maisie, se încăpățâna să nu aibă aerul că este de carne vie; era aceeași pe care el o tăiase nu demult cu cuțitul și spunea:

— Cu penelul în mână, aș vedea mai bine cum s-o aranjez. Dar nu știu să-ți explic. Ai un colorit de manieră olandeză, foarte viguros, care îmi place mult, desigur! Însă poate desenul lasă de dorit…, prescurtările mai ales… S-ar spune că n-ai lucrat prea mult cu modele vii, și apoi, ai luat un prost obicei de la Kami, să tratezi părțile în umbră. Nu este atât de meșteșugit! Ar trebui să te constrângi, câtva timp, numai să desenezi. Cu desenul, vezi, nu-i chip de trișat, în timp ce cu culoarea! Trei șchioape patinate de searbădă, dar îndemânatică mâzgăleală ajung câteodată, e adevărat, să salveze un tablou prost, însă acestea sunt șiretlicuri

nedemne. Desenează cu forță, crede-mă! Vom vedea după…

Maisie protestă energic, ei nu-i plăcea deloc desenul.

— O știu bine! răspunse el. Găsești mai comod să-ți compui capetele dumitale aplicând un buchet de flori la gât, pentru a ascunde formele proaste.

Tânăra fată cu părul roșu începu să râdă discret.

— Preferi să-ți compui peisajele dumitale cu vacile în iarbă până la genunchi, ca să ascunzi greșelile construcției picioarelor lor. Îți spun că întreprinzi o muncă departe de talentul dumitale. Ai sentimentul culorii, da, însă îți lipsește acela al formei. Ei bine, darul pe care îl ai, pune-l deoparte, uită-l pentru un timp și lucrează pentru a dobândi restul! Cu interioarele dumitale… dintre care unele sunt foarte bune, n-o contest, îți rămâne mereu același defect. Cu desenul, vei progresa sau cel puțin vei descoperi de unde vine slăbiciunea dumitale.

— Dar ceilalți… începu Maisie.

— Nu te neliniști de ce fac alții. Ei nu sunt clădiți ca dumneata. Reușesc sau eșuează prin propriul lor merit, și înseamnă să pierzi timpul în această bătălie – să te ocupi de vecin.

Se opri. Duioșia împotriva căreia el luptase cu strășnicie se reaprinsese în ochii săi. Acum se uita la Maisie și privirea sa întreba, fără ca el să fi avut nevoie să spună ceva, dacă nu era timpul să lase această pânză să se usuce și să uite atâtea vorbe zadarnice, pentru a uni mâinile lor întru Dragoste și Viață.

Maisie se gândi mult la asta și… sfârși prin a consimți de bunăvoie la noul program de studii care îi era indicat. Nu se gândi la altceva, însă ar fi fost destul pentru ca Dick, entuziasmat, să fie în stare să treacă toate obstacolele din lume, să o ia în brațe și să o ducă, în cea mai mare grabă, la cea mai apropiată primărie. De aceea el se simțea buimăcit de această absolută nepăsare față de dorințele sale neexprimate, unită cu o instinctivă încredere în cuvântul său. Desigur, el avea autoritate în casă, o autoritate care nu dura, e adevărat, decât o după-amiază pe săptămână, duminica, de la unu și jumătate la șapte, însă în acest timp influența sa era reală. Maisie se obișnuise să-i ceară părerea în toate: îl consulta asupra împachetatului unui tablou, asupra reparatului unei sobe care scotea fum… Impresionista nu întreba niciodată nimic, însă nu protesta împotriva vizitelor sale și se mulțumea să-l supravegheze.

Dick descoperi că mesele celor două tinere fete erau neregulate și insuficiente. Acest lucru îl ghicise chiar de la început: se hrăneau mai ales cu ceai, cornulețe și biscuiți. Se învoiseră să conducă menajul pe rând câte o săptămână, însă, în realitate, trăiau cu ajutorul insuficient al unei servitoare, foarte simplă și redusă.

Maisie cheltuia cea mai mare parte a venitului său cu modelele, iar tovarășa sa, cu podoabele, podoabe tot așa de puțin rafinate și de ieftine ca și pictura sa.

În urma unei recente experienţe, Dick o anunţă pe Maisie că proasta alimentaţie micşorează puterea de muncă, fără a ţine seama că ea ruinează şi sănătatea… Ea primi sfaturile lui şi avu mai multă grijă cu mesele… Când Dick se simţea cuprins de adânca sa tristeţe, peste o săptămână, în timpul lungilor amurguri de toamnă, îşi reamintea această mică reformă casnică împlinită de el, îşi amintea de asemenea ziua în care el trebuise să ia o perie pentru a face o savantă curăţenie în soba din salon, şi aceste amintiri îl dureau ca nişte lovituri de bici.

I se întâmplă ceva şi mai rău. Într-o duminică, impresionista spuse deodată că ar dori să facă un studiu al capului vizitatorului lor. Îl rugă să rămână liniştit şi adăugă cu neglijenţă să o privească pe Maisie. El se aşeză, neîndrăznind să refuze, şi timp de o jumătate de oră putu să se gândească în linişte la oamenii pe care el însuşi îi condamnase, în numele artei, la un chin asemănător. Îşi aminti, mai ales, de nenorocitul Binat, artist şi el altădată, care îi vorbise primul despre decăderea sa.

Acest „studiu” odată sfârşit se dovedi a fi cea mai primitivă schiţă monocromă a unui cap omenesc, dar reproducea, într-o involuntară caricatură, speranţa mută, dorinţa nebună şi, deasupra tuturor, supunerea disperată a modelului.

— fii-l cumpăr! strigă imediat Dick. Cât vrei?

— Oh, ar fi prea scump, răspunse ea. Cred că ai fi tot atât de satisfăcut, dacă…

Şi foaia încă udă tremură o clipă în mâna tinerei fete, apoi fu aruncată în cenuşa sobei. Când el o scoase afară, aproape imediat, schiţa era ireparabil pierdută.

— Vai, ce păcat! strigă Maisie. Nu o văzusem. Semăna?

Dick se aplecă spre mica ureche încadrată de păr roşu şi zise încet: „Mulţumesc!”… apoi se duse.

— Cât mă urăşte acest om, Maisie! zise ea după ce el ieşise. Şi cât de mult te iubeşte!

— Ce nebunie! Ştiu că Dick are multă prietenie pentru mine, însă el are lucrul lui, şi eu pe al meu…

— Ştiu că dacă un om ar avea pentru mine privirile pe care el le are pentru dumneata… Dar el are oroare de mine…

În acest timp, Dick nu se gândea mai deloc la ea. După ce îi mulţumise pentru sacrificiul pe care ea îl făcuse cu opera sa, o uitase cu totul. Traversând parcul, în mijlocul ceţii, nu simţea decât un sentiment de umilinţă apăsătoare, unde ea nu era deloc.

„Va trebui să izbucnesc într-o zi sau alta, îşi zicea el, însă, cu toate acestea, nu e greşeala lui Maisie… Ea are dreptate! Pentru ce aş dojeni-o? Iată trei luni de când am regăsit-o… trei luni! Dar ce este asta? Mie mi-au trebuit zece ani ca să

învăț ceea ce știu! Și câte mizerii! E adevărat că eu n-aveam pe nimeni să-mi înfigă în fiecare săptămână ace și cuțite de pe paletă în carne! Ah, micuța mea Maisie, dragă, dacă ți-aș birui vreodată încăpățânarea, cum te-aș vedea supusă la toate încercările pe care mă faci să le trec! Dar nu, nu voi face nimic… eu voi fi tot atât de slab ca astăzi, haide! Numai în ziua căsătoriei noastre voi ponegri părul roșu. Această fată ne aduce nenorocire! În așteptare, să trec proasta dispoziție asupra lui Torp!”

Torpenhow încercase de mai multe ori să-l dojenească pentru eternele lui distracții. Totuși, Dick se apucase furios de lucru, după primele sale vizite la atelierul lui Maisie. Voia ca ea să poată cunoaște toată puterea talentului său. Din nenorocire, el o sfătuise atât de bine să nu mai dea cea mai mică atenție operelor altuia, încât ea îl asculta orbește asupra acestui punct: accepta părerile sale și nu se interesa defel de tablourile lui.

— Pictura dumitale miroase a tutun și a sânge, îi zise ea într-o zi. Nu știi să faci decât soldați?

— Vai! răspunse el duios.

Și, încet, își zicea: „Aș putea să fac cu ea, dacă ar vrea, un portret care ar fi o capodoperă”.

În acea seară, el întristase puternic sufletul lui Torpenhow prin groaznice blesteme asupra artei. După care, se dezinteresă încetul cu încetul de propria sa muncă. „La ce bun să încerc să fac tablouri bune, dacă Maisie nu se sinchisește să le privească?” Își petrecu toate săptămânile așteptând, în lenevie, duminica următoare.

Pe Torpenhow nimic nu-l mai mira și indignarea sa nu mai cunoștea margini. Într-o seară, când el schimbase cu Dick, mai descurajat ca niciodată, câteva reflecții aspre, se retrase la el pentru a se consulta cu „Antilopa”, adus de câteva complicații de politică continentală, asupra cărora voia să-l întrețină.

— Zici că nu mai face nimic? zise omul cel gras. E nepăsător, irascibil? Eu nu văd de ce te neliniștești. Dick e, fără îndoială, gata să facă tâmpenii pentru o femeie!

— Și găsești că nu e nimic grav?

— Pe legea mea, nu! Presupunând că ea îl reține pentru un timp de la lucru, că îl chinuiește, că vine chiar, într-o zi sau alta, să facă o scenă pe scară, e posibil, dar ce ne interesează toate astea? Și atâta timp cât Dick nu-ți va vorbi el întâi, ar fi mai bine să ai aerul că nu știi nimic, crede-mă! N-are deloc o fire comodă!

— Cui să-i vorbești! E ființa cea mai agresivă, cea mai orgolioasă, cea mai insolentă…

— Îi va trece, vei vedea! Va sfârși prin a băga de seamă că nu poate mereu să-și plimbe strălucirea de-a lungul lumii, învârtind în mână o colecție de tuburi de

culori și penele amenințătoare. Îl iubești, nu-i așa?

— … Atât de mult încât aș vrea să pot lua asupra mea toate amărăciunile și toate grijile care se pregătesc pentru el! Și pentru aceste grele pedepse, vai!, nu pot să-l pun în loc pe propriul său frate!

— Într-adevăr, viața e un război unde nu există locțiitori. Ar trebui ca Dick să-și trăiască propria experiență ca și alții. Dar, apropo de război, știi că vor fi răzvrătiri în Balcani, în primăvara viitoare?

— … Ah! Ei bine, ar fi trebuit să izbucnească mai demult! Mă întreb dacă vom reuși să-l luăm pe Dick acolo, cu noi, în caz de război…

În acest moment, cel despre care se ocupau astfel cei doi prieteni intră plictisit în cameră. I se puse imediat întrebarea pe care Torp o formulase.

— Nu, răspunse el, nu m-ar tenta. Mă simt bine aici.

Bunăvoința Antilopei nu rezistă acestei defăimări. Îl învinui pe Dick că a luat în serios elogiile ziarelor, îi prezise o foarte apropiată schimbare a gustului public, sătul de operele sale, mereu aceleași. Făcu să strălucească în ochii săi perspectiva unei campanii în Orient, în tovărășia camarazilor Torp, Kenen, Cassavetti și alții. Îi descrise toate luptele la care ei ar asista și care ar putea să furnizeze atâtea subiecte de tablouri…

Dick își fuma liniștit pipa, ascultându-l:

— … fii-ar plăcea să rămâi aici, nu-i așa? Îți închipui că lumea-ntreagă va continua să leșine înaintea operelor dumitale? Crezi că lumea n-are ceva mai bun de făcut? Crezi că n-ar trebui să lucrezi fără încetare și să te înnoiești, pentru a merita aplauzele sale, gloria și bogăția?

— Lasă-mă în pace! zise Dick. Știu asta tot așa de bine ca și dumneata. Îți închipui din întâmplare că sunt o ființă fără creier?

— Da, îmi închipui! Și să mă spânzuri dacă n-ai capul gol…

— Ei bine, atunci du-te și te spânzură mai repede! De altfel, n-ar fi exclus să ți se întâmple așa ceva într-o zi sau alta, căci îți prezic că vei fi prins și condamnat ca spion de turcii în delir! Și apoi, toate acestea mă obosesc și mă copleșesc… Sunt sătul! Bună seara.

Se lăsă să cadă pe un scaun, unde adormi aproape imediat.

— Semn rău! zise încet Antilopa.

Torpenhow luă pipa încă aprinsă care scăpase din buzele lui Dick și care amenința să-i ardă vesta. Apoi așeză o perniță sub capul adormitului.

— Nu-i nimic de făcut! murmură el încet. Nimic! Sărmană căpățână spartă! Nu mă pot opri să nu-l iubesc. Privește, iată cicatricea loviturii pe care a primit-o, acolo jos, în Sudan!

— Asta trebuie să-l fi făcut cam nebun.

— Nu! Îl socotesc nebunul cel mai clarvăzător în afaceri.

Dick începu să sforăie furios.

— Oh, nu există nici o afecțiune care să reziste la așa încercare. Deșteaptă-te, Dick! Dacă vrei să continui această muzică, hai să dormi altfel.

Încet, Antilopa mormăia printre dinți:

— Când o pisică a alergat pe acoperișuri toată noaptea, s-a remarcat că ea doarme în general toată ziua. E ceva din domeniul științelor naturale.

În acest timp, Dick se depărta cu pași nesiguri, frecându-și ochii și căscând…

Se duse fără să spună că nu dormise noaptea trecută și că în timpul insomniei îi venise o idee atât de simplă și atât de luminoasă încât fu surprins că nu o avusese până acum. Era genială și plină de candoare. Era vorba să meargă s-o caute pe Maisie, într-o zi din săptămână, să-i propună o excursie și s-o ducă cu trenul la Fortul Keeling, chiar acolo unde ei locuiseră împreună acum zece ani.

Și a doua zi dimineață, tot privindu-și în oglindă imaginea plină de clăbuci de săpun, îi explica acestui chip mirat că, deși, în general, el e cu desăvârșire lipsit de voința de a retrăi clipele trecute, având în vedere că asupra lucrurilor stinse bate un vânt rece, plin de tristețe, totuși această regulă poate suferi excepții…

— Iată una bună! încheie el. Merg să vorbesc cu Maisie.

Când sosi, părul roșu era, din fericire, la plimbare. O găsi pe Maisie singură, îmbrăcată în marele ei halat pătat de culori și luptându-se cu penelurile ei.

Ea nu prea păru bucuroasă că-l vede. Venind peste săptămână, depășea convenția lor. Lui Dick îi trebui tot curajul din lume pentru a formula propunerea.

— Lucrezi mult! îi zise el, în cele din urmă, cu autoritate. Dacă te surmenezi astfel, te vei îmbolnăvi. De ce n-ai primi ceea ce-ți propun?

— Dar unde să mergem? întrebă Maisie, cu un aer plictisit.

În picioare, în fața șevaletului său, timp de multe ceasuri, ea se simțea, într-adevăr, foarte obosită.

— … Unde vei dori. Vom lua mâine-dimineață un tren și vom coborî când el se va opri. Vom dejuna, nu contează unde, și ne vom întoarce.

— … Și atunci, dacă lumina ar fi bună mâine, am pierdut o zi întreagă!

Ea ezită. Clătina cu un gest șovăitor paleta mare și albă.

Dick se sili să nu lase deloc să-i scape exclamația violentă pe care o avea pe buze. Trebuia răbdare pentru a o convinge pe această tânără fată, în ochii căreia munca trecea înainte de orice.

— O zi? făcu el. Pierzi mai mult, dragă, dacă ai să încerci să profiți de toate orele de soare. Excesul de muncă are același rezultat pe care-l are cea mai ucigătoare lene… Mergem! S-a zis! Voi veni mâine în zori.

— Dar, cel puțin, socotești să o inviți de asemenea…

— Niciodată! Te vreau pe tine și numai pe tine. De altfel, ea ar refuza, fără îndoială. Deci, pe mâine, negreșit! Și roagă-te lui Dumnezeu să fie frumos.

Plecă entuziasmat, și prin urmare nu lucră nimic toată ziua. Își înăbuși

dorința nebună de a comanda un tren special, însă cumpără o haină mare de kangoroo gri, garnisită cu blană de jder neagră, lucioasă. După ce se întoarse acasă, începu să se gândească la viitorul ce se apropia.

— Mă duc să petrec în afara orașului cu Dick toată ziua de mâine, o anunță Maisie pe tovarășa sa, când aceasta se întoarse din piața Edgware Road.

„Părul roșu” răspunse:

— Sărmanul băiat, merită! Voi profita de lipsa dumitale pentru a face curățenie strașnică în atelier. Pardoseala are nevoie.

De mai multe luni, Maisie nu-și acordase nici o distracție, așa că fără a ține seama de teama vagă pe care nu putea nici să o lămurească, nici să o bănuiască, își promisese o adevărată plăcere din plimbarea sa improvizată.

„Nimeni nu e mai încântător decât Dick, când e înțelegător, își zicea ea, dar sunt sigură că mă va chinui cu probleme cărora eu nu voi putea să le răspund mulțumitor. Ah, dacă ar vrea să nu se mai gândească la toate acestea, l-aș iubi cu mult mai mult.”

Ochii lui Dick străluciră de bucurie, a doua zi dimineață, când o zări pe Maisie înfășurată într-un ulster gri, cu capul acoperit cu o pălărie de catifea neagră, înaintea vestibulului căsuței. Ar fi vrut numai ziduri de marmură, nu imitații murdare de scânduri pe zid pentru a o înconjura demn pe această divinitate.

Înainte de plecare, impresionista o chemă pe Maisie o clipă în atelier pentru a o îmbrățișa cu efuziune. Tânăra fată nu avea, evident, nici obiceiul, nici gustul acestor demonstrații; sprâncenele sale urcară până în mijlocul frunții, formând o acoladă.

— Ai grijă, pălăria mea! zise ea, depărtându-se repede. Și alergă să-l ajungă pe Dick, care o aștepta înaintea trăsurii.

— fii-e cald? o întrebă el instalând-o. Ai mâncat suficient? Pune această pătură pe genunchi.

— Mulțumesc! Sunt cum nu se poate mai bine. Unde mergem, Dick? Oh, te rog, nu mai fluiera! Vom fi socotiți drept nebuni…

— Să ne socotească cum or vrea! Trecătorii nu ne cunosc și puțin îmi pasă dacă știu cine sunt! Zău, Maisie, ești adorabilă așa!

Maisie rămase cu privirea pironită, fără să zică nimic. Aerul puternic al acestei clare dimineți de iarnă îi colora obrajii. Deasupra caselor, valuri de fum de un galben crom se răspândeau încetul cu încetul în azurul pal al cerului și neprevăzătoare vrăbii se înșirau una lângă alta pe streșini, aclamând încrezătoare primăvara.

— Va fi o vreme superbă la țară, reluă tânărul.

— Dar unde mergem?

— Vei vedea!

Se opriră la Victoria Station și Dick merse să ia bilete.

O clipă, Maisie, confortabil aşezată într-un colţ încălzit al sălii de aşteptare, îşi mărturisi încet că era indiscutabil mai plăcut să ia un tovarăş care să se însărcineze cu aceste mici corvezi decât să se expună ea însăşi înghesuielii mulţimii. Dick o urcă într-un vagon Pullman, sub pretext că acesta ar fi mai bine încălzit. Ea se supuse acestei ciudăţenii, holbând nişte ochi mari, scandalizaţi.

— Mi-e indiferent, zise ea în momentul când trenul se puse în mişcare, dar aş vrea să ştiu unde mă duci!

Către sfârşitul drumului, numele unei staţii cunoscute trecu deodată prin faţa ochilor săi, şi aceasta fu o săgeată de lumină.

— Oh, Dick, zise ea, eşti un trădător!

— Ei bine, credeam că îţi va face plăcere să revezi acest ţinut! N-ai mai revenit, spune, de atunci?

— Nu! Nu! Mă temeam să n-o întâlnesc pe doamna Jannett, eu n-o cunoşteam decât pe ea aici.

— Te înşeli! Aminteşte-ţi mai bine! Se găsea şi moara de vânt deasupra câmpului de cartofi. O cunoşti puţin, nu? Din fericire, nu s-au construit case în această parte! Îţi aminteşti când te-am închis aici?

— Da! Şi cum te-a bătut doamna Jannett! Totuşi n-am spus că tu erai vinovatul…

— Îl ghicise ea! Îţi aminteşti? Am vârât un baston sub poartă pentru a o opri să se deschidă şi am strigat că mă duceam să o îngrop pe Ammona de vie în câmpul cu cartofi… M-ai crezut. Erai aşa de credulă pe atunci!

Începuseră amândoi să râdă şi se aplecară împreună spre fereastră pentru a descoperi în împrejurimi amănuntele peisajului unde se lega iarăşi firul amintirilor lor. În acest timp, Dick privea îndeosebi rotunjimea pură a obrazului lui Maisie, atât de aproape de al său, şi ochii săi vedeau afluxul de sânge sub pielea fragedă. Se felicita pentru buna idee pe care o avusese de a încerca această probă şi socotea că sfârşitul zilei îi va aduce în final mult aşteptata recompensă.

Sosiţi la destinaţie, coborâră şi se duseră să viziteze vechiul oraş cu noii lor ochi. Mai întâi se opriră să contemple, de la o distanţă însemnată, casa doamnei Jannett.

— Dacă ar ieşi deodată din casă, zise Dick simulând spaima, ce-ai face?

— I-aş trage o strâmbătură.

— Arată puţin, ca să vedem!

Maisie făcu cea mai caraghioasă strâmbătură, încreţind nasul în direcţia murdarei căsuţe, şi Dick izbucni în râs.

Ea zise atunci, cu un aer posac, imitând intonaţiile temnicerei lor de altădată:

— E ruşinos, domnişoară! Intră imediat. Vei învăţa pentru viitoarele slujbe: Colecta, Epistola şi Evanghelia! Aşa te vei comporta, după cum ţi-am spus!

Vei fi lipsită de felul trei de mâncare, duminică! Acest ticălos te-a îndemnat la rău, nu-i așa? Cât despre dumneata, domnule Dick, dacă nu ești gentleman, străduiește-te cel puțin…

Maisie se opri brusc. Își amintea acum în ce împrejurare servise această frază pentru ultima dată.

— Străduiește-te cel puțin să ai maniere! completă Dick. Asta a fost tot! Și-acum, să mergem să mâncăm. Pe urmă vom merge la fortul Keeling. Vrei să mergem pe jos sau să luăm o trăsură?

— Oh, să mergem, să mergem, ca altădată! Cât de puțin s-a schimbat!

Merseră, îndreptându-se spre mare, pe străzile care rămăseseră la fel, și nostalgia locurilor de odinioară punea stăpânire pe sufletele lor. Plimbarea îi aduse înaintea unui cofetar, care avusese delicii pentru ei, pe vremea când banii lor de buzunar, puși la comun, atingeau suma de un șiling pe săptămână.

— Dick, ai vreun ban? întrebă Maisie cu jumătate de voce, repetând cuvintele copilărești care îi veneau pe buze.

— N-am decât trei bani, și dacă tu crezi că ți-i voi da ca să cumperi bomboane de mentă, te înșeli…

— Ah, nu? Atunci… Mai întâi, spuse ea, că menta nu este așa de bună.

Din nou râsete, și din nou obrajii lui Maisie se colorau în roșu, și în inima lui Dick, noi bătăi de inimă.

După o masă bună, coborâră pe plajă și o luară pe drumul fortului Keeling, de-a lungul unui ținut dezolant, măturat de vânt și care încă nu ispitise nici un constructor să clădească acolo case. Crivățul de iarnă, venind din larg, le șuiera în urechi.

— Maisie, ai vârful nasului ca albastrul de Prusia. Te provoc la o fugă, cât de departe vei voi și unde îți va plăcea.

Ea aruncă o privire atentă împrejur apoi, cu un surâs, porni atât de repede cât îi permitea rochia și alergă să-și risipească lenea.

— Făceam mii și mii de leghe altădată, zise ea îndată, oprindu-se gâfâind. E absurd să nu mai poți alerga.

— Bătrânețea, draga mea! Iată, cine se îngrașă și se îngreuiază în orașe! Când voiam să te trag de cozi, în zadar te fugăream, căci o ștergeai departe din fața mea, râzând cu hohote. Am motive serioase să-mi amintesc, căci strigătele dumitale aveau efectul inevitabil de a o atrage pe doamna Jannett… și bastonul său!

— Oh! Dick, nu poți să spui că am intenționat vreodată să te fac să iei bătaie!

— Nu, e adevărat… Oh! Iată marea.

— Uite! Și ea e aceeași, zise Maisie.

În acest timp, Torpenhow află de la domnul Beeton că Dick, îmbrăcat cuviincios și bărbierit cu îngrijire, cu pătură de călătorie pe braț, ieșise la ora opt și jumătate de dimineață. Își dădu cu părerea asupra unei fapte atât de neobișnuite, spunându-i Antilopei, care sosea la el către amiază, să facă o partidă de șah și să înceapă o convorbire:

— E chiar mai rău decât îmi închipuiam!

— Ce? spuse celălalt. E vorba tot de Dick? Nu-ți mai face atâta sânge rău pentru el, ca o cloșcă pentru un pui abia ieșit din găoace! Lasă-l pe băiat să alerge, poate că asta îl distrează! Nu e un cățeluș, să-l atingi cu biciul…

— … Îți spun, reluă Torpenhow, că nu e vorba de femei, ci numai de una!

— Știi ceva?

— S-a trezit cu noaptea-n cap, la ora opt deja plecase… El! Să-și părăsească patul când era încă întuneric. Niciodată n-am văzut la el ceva asemănător, exceptând campania. Și încă… Îți amintești că a trebuit să-l zdruncin pentru a-l deștepta înaintea bătăliei de la El Moghrib? E revoltător.

— E ciudat. Poate o fi ieșit să cumpere un cal! … Știi bine, e nebunia lui.

— Nu! Aș fi știut-o… Îți spun că e vorba de o fată tânără.

— O tânără fată! O fată tânără! De ce nu o femeie măritată?

— Dick nu s-ar trezi înaintea zorilor ca să facă vizită unei femei sau alteia. E o fată tânără!

— Ei bine, fie și pentru o fată tânără. În definitiv, ce ne privește? Ea îl va învăța ceea ce el nu cunoaște, să știe că lumea întreagă nu se rezumă la el, la prețioasa și incomparabila sa persoană…

— Ea îi va strica mâna. Ea îi va răpi timpul. Dick se va căsători cu ea și-și va pierde tot talentul. Va deveni un soț respectabil, un om așezat, casnic… Adio călătorii de lungă durată…

— Posibil! Însă asta n-ar putea opri Pământul să se miște în același sens!… He! He! Aș da orice să-l văd pe Dick făcându-și casă. Ar fi original. Prin urmare, nu te mai necăji atâta. Ceea ce trebuie să se întâmple se întâmplă. Unde e masa de șah?

În aceeași dimineață, tânăra fată cu părul roșu, culcată în camera sa, contempla tavanul. La ce visa ea? De unde venea zgomotul continuu pe care ea îl auzea nelămurit? Erau pașii neîntrerupți ai tuturor pietonilor străzii, care se pierdeau în depărtare și se reînnoiau fără încetare înaintea ferestrei sale pentru a se slăbi iarăși? Era ecoul sărutărilor repetate mereu… până când deveneau un sărut continuu? Mâinile pe care le lăsa să atârne în jos se deschideau și se strângeau nervos, dintr-un moment într-altul.

Servitoarea venită să curețe atelierul bătu deodată la ușă.

— Vă cer iertare, domnișoară, însă, pentru a spăla podeaua, trebuie să iau

săpun galben sau vânăt. Când să urc găleata de apă în culoar, mi-am zis că ar fi mai bine să întreb pe domnișoara ce preferă… Săpunul galben, domnișoară?

Ce era în aceste cuvinte atât de simple pentru a exaspera o tânără fată cu părul roșu, căreia i se cereau respectuos poruncile? Pentru ce sări ea jos din pat, ca împinsă de un acces de turbare, până în mijlocul camerei și strigă din toate puterile:

— Ce vrei să fac eu? Ia orice săpun și du-te dracului!

Femeia fugi. Tânăra fată, zărindu-se cumplit transfigurată în oglindă, își acoperi fața cu amândouă mâinile… Îi părea că e gata să strige cu glas tare un secret rușinos.

… Într-adevăr, marea „nu se schimbase”. Același reflux, lăsând în urmă bancuri de nămol. Semnalizatorul de oprire de la Marazion juca mereu și se clătina în valul mișcător. Pe plaja de nisip alb, tulpinile uscate ale macilor se loveau unele de altele și păreau că-și urmează o veche convorbire, fără sfârșit.

— Nu mai văd vechiul dig, zise Maisie.

— E adevărat, dar, grație cerului, el mai rămâne în fața noastră printr-una dintre cele mai scumpe amintiri! Nu cred să se fi pus în bătaie acolo sus nici un nou tun, după plecarea noastră. Vino să vezi.

Urcară spre povârnișurile fortului Keeling, și se așezară într-un colț adăpostit de vânt, deasupra unei mari piese de patruzeci de tone, a cărei gură era astupată cu un acoperământ de pânză gudronată.

— Sărmana Ammoma! zise Maisie…

Pentru mult timp, rămaseră tăcuți, apoi Dick luă mâna tinerei fete și îi spuse duios pe nume.

Ea ridică privirea către mare.

— Maisie, dragă, reluă el, toate acestea nu-ți amintesc…

— Nu, răspunse ea printre dinții strânși… Nu, dacă ar fi asta ți-aș fi spus-o… Cu siguranță, ți-aș spune-o… Dar, nu, nu e nimic… Oh, Dick, te rog să fii înțelegător!

— Și gândești că într-o zi vei putea?

— Nu. Cred că nu.

— De ce?

Maisie, cu bărbia sprijinită în mână, fără a-și întoarce ochii de la marea îndepărtată, răspunse în cuvinte precipitate și sacadate:

— Ghicesc ceea ce dorești, dar nu pot să consimt aici, Dick. Nu e greșeala mea, ți-o jur… Dacă aș simți că pot să iubesc pe cineva… dar nu, sunt incapabilă să iubesc… E un sentiment pe care nu-l înțeleg, asta-i tot…

— E adevărat, draga mea?

— Ai fost foarte bun cu mine, Dick. Singurul mijloc pe care-l am ca să-ți

aduc recunoștință este să nu te înșel deloc, să-ți vorbesc sincer… De ce te-aș minți? Mă disprețuiesc deja prea mult!

— Dumneata! De ce?

— Fiindcă… fiindcă iau totul de la dumneata, fără să-ți dau ceva în schimb. Simt că purtarea mea este egoistă și josnică, și de fiecare dată când mă gândesc, asta mă întristează și mă umilește…

— Înțelege o dată pentru totdeauna că asta nu mă privește decât pe mine și că, dacă găsesc cu cale să mă ocup de dumneata, eu pot s-o fac fără să-ți reproșez ceva. În ochii mei n-ai nici cea mai mică dreptate, draga mea!

— Ba da! Am încă multă, și ascultă! Vorbesc mult, însă simt și mai mult.

— Atunci, nu vorbești.

— Cum aș putea? Când ne găsim singuri un minut, și începi! Iar când nu spui nimic, ai aerul că te gândești. Nu, nu vei ști niciodată din ce motive, dar acum îmi pare rău!

— Doamne atotputernic! strigă Dick, incapabil să consimtă mai mult și ridicându-se dintr-o săritură. Spune adevărul, Maisie, spune-l întreg, o dată pentru totdeauna! Să vedem: este… este dragostea mea cea care te plictisește?

— Nu, desigur!

— Dacă te-ar plictisi, mi-ai spune-o, nu?

— … Da, cred că te-aș lăsa să vezi.

— Mulțumesc! Să acționezi în alt fel ar fi groaznic și teribil. Dar… pentru că iubirea mea nu-ți este o povară grea, n-ai putea să sfârșești prin a te obișnui s-o simți, liniștită și protectoare, în spatele dumitale? E prea mult, nu-i așa? E un chin pe care ți-l impun, când îți vorbesc de năzuința mea? Cunoști acest chin, deja? Poate alții…

Ca și cum ar fi socotit că această întrebare n-ar merita răspuns, Maisie tăcu.

— Ceilalți tineri ți-au vorbit cum îți vorbesc eu, Maisie?

— Desigur! Ei alegeau întotdeauna momentul când eram în toiul lucrului, să vină să mă deranjeze și să mă oblige să-i ascult.

— Și îi ascultai?

— Da, îi ascultam în liniște, și erau foarte surprinși să mă vădă atât de puțin tulburată. Ei îmi lăudau pictura și îi credeam sinceri. Eram atât de mândră de elogiile lor încât le repetam lui Kami, dar într-o zi, niciodată nu voi uita aceasta, Kami râse de mine.

— Nu-ți place să râdă cineva de dumneata, Maisie, așa-i?

— Mi-e groază! Dar dumneata, Dick, să vedem, spune-mi sincer ce gândești despre pictura mea, după tot cât ai văzut?

— Cinstită, cinstită, mai mult decât cinstită! declamă Dick, citând o veche reclamă comercială. Și Kami ce ți-a spus?

Maisie ezita.

— Zice… zice că are sentiment.

— De ce încerci să mă înșeli, draga mea? Uiți că eu am lucrat doi ani cu el, știu cum se exprimă.

— Dar te asigur…

— Vreau să-ți spun, ceea ce nu vrei să-mi mărturisești: Kami își dă capul într-o parte, privind pânza dumitale… așa, iată! Apoi mormăie rostogolind „r”-urile: „Există sentiment, însă el nu e spontan”.

— Da, așa-i, și eu încep să cred că are dreptate.

— Să fii sigură.

Dick nu cunoștea pe lume decât două persoane incapabile de a se înșela sau de a vorbi greșit: Kami era una dintre ele.

— Atunci, zise Maisie, sincer mișcată, asta este și părerea dumitale? Adevărat, e foarte descurajant!

— Sunt mâhnit, dar mă întrebi ce gândesc și te iubesc prea mult pentru a te înșela asupra lucrului dumitale. El trădează voință, răbdare… Câteodată… nu totdeauna! Și din când în când putere… Dar nu există, într-adevăr, nici un motiv să faci pictură… Cel puțin, asta e părerea mea.

— Dar nu e nici un motiv deosebit, cum spui, ca să faci orice altceva, o știi tot așa de bine ca și mine și poți, cu toate acestea, să reușești, să ai succes…

— Dumneata nu urmezi calea cea bună pentru a ajunge aici. Kami nu ți-a spus?

— Îl citezi mereu pe Kami! Aș vrea să știu ce gândești dumneata! Haide, pictura mea nu valorează nimic, nu-i așa?

— N-am spus și nu gândesc nimic asemănător.

— E pictură de amator?

— Nici asta! Ești o muncitoare, draga mea, o muncitoare îndârjită, și munca dumitale merită stimă și respect!

— Cu adevărat? Pe la spate nu râzi de mine?

— Nu, draga mea! Înțelege odată că ești pentru mine mai mult decât orice pe lume… Pune această manta pe umeri… nu vreau să răcești…

Maisie se înfășură în blana mătăsoasă de jder, întorcând în afară căptușeala gri de cangur.

— E minunată, zise ea mângâindu-și bărbia, cu un aer gânditor, de-a lungul blănii. Ei bine, de ce n-aș încerca să obțin puțin succes?

— Tocmai din cauză că încerci n-ai să ai. Înțelege-mă pe mine, draga mea, noi nu suntem artiștii propriului nostru succes, noi suntem făcuți pentru a traduce ceea ce inspirația, observația sau darurile noastre particulare ne descoperă. Pentru aceasta, ne trebuie mai înainte de toate să învățăm meșteșugul nostru ca să ne conducem cu siguranță materialele și să le comandăm, în loc de a le asculta. Pe

urmă, putem merge cu îndrăzneală, fără a ne teme de ceva.

— Înțeleg asta.

— Restul ne vine din afară. Dacă ne desfășurăm cu răbdare subiectele, vom face treabă bună sau rea urmând iscusința noastră mai mult sau mai puțin mare, servindu-ne de cărămizile și de tencuiala profesiunii noastre. Dar, din moment ce începem să ne gândim la aplauzele așteptate și să ne jucăm rolul privind cu coada ochiului, vom pierde toată valoarea, tot talentul și toată abilitatea. În loc să-ți faci cu liniște munca, te preocupi fără încetare de impresiile altuia, impresii care nu sunt în puterea ta nici să le creezi, nici să le modifici. Mă înțelegi bine?

— Îți e ușor dumitale să vorbești astfel! Operele îți sunt apreciate. Și în acest timp, oare nu te gândești niciodată la galerie?

— Ba da, de foarte multe ori, dar când mi se întâmplă asta, sunt imediat pedepsit pe unde am păcătuit… Îndată ce ne tratăm cu ușurință arta, făcând-o să servească propriilor noastre scopuri, la rândul ei ne trădează și nu mai putem face nimic fără ea… La ce bun, de altfel, să vrem să uimim lumea? E atât de mare! Poate nu e decât a milionimea parte, care uneori ne cunoaște și ne uită repede! Haide cu mine, Maisie, te voi face să descoperi puțin din imensitatea sa. Eu cunosc câteva din micile paradisuri pământești, pe care ți le voi arăta, dacă vei vrea. Sunt insulele ascunse sub ecuator, se zăresc abia după săptămâni de navigat pe ape a căror adâncime pare neagră ca marmura mormintelor… În timp ce mergi spre ele, privești, dinaintea corabiei, zile și zile în șir la răsăritul soarelui, înspăimântat de a vedea oceanul atât de pustiu.

— Cine este înspăimântat? Dumneata sau soarele?

— Soarele, natural! Și-apoi, sunt zgomote în adâncimea mării și sunete misterioase în aer, sub un cer violiu. Când ajungi la insula dumitale, o găsești populată de umede și calde orhidee, de flori străine și minunate, care își întredeschid corolele ca buzele femeilor. Numai glasul le lipsește. E o cădere de apă de trei sute de picioare înălțime, ca o colosală bucată de jad verde, brodată cu argint. Mii de albine sălbatice trăiesc printre stânci și se aud, din când în când, nucile de cocos, burtoase, căzând din arbori. Să ordoni unui servitor îmbrăcat în alb să prindă un hamac galben unde se clatină ghinde groase și grele ca porumbul copt, să culci capul, să ai picioarele ridicate și să asculți zbârnâitul albinelor în aerul subțire, și căderea apei, a cărei spumă e de argint, până ce somnul te cuprinde.

— Poți lucra acolo?

— Desigur! Îți agăți pânza într-un palmier și papagalii se apucă de critică. Când ei te plictisesc, n-ai decât să le arunci o fructă coaptă de manghier, care se va zdrobi ca un pachet de cremă, căzând pe pământ… Sunt acolo sute de locuri asemănătoare, Maisie. Haide să le vezi!

— Nu-mi prea plac lucrurile despre care îmi vorbești. Trebuie să fii leneș acolo. Spune-mi altceva.

— Ce ai gândi de un mare oraș mort clădit din gresii roșii, cu aloe crescând între pietrele despecetluite? Această metropolă părăsită se întinde deasupra nisipurilor de culoarea mierii. Sunt patruzeci de regi care dorm somnul de veci, în hipogeele lor, și fiecare dintre ei, Maisie, doarme într-un mormânt mai splendid decât al predecesorilor săi. Când vezi aceste palate, aceste străzi, aceste case, aceste cisterne, cauți ochii locuitorilor, te întrebi cine sunt oamenii care trăiesc în mijlocul atâtor minuni, și sfârșești prin a zări o ființă vie, una singură: o micuță veveriță gri, lovindu-și nasul cu laba în mijlocul drumului din piață. Câteodată întâlnești un păun cu coada în ochiuri colorate, așezat pe piatra sculptată a unei tinde, târându-și enorma sa coadă, toată împodobită, pe un ecran de marmură tot atât de fin ajurat ca o dantelă. Sau mai bine o maimuță, o minusculă maimuță neagră, care traversează piața principală pentru a merge să bea apă dintr-o cisternă adâncă de o sută de picioare. Ea se rostogolește până la suprafața apei, ajutându-se de plante agățătoare care căptușesc zidurile și, în timp ce ea își potolește setea, o tovarășă o ține de coadă, ca să nu cadă.

— Toate acestea sunt adevărate?

— Le-am observat eu. Am văzut cum se lasă seara în cetatea moartă și cum se schimbă lumina. Ajungi să crezi că are o inimă de opal. Puțin înainte de apusul soarelui, și tot așa de punctual ca un ceasornic, un mare porc mistreț, urmat de toată familia lui, intră alergând pe poarta orașului. El are părul țepos zbârlit și colții albi de spumă. Se suie cu greu pe umărul înnegrit al unei statui de piatră, care este chipul unui zeu orb și care urmărește cu privirea animalul spurcat, care, alegându-și un palat pentru noapte, pătrunde aici ca în mocirla lui, fâțâindu-și coada. Apoi vântul pustiului se liniștește: nisipurile se mișcă tot mai greu se aude vocea lor cântând la picioarelor zidurilor „Acum ne culcăm pentru a dormi”, și totul rămâne întunecat până se ridică luna… Maisie dragă, hai cu mine să vezi ce este lumea. Ea e rând pe rând foarte frumoasă și foarte urâtă, însă eu nu te voi lăsa să zărești nimic din ceea ce este urât… Ea nu se ocupă nici de pictura dumitale, nici de a mea, singura ei grijă și singura ei ocupație este de a trăi și de a iubi. Te voi învăța să prepari băuturi orientale, să suspenzi un hamac… Te voi învăța încă mii de lucruri. Vei vedea cu ochii ce înseamnă culoarea și vom găsi împreună dragostea. Poate atunci vei putea crea vreo operă frumoasă. Vii?

— De ce? zise Maisie.

— De ce? Fiindcă nu poți să faci cine știe ce înainte de a deschide ochii asupra a ceea ce există și înainte de a-l fi contemplat… Și apoi, te iubesc, draga mea! Vino cu mine. N-ai nimic care să te rețină aici, nu aparții nici unei țări, ești, o știu, pe jumătate nomadă, figura te trădează! Și pe mine numai mirosul mării mă duce și mă poartă! Să traversăm oceanul, Maisie, și să fim fericiți!

El se ridicase și, în picioare în umbra tunului, o privea pe tânăra fată. Înserarea se lăsase fără ca ei s-o fi zărit, scurta zi de iarnă trecuse. Luna strălucea pe marea netedă, lungi calcani de argint tiveau fiecare val al fluviului, venind să se așeze pe bancurile de nămol. Vântul încetase. În liniștea desăvârșită dimprejur, ei auzeau zgomotul pe care-l făcea un asin păscând iarba înăsprită la câțiva pași de ei. Lovituri înăbușite, precipitate și regulat depărtate păreau că ies din nimbul lunii ca dintr-o tobă acoperită.

— Ce-i asta? întrebă atunci Maisie. S-ar părea că-s bătăile unei inimi. De unde?

Dick fu atât de dezamăgit de acest răspuns neprevăzut rugilor sale fierbinți, încât nu putu să înceapă să-i vorbească numaidecât, și în liniște auzi și el straniul zgomot. Maisie, așezată tot în același loc, îl privea cu oarecare îngrijorare. Ar fi dorit atât de mult ca el să fie înțelegător și să înceteze s-o mai chinuie cu visurile lui de peste mări, câteodată seducătoare și de neînțeles pentru ea!

Ea fu uimită de adevărata transfigurare care avu loc în el, în timp ce asculta.

— Cred că e un vapor, zise el, un vapor cu elice dublă, judecând după zgomot. Nu-l văd, dar sunt sigur că se găsește foarte aproape de coastă… Ah!

O rachetă își trase dâra roșie prin ceață.

— Asta e. Face semnalele de apropiere înainte de a părăsi apele Mânecii.

— E un naufragiu? întreabă Maisie, pentru care acest limbaj era chinezesc.

Ochii lui Dick nu părăseau marea.

— Un naufragiu? Ce nebunie! Semnalizează, nimic altceva. O rachetă roșie înainte, acum iată o flacără verde în urmă și două roșii pe punte…

— Ce înseamnă asta?

— E semnalul liniei Cross Keys, care face serviciul Australiei. Mă întreb ce vas e?

Nu mai avea același timbru în voce. Ai fi zis că vorbește numai pentru el, în timp ce Maisie era puțin supărată. Dar o rază de lună întredeschise o clipă pânzele cenușii întinse pe mare, și această rază denunță flancul negru al corabiei care cobora Mâneca.

— Patru catarge, trei coșuri… încărcat până la carenă, trebuie să fie *Barralong* sau *Blutia.* Nu! Etrava *Blutiei* seamănă cu prora unei corăbii cu pânze, tăiată ca un cliper. Nu, e *Barralong* care pleacă spre Australia. Într-o săptămână, va vedea ieșind din apă Crucea Sudului. Ce noroc are acest bătrân șoșon!

Ochii săi scrutau cu pasiune întunericul, se cățărâ pe povârnișul fortului, pentru a vedea mai bine în depărtare, dar ceața mării se îndesea înaintea lui, și pulsația elicelor devenea cu fiecare clipă mai slabă. Maisie îl rechemă, cu o voce pe care nerăbdarea o făcea puțin aspră. El se întoarse spre ea, cu ochii mereu îndreptați spre larg.

— Ai văzut vreodată Crucea Sudului cu cerul luminat deasupra capului? întrebă el. E un spectacol admirabil!

— Nu, răspunse ea cu răceală, şi n-am chef… Dar, fiindcă e atât de frumos, cine te opreşte să te duci să vezi şi singur?

Vorbind astfel, ea ridică privirea şi chipul său se îndepărtă de mătăsoasa blană întunecată care o încadra, ochii săi strălucind în noapte ca diamantele. Căptuşeala gri se arginta în clarul de lună ca o promoroacă.

— Pe Jupiter, Maisie, ai aerul unui mic idol păgân pe soclul său!

Ochii tinerei fete nu arătau că ar fi gustat prea mult complimentul.

— Îmi pare rău, urmă el, dar Crucea Sudului, ea însăşi, nu merită o privire dacă n-ai alături de tine pe cineva care să te însoţească să o admiri… Nu mai aud vaporul.

— Dick, zise în linişte, să presupunem că aş veni la dumneata, acum, cum o doreşti… Oh! Rămâi liniştit, te rog! Să presupunem că aş veni, aşa cum sunt, fără să te iubesc… numai că eu te iubesc!

— Fără să mă iubeşti ca pe un frate! Îţi aminteşti de ceea ce ţi-am spus în parc?

— Nu ştiu, n-am avut niciodată un frate… Să vedem! Dacă ţi-aş spune: Du-mă până acolo şi poate, cu timpul, aş putea să te iubesc cu adevărat… Ce-ai face?

— Te-aş lăsa aici să te întorci pe picioare! Dar nu, haide zău! N-aş face nimic, aş fi prea aspru pedepsit! Meriţi să te aştept până ce vei găsi cu cale să te dăruieşti, fără rezervă…

— Adevărat, crezi că merit eu asta?

— Da, o cred! Oricum, îmi pare chiar că am fost convins… Nu te-ai privit niciodată?

— Vai! Am atâtea remuşcări asupra acestui subiect!

— Ai astăzi mai mult decât în alte zile?

— Sunt ingrată faţă de dumneata! Ah, dacă aş şti că, sacrificându-mi libertatea, aş putea să găsesc ceea ce doresc…

— Sărmana mea micuţă, ţi-aş da zece ani din viaţa mea, ca să te ajut, dar toată iubirea mea nu poate nimic. Iată! Într-o zi, în Sudan, am traversat o câmpie mărăcinoasă unde se dăduseră lupte timp de mai mult de şaizeci de ore. Erau acolo pe pământ o mie două sute de cadavre, pe care n-au avut timp să le înmormânteze.

— Oribil!

— Eu tocmai terminam o schiţă mare şi mă întrebam ce efect ar produce ea în ţară, dacă va plăcea publicului. Vederea acestui câmp de carnaj mi-a fost foarte instructivă. Părea un aşternut de hidoase ciuperci veninoase de toate culorile. Nu aruncasem niciodată până atunci o singură privire asupra unei asemenea mase de fiinţe umane revenite neantului… Am înţeles atunci că noi toţi, bărbaţi sau

femei, suntem materiale sau instrumente, nimic mai mult… Or, știi dumneata, Maisie, câte persoane sunt pe lume care cunosc pictura? O mie două sute, cel mult, ceilalți pot să pretindă că o înțeleg, dar nu înțeleg nimic. O mie două sute! Atâtea câte corpuri am văzut eu, nemișcate, așezate cum sunt ciupercile pe pământ, acolo! Au lipsit umanității acești morți africani? Nu! Pentru fiecare om care trece pe stradă nu e, în definitiv, decât un singur lucru care contează: să se unească cu a sa „Maisie”.

— Sărmană Maisie!

— Sărman Dick, mai curând! În sfârșit, lasă-mă să te ajut, dragă! Vom putea să trăim uniți și vom încerca să mergem împreună. Vom face câțiva pași greșiți, și aceasta face mai mult decât a-i face greșit fiecare, separat. Nu vrei să înțelegi de vorbă bună?

— Nu cred să ne putem împlini. Știi: „Când sunt doi de aceeași meserie”…

— La dracu’ cu cel care a inventat acest absurd dicton! Probabil că trăia într-o peșteră și se hrănea cu carne crudă de urs.

— N-ai dreptate, eu n-aș fi decât o jumătate de femeie. M-aș chinui pentru pictura mea, ca acum. Patru zile din șapte eu sunt de nesuferit.

— Crezi că nimeni înaintea dumitale n-a atins un penel? Îți închipui că eu nu cunosc aceste ore de dezgust, de enervare, de neputință? Dumneata ai norocul de a nu trăi asta decât patru zile pe săptămână!

— Oh! Atunci, dacă ai aceeași dispoziție…

— Ei bine, o voi respecta mai mult pe a dumitale, pentru că voi ști de unde vine și ce înseamnă. Un altul ar fi incapabil… Însă această discuție este prea nefolositoare, crede-mă! Dacă acestea sunt ideile dumitale, cu adevărat, nu mă iubești încă…

Fluxul acoperise în întregime bancurile de noroi, și douăzeci de mici talazuri apăruseră pe plajă înainte ca Maisie să fi apucat să răspundă.

— Dick, zise ea încet, cred că ești mai bun decât mine.

— Nu-i vorba de asta! De ce spui așa ceva?

— N-aș ști să-ți explic… arăți atâta răbdare, tu, pe care te știu de obicei mânios! Îți dai atâta osteneală să-mi explici arta și viața… Oh! Eu văd bine că nu te prețuiesc.

Dick rămase un moment nemișcat. Revedea toate fazele existenței sale aventuroase, scruta trecutul, căuta să regăsească sentimentul puterii și orgoliul operei sale… Fără a răspunde imediat, el se aplecă, luă încetișor marginea paltonului de blană în care tânăra fată era învelită și o duse până la buzele sale.

— E pentru tine, numai pentru tine, pentru care am gânduri bune și frumoase, zise el în sfârșit. Când ești alături de mine, totul se luminează. Dar, vai! Când nu ești lângă mine, eu nu pun în practică ceea ce am propovăduit… Tu mă

vei ajuta, dacă vom fi uniți. Nu suntem decât noi doi în lume! Și tu ai spus că m-ai iubi simțindu-mă alături de tine.

— E adevărat! Dacă ai ști cât sunt de singură! Sunt doi ani de când am închiriat căsuța, mă plimb de la un capăt la altul al grădinii, încercînd să plâng… Eu nu pot niciodată să plâng, Dick! Tu?

— Oh! E mult timp de când n-am mai încercat. Dar de ce ești așa de tristă? Ce nu merge? Te-ai surmenat, fără îndoială.

— Nu știu. Visam noaptea că eram bolnavă, că eram ruinată, că muream de foame la Londra. Mă gândeam toată ziua la asta și mi se făcea frică… Oh! Ce frică mi se făcea!

— Cunosc această frică. E cea mai rea dintre toate. Mă mai deșteaptă câteodată și pe mine noaptea. Dar ar trebui s-o ignori!

— Vai!

— Cei șapte mii cinci sute de franci din rentă sunt sigur plasați?

— În „Consol”.

— Bine! Dacă cineva te va sfătui la o mai bună plasare, nu-l asculta. Maisie, să fiu chiar eu! Lasă-ți banii unde sunt și nu împrumuta niciodată, nici un gologan, nici chiar „părului roșu”…

— Fii liniștit! Nu sunt atât de proastă!

— Lumea e plină de oameni care și-ar vinde și sufletul pentru trei sute de lire pe an. Sunt femei guralive și plângărețe, care îți cer împrumut un bilet de cinci livre aici, de zece livre dincolo… și femeile n-au conștiința datoriilor în bani. Păstrează ce-i al dumitale, draga mea, căci nu-i nimic mai oribil ca mizeria la Londra. Această perspectivă m-a înspăimântat. Da, ea m-a făcut să cunosc teroarea, pe mine, care mă lăudam că nu mă sperie nimic!

Fiecare dintre noi are frica sa particulară, frică de neînvins, nespus de mare, care poate să te ducă până la abdicarea de la orice demnitate. Experiența trăită nu de mult de Dick, a mizeriei negre, a sărăciei celei mai lucii, îl impresionase într-atât încât se simțea înghețat până în măduva spinării, numai la acel gând. Această amintire salutară îl însoțea mereu și era apărarea sa în orice ocazie, unde urma să-și discute interesele. Se temea de sărăcia pe care o încercase la un moment dat aproape în glumă.

Maisie îi observa fața în lumina lunii.

— Ai mulți bani acum, îi zise ea pe un ton împăciuitor.

— Nu voi avea niciodată destui, răspunse el cu emfază. Apoi, începând să râdă: Îmi vor lipsi întotdeauna trei penny pentru a-mi încheia socotelile.

— De ce trei penny?

— Am dus într-o zi valiza unui voiajor de la gara Liverpool Street la podul Blackfriars. Era o cursă de șase penny. Nu râde. Îi meritam și aveam o nevoie disperată de acești bani. Clientul meu nu-mi dădu decât trei și n-avu măcar

pudoarea de a mă plăti în monedă de argint… Oricât de bogat aș fi, nu va ajunge niciodată din cauza acelor trei penny, care îmi lipsesc.

Era un limbaj străin din partea aceluiași Dick care propovăduia sfințenia muncii fără profit. Asta era cel puțin părerea lui Maisie, a cărei ambiție întreagă nu era să cucerească bani grei, ci aplauze. Ea luă mica pungă de bani și scoase cu seriozitate trei penny.

— Ei bine, zise ea, vreau să-ți plătesc, Dick! Să nu mai ai această grijă. E încheiată socoteala dumitale acum?

— Da, răspunse el numaidecât, foarte mișcat. Da, sunt plătit, de o mie de ori. Voi purta această monedă la lanțul ceasului meu. Ești un înger, Maisie!

— Sunt amorțită cu totul, răspunse ea ridicându-se, și am o mică degerătură în vârful degetelor. Oh, privește: paltonul este alb în întregime, mustața dumitale, de asemenea! Nu mi-am închipuit niciodată că s-ar putea face atât de frig.

Chiciura ușoară strălucea pe umărul pardesiului lui Dick. Uitase cu totul… Începură să râdă, și astfel abandonară gravele lui cuvinte.

Alergară de-a lungul prundului pentru a se încălzi, apoi se reîntoarseră pentru a contempla gloria fluxului, sub limpezimea rece și umbra neagră a tufișurilor de grozamă. Fu o mare bucurie pentru Dick ca Maisie să poată vedea culorile cum le vedea el însuși, să distingă albastrul în albul cețiii, violetul în spalierele gri, în sfârșit, toate lucrurile care altădată păreau altfel.

Cât despre ea, de obicei atât de rezervată, păru că o rază de lună i-a îmbrăcat fantezia. Începu să flecărească frumușel, vorbind de toți și de toate, și de Kami, cel mai înțelept dintre maeștri, și de tovarășele sale de atelier, de poloneze, pe care trebuie să le oprești să nu se omoare cu munca; de franțuzoaice, care vorbesc cu grație și ușurință despre lucruri pe care ele nu le vor face niciodată, de englezoaice rău îmbrăcate, care se încăpățânează fără speranță și care nu pot să înțeleagă că înclinarea nu înlocuiește talentul, de americance, care iau mese indigeste și ale căror voci țipătoare și ascuțite, în liniștea laborioasă a caldelor după-amiezi, exasperează nervii prea întinși, de rusoaice furtunoase, pe care nimic nu le oprește, cărora nimeni nu li se opune, care povestesc prietenelor lor povești cu strigoi, făcându-le să țipe, de nemțoaice care, venite pentru a învăța un oarecare lucru și învățându-l, se întorc să copieze tablouri pe vecie. Dick asculta entuziasmat, fiindcă Maisie era cea care vorbea. El cunoștea tot personalul atelierelor cosmopolite din Paris și de aiurea.

— Asta nu s-a schimbat prea mult, zise el. Se mai fură culorile în timpul dejunului?

— Nu se fură, răspunse Maisie, se șterpelesc. Vezi bine! Așa-i obiceiul. Nu sunt distrată, n-am șterpelit niciodată decât albastrul marin. Când te gândești că sunt elevi care iau albul!

— Eu l-am luat! Dar cum să te împotrivești când paletele sunt atârnate? Toată culoarea care curge devine firesc proprietate comună, o salvezi strângând-o… Chiar dacă ai pus acolo o picătură de ulei pentru a o ajuta să alunece. De altfel, asta te învață să nu-ți risipești tuburile tale.

— Ah! Dacă aș putea să-ți șterpelesc din culorile dumitale, Dick! Poate că din aceeași atingere ți-aș lua și puțin din succes…

— Ce mi-ai da dacă ți-aș indica un mijloc sigur de a ajunge aici, fără necazuri, fără enervare… și fără furt? Vrei să-mi promiți că mă asculți?

— Da, ascult!

— Mai întâi, nu trebuie niciodată să uiți să mănânci, sub pretext că-ți întrerupi lucrul. Astfel, adăugă el ca din întâmplare, știind bine cui vorbea, te-ai lipsit de două ori de dejun săptămâna trecută.

— Nu! Nu! O singură dată…

— Ei bine, deja e prea mult. În afară de asta, nu trebuie să te mulțumești cu un biscuit înmuiat într-o ceașcă de ceai în loc de cină, pentru a înlătura deranjul.

— Dick, îți bați joc!

— Niciodată în viața mea n-am fost mai serios! Oh, dragostea mea, dragostea mea, n-ai înțeles încă ce însemni pentru mine? Pământul întreg conspiră să-ți dea un guturai, să te copleșească de căldură, să te înmoaie până în măduva oaselor, să-ți fure banii, să te lase să mori de oboseală și de foame, și eu n-aș avea simplul drept de a veghea asupra dumitale… Știu că dacă ai avea numai atâta grijă să te îmbraci gros când e frig…

— Dick, ești cu adevărat ființa cea mai plictisitoare din câte cunosc! Cum făceam oare, te rog, când nu erai aici?

— Nu eram aici și nu știam. Acum sunt aici, și-aș da totul ca să am dreptul de a-ți spune să intri în casă când plouă.

— Ai da chiar succesul dumitale?

— Ei! Orice-ai dori să fac, dacă mii sau chiar milioane de oameni intonează imnuri în cinstea mea, dacă te-aș ști cutreierând magazinele din Edgware Road pe un timp ploios, fără umbrelă? Haide, draga mea, să ne întoarcem, e târziu.

Se întoarseră veseli la Londra. Intrarea în gară îl prinse pe Dick în mijlocul unei elocvente tirade asupra frumuseții exercițiilor fizice și asupra utilității sporturilor. Voia cu orice preț să-i ofere lui Maisie un cal… un cal cum nu văzuse vreodată. L-ar da el în îngrijire ca pe al său la vreo douăzeci de mile de Londra, și Maisie, pentru sănătatea sa, l-ar călări de două sau de trei ori pe săptămână, odată cu el.

— E absurd! zise ea. N-ar fi convenabil.

— Vrei să încerc să-l găsim astă-seară la Londra pe individul care se va interesa într-atât de persoanele noastre încât să ne ceară socoteală de ceea ce facem? Vrei să mi-l arăți pe acela care ar îndrăzni?

Maisie privi felinarele, ceața, hidosul furnicar al străzii. Dick avea dreptate. Dar calul nu ar înlocui arta…

— Ești câteodată foarte fermecător, îi răspunse ea, dar de cele mai multe ori foarte nesocotit. Nu-ți dau voie deloc să-mi dai cai, nici să te întorci din drumul dumitale, în această seară, ca să mă conduci. Mă voi întoarce singură… Ah! Promite-mi un lucru: că nu te vei mai gândi niciodată la acest frumos deficit de trei penny. Acum, ți-ai încheiat socoteala. Deci, nici o supărare: lucrează fără prejudecăți. Poți să fii atât de mare încât nu trebuie să te împiedice astfel de nimicuri.

Dick o urcă în trăsură.

— Adio, îi zise ea simplu. Vei veni duminică. Am petrecut o zi plăcută, Dick. De ce nu poate fi întotdeauna așa?

— Pentru că dragostea e ca și desenul: trebuie să înaintezi sau să dai înapoi. Nu poți rămâne în același loc. Adio, Maisie, și pentru dragostea mea… sau pentru ce vrei, ai grijă de dumneata!

El se întoarse acasă pe jos, gândindu-se. Această zi nu-i adusese nimic din ceea ce spera, dar, orice s-ar întâmpla, ea prețuia mai mult decât altele, se simțea acum mai puțin apropiat de Maisie. Sfârșitul nu mai era decât o chestiune de timp și merita și recompensa pe care o aștepta. Încă o dată, instinctiv, se îndreptă spre Tamisa.

„A înțeles numaidecât, își zise el, privind apa. A descoperit păcatul meu favorit și m-a convins! Și totuși a spus că prețuiesc mai mult decât ea!”

Începu să râdă, atât de absurdă i se părea această idee.

„Mai mult decât ea! Mă întreb dacă tinerele fete devin numai jumătate din ceea ce sunt în viața unui bărbat. E imposibil, nu ne-ar mai lua de soți!”

Scoase din buzunarul său micuța monedă dăruită de Maisie și o privi pios, ca și cum ar fi ținut în adâncitura mâinii sale opera cea mai prețioasă și cea mai rară, chezășia minunată a fericirii în viitor…

„Deocamdată, își zicea el, sărmana copilă e singură la Londra, lipsită de cineva care s-o protejeze împotriva tuturor pericolelor care forfotesc în imensul oraș!”

Întocmai ca un păgân, el adresă în minte o rugăciune destinului. Ridică între degete micuța monedă de argint deasupra fluviului, implorând ca, dacă vreo nenorocire trebuia să amenințe viața lor, toată greutatea să cadă asupra lui, numai asupra lui, și Maisie să fie mereu apărată. Această umilă monedă albă, pe care el nu ar fi schimbat-o nici pentru un sac de aur, o oferea ca jertfă pentru a înduioșa zeii. Tamisa o va păstra ca darul cel mai de preț oferit jertfă.

Moneda căzu fără zgomot. Dick, eliberat momentan de orice teamă, se întoarse acasă fluierând. Avea chef să fumeze și să flecărească între bărbați, după această zi petrecută în întregime alături de o femeie.

O altă dorință îi străbătu spiritul și îi strânse inima când se ridică înaintea ochilor săi viziunea *Barralong*-ului, făcând ruta în larg, către Crucea Sudului.

VII

Torpenhow termina de numerotat ultimele pagini ale unui manuscris. Antilopa, venit să facă eterna sa partidă de şah, răsfoia articolul cu dibăcie, comentând disprețuitor:

„Are pitoresc, şi acesta face tabloul, zicea el; dar ca expozeu de starea afacerilor în Europa Orientală, e destul de mediocru.”

— În orice caz, eu m-am debarasat! Treizeci şi şapte… treizeci şi opt… treizeci şi nouă… de foi: aceasta trebuie să facă unsprezece sau douăsprezece coloane de informații de prima mână… şi de a doua vedere… Uf!

El îşi strângea la un loc copia, fredonând, când Dick, cu înfățişarea puțin silită, dar în general în bună-dispoziție, intră la prietenul său.

— În sfârşit, te-ai întors, zise Torpenhow.

— Mai mult sau mai puțin. Ce-ați făcut voi, ăştilalți?

— Noi am lucrat! Dickie, te porți ca şi cum ai avea casa dumitale de bani la Banca Angliei. Iată trei zile scurse: duminică, luni şi marți fără să fi atins un penel. E scandalos.

— Inspirația vine şi se duce, copiii mei! Ea este şi *à la hausse*, şi *à la baisse*, ca la bursă, tot ca tutunul nostru, răspunse viu şi repede Dick, umplându-şi pipa cu vârf.

Se aplecă pentru a arunca chibritul în sobă, când fu izbit de un brusc curent de aer făcut de nişte suflătoare de care Torpenhow se servea de obicei pentru căminul său şi pe care Antilopa le pusese în mişcare.

— Ce dracu’ te-a apucat cu glumele tale grosolane! zise el întorcându-se. Dacă n-ai fi atât de mare şi de voluminos…

Căuta cu ochii în jurul său ceva cu care să-l pedepsească pe glumeț, când Torpenhow strigă:

— Haide, haide, fără box la mine, te rog! Ultima dată, mi-ați doborât jumătate din mobile aruncându-vă perne în cap. Cât despre dumneata, Dick, cred că ai putea să-i zici „bună ziua” domnului Binkie! Nici nu l-ai privit măcar.

Foxterierul sărise de pe sofa şi se freca de piciorul lui Dick, râcâind podeaua în jurul pantofilor lui. Îl luă şi îl îmbrățişă peste pata neagră care îi

sublinia ochiul drept.

— Ei bine, micuțule, îi zise el, acest om urâcios te-a gonit de pe sofa! Mușcă-l!

El se aruncă în pântecul adversarului său, în momentul în care acesta se instala confortabil, și Binkie, cu chef de joacă, începu să muște bucățică cu bucățică din întreaga suprafață întinsă, oferită colților săi.

Antilopa îl respinse râzând și îi azvârli o perniță, sub care micuțul câine rămase nemișcat, gâfâind, și scoase limba spre împăcare. Dick reluă:

— Acest sărman micuț Binkie și-a făcut plimbarea de dimineață înainte de a te fi trezit, Torp. L-am văzut făcându-i ochi dulci măcelarului din colț, când acest om teribil deschidea obloanele prăvăliei. Prin urmare, nu-ți hrănești cățelul?

— E adevărat, Binkie? întrebă Torpenhow cu un ton sever.

Binkie se retrase de sub perniță și se întoarse cu totul, arătând stăpânilor săi spatele său alb și rotund. Nu-l interesa de fel discuția lor.

— Sunt alți câini vagabonzi care s-au trezit mai devreme în această dimineață, zise Antilopa glumind… Torp a crezut că vrei să cumperi un cal.

— … Nu. Mă plictiseam, am fost să văd marea și frumoasele corăbii care trec.

— Ah! Unde te-ai dus?

— Undeva în Strâmtoare: la Progby sau la Snigly, sau în altă stațiune balneară… Corăbiile aproape atingeau coasta.

— Ai recunoscut vreunul?

— Da. *Barralong*, făcând ruta spre Australia, și un vas cu grâu de Odessa. Era ceață, dar marea era liniștită.

— Și numai pentru a vedea *Barralong*-ul te-ai îmbrăcat în pantalonii cei buni? întrebă Torpenhow.

— I-am îmbrăcat pe aceștia fiindcă nu am alții, în afară de cei de lucru. De altfel, trebuie să-i faci onoare mării.

— Și probabil marea te-a enervat puțin?… insinuă Antilopa.

— Nu mai spune! M-a înnebunit. Regret că m-am dus.

Cei doi corespondenți schimbară o privire, în timp ce Dick se apleca să aleagă dintre încălțările prietenului său.

— Iată ce îmi trebuie, zise el în sfârșit. Nu admir gustul dumitale în materie de pantofi, dar ai numărul meu.

Își vârî încet picioarele într-o pereche de pantofi de piele, căută un scaun confortabil și se întinse.

— Tocmai voiam să-i încalț, zise Torpenhow, sunt pantofii mei preferați.

— Mereu groaznicul dumitale egoism! Nu poți să mă vezi fericit o clipă fără să mă deranjezi…

— E un noroc pentru dumneata că Dick nu poate să-ți poarte hainele, Torp,

zise Antilopa. Pentru rest, trăiți ca părtași.

— Da, numai că el n-are nimic care să mi se potrivească! Nu e bun decât să ia.

— Și dumneata! strigă Dick. De când n-ai mai scotocit prin ascunzătorile mele? Pusesem ieri în cutia de tutun o guinee6. Nu mai e acolo. Cum vrei să-mi țin socotelile?

Torpenhow începu să râdă.

— Ai ascuns o guinee? Ieri? Poftim contabil! Mi-ai împrumutat o hârtie de cinci livre acum o lună. fii-amintești?

— Da, ei bine?

— Ei bine, ți le-am dat după zece zile, și asta-i ce-ai ascuns în cutia de tutun!

— Oh! Credeam că l-am pus în cutia de colonie.

— Ah! Credeai! Acum o săptămână am mers în atelierul dumitale să-mi încarc pipa și am găsit bancnota.

— Și ce-ai făcut cu ea?

— L-am dus pe Antilopa la teatru și i-am dat să mănânce.

— Nu-i adevărat! N-ai fi putut să-i dai să mănânce Antilopei cu această sumă! Nici chiar cu dublul ei și oferindu-i doar carne pentru soldați! Ce e de râs?

— Ești un cuc nemaipomenit! zise Antilopa râzând la amintirea ospățului. Eu și Torp am lucrat mult și am cheltuit prisosul dumitale nemeritat. Iată ce înseamnă un trândav!

— Și totuși nu sunt obligat să-ți dau să mănânci!

— Privește-l, crapă de merindele mele… Cât despre mine, voi căuta să cinez într-una dintre zilele acestea, nu-i așa? Ei bine, dacă am merge la teatru?

Antilopa zise pe un ton lenevos:

— Oh! Să te încalți! Să te speli! Să te îmbraci!

— Fie, îmi retrag propunerea.

Torpenhow îl privi pe Dick și insinuă cu blândețe:

— Fă altceva mai bun! Ca să schimbi, ca să inventezi ceva nou de tot, inedit și excitant; dacă ne-am vedea de desenul nostru, de cărbunele și de pânza noastră, și am începe să lucrăm?

Dick rămase nepăsător, limitându-se la a-și mișca picioarele în pantofi.

— Flecărești, Torp! Dacă aș începe vreun studiu, n-aș avea model, dacă aș avea model, n-aș avea estompă… De altfel, nu las niciodată un desen în cărbune, seara, fără să-l fixez… Și apoi, la urma urmelor, dacă aș avea estompă și douăzeci de fotografii pentru fonduri, n-aș putea să fac nimic astăzi, nu sunt binedispus!

— Nu-i așa, zise Antilopa, nu-i așa cățelușule Binkie, că ăsta este un leneș fudul?

— Ah! Așa este! strigă Dick ridicându-se. Ei bine, voi lucra fiindcă o ceri!

Alerg să caut cartea *Nungapunga,* și voi adăuga un nou tablou la povestea Antilopei.

După ce părăsi camera, voluminosul om îl întrebă pe Torp cu o voce deodată îmblânzită:

— Nu-l chinuiești prea mult?

— E posibil, dar știu de ce ar fi capabil, dacă ar binevoi! Asta mă înnebunește, că nu înțelege decât să-și laude operele trecute, când ar putea să producă atâtea altele, mai bune încă… Eu și dumneata, pe legea mea!, noi am dat tot ce am putut, viața noastră e gata. Cea a lui Dick ar fi atât de frumoasă, trebuie să ajungă mare prin muncă. Iată ceea ce mă mâhnește.

— Da! Și când dumneata îți vei fi făcut destul sânge rău pentru el, el te va pune deoparte, pentru mult timp, poate, pentru o tânără fată!

— Aș fi curios să văd asta! Unde crezi că s-o fi dus astăzi, chiar?

— La mare, nu încape îndoială! I-ai observat ochii când ne vorbea? Părea agitat, adânc mișcat, ca o rândunică toamna.

— Da. O fi fost singur pe acolo?

— Ah, asta… În orice caz, prezintă simptomele febrei călătorului la debutul său. Nici un motiv de îndoială. Are nevoie de mișcare. Este atras de depărtare.

— Poate asta ar fi salvarea sa, zise Torpenhow.

— Poate, însă cu obligația să-l ajuți puțin. Cât despre mine, prefer să nu mă amestec.

Dick reveni cu un mare album cu fermoar pe care Antilopa îl cunoștea bine și care nu-i plăcea deloc. În această culegere, artistul desemnase în fugă, de plăcere, toate felurile de incidente în care camarazii săi, și el însuși, fuseseră eroi în cele patru colțuri ale lumii; dar isprăvile Antilopei și marile proporții ale colosalului reporter îi treziseră de cele mai multe ori interesul.

Când îi scăpa adevărul, el se mărginea la născocirile cele mai dezmățate, presărând cariera eroului său favorit cu episoade necuviincioase. Se vedeau rând pe rând căsătoriile Antilopei cu prințese africane, ruşinoasa sa trădare închipuită, oferind un întreg corp de armată pentru dragostea unei arăboaice, tatuajul său operat de abile artiste în Birmania, îngrozitoarea întrevedere cu călăul galben la Canton, pe o piață roșie de sângele execuțiilor, și, la urmă, migrațiile succesive ale spiritului său în corpuri de balene, elefanți și tucani.

Din când în când, Torpenhow adăuga desenelor o legendă rimată. În genul său, acest album era o curioasă piesă de artă, iar Dick era hotărât că numele cărții ar însemna în indiană nuditate, Antilopa nepurtând nici un fel de îmbrăcăminte, în nici o împrejurare. Astfel, ultima schiță, în care acest cal de bătaie se vedea mergând la Ministerul de Război pentru a-și apăra drepturile sale la medalia de Egipt, de-abia era decentă.

Dick se instală comod la masa lui Torpenhow şi începu să întoarcă paginile.

— Ce comoară ar fi fost pentru Blake! zise el. Este în unul dintre aceste desene o nuanţă de trandafir răspândită cu gust asupra diferitelor părţi ale persoanei dumitale… E mai mult decât viaţa însăşi. Astfel, uite: „Antilopa împresurat de Mahdiste în timpul băii”. E luată după natură, hai!

— Necuviincios mâzgălitor! Asta a fost aproape ultima mea baie! Spune-mi, Binkie îşi are locul său în galerie?

— Nu, copilul Binkie n-a făcut încă nimic pentru istorie. Toată viaţa sa şi-a petrecut-o mâncând şoareci! Priveşte, iată-te în sfânt cristal, într-o biserică. Ce linii decorative în anatomia dumitale! Ar trebui să-mi fii recunoscător că te las astfel posterităţii… În cincizeci de ani, vei exista în rare şi curioase facsimile, cu două guinee bucata… Să vedem… ce vom face din dumneata azi? „Viaţa particulară a Antilopei”?

— Nu are!

— Atunci *Viaţa publică a Antilopei*? Asta e! *Întâlnire în plen a femeilor sale, la Trafalgar Square.* E treaba mea. Toate soţiile sale au alergat de la capătul pământului ca să asiste la căsătoria sa cu o englezoaică. Îţi voi face un desen sepia… E un procedeu delicat.

— Încă o scandaloasă pierdere de timp, zise Torpenhow.

— Dumneata lasă-mă în pace! Întreţine mâna, mai ales când se începe fără creion.

Începu imediat lucrul.

— Iată coloana lui Nelson. Acum Antilopa se va căţăra aici.

— Măcar de data asta îmbracă-l!

— Desigur că îl voi îmbrăca! Îi voi pune un văl şi o coroană de flori de lămâiţă, fiindcă e un om însurat.

— Drace! Iată că e gata! strigă Torpenhow, care privea pe deasupra umărului lui Dick.

Acesta, în trei trăsături de penel, schiţă un spate gros şi un umăr chinuit împotriva picturii.

— Spune, continuă Dick fără să se oprească din lucru, dacă am putea să publicăm vreuna dintre aceste schiţe, de fiecare dată când Antilopa mă tachinează în presă printr-un camarad care ştie să scrie!

— Te avertizez, protestă Antilopa, şi spre binele dumitale, că i-am cerut tânărului Maclagan…

— Bun! Bun! O secundă, te rog, dragul meu! Aşază-ţi mâna lângă zid şi continuă-ţi batjocura cât vrei… Umărul stâng este incorect: trebuie neapărat să-l acopăr… Unde-mi e briceagul? Şi zici că Maclagan?…

— I-am recomandat pur şi simplu să te frece în linii generale, pentru că nu

produci nimic care să fie destinat să dureze…

— Și apoi acest tânăr nebun, Dick își lăsă capul pe spate, închizând un ochi, și deplasându-și pagina sub mână, acest tânăr nebun, lăsat singur numai cu călimara sa, și care ar considera drept idei personale tot ce ar fi răspândit despre mine în ziare! Ai fi putut să angajezi un om întreg în locul unui copil pentru acest lucru, Antilopă! Privește, Torp… acum găsești că voalul nupțial arată bine?

Torpenhow era stupefiat. Procedeele lui Dick îi păreau mereu noi prin îndrăzneală și precizie.

— Cum dracu' reușești dumneata, îi zise el, să faci să țină astfel pânza desfășurată pe corp din trei trăsături și două mâzgăleli?

— N-ai decât s-o așezi unde trebuie. Dacă Maclagan își știa meșteșugul tot așa de bine cum îl știu eu pe al meu, ar fi scris un articol mai bun.

— Silește-te să faci barem atât pentru o operă care durează, mormăi Antilopa.

Sărmanul om își dăduse o osteneală considerabilă pentru binele lui Dick. El convinsese, făcându-l să-i adreseze dojeni autorizate, pe un tânăr critic bine-cunoscut pentru dizertațiile sale savante, cum că „arta e una și indivizibilă".

— Dumneata, reluă Dick, așteaptă puțin, ca să așez cum trebuie procesiunea mea de neveste! Fără reproș, mi se pare că ai practicat abundent căsătoria. Tot ce-aș putea să fac e să arăt siluetele femeilor dumitale, atât mai e! Medee, parte, edomite… Și acum, să știi că mi-e cu totul indiferent să creez, cum zici, opere care durează. E visul unui creier obtuz. Mă mulțumesc că am făcut cât am putut de bine până astăzi, și nu voi produce nimic mai bun în mai multe săptămâni, cel puțin, probabil chiar în câțiva ani, mai probabil încă, niciodată!

— Și ce, dragă Torpenhow? Stocul dumitale de mâzgălituri ar fi capodoperele dumitale?

— Pânzele pe care le-ai vândut? întrebă Antilopa.

— Oh, nu, ceea ce am făcut mai bun nu este aici și n-a fost vândut. Nimeni pe lume nu știe unde se găsește, chiar eu însumi nu știu… Haide, să-l îndopăm cu femei și iar femei pe acest desfrânat! Remarci, Torp, virtuoasa indignare a liniilor care înconjoară monumentul?

— Explică-ne ceea ce urma să spui, răspunse Torpenhow, asta ar prețui mai mult.

— Marea e cea care mi-a amintit acest lucru, răspunse Dick, ridicând încet capul. E o amintire foarte curioasă și apăsătoare… Trebuie să mă eliberez. Mergeam de la Lima la Aukland pe un vechi pachebot foarte mare, foarte avariat, care aparținea unei companii italiene de mâna a doua. Era o cutie caraghioasă! Noi aveam o porție de cincisprezece tone de cărbuni pe zi și era fericită să alerge din când în când cu zece noduri pe oră. După care trebuia să se oprească pentru un motiv sau altul.

— Care era profesiunea dumitale pe vremea aceea? Maître d'hôtel sau negustor ambulant?

— Eram în fonduri, deci eram pasager. Fără asta aș fi fost maître d'hôtel, cred, făcu Dick cu o perfectă gravitate, reluându-și procesiunea sa de femei geloase. Eram unul dintre cei doi pasageri din Lima. Corabia era pe jumătate goală, dar avea o populație de șoareci, de libărci și de scorpioni.

— Ce legătură au toate astea cu pictura dumitale?

— Așteptați! Această corabie, care transportase muncitori chinezi, era împărțită între punți în compartimente care puteau să conțină în total două mii de „cozi". Toate paturile fuseseră înlăturate, iar bastimentul rămânea gol până la proră, și lumina intra prin saborduri… O lumină foarte proastă pentru lucru, cât timp nu erai obișnuit. De câteva săptămâni nu aveam nimic de făcut. Hărțile noastre marine erau în stare rea, și căpitanul nostru, de teama furtunilor, nu îndrăznea să avanseze către sud. Astfel că-și dădu osteneala să găsească, una câte una, toate insulele Societății. Atunci eu am coborât între punți și am făcut tabloul. L-am făcut în stânga vasului și atât de adânc cât am putut pe interiorul compartimentului. N-aveam la dispoziție decât brun și verde, acela care se întrebuințează pentru vopsitul corăbiilor. În plus, puțin lustru negru destinat apărătoarelor din jurul corabiei. Acestea au fost toate materialele mele.

— Pasagerii au trebuit să te socotească un nebun.

— Nu era decât unul, o femeie. Și e cea care mi-a servit de model.

— Cu cine semăna? întrebă Torpenhow.

— Era un fel de negresă evreică din Cuba, de o moralitate îndoielnică. Nu știa nici să citească, nici să scrie, și asta îi era indiferent. Cobora pentru a mă privi pictând, ceea ce-i displăcea patronului, căci el îi plătea călătoria, și trebuia să stea pe punte, cel puțin din când în când…

— Înțeleg! Trebuie să fi fost caraghios!

— Niciodată nu m-am distrat atâta! Când marea era mai furtunoasă, te puteai teme că te scufunzi dintr-un moment într-altul, dar pe un timp liniștit, era paradisul. Această femeie îmi amesteca culorile stâlcind câteva vorbe englezești, și căpitanul cobora la cinci minute, ca să vadă, zicea el, dacă nu ne-am aprins… Riscam în fiecare clipă să fiu surprins și aveam un splendid subiect de tratat în trei tonuri.

— Ce subiect?

— Două rânduri din Edgar Poe:

„Nici îngerii în cer, nici demonii sub mare

Nu vor putea vreodată să despartă sufletul meu de sufletul frumoasei Annabel Lee."

— Era, cred, un subiect de circumstanță! Pictam această luptă, dată în apă, între geniile bune și rele, pentru posesiunea unui suflet în agonie. Femeia a servit

drept model pentru îngeri, și apoi pentru demoni. Sufletul, pe jumătate înecat, plutea între ape… Nu spune mare lucru, astfel explicat, însă cu lumina bună dintre punți vă asigur că avea o mișcare aspră. Totul măsura șapte pe paisprezece picioare, totul în penumbră, pentru că n-aveam de ce să pictez lumina.

— Atunci, zise Torpenhow, această femeie te inspira mult?

— Ea și marea, enorm! Fresca mea era destul de rău desenată, dar niciodată n-am făcut una mai bună. Vai! Presupun că acum corabia este distrusă sau naufragiată. Ah! O viață așa de frumoasă!

— Și-apoi ce s-a întâmplat?

— Nimic. Când am părăsit eu corabia, se încărca cu baloturi de lână, însă până în ultimul moment hamalii înșiși evitau să acopere pictura. Cred că le era frică de ochii demonilor.

— Și femeia?

— Femeia? Ea nu se mai liniștise. Se închina de fiecare dată când cobora între punți. Ah, Doamne, ce atracție! Trei culori în tot și peste tot, imposibilitatea de a avea altele, marea bătând în peretele subțire, dragostea fără frâu, frica morții planând asupra noastră la fiecare clipă…

Nu-și mai privea desenul. Ochii săi îndreptați de-a lungul camerei păreau că urmăresc o viziune îndepărtată.

— De ce, sugeră Antilopa, nu încerci să refaci ceva în acest gen?

— Pentru că lucrurile astea nu vin toate singure. Când voi regăsi un vas de comerț, o evreică cubaneză, un spațiu dintre punți, gol, aceeași inspirație și aceeași atmosferă, atunci, poate…

— Aici nu vei întâlni așa ceva?

— Nu!

Dick își închise albumul brusc.

— E cald ca într-un cuptor! Dacă am deschide fereastra?

Se aplecă în noapte, privind întunecimile adânci ale străzilor din Londra, de sub el. Apartamentul, mult mai înalt decât acoperișul caselor vecine, domina o sută de coșuri, de urloaie răsucite care aveau înfățișarea pisicilor așezate și întorcându-se asupra lor înseși, alte forme misterioase și ciudate de cărămizi sau de zinc, rezemate de suporturi de fier sau legate de crampoane în formă de S. La nord, luminile de la Picadilly Circus Square aruncau lumina lor roșcată peste acoperișurile negre, și la sud se aliniau felinarele cheiului Tamisei. Un tren trecea pe un pod de fier, înăbușind în năprasnicul său zgomot frumos nelămurita gălăgie a străzii. Antilopa își consultă ceasul și zise simplu:

— Expresul de noapte pentru Paris. Poți să-ți iei bilet direct pentru Petersburg, dacă vrei.

Dick își trecu capul și umerii peste fereastră și privi dincolo de fluviu. Torpenhow veni lângă el, în timp ce Antilopa se așeză liniștit la pian. Binkie,

lăfăindu-se cât putu de mult, se întinse pe sofa, cu aerul unuia care este perfect hotărât să nu se lase deranjat.

— Ei bine, strigă Antilopa, e prima dată când vedeți acest oraș?

Pe fluviu, un remorcher șuiera trăgându-și șlepurile în lungul fluviului. Apoi el încetă, și numai zgomotele străzii se auzeau în cameră. Torpenhow îi împinse cotul lui Dick.

— Bun loc pentru a câștiga bani, însă păcătos oraș pentru a trăi, nu, Dick?

Acesta, cu bărbia sprijinită în mână, fixând mereu noaptea, reproduse în loc de răspuns cuvântul unui general celebru:

— Ce oraș bun de jefuit!

Binkie, căruia aerul nocturn îi mângâia mustățile, începu să strănute plângător.

— O să răcească copilul, zise Torpenhow, să închidem.

Încuie fereastra, și Dick se întinse pe sofa, cerându-i micuțului câine permisiunea să întindă picioarele după placul său. Apoi începu să caște de-i trosneau maxilarele, dezmierdând urechile de catifea ale lui Binkie.

— Haide! Cântă-ne ceva, Antilopă, zise Torpenhow, deși această veche cutie de muzică este dezacordată, în afară de dumneata, nimeni n-o atinge niciodată. Urlă, ca să te audă Dick.

Dick începu să recite una dintre legendele scrise în cartea *Nunganunga.*

Viața Antilopei nu-i decât frondă și masacru.
Scrierile sale sunt ale lui Dickens înmuiate în apă,
Însă vocea Antilopei în note înalte,
Chiar Mahdistelor le aduce pace.

Antilopa binevoi să surâdă. Cântecul era talentul său de societate, bine cunoscut de confrații săi de presă și de camarazii săi corespondenți din străinătate.

— Ce să cânt? întrebă el întorcându-se pe taburet.

— Cântă-ne *Pilotul Gangelui*. Îți amintești, l-am cântat în careul din El Maghrib. Apropo, mă întreb câți mai trăiesc dintre cei care reluau în cor refrenul.

Torpenhow reflectă o clipă.

— Vai! Cred că nu mai suntem decât noi trei. Raynow, Vickery, Deens sunt toți morți. Vincent s-a îmbolnăvit de variolă în Cairo, a fost adus aici și a murit… Da, numai dumneata, Antilopa și eu!

— Haide, începe! zise Dick.

Și Antilopa porni să cânte. Cântecul începea astfel:

Mi-am împletit cablul, camarazi, cobor târât de valuri.
Am primit ordinele de drum, în timp ce voi rămâneți în ancoră,
Și niciodată, pe o frumoasă dimineață de iunie, n-am plecat pe mare,

Cu conștiința mai curată, cu o speranță mai bună, cu inima mai ușoară.

Și în timp ce cuvintele se desfășurau, evocând imagini de luptă, de masacru și de răpire, Dick, cântând cu camarazii săi, căci ei cântau cu toții, credea că aude vântul în plină mare, mugind în urechile sale, și clipocitul valurilor, și zgomotul teribil al bătăliilor.

Zdruncinat din cap până în picioare de această simțire, îl ridică pe Binkie până în dreptul feței și-l întrebă:

— Ce e oare în toate aceste dobitoace de mișcă astfel inima unui om?

— Asta depinde de om, zise Torpenhow.

— De omul care a fost la mare astăzi, adăugă Antilopa.

— Nu știam că o să mă tulbure astfel.

— Este ceea ce spun oamenii care vor să-și ia rămas-bun de la o femeie.

— Dar o femeie poate… începu Dick, zăpăcit.

Torpenhow isprăvi:

— … O femeie poate să facă parte din viața unui om. Nu, asta nu se poate! Și tot posomorât, el continuă: Ea va pretinde că vrea să se unească complet cu el, să-l ajute în munca sa, să-i ușureze povara… și apoi îi va scrie cinci sau șase scrisori pe zi, că el nu mai stă să-și piardă timpul lângă ea!

— N-ar fi trebuit să merg la mare! zise Dick, doritor să curme scurt conversația. E o curtezană bătrână tenace, și regret că am iubit-o atât…

— Uite! Uite! Se leapădă de prima lui dragoste, strigă Antilopa.

Și apoi, cu o voce răsunătoare care făcu să tremure geamurile, el intonă *Oamenii mării*, un vechi cântec care începe, după cum știe oricine, cu aceste cuvinte: „Marea este o femeie răutăcioasă”… și care, după opt versuri pline de imagini pătrunzătoare, se termină cu un refren ușor ca scârțâitul unui cabestan, atunci când corabia urcă silită în lungul malurilor, pe pietricele, și marinarii, cu un efort penibil, îi schimbă direcția tropăind din picioare.

„Oh! Tu cea care ne zămislești,
Lasă-ne să trăim!
Marea e mai bună decât orice,
Ea vorbește inimilor noastre
Și le face să vibreze cu entuziasm”.
Așa cântau oamenii mării.

Antilopa repetă de două ori acest refren, special pentru Dick, dar acesta aștepta bun-rămasul marinarilor către femeile lor:

Și voi care ne iubiți,
Mame, fiice și femei,

De ce vă înduioșați?
Ea ne e mai dragă decât voi.
Voi nu veți dormi mai bine fără de noi…”
Așa cântau oamenii mării.

… Aceste cuvinte brutale și virile răsunau ca altădată valurile asupra bordurilor dărăpănate ale corabiei plecate spre Lima… Dick se credea întors timpul când amesteca culorile, în semiobscuritate, de-a lungul aventuroaselor amoruri… Își amintea de demonii și de îngerii pictați la întâmplare, în umbră și în amenințarea constantă a cuțitului căpitanului italian, gata să se înfigă între umerii săi… Și febra, care nu se poate opri, a călătoriei, mai reală și mai incurabilă decât atâtea boli clasate de medici, se ridica din nou, îi ardea sângele, îl înnebunea… El care o iubea pe Maisie mai mult decât orice pe lume, el aspira să prindă noi puteri în această viață aprinsă, primejdioasă, să se bată, să blesteme, să riște, mai ales să revadă marea și prin ea să creeze opere… Bine ar vorbi din nou lamentabil Binat, în nisipurile din Port Said, în timp ce o servitoare galbenă i-ar prepara băutura, ar auzi din nou zgomotul carabinelor și al flintelor barbare, ar vedea fumul desfășurându-se când gros, când subțire, pe un fond de fețe negre, în aceste iaduri de bătălii în care fiecare este liber să răspundă de capul său și să lovească cu un braț împotriva cuiva… Era imposibil, vai! Și în acest timp:

„O, părinți ai noștri din cimitir
Marea e mai bătrână decât voi.
Și în ea mormintele noastre vor fi mai verzi!”
Așa cântau oamenii mării.

Urmase liniștea. Torpenhow întrebă deodată:

— Ce ne-ar reține?

— Nu de mult m-ai înștiințat că nu ai vrea să faci înconjurul lumii cu mine.

— Sunt câteva luni și nu puteam admite să te văd căutând să câștigi bani pentru a plăti cheltuielile noastre de călătorie… Dar dacă ar fi vorba să pleci pentru a lucra, pentru a vedea, pentru a trăi, în sfârșit, e o diferență!

— Te îngrași aici stând degeaba, zise Antilopa cuprinzându-l pe Dick de mijloc. Ești moale ca o găină îndopată.

— Ești mai gras decât mine! Prima dată când vei face o campanie vei muri de apoplexie!

— Vai mie! Dar dumneata pleci? Du-te la Lima, în Brazilia, nu interesează unde! Sunt atâtea tulburări în America de Sud! Du-te să le vezi!

— Nu. Rămân aici.

— Ești nebun! interveni Torpenhow. Ai cumva comenzi, din întâmplare?

Atunci plătește-ți despăgubirea și șterge-o. Ai atâția bani să călătorești ca un prinț dacă ai vrea!

— Ai cea mai respingătoare concepție despre existență, Torp! Dumneata mă vezi pasager de primă clasă, într-un hotel plutitor de șase mii de tone! Mă vezi întrebându-l pe cel de-al treilea inginer care pune în mișcare mașinile dacă nu e prea cald în cuptorul unde arde combustibilul? Ah, Dumnezeule mare, aș călători vagabondând mai curând, dacă ar trebui să plec… Ceea ce… Iată, voi face un compromis. Voi încerca o excursie pentru început.

— E deja ceva, zise Torpenhow. Unde vei merge? Asta ți-ar face un bine enorm, dragul meu.

— În primul rând, voi merge la Rathray, să închiriez un cal, pe care-l voi conduce cu mare prudență până la Richmond Hill. Apoi îl voi întoarce din frâu de teamă să nu-l surmenez și să-l supăr pe Rathray. Voi face asta chiar de mâine, ca să mă antrenez și să respir.

— Ah, cum așa?

Dick abia avu timp să ridice brațul spre a se feri de pernuța pe care Torpenhow, exasperat, i-o aruncă în cap.

— Ah! Îi trebuie aer și exercițiu? strigă Antilopa la rândul său. Ei bine, noi îi vom da suflătoarele, Torp.

Atunci conversația degeneră în tumult. Dick fu culcat pe masa de joc, unde Antilopa îl susținea cu toată greutatea sa. I se introduseră cu forța foalele între dinți și i se umflară obrajii, astupându-i-se nasul, până când aerul, izbucnind cu zgomot prin buzele neînchise, îi dezarmă pe asaltanți, care fură cuprinși de un râs nebun. Dick profită pentru a-i sufoca la rândul său cu o perniță moale, a cărei stofă, desfăcându-se, lăsa să zboare fulgii din toate părțile. Binkie, voind să intervină în ajutorul lui Torpenhow, se vârî în învelișul încă pe jumătate plin de pene, fiind oprit să mai iasă. El totuși ieși după câteva minute de călătorie agitată cu perna verde pe pământ și, când reapăru în sfârșit, hotărât să ceară despăgubiri, îi zări pe cei trei arbitri ai destinului său, stăpânii lumii sale, ocupați să-și scuture penele din păr.

— E plictisitor la culme! zise Dick. Puful acesta nu vrea să dispară de pe hainele mele.

— Asta te va învăța minte, tinere! Nimic nu valorează, spune-ne, ca aerul și exercițiile? Ei bine, iată!

Apoi Torpenhow se tolăni în pat.

— Adevărat, dragul meu, eu nu spun decât ceea ce gândesc. De ce glumești mereu?

— Înaintea lui Dumnezeu, te înșeli, răspunse serios Dick. Mă crezi atât de rău încât mă judeci astfel? Câți oameni ca noi, care știu ce înseamnă viața și moartea, ar îndrăzni să-și bată joc de asta? Câteodată, noi facem la fel, din spirit de

contradicție. Și nu văd bine, dragul meu, ce motiv ai să te neliniștești mereu din cauza mea? Știu, hai, eu știu că îmi dai cele mai bune sfaturi posibile, pentru a mă îndemna la lucru. Gândesc eu mult mai mult, te asigur! Însă dumneata nu poți face nimic, nu vezi? Nu, chiar, dumneata nu poți face nimic. Trebuie să merg singur, cu fantezia mea, cu riscurile și cu pericolele mele!

— Are dreptate, îl întrerupse Antilopa, lasă-l pe picioarele lui.

— Se poate să n-am dreptate, să n-am deloc dreptate! Ei bine, o voi descoperi eu însumi, fără să mă iau după vecini. Desigur, mă costă mult mai mult decât dacă ar fi să crezi că nu pot să mă duc… dar nu pot… asta e! Trebuie să-mi îndeplinesc opera și să-mi aranjez viața în felul meu, căci numai eu singur sunt responsabil, o știu destul de bine! Nu mă acuza cu ușurință, dragul meu Torp, te rog. Am chibriturile mele și sulful meu: voi aprinde singur, vai, focul infernului meu…

Urmă un lung moment de liniște, pe care Antilopa încercă să-l curme printr-o glumă, dar Dick îl întrerupse numaidecât:

— M-am uşurat, zise el serios.

Apoi, redevenind dintr-odată vesel și surâzător, înhăță foxterierul, mereu indignat, și-l mângâie duios:

— Oh, micuțule Binkie, cu gura plină de pene, te-am băgat într-un sac și te-am făcut să alergi pe bâjbâite, micuțule Binkie, și asta ți-a jignit amorul-propriu! Nu contează, vezi tu? *Hoc volo, sic iubeo, sint proratione voluntas*, și nu-ți întoarce fața, ignorantule, pentru că îți vorbesc latinește! Noapte bună tuturor!

Părăsi camera.

— Ceea ce a spus se adresa numai dumitale, remarcă Antilopa imediat ce Dick ieșise. Vezi ce-ți spuneam?… Nu te mai amesteca în treburile lui, hai!

— Destul! Nu mi-a spus prostii, deci îi pare rău. E împărțit între pofta și teama plecării… Numai să nu fie obligat, într-o zi oarecare, să plece fără voia lui!

Cât despre Dick, odată întors la el, o singură problemă îi preocupa mintea: se întreba dacă lumea întreagă, gloria, onoarea echivalau cu o simplă monedă mică de trei penny, precum cea care zăcea acum pe fundul Tamisei… Însă, atunci, gândul său alunecă în altă parte:

„Iată ce înseamnă, își zicea el, să fi mers să văd marea! Mă simt cu adevărat tulburat!…”

Și apoi o grațioasă imagine apărea înaintea ochilor săi, și el adăugă încet:

„La urma urmelor, eu și Maisie ne vom reîntoarce acolo, la mare! Ne vom îmbarca împreună; ne vom petrece luna de miere pe bord…”

Dar îndoiala renăștea:

„Da, asta ar fi delicat! Însă ce influență stranie a lăsat asupra mea imensitatea oceanului! Îmi pare că îi simțeam mai puțin puterea, când Maisie era

acolo! Blestematele acelea de cântece care m-au enervat! Haide! Iată că reîncep!”

Nu! Nu era decât *Nocturna* de Julia de Herrich, fredonată de Antilopa, și înainte de sfârșitul bucății, Dick reapăru în pragul lui Torpenhow. Era sumar îmbrăcat, ca pentru noapte, însă spiritul său era înseninat și dispoziția sa, liniștită.

Și astfel dorințele sale aveau fluxul și refluxul lor, ca însăși marea, la picioarele povârnișurilor fortului Keeling.

6 Monedă englezească valorând 21 șilingi (n.tr.)

VIII

El nu putu să facă nimic până la sfârşitul săptămânii. Apoi veni o nouă duminică. Simțea dorință și teamă în acelaşi timp la reîntoarcerea acestei zile, însă, după ce părul roșu făcuse portretul, teama îl birui, hotărât.

Maisie, încă o dată, dispreţuise toate sfaturile sale. Mai puțin ca niciodată, se constrânse să deseneze. Revenind la nebunia sa, hotărâse să atace un cap de expresie. Dick se stăpâni cu greu:

— Era prea greu să-mi ceri părerea!

— Oh, de astă dată vei vedea! Va fi un tablou, un adevărat tablou! Sunt sigură că îmi va permite Kami să-l trimit la Salon. Atunci vei fi mulţumit?

— Fără îndoială! Însă nu vei avea timp să termini pentru Salon.

Maisie avu o clipă de ezitare. Părea prost dispusă.

— Peste o lună vom pleca în Franța, zise în cele din urmă. Îmi voi începe pânza aici şi o voi isprăvi la Kami.

Lui Dick i se păru că inima încetă să bată şi, pentru a nu-şi pierde deloc sângele rece, trebui să repete în minte că „regina nu poate să facă rău”. Însă starea de iritare nu ceda: „Tocmai în momentul în care credeam că făcusem oarecare progrese în inima sa, îşi zicea el, iat-o că se întoarce să prindă fluturi! Asta mă înnebunește!”

Totuşi, nu putea să-i vorbească în prezența „părului roşu”. Dick se mărgini deocamdată să-i arunce lui Maisie o privire de elocvent reproș.

— Cred că n-ai dreptate, zise el cu glas tare. Pot să știu care va fi subiectul dumitale?

— L-am luat dintr-o carte.

— Iată că deja nu valorează nimic! Nu în cărţi se găsesc astfel de lucruri.

— Îți voi spune eu, zise deodată impresionista. Alaltăieri îi citeam lui Maisie un pasaj din *Cetatea nopții groaznice*. Cunoşti acest poem?

— Da, puțin. Retrag ceea ce am spus. Sunt câteva tablouri acolo! Şi, ce i-a sedus fantezia?

— Descrierea melancoliei:

Aripile strânse ca cele ale unui puternic vultur.
Dar prea slabe să ridice greutatea
Orgoliului și forței sale, născute din pământ…

— Și puțin mai departe… Maisie, vrei să pregătești ceaiul, draga mea?

Cu fruntea grea de vise și de gânduri funeste,
Legătura cheilor pe care o poartă, rochia sa cu pliuri drepte.
Numeroase, presate și care o fac rigidă,
Ca o cuirasă inflexibilă de brocart
Cu picioarele strașnic încălțate, pentru a strivi toate slăbiciunile…

Tânăra fată, urmărindu-și lectura, nici nu se gândea să-și ascundă disprețul pe care-l exprima vocea sa tărăgănată pentru îndrăzneala lui Maisie, care pretindea să traducă în pictură visul poetului…

Dick fu frapat. Nu se putu abține să n-o întrerupă:

— Însă, dacă nu mă înșel, zise el, a fost făcut de un mare artist… care se numea Albrecht Dürer! E ca și cum ai vrea să descrii *Hamlet* după Shakespeare! Îți pierzi timpul.

— Nu, zise Maisie, punând brusc ceștile pe masă, ca pentru a-și face curaj. Nu! Vreau să fac acest tablou și-l voi face! Nu vezi cât e de frumos?

— Dar, nefericit copil, cum ai putea să faci ceva care să fie bun înainte de a fi observat ceva? Primul imbecil venit poate să aibă o idee, însă trebuie meșteșug pentru a o pune în execuție… meșteșug și conștiință. Nu-i destul să te aprinzi de un capriciu trecător.

El vorbea printre dinți, cu o iritație de-abia stăpânită.

— Dumneata nu înțelegi nimic, răspunse liniștită Maisie. Sunt sigură că voi putea să pictez această *Melancolie*.

Vocea netulburată și batjocoritoare a impresionistei continuă, în urma lui, citirea:

Amăgită și scârbită, ea lucrează mereu;
Zdrobită, cu sufletul bolnav, se îndârjește încă,
Susținută de o teribilă voință,
Iar mâinile sale vor modela operele pe care creierul
său le va plăsmui,
Și-a sa mâhnire însăși se va numi muncă…

— … Gândesc, conchise Dick, că Maisie are intenția să se reprezinte ea însăși sub acest aspect?

— Dumneata mă vezi, fără îndoială, așezată pe o grămadă de tablouri refuzate, răspunse Maisie cu răutate. Ei bine, te înșeli. Însuși subiectul e cel care

mă seduce, ideea însăși. Oh, firește, pe bun motiv: pentru că dumneata n-ai ști să-l faci. Sânge, carnaj, oseminte zdrobite, iată ce-ți trebuie ție!

— Aha! Asta e o înfruntare, Maisie! Ei bine, dacă ești capabilă să faci o *Melancolie* care să nu fie un cap de femeie răcită, îți declar că pot să fac una mai bună încă, și o voi face! Mai întâi, te rog, ce știi despre melancolie?

În timp ce vorbea astfel, cu o liniște desăvârșită, Dick avea conștiința că el realiza în dânsul trei sferturi din suferința umană.

— Iată cum o concep, răspunse clar tânăra fată: o femeie care a plâns mult, care a suportat toate torturile imaginabile… La final, ea a început să râdă de toate. Asta pictez și trimit la Salon.

Impresionista se ridică zâmbind, cu un râs silit, și trecu în odaia alăturată.

Dick, abătut, disperat, o privea acum pe Maisie cu o veritabilă umilință.

— Puțin îmi pasă de acest tablou, la urma urmelor, zise el. Însă pleci, într-adevăr, cu o lună mai devreme?

— Trebuie neapărat, dacă vreau să am timp să isprăvesc…

— Oare nu te interesează nimic pe lume decât asta?

— Fără îndoială! Asta-i problema!

— Însă niciodată nu vei putea să execuți o asemenea operă! N-ai decât idei, veleități, mici inspirații de scurtă durată… Mă întreb chiar cum ai putut, timp de zece ani, să perseverezi pe această cale! Atunci, e adevărat, spune! Vei pleca… mai înainte de o lună?

— După cum vezi! Trebuie să mă gândesc bine la lucrul meu.

— Aș! Lucrul dumitale! Nu, iartă-mă, draga mea! Adevărat, trebuie să te gândești. Haide! Cred că-ți voi spune la revedere pentru astăzi.

— Deja? Nu rămâi să iei ceaiul?

— Nu, mulțumesc… Permite-mi să mă retrag, Maisie… N-ai nevoie de mine, nu-i așa? N-ai avea decât pentru desen, doar desenul are importanță…

— Aș vrea să rămâi să-mi vorbești despre tabloul meu. Gândește-te: când atingi o dată un succes, acesta izbucnește asupra a tot ceea ce ai făcut înainte. Știi bine că am pictat deja lucruri bune, însă ar trebui să fie cunoscute! Te asigur că dumneata ai fost acum de o impertinență prea fără de folos și prea nedreaptă!

— Îmi pare rău, Maisie, ți-o mărturisesc. Însă trebuie să plec. Vom mai vorbi despre *Melancolie* într-o altă duminică, dacă vei vrea… Mai sunt, cred, încă patru înainte de plecare?… Da, una, două, trei, patru… Gata… Adio, Maisie!

Tânăra fată rămase adânc gânditoare înaintea ferestrei atelierului, până la reîntoarcerea „părului roșu”.

Când intră, impresionista avea buzele ușor palide.

— Dick a plecat, îi spuse Maisie. Tocmai când voiam să-i expun ideea mea. În fond, e foarte egoist.

Tovarășa sa deschise gura ca pentru a răspunde, dar începu să citească

liniştit *Cetatea groaznicei nopți*.

În acest timp, Dick făcea sute de paşi în jurul unui arbore, confidentul pe care-l alesese după mai multe duminici, şi începu să rostească toate înjurăturile pe care le cunoştea; apoi, când sărăcia limbii engleze în acest gen puse margini elocvenței sale, el se adresă în arabă, care furniza prețioase resurse oamenilor la mânie. Iată deci care era recompensa zelului său, a atenției şi a răbdării sale! Însă şi el fusese atât de prost! Ah, de astă dată îi trebui ceva timp să-şi regăsească senina sa încredere şi infailibilitatea reginei!

„Râzând, cel care pierde câştigă, îşi zicea el. Cum o îmboldeşte un capriciu oarecare, eu nu mai exist. Hotărât, e seria neagră. Cel puțin, în situații asemănătoare, la Port Said, se dubla suma şi se juca mai departe! Ea! Să facă o *Melancolie*! Ea n-ar şti nici s-o compună, nici s-o deseneze, nici s-o picteze! Şi ea este convinsă, în fond, că ştie mai multe decât mine… Ei bine, eu îi voi dovedi că, şi pe acest teren, pot s-o bat. Însă la ce bun? E hotărâtă că eu nu ştiu să fac decât scene sângeroase şi macabre… N-are sânge în vine! Şi totuşi, o iubesc şi nu mă voi putea opri niciodată s-o iubesc… Bine, voi face şi eu o *Melancolie*, însă cea adevărată, aceea care le-ar înfrunta pe toate celelalte, şi pe care numai eu pot s-o concep… Hotărât, o să încep fără întârziere… Vai, Doamne, asta îmi face rău!”

El observă repede că ideea sa primă nu se desfăşura. Nu putea să ajungă să-şi elibereze spiritul de continua preocupare a plecării lui Maisie. Dădu foarte puțin interes schițelor tabloului pe care ea i le arătă săptămâna următoare. Duminicile treceau una după alta şi se apropia ziua în care toate clopotele Londrei ar fi sunat în zadar pentru a chema absenta. O dată sau de două ori, el mormăi o oarecare plângere, înaintea lui Binkie, pe motivul indiferenței unor tinere femei, însă micuțul câine primea atâtea confidențe de la el şi de la Torpenhow, încât urechile sale, ca nişte lalele, nu-şi mai dădeau osteneala să asculte.

Dick avu permisiunea să asiste la plecarea celor două tinere fete. Luau de la Dover corabia de noapte… Era în februarie şi ele socoteau să nu se întoarcă decât în august. Toate acestea se explicau înaintea lui cu o inconştientă cruzime. Maisie era atât de ocupată să golească căsuța de dincolo de parc şi să-şi împacheteze pânzele, că nu mai avea timp să gândească.

Dick se duse la Dover unde petrecu o zi întreagă de groază, țesând visuri nebune şi agitând la sfârşitul socotelii o supremă chestiune: Maisie îi va permite s-o sărute în ultimul moment… numai puțin, cu vârful buzelor?

Desigur, ar putea foarte bine să-i răpească acest sărut. Ar putea s-o cuprindă şi s-o ducă, cu brațul său puternic, cum văzuse odinioară că fac oamenii din Sudanul de Jos… Însă ea s-ar opune, i-ar rezista, ar întoarce către el ochii săi cenuşii şi ar spune: „Oh, Dick, ce egoist eşti”… şi atunci curajul i-ar lipsi… Nu, hotărât, mai bine să cerşească acest sărut.

Când apăru, Maisie părea mai dispusă pentru îmbrățişare ca de obicei. O

văzu coborând din trenul de noapte, pe debarcaderul măturat de vânt. Avea o pelerină de stofă gri și o pălărioară pentru călătorie, de aceeași culoare. Impresionista avea mai puțin farmec. Ochii săi verzi erau adânciți și buzele sale, uscate.

Dick, după ce le ridicase cuferele la bord, se așeză lângă Maisie, în întuneric, sub puntea comandantului. Coletele poștale se aruncau în cală, cu vuiete groaznice.

„Părul roșu” privea.

— Veți avea o traversare grea, zise tânărul. Se întețește vântul… Dacă sunt cuminte, îmi va fi permis să vin să te văd în Franța?

— Oh, nu, voi avea mult de lucru. De altfel, dacă aș avea nevoie de dumneata, te-aș anunța. Îți voi scrie îndată ce voi fi instalată la Vitry-sur-Marne. Îți voi cere o mulțime de lucruri… Ai fost atât de bun cu mine, Dick! Atât de bun!

— Mulțumesc că-mi vorbești astfel, dragă Maisie! Însă, spune-mi, nu s-a schimbat nimic încă în inima dumitale?

— Nu vreau să te mint… Nu! Nimic, cel puțin cum o înțelegi tu. Nu mă crede ingrată!

— La dracu’ cu recunoștința! zise Dick cu o voce aspră, întorcând capul, ca și cum ar fi vrut să se adreseze elicei vaporului.

— La ce bun să-ți creezi himere? urmă Maisie. În punctul în care ne găsim, știi bine că ți-aș ruina viața, cum mi-ai ruina-o și dumneata pe a mea. Îți amintești ceea ce îmi spuneai, în parc, în ziua în care erai atât de mâniat! „Va trebui ca unul dintre noi să fie zdrobit”. Ei bine, așteaptă până atunci!

— Nu, dragostea mea! Te vreau întreagă, fericită, toată a mea.

Maisie lăsă capul în jos.

— Sărmanul meu Dick! Ce-aș putea să-ți spun?

— Nu-mi mai spune nimic. Dă-mi numai un sărut. Maisie, unul singur! Îți jur că nu voi lua mai mult. Poți să faci asta, cred, doar să mă asiguri de recunoștința de care îmi vorbeai!

Maisie întinse capul și Dick își luă recompensa, în întuneric. Într-adevăr, nu fu decât un singur sărut, însă nici unul dintre ei nu prevăzuse durata, așa că fu puțin cam lung… Maisie se retrase tulburată, nemulțumită, și Dick rămase rușinat lângă ea, arzând din cap până în picioare.

— Adio, scumpo! zise el. Regret că n-am fost stăpân pe mine, poate te-am supărat! Adio, mergi cu bine și lucrează cu talent, mai ales la *Melancolia*! Și eu voi face una. Să-mi povestești frumoasele amintiri despre Kami și mai ales fii foarte atentă la ce vei bea pe acolo; la țară apa este întotdeauna rea, însă în Franța este mizerabilă. Scrie-mi dacă ai nevoie de ceva… Adio! Salut-o și din partea mea pe doamna… nu-mi amintesc numele… Nu vrei să-mi permiți, spune, să te sărut încă o dată? Nu, nu vrei? Bine, poate ai dreptate! Adio, Maisie…

O lovitură de gong îl avertiză că se ridică pasarelele. Ajunse la debarcader tocmai când corabia pornea, şi el o însoţi cu inima.

„Spun că nimic pe lume nu ne desparte!” se gândea el, de îndată ce fu pe chei. „Nimic decât încăpăţânarea sa! Aceste corăbii pentru Calais sunt prea mici, va trebui să-i spun lui Torp să scrie un articol pe tema asta. Iată că deja începe să danseze!”

Maisie rămăsese în locul de unde Dick plecase; după un minut auzi o mică tuse nervoasă lângă ea. Ochii tinerei fete cu părul roşu străluceau de o flacără răutăcioasă.

— Te-a îmbrăţişat, zise ea. Cum ai putut să-i permiţi? Nu este nici părintele, nici logodnicul dumitale, n-ai avut dreptul să-i dai acest sărut! Oh, Maisie, să coborâm în cabină, mă simt rău, leşin!

— N-am trecut încă digurile… Coboară dacă vrei, dragă, eu rămân aici. Nu-mi place mirosul maşinilor… Sărmanul Dick! Merita cu prisosinţă acest mic sărut… Nu mă aşteptam să-mi producă atâta teamă!

Dick se întoarse la Londra a doua zi de dimineaţă, tocmai în timpul dejunului. Anunţase telegrafic întoarcerea sa şi dăduse dispoziţii… Şi nu mică îi fu surpriza când, intrând în atelierul său, găsi masa pusă, cu farfuriile goale… Ridică vocea pentru a se plânge, ca ursul din fabulă, şi îl văzu intrând pe Torpenhow, foarte ruşinat, care-i zise:

— Sst! Nu face zgomot, eu sunt cel care a luat dejunul dumitale. Dacă vrei să ştii de ce, urmează-mă.

Dick îl urmă, foarte surprins, şi se opri pe pragul celeilalte camere. Pe sofaua lui Torpenhow, o fată tânără dormea un somn adânc. Micuţa sa beretă marinărească ieftină, rochia albastră şi albă, prea subţire pentru acea vreme, a cărei margine se pătase cu noroi, jacheta căptuşită cu o imitaţie de astrahan şi descusută la subsuori, umbrela sa de un şiling şi unsprezece penny şi uzura lamentabilă a pantofilor săi trădau cu desăvârşire condiţia sa socială.

— Ei, spune-mi, oare, dragul meu Torp, zise Dick, unde ţi-a fost capul? Nu trebuie să aduci aici astfel de fete! Îţi pot umbla prin camere.

— Cum vrei, răspunse Torp, admit că nu impune prin exterior, însă, când am intrat, după dejun, ea m-a urmărit în casă, tremurând pe picioare. Mai întâi, am crezut că era beată, însă cădea din picioare de foame, foarte simplu… Nu puteam s-o las în starea asta; am adus-o aici şi i-am dat dejunul dumitale. A adormit numaidecât după ce a mâncat.

— Cunosc! Şi ea trăieşte, fără îndoială, cu cârnaţi. Indiferent, Torp, ar fi trebuit s-o încredinţezi unui poliţist, pentru a-i interzice să se năpustească în casele respectabile. Sărmană fiinţă! Priveşte-o cum doarme! Şi, cu toate astea, nu-i pic de viciu pe această faţă! Inconştienţă, numai. Uite: slăbiciune, uşurinţă, dobitocie, moliciune! Un adevărat tip, acest cap! Observi că osatura feţei începe să se

contureze, de-a lungul învelişului de carne?

— Ce sânge rece! Eşti crud, Dick! „Nu lovi o femeie căzută!” Nu putem face nimic pentru ea? Te asigur că moare, cu siguranţă, de foame. Aproape că a căzut în braţele mele şi, când am pus-o în faţa mâncării, s-a aruncat asupra ei ca un animal sălbatic. Adevărat, era dureros!

— Pot să-i dau bani dacă vrei, însă îi va cheltui, probabil, bând! Ah, va mai dormi mult timp?

Tânăra fată deschise ochii şi-i privi în faţă pe cei doi bărbaţi, cu un amestec de teamă şi neruşinare.

— Te simţi mai bine? întrebă Torpenhow.

— Da, mulţumesc! Nu sunt atât de mulţi domni buni ca dumneavoastră, zău! Mulţumesc.

— De mult timp ţi-ai părăsit serviciul? întrebă Dick, care observase mâinile ei roşii şi crăpate.

— De unde ştiţi că am fost în serviciu? Adevărat, eram fată în casă. Dar n-am fost mulţumită.

— Şi cum îţi merge de când îţi eşti propria stăpână?

— Par a fi fericită?

— Deloc! Aşteaptă un moment; vrei să binevoieşti să întorci capul spre fereastră?

Tânăra fată ascultă. Dick îi studie figura cu o atenţie aşa de ascuţită, că ea făcu o mişcare ca şi când ar fi vrut să se pună sub protecţia lui Torpenhow.

— Ochii sunt în regulă, zise pictorul măsurând odaia, sunt chiar superbi, şi sunt minunaţi pentru ceea ce îmi trebuie mie. La urma urmelor, un cap se rezumă în întregime la ochi. Această fată îmi cade din cer pentru a o înlocui… pe cea care mi-a fost luată. Acum, că săptămânile mele vor scăpa de acest chin al aşteptării, sper că voi putea să lucrez serios. Evident, modelul pe care-l vezi mi-a fost trimis de Providenţă! Vrei să ridici puţin bărbia, te rog?

— Ei, mai încet, dragul meu! zise Torpenhow, care o vedea pe nenorocită tremurând; mai încet, o înspăimânţi pe biata fată!

— Nu-l lăsaţi să mă bată! strigă ea… Oh, cât de rău trebuie să fie omul ăsta! Nu-l lăsaţi să mă bată! Am mai fost bătută rău de tot, astăzi, pentru că i-am vorbit unui bărbat… Nu-l lăsaţi să mă privească aşa, îmi dă senzaţia că n-am nimic pe mine şi ochii săi mă dezbracă.

Nervii prea întinşi ai acestui corp slab cedară până la urmă şi ea începu să plângă ca un copilaş, apoi să strige… Dick se duse repede la fereastră şi o deschise. Torpenhow făcu la fel cu uşa.

— Lasă, lasă, zise blând Dick, uite, prietenul meu poate să cheme un agent de poliţie şi dumneata poţi să te salvezi pe această uşă, dacă vrei. Nu e nici un pericol, nimic care să-ţi facă rău.

Tânăra fată suspină convulsiv câteva clipe, apoi încercă să zâmbească.

— Nimeni, îți promit, nu te va chinui, continuă Dick. Acum ascultă-mă puțin, eu sunt de profesiune ceea ce se cheamă un artist. Știi ce fac artiștii?

— Da. Fac desene cu cerneală neagră și roșie pe etichetele Muntelui de Pietate.

— Vreau să te cred, deși, personal, nu am ajuns așa de departe! Ei bine, dacă aceia care sunt la Academie lucrează pentru Muntele de Pietate, eu aș vrea să desenez capul dumitale.

— De ce?

— Pentru că e drăguț. Deci, e hotărât, vei veni din două în două zile, la ora unsprezece dimineața, la mine, în camera care este de cealaltă parte a culoarului și-ți voi da trei guinee pe săptămână. Iată o guinee acont.

— O guinee pentru nimic, vai, se poate?!

Tânăra fată învârtea moneda între degete cu lacrimi de bucurie.

— Și nu vă e frică nici unuia, nici altuia că vă trag pe sfoară?

— Nu! Numai fetele răutăcioase procedează astfel. Nu uita adresa! Și, ascultă, cum te cheamă?

— Bessie… Nu aveți nevoie de restul numelui meu, nu-i așa? Bessie Broke, dacă țineți neapărat… Și dumneavoastră… care vă sunt numele? Dar, nu, degeaba mi le spuneți, nu se dă niciodată adevăratul nume.

Dick îl consultă pe Torpenhow din priviri:

— Eu mă numesc Heldar, numele prietenului meu este Torpenhow. Trebuie să-mi promiți că revii. Unde locuiești?

— La South the Water; o cameră e cinci șilingi și șase penny pe săptămână. Nu-ți bați joc de mine cu cele trei guinee?

— Vei vedea că nu. Și, te rog, Bessie, când vei reveni aici, să nu te fardezi, asta nu înfrumusețează pielea. Și apoi, dacă ții neapărat, am aici toate culorile de care vei avea nevoie.

Bessie se retrase, frecându-și obrajii cu batista ei zdrențuită.

Cei doi oameni se priviră.

— Ești un băiat curajos, zise Torpenhow.

— Mă tem că, dimpotrivă, n-am fost decât un nătărău. Nu e deloc treaba noastră să încercăm să o transformăm pe Bessie Broke, și o femeie de teapa ei n-ar trebui niciodată să intre aici.

— Destul! Poate că nu va reveni.

— Vei vedea! O să vină, fie și numai pentru ca să mănânce și să se încălzească după plac. Însă dumneata, dragul meu, amintește-ți că nu e decât o femeie, e modelul meu. Să fii prudent.

— Ce idee! E un micuț animal vicios, o fiică a mocirlei, nimic mai mult.

— Așa crezi acum! Așteaptă puțin, să fie sătulă, să nu mai aibă spaima

îngrozitoare a mizeriei și vei vedea. E un fel de femeie care se reface foarte repede, nu o vei mai recunoaște după zece sau cincisprezece zile, când această teroare abjectă va fi dispărut din ochii săi. Și atunci va fi prea fericită și prea surâzătoare pentru ceea ce vreau să fac.

— Oare numai pentru bunătatea sufletului și pentru a mă obliga s-o iau?

— N-am obiceiul să mă joc cu focul ca să oblig pe oricine ar fi. Această fată, ți-am spus, mi-a fost trimisă pentru a mă ajuta să-mi fac *Melancolia*.

— E pentru prima dată când aud despre această doamnă.

— La ce bun să ai un prieten, dacă trebuie să-i faci semn ca să privească și să-i spui tot ca să înțeleagă?

Dick îl făcu pe Torpenhow să colinde atelierul de la un capăt la altul, fără să spună un cuvânt, apoi, dându-i o lovitură de cot în coastă, rosti:

— Oare nu vezi abjecta nepăsare a lui Bessie? Teroarea ochilor săi, apoi unul sau două detalii ale fizionomiei, pe care am avut recent ocazia să le notez studiind expresia durerii?… Din toate astea voi face un studiu, în portocaliu și negru, cu două tonuri pentru fiecare culoare… Dar nu pot să mă exprim limpede pe stomacul gol… Vei vedea, vei vedea!

— Sună destul de rău! Stai cu soldații dumitale, Dick, în loc să te lansezi în studii de capete dureroase și cu ochi îngroziți.

— Crezi?

Dick se învârti pe călcâie cântând încet, apoi se așeză și începu să spună ce are pe inimă, într-o scrisoare de patru pagini, adresată lui Maisie și plină de sfaturi și de încurajări.

În sfârșit, își făcu lui însuși jurământul de a-și consacra tot timpul muncii, chiar de la întoarcerea lui Bessie.

Tânăra fată ajunse la fix la întâlnire. Ea sosi fără nici o podoabă strălucitoare și se arăta rând pe rând, timidă și nerușinată. Când înțelese că nu i se cere decât să rămână liniștită, așezată, se liniști și începu să critice instalația atelierului, cu o mare libertate de expresii și nu fără apropouri. Se bucura de căldură, de confort și își declara bucuria de a fi la adăpostul suferinței fizice. Dick făcu după capul ei două sau trei studii monocrome, însă veritabila inspirație a *Melancoliei* nu venea.

— În ce cocioabă trăiești? zise Bessie câteva zile mai târziu, când se familiarizase puțin. Presupun că hainele și lenjeria nu sunt mai bune decât mobilele dumitale. Bărbații nu știu la ce folosesc butonii și cordoanele.

— Îmi cumpăr haine pentru a le purta și le port până mă lasă. Nu știu ce face Torpenhow.

Bessie se grăbi să facă o incursiune în camera acestuia din urmă și aduse un pachet de ciorapi găuriți.

— Vreau să cos câțiva aici, zise ea, și voi aduce alții. Știi, la mine stau

toată ziua ca o cucoană, fără să fac ceva, și n-aș vrea să vorbesc cu fetele din casă, fiindcă sunt iscoditoare și dușmănoase. Eu nu le caut ceartă, însă le pun la locul lor, când ele intră în vorbă. Îmi zăvorăsc ușa; atunci ele nu pot să mă ocărască decât prin gaura cheii, iar eu mă pot ocupa în liniște de cusut. Voi repara în liniște ciorapii domnului Torpenhow. Ce ciudat, îi rupe la amândouă vârfurile.

Dick îi asculta flecăreala, privind-o cu luare-aminte printre pleoapele sale pe jumătate închise. Așa cum prezisese, hrana bună și repausul o transformaseră deja pe tânăra fată. Își zicea:

„Cât e de femeie! Are de la mine trei livre pe săptămână, atâtea priviri pe care pot să i le acord, în plus, avantajul companiei mele, și, totuși, nu-mi cârpește lenjeria! De la Torpenhow n-are nimic, decât un semn din cap, din când în când, când el o întâlnește pe coridor, și pentru asta ea își petrece ziua cosând pentru el!”

— De ce mă privești așa? zise ea cu tărie. Nu-mi place. Când faci ochii ăștia pari așa de rău… Îți produc impresia unui mare moft, hai?

— Asta va depinde de conduita dumitale.

Bessie nu se purta rău. Numai că era greu, după ședințele de poză, să o trimiți imediat în mijlocul cețurilor înghețate ale străzii… Prefera să întârzie la atelier, așezată pe un scaun, lângă sobă, cu ciorapii pe genunchi, spre a-și motiva prezența. Torpenhow nu întârzia să vină, și ea începea atunci să istorisească stranii povestiri din trecutul ei, dând oarecare detalii mult mai stranii asupra noii și îmbunătățitei sale condiții. Se ridica apoi și pregătea ceaiul, ca și cum ar fi fost îndatorirea ei naturală și dreptul său. O dată sau de două ori, în astfel de împrejurări, Dick surprinse privirea lui Torpenhow fixată asupra sprintenei și micuței fete, și prezența lui Bessie îl ducea cu gândul, inevitabil, la Maisie. Citea ca într-o carte deschisă în gândurile prietenului său. Nu remarcase deja că tânăra fată lua lenjeria primului ei protector? Nu știa el bine că, deși își vorbeau rar în atelier, li se întâmpla adesea să flecărească împreună pe culoare?

„Am fost un imbecil și un imprudent, își zicea el. Ar fi trebuit să-mi amintesc ce reprezintă lumina și căldura unui cămin pentru călătorul rătăcit într-un oraș străin. Viața noastră, aici, chiar în cele mai bune momente, e solitară, egoistă, aproape monahală… Cum să nu cedezi la tentația de a o anima cu un surâs? Vai! Maisie nu s-a gândit niciodată la asta!”

„Totuși, conchise el, îmi e imposibil, acum, să o concediez pe Bessie. Iată pericolul de a întreprinde ceva, nu mai știi unde să te oprești!”

Într-o seară, după o ședință prelungită până la ultimele limite ale înnoptării, Dick fu deranjat din aţipeala în care căzuse de sunetul unei voci rugătoare, venind dinspre camera lui Torpenhow. Sări în sus din somn. Recunoscuse vocea și înțelesese ce spunea ea.

„Ce să fac? se întrebă el. Totuși, nu pot să intervin, să mă arăt! Ar fi ridicol… Ah, Binkie, fii binecuvântat!”

Micul terier deschise ușa lui Torpenhow cu nasul și alergă să ia în stăpânire scaunul lui Dick. Crăpătura ușii întredeschise de el se lărgi pe nesimțite, și, traversând coridorul, Dick putu să distingă arzătoarea ei rugă. Ea era la picioarele lui, îmbrățișându-i genunchii, și îi zicea cu o voce răgușită, cu totul schimbată:

— Știu, știu că e rău ceea ce fac, însă dumneata ai fost atât de bun, atât de bun! De ce nu mă privești niciodată? Am avut atâta bucurie să repar, cosând, lucrurile dumitale. Și nu gândesc să te iau de soț! Dumneata știi bine că nu. Spune-mi, vrei? Eu voi fi domnișoara de mâna stângă, așteptând domnișoara de mâna dreaptă, asta-i tot… Aș vrea să-mi macin carnea până la oase pentru dumneata! Și, la urma urmei, nu sunt prea urâtă, nu-i așa? Spune-mi ce vrei, te rog!

Dick recunoscu cu greutate vocea lui Torpenhow, răspunzând:

— Haide, fii înțelegătoare, scumpa mea micuță. E în zadar. Eu pot să fiu chemat dintr-un moment în altul, dacă izbucnește un război, aș fi forțat să plec…

— Ei bine, până la plecarea dumitale, atunci! Ah! Sper să fii înțelegător! Până ce pleci! Și vei vedea ce bine știu să fac bucătărie!

Îi trecuse un braț în jurul gâtului și-i atrăgea capul înspre ea. El murmură:

— Până la… până la plecarea mea.

— Torp! strigă Dick din coridor, întărindu-și cu greu vocea. Torp, vino o clipă, dragul meu, mă plictisesc…

„Numai să mă audă! își zicea el încet. Numai să mă asculte!”

Un strigăt care păru tare ca o înjurătură ieși de pe buzele lui Bessie. Dick o sperie atâta de tare, încât ea se rostogoli pe scară, cuprinsă de panică. Trecură câteva clipe până când Torpenhow intră în atelier. Când apăru în sfârșit, se apropie de sobă, își ascunse capul între brațe și mugi ca un taur rănit.

— De ce te amesteci? zise el în cele din urmă.

— Mă amestec eu în ceva? Bunul dumitale simț nu-i de ajuns oare pentru a-ți spune că sunt nebunii care nu se fac? Ah! Tentația a fost grea, nu-i așa, sărmanul meu Antoniu! Însă iată-te scăpat acum…

Bunul Torpenhow, foarte jalnic, răspunse cu un fel de căință;

— N-ar fi trebuit s-o privesc intrând și ieșind din aceste camere ca și când ar fi fost la ea. Asta m-a doborât. Când trăiești singur, ca noi, ai câteodată nostalgia acestor bucurii, nu-i adevărat?

— Foarte bine! Iată că vorbești cum trebuie! Însă, oricum, nu cred că ai fi în stare să discuți la rece avantajele și dezavantajele unor astfel de legături. Știi ce faci?

— Sigur că da.

— Vei pleca să te distrezi într-o lungă călătorie de plăcere, care-ți va reda calmul și forța. Du-te la Brighton, la Scarborough, la Franle-Point, să vezi cum trec corăbiile… Du-te unde vrei, însă pleacă numaidecât. Acest program nu te

ispitește? Fă-ți valiza, îți spun! Am eu grijă de Binkie. Te asigur că e mai bine să nu joci împotriva diavolului când el ține casa de joc. Nu ai decât un singur lucru de făcut: să te salvezi.

— Poate ai dreptate, însă unde să merg?

— Ești corespondent special și ești nedumerit? Umflă-ți sacul și vei vedea după aceea!

O oră mai târziu, Torpenhow era dus într-o trăsură, în noapte.

— Poate vei descoperi în drum vreo localitate plăcută de vilegiatură, îi spuse pictorul în timpul drumului. Iată, mai întâi la Euston. Încă un sfat! Îmbată-te puțin în seara asta!

Întors acasă, Dick aprinse mai multe lumânări, căci găsea că atelierul său era și mai întunecat ca de obicei.

„Oh, Jezabel, frivolă, micuță Jezabel, își zicea gândindu-se la Bessie, cum mă vei urî mâine!”

— Binkie, vino aici!

Binkie se întinse în grabă înaintea lui, pe prețul căminului, și își arătă pieptul roșu și labele strânse, încât Dick începu să-l fluiere, dus pe gânduri.

— … Am spus că ea nu era imorală, ci numai nestatornică și nebună? N-am avut dreptate. Ea îl asigura că știe să facă bucătărie. E prin urmare, o premeditare… Înțelegi tu, Binkie? Dacă ai fi femeie și te-ai lăuda, pentru a-l seduce pe aproapele tău, că știi să faci mâncare, te-ai duce direct în iad!

IX

„Hotărât, viața nu-i prea nostimă, își zicea Dick, câteva zile mai târziu… Torp a plecat, Bessie mă detestă, *Melancolia* mea nu înaintează, scrisorile lui Maisie sunt prea scurte… și cred că am o indigestie! Binkie, știi tu de ce avem dureri de cap și cearcăne la ochi? Ne recomanzi pilule, cățelușule?”

Dick suportase o scenă violentă a lui Bessie. Ea îi reproșa, pentru a cincizecea oară, că-l îndepărtase pe Torpenhow. Îi declara o ură eternă și nu ascundea faptul că, dacă ea consimțea încă să pozeze pentru el, era numai de dragul banilor.

— Ah! Torpenhow face de o sută de ori mai mult decât dumneata, concluzionase ea.

— Nu mă îndoiesc! Asta pentru că a plecat. Am rămas eu să-ți fac curte.

— Mie! Să-mi faci mie curte! Aș vrea s-o văd și pe-asta! Dacă nu m-aș teme de spânzurătoare, te-aș omorî! Nu mă crezi?

Dick surâse cu plictiseală. Adevărat, e puțin agreabil să trăiești în tovărășia ideii unui tablou care nu se realizează, a unui foxterier care nu poate să vorbească și a unei femei care vorbește mult… Voia să-i răspundă, însă, în același timp, dintr-un unghi al atelierului se desfășură un fel de voal de pânză întunecată… El își frecă ochii, însă ceața cenușie persista.

„Hotărât, e o indigestie groaznică”, își zise el. „Binkie, vom merge la doctor. Nu avem dreptul să ne neglijăm ochii; ei ne permit să cumpărăm oasele favorite ale cățelușilor.”

Doctorul, un binevoitor medic de cartier cu părul alb, nu se pronunță până ce Dick nu descrise ceața cenușie din atelierul său.

— Cu toții avem nevoie, din când în când, de o mică inspecție și de o oarecare îndreptare, spuse atunci. Ca și o corabie, dragă domnule, ca și o corabie. Câteodată, trebuie să repari un bord – atunci consultăm chirurgul. Altă dată, echipajul corabiei – atunci, îmi dau eu cu părerea. Când e mecanismul, trebuie să mergem la un specialist pentru afecțiunile creierului… Însă, dacă lipsește veghea de pe punte, cel mai simplu e să vezi un oculist… Te-aș sfătui să vezi un oculist… O mică reparație din când în când, domnule, iată ceea ce e necesar, indispensabil.

Vezi un oculist!…

Dick se duse la un oculist, cel mai bun din Londra. Era convins că acest medic de mahala habar n-avea ce i se întâmpla şi mai ales era sigur că Maisie ar râde de el dacă, din întâmplare, l-ar obliga să poarte ochelari.

— Vezi tu, Binkie, zicea el pe drum, am neglijat prea mult timp avertismentele monseniorului Stomac, de acolo aceste pete înaintea ochilor mei.

În momentul în care traversa vestibulul întunecat, care conducea în salonul de aşteptare, un om îl izbi. Dick văzu faţa acestui om în lumina străzii.

„Iată tipul scriitorului”, gândi el. „E aceeaşi frunte ca a lui Torpenhow. Ce desfigurat pare! Negreşit, a făcut cunoştinţă cu o veste supărătoare!”

La această idee, îl cuprinse o teamă veritabilă, o teamă care-i întrerupse respiraţia în momentul în care intră în salon. Era o încăpere largă, împodobită cu mobile sculptate şi masive, cu zidurile zugrăvite în verde şi decorate cu gravuri, câteodată însufleţite de culori. Recunoscu reproducerea unuia dintre tablourile sale.

Mulţi oameni îşi aşteptau rândul şi trebuiau să treacă înaintea lui. Privirea sa fu atrasă de o culegere de cântece de Crăciun, de un roşu strălucitor, bătută în aur. Trebuia să vină copilaşii la acest oculist, şi, desigur, pentru ei era această carte naivă, imprimată cu caractere groase.

„E de o inferioară artă păgână”, îşi zise el, luând volumul. „Judecând după anatomia îngerilor, trebuie să fi fost făcută în Germania.”

Întoarse paginile şi o strofă tipărită în cerneală roşie îl izbi:

Bucuria sa fără asemănare,
Cealaltă bucurie divină a Mariei
Fusese de a vedea pe iubitul său fiu Iisus Hristos
Redând vederea orbilor…

Dick citi şi reciti aceste versuri şi următoarele, până în momentul în care fu chemat.

Doctorul se aplecă asupra lui, după ce-l făcuse să se aşeze într-un fotoliu. Lumina unui microscop, proiectată prin reflex până în fundul ochilor săi, îl făcu să tresară. Mâna omului de ştiinţă atinse cicatricea loviturii de sabie de pe capul său primită în Sudan, şi Dick îi explică pe scurt în ce condiţii fusese rănit. Când se eliberă de lumina orbitoare a instrumentului, el revăzu faţa doctorului, şi groaza îl apucă iar. Precizarea pe care o aştepta fu mai întâi învăluită într-o nebuloasă de precauţiuni oratorice. Dick auzi cuvintele: „cicatrice”, „os frontal”, „nerv optic”, „precauţiuni extreme”, „înlăturarea oricărei îngrijorări mentale”…

— Verdictul? întrebă el cu o voce sufocată. Sunt pictor şi am nevoie să lucrez. Ce-mi prevestiţi?

Răspunsul fu din nou înecat într-un acces de vorbe, însă de astă dată avea un sens precis.

— Puteți să-mi dați ceva de băut? întrebă pacientul. Multe sentințe fuseseră pronunțate în această cameră tristă, și unul dintre cei mai nenorociți, care se așezase aici, probase fără îndoială nevoia unui leac întăritor, căci Dick se trezi cu un pahar de brandy în mână.

— Dacă am înțeles bine, zise el, tușind după băutură, sunt amenințat de o paralizie a nervului optic sau de ceva asemănător? Adică sunt lovit, fără speranță de vindecare!… Care este limita timpului de care dispun… de care pot să dispun, evitând orice exces de oboseală, orice neplăcere?

— Poate un an.

— Doamne! Și dacă nu m-aș păzi?

— Nu pot să-ți spun sigur… E greu să măsori exact gravitatea acestei lovituri de sabie. Cicatricea dumitale e deja veche și a rămas mult timp expusă la puternica lumină a pustiului… În afară de asta, aplecarea dumitale excesivă asupra unei munci minuțioase… toate acestea fac să fie greu să precizez sorocul…

— Vă mulțumesc, domnule! Îmi permiteți să rămân o clipă așezat înainte de a pleca? Vă cer iertare, însă nu mă așteptam. Ați fost așa de bun că mi-ați spus adevărul… Mulțumesc!

Dick coborî în stradă, unde Binkie îl primi cu demonstrații de bucurie.

— Am aflat noutăți supărătoare, cățelușule, îi zise el, cât se poate de rele. Haide în parc, să reflectăm.

Se îndreptară către un oarecare arbore bine cunoscut pictorului, unde se așeză, căci picioarele-i tremurau și avea o senzație de frig în adâncitura pieptului.

— Cum poate să vină astfel, fără avertisment? E tot așa de brutal ca o împușcătură! Moartea fără fraze, Binkie, moartea vie! Într-un an, cu condiția încă de a fi foarte prudent în acest timp, vom fi cufundați în întuneric, nu vom mai vedea pe nimeni și nu vom mai avea nimic din ceea ce am dori… de-ar fi să trăim o sută de ani!

Binkie dădu bucuros din coadă.

— Trebuie să mă gândesc la asta, Binkie! Haide să probăm puțin cum este să fii orb.

Închise ochii: virgule de flăcări, pete luminoase plutiră numaidecât sub pleoapele sale! Totuși, când se ridică pentru a privi de-a lungul parcului, câmpul din apropiere nu-i păru micșorat. Vedea perfect… Apoi avu, groaznic, pe neașteptate, înaintea ochilor săi, snopuri țâșnitoare de focuri de artificii.

— Cățelușule, nu stăm bine deloc! Trebuie să ne întoarcem acasă! Dacă Torp ar putea să revină acum!

Însă Torpenhow hălăduia prin ținuturile din sudul Angliei, vizita docuri cu Antilopa, și scrisorile sale scurte erau pline de reticență.

Dick nu căutase niciodată simpatia nimănui, nici în bucuriile, nici în necazurile sale; înțelese, de altfel, în singurătatea atelierului său, de-atunci înainte

împodobit cu o bucată de stofă posomorâtă, întinsă în toate părțile unde se ducea cu privirea, că dacă soarta îl condamna la orbire, nici un Torpenhow din lume nu l-ar scăpa.

„Și apoi”, își zicea el, „cum să-l fac să revină pentru a-l condamna să se așeze lângă mine și să mă plângă? Trebuie să ies singur din încurcătură…”

Culcat pe sofa, se întreba, răsucindu-și mustața, cu ce semăna întunericul nopții sale. Memoria sa îi aminti deodată o scenă groaznică și ciudată din campania din Sudan. Un soldat avusese partea de sus a corpului aproape despicată în două de lovitura teribilă a unei mari săbii arabe. După o clipă, nenorocitul păru că nu mai simte nimic, însă, aplecându-se, văzu curgând pe pământ tot sângele vieții sale… Mirarea stupidă care se zugrăvi atunci pe fața sa fu de un comic atât de imens, că Dick și Torpenhow, deși ieșiseră cu greu dintr-o luptă disperată pentru a-și apăra propria existență, izbucniseră într-un râs crud și zgomotos, de care omul însuși păru un moment că vrea să se bucure. Atunci buzele i se desfăcuseră într-o grimasă năucă, ce nu se isprăvi, căci agonia înfricoșătoare îl mișcă și-l doborî, horcăind, la picioarele lor…

La această amintire, același râs de altădată clătină nervii lui Dick, și el își zise că stupida surpriză a loviturii primite venea să se piardă în noapte.

„Însă, cel puțin, concluzionă el, mai am ceva timp înaintea mea.”

Începu să meargă de-a lungul atelierului cu un pas mai întâi liniștit, însă enervarea și groaza îl făcură în curând grăbit și violent, asemănător unei fugi. Era ca și când o umbră neagră, ridicată în partea sa, i s-ar fi așezat înainte și cercuri se încolăceau, capete de ace treceau încontinuu prin fața ochilor săi.

— Calm, Binkie! Calm! striga spre a-și face curaj. Ce putem face? Căci trebuie să facem ceva, nu mai avem mult timp înainte! Eu nu mă îndoiesc decât de această dimineață, însă, acum, știu cu ce să ne ocupăm. Nu-i așa, Binkie? Unde se găsea Maisie când se stingea lumina? Se găsea în întuneric…

Binkie surâse de la o ureche la alta, ca un terier bine-crescut, însă el nu răspunse nimic.

— Dacă am avea înaintea noastră mult timp și spațiu, n-ar fi decât o crimă să ne fie frică. Ce zici tu, cățelușul meu? Însă mi se pare că aud în spatele meu o groaznică goană…

Își șterse fruntea acoperită de o sudoare înghețată.

— Ce să fac, Doamne? Toate ideile mi-au fugit, mi-e imposibil să le reții, să raționez! Însă voi înnebuni dacă nu fac nimic, la urma urmelor…

Plimbarea înfierbântată reîncepu. Din timp în timp, el o întrerupea pentru a merge să caute o oarecare pânză neglijată de mult sau în albumele vechi. Din instinct se întoarse la lucru, ca la ajutorul, la refugiul asigurat.

Ziua era pe sfârșite. Dick se crezu o clipă învăluit pe neașteptate și pentru totdeauna de înnoptarea orbilor.

— Allah atotputernic, strigă el disperat, ajută-mă să trec de zilele de aşteptare şi nu voi geme când va sosi judecata! Dar ce să fac, vai!, înainte să se lase noaptea?

Nimeni nu răspunse. Dick se forţă să capete puţină stăpânire de sine. Mâinile sale tremurau, aceleaşi mâini a căror fermitate făcuseră orgoliul său! Dinţii îi clănţăneau, sudoarea îi uda faţa, frica îl înnebunea… Simţi dorinţa arzătoare de a lucra, de a împlini o operă oarecare, însă creierul său gol îl lăsa nemişcat, neputincios, şi el nu ştia decât să repete fără încetare: „Voi deveni orb!”

— Haide, îşi zise el în cele din urmă, e îngrozitor! Dacă Torp m-ar vedea! Ce fericire că nu e aici! Şi doctorul care îmi ordonă să fug de orice excitaţie mentală… Vino, dragul meu Binkie, vino să te îmbrăţişez.

Căţeluşul lătră, pe jumătate înspăimântat de inconştientele îmbrăţişări, apoi, când Dick reîncepu să vorbească, cu glas tare, în întuneric, înţelese, ca un animal deştept, că n-avea de ce să se teamă şi se linişti.

— Allah e bun, Binkie… poate nu atât cât am dori noi; să aşteptăm însă până la urmă. Acum, cred că-mi văd drumul deschis. Toate aceste studii pe care le-am făcut din capul lui Bessie nu preţuiesc nici doi bani. Ele m-au tulburat. Acum îmi păstrez ideea, e limpede ca cristalul. *Melancolia* pe care o imaginez de azi înainte depăşeşte orice concepţie. Va avea puţin din Maisie, căci Maisie, care nu se va da niciodată, face parte din tristeţea mea. Va avea ceva din Bessie, căci ea cunoaşte melancolia, fără îndoială. Aşa voi desena, şi opera se va termina într-o izbucnire de râs. Da, tabloul va aminti şi-mi va arunca în faţă această grimasă de batjocură şi de durere, care se numeşte râs, şi oricine o va vedea, bărbat sau femeie, să fi avut numai puţină supărare în viaţa sa, „va înţelege limbajul său”, cum spune poetul, „îşi va simţi înaintea lui solidaritatea disperării”… Da, asta va face mai mult decât să mă încăpăţânez la o simplă prinsoare pentru a o umili pe Maisie. Voi face bine tabloul meu acum, căci îl văd… îl văd!

„Aşteaptă puţin, Binkie, tu îmi vei folosi de bun augur, vin-o aici să te spânzur de coadă.”

Binkie se urcă pe scaunul său şi, de fiecare dată când îşi ridica privirea, îl vedea pe stăpânul său plimbându-se de-a lungul atelierului, frecându-şi mâinile şi râzând.

În aceeaşi seară, Dick îi scrise lui Maisie o scrisoare plină de cea mai arzătoare rugăminte pentru sănătatea sa; nu aminti nimic despre el şi se duse să se culce pentru a revedea în somn *Melancolia* viitoare.

A doua zi, dimineaţa, dispoziţia i se întunecă din nou, însă carafele de lichior erau acolo pentru a-l reconforta. Începu lucrul. Ochii săi, într-adevăr, regăsiră înaintea lor pete întunecate, linii mobile, luciri nelămurite. Atunci luă obiceiul de a recurge la sticle, şi *Melancolia* reapăru mai frumoasă ca niciodată pe pânză şi în închipuirea sa. Dovedea un delicios sentiment de iresponsabilitate, ca

un om care, trăind în mijlocul semenilor săi, ar şti că sentinţa la moarte apasă asupra lui şi care s-ar bucura nesăţios în ultimele sale clipe, în loc să le risipească în teorii zadarnice şi sterile.

Zilele se scurgeau fără incidente. Bessie venea punctual. Când vorbea, vocea suna în urechile lui Dick ca un vuiet îndepărtat, însă faţa sa era mereu la depărtarea ochilor care îl studiau. *Melancolia* începu să se nască pe pânză, evocând ideea unei femei care a cunoscut toată suferinţa umană şi care, totuşi, râdea. În tot acest timp, colţurile atelierului se drapau din ce în ce mai mult în pânze întunecoase şi se înecau în obscuritate. Petele se înmulţeau înaintea ochilor condamnaţi şi durerile de cap reveneau crescând. Scrisorile lui Maisie deveneau greu de citit, şi răspunsurile costau o oboseală infinită pentru scris. Dick nu-i vorbea niciodată de nenorocirea sa scumpei absente şi se abţinea de la orice aluzie la tabloul pe care-l termina, zicea ea, acolo!

Zilele de muncă înverşunată şi nopţile de vise care-l înnebuneau îl consolau de toate. Bufetul său era cel mai bun prieten pe care l-ar fi avut acum pe pământ…

Cât despre Bessie, devenise insuportabilă. Scotea strigăte de furie, când el o contempla îndelung, cu pleoapele închise pe jumătate. Mârâia sau îl privea cu dezgust.

Vorbea cu greu.

Torpenhow era absent de şase săptămâni. Un bilet de neînţeles anunţă reîntoarcerea sa.

Noutăţi, mari noutăţi, scria el. *Antilopa este la curent. Kenen, de asemenea. Ne vom reîntoarce cu toţii joi. Pregăteşte-te pentru dejun şi curăţă-ţi echipamentul.*

Dick îi arătă scrisoarea lui Bessie, care folosi această ocazie pentru a reedita la adresa lui toate injuriile pe care le merita el, pentru că-l făcuse pe Torpenhow să plece. El îi ruinase, astfel, zicea Bessie, viaţa.

— Haida de! replică el brutal. Ţi-e mai bine aici decât să te întinzi pe stradă cu brutele ameţite de băutură.

— Cine vorbeşte! zise ea. Nu văd diferenţa. Pozez acum pentru o „brută ameţită de băutură” într-un atelier. Iată trei săptămâni de când nu te trezeşti din beţie! Dumneata, alcoolizat cum eşti, pretinzi că preţuieşti mai mult decât mine?

— Ce vrei să spui?

— Vei vedea, vei vedea când domnul Torpenhow va veni!

N-avură mult de aşteptat. Torpenhow o întâlni pe Bessie pe scară, fără a lăsa să se vadă nici cea mai mică emoţie: el aducea noutăţi mai importante în legătură cu ochii săi decât mai multe Bessie deodată. Kenen şi Antilopa urcau cu zgomot în urma lui, strigându-l pe Dick.

— Ah! E într-o stare frumoasă Dick al dumitale! zise Bessie. Bea ca un

burete. E o lună de când e tot beat.

Ea îi urmă pe furiș pe cei trei bărbați, pentru a asista la revedere.

Ei pătrunseră în atelier, vorbind cu veselie toți deodată, și fură primiți cu demonstrații exagerate de un nenorocit cu fața trasă, palidă, încreștită, cu ochii înspăimântați și barba lungă… O paloare albăstrie îi înconjura nările, umerii i se ridicau, ochii aveau o neîncetată clipire din pleoapa inferioară. Alcoolul își făcuse efectul tot așa de repede și tot așa de bine precum Dick își împlinea opera.

— Dumneata, așa? zise Torpenhow.

— Da. E tot ce-a mai rămas din mine. Lui Binkie îi merge bine, și eu am făcut un lucru bun.

El tremura pe picioare.

— Ai făcut cel mai idiot lucru din viața dumitale, nenorocitule! Dumneata!

Torpenhow întoarse către camarazii săi o privire rugătoare, și ei părăsiră atelierul pentru a merge să ia masa altundeva. După plecarea lor, el începu să vorbească; însă, cum reproșul unui prieten este mult prea intim, prea sfânt pentru ca să se dea în vileag, cum de altfel Torpenhow întrebuință figuri și metafore prea nepotrivite și exprimă un dispreț intraductibil în cuvinte, nu se va ști niciodată ce i-a spus nenorocitului de Dick. Acesta îl asculta cu ochii clipind și cu mâinile tremurânde, luându-le pe cele ale prietenului nemulțumit… La urmă, probă totuși nevoia de a ridica puțin capul și de a se apropia să-l vadă mai bine…

Se ridică, făcând un efort pentru a-și redresa bustul îndoit, și apoi, întorcându-se către această figură familiară pe care în curând avea să n-o mai recunoască, spuse:

— Ai dreptate, zise el, însă și eu am să-ți spun câte ceva. După plecarea dumitale, am avut necazuri cu ochii… Am fost să consult un oculist care mi-a pus un gazogen… Nu! Vreau să spun un microscop cu gaz în ochi… E mult timp de atunci! Mi-a spus, după ce m-a examinat: „Cicatricea de la cap… lovitură de sabie… nerv optic…” Pe scurt, voi orbi! Însă am lucrat și am dreptul, nu-i așa? Deja nu mai văd bine, însă când beau, ochii mei își recapătă lumina… fii s-a spus că mă îmbăt: adevărat, nu băgasem de seamă. Nu beau decât pentru a-mi termina tabloul… Uite! Dacă vrei să-l vezi, privește!

Torpenhow nu răspunse nimic. În fața atitudinii sale grave și a liniștii, Dick scoase un geamăt slab. Era aceasta emoția pe care i-o pricinuise întoarcerea prietenului său? Era aceasta confuzia, grija pe care i-o inspira înjosirea sa? Însă era cu adevărat înjosit? Nu era aceasta mai curând plângerea unei vanități rănite de indiferență? Torpenhow nu avusese un cuvânt de elogiu pentru minunata sa pânză…

Puțin mai târziu, Bessie privi pe gaura cheii și îi văzu pe cei doi bărbați plimbându-se, după obiceiul lor, în atelier. Torpenhow pusese mâna pe umărul lui Dick. Văzând asta, ea scoase o exclamație atât de grosolană, încât Binkie însuși fu

șocat, el, care aștepta cu răbdare, așezat în mijlocul gangului, să-i fie permis să-l salute pe stăpânul său.

X

Trei zile mai târziu, Torpenhow, cu inima apăsată de grijă, îi zicea lui Dick:

— Deci zici că, fără whisky, nu mai vezi să pictezi? În general, se produce contrariul.

— Crezi că un beţiv poate să jure pe onoarea sa? întrebă el.

— Da, dacă el a fost mereu om cinstit.

— Ei bine, eu îţi dau cuvântul meu de onoare! Mă crezi, oare, dragul meu Torp, că acum de-abia mai disting figura dumitale? De două zile sunt întunecat, pentru că mă constrângi la asta: n-am băut nimic, însă n-am mai putut să fac nimic. Nu fi aşa de sever, dragul meu! Umbrele se măresc în faţa mea… Cât timp o să mai pot vedea? Nu ştiu deloc. Acordă-mi trei zile, trei şedinţe cu Bessie, şi lasă-mă să beau cât vreau, tabloul meu va fi sfârşit. fii-e teamă că mă omor în trei zile? Cel mult, voi avea un acces de delirium tremens… Însă vei primi atunci ajutorul lui Antilopa pentru a mă doborî şi a mă lega fedeleş… Nu e pentru whisky, haide, îţi cer asta, e pentru tabloul meu…

— Continuă, nenorocitule! Îţi dau trei zile, însă asta îmi răneşte inima…

Dick se apucă de lucru cu furie. Demonul galben al whisky-ului îi ţinea tovărăşie şi-i alunga umbrele negre din ochi. *Melancolia* se isprăvea, realizând visul său aproape de perfecţiune. Glumea cu Bessie, însă tânăra fată îi răspundea cu dispreţ. Nu era deloc mişcată.

— Dumneata nu poţi să înţelegi asta, Bessie, îi zicea el, gândindu-se la opera împlinită; suntem pe calea Pământului Făgăduinţei, în curând ne vom putea odihni. Când voi termina, îţi voi plăti pentru trei luni de pozat, şi dacă voi avea mai târziu nevoie de dumneata… Însă nu e vorba de asta! Cred că nu mă vei detesta mai puţin dacă îţi voi da aceste trei luni de leafă?

— Nu, desigur! Eu te urăsc… şi asta nu se va schimba niciodată. Domnul Torpenhow nu mă mai priveşte deloc. Trebuie să fii satisfăcut, hai? Îşi petrece timpul consultând hărţi sau cărţi legate în roşu.

Ceea ce Bessie nu spunea era că ea încercase din nou cucerirea lui Torpenhow şi că acesta, la sfârşitul uneia dintre scenele de pasiune pe care i le

juca, o îmbrățișă liniștit, apoi o așeză la ușă, recomandându-i să nu mai facă nici cea mai mică prostie. El își petrecea aproape tot timpul cu Antilopa, discutând posibilitățile unui război apropiat, studiind mijloacele de transport și dându-și socoteală de pregătirile care se făceau în secret în arsenale și în docuri. Nu voia să-l vadă pe Dick înainte de scurgerea celor trei zile și de terminarea tabloului.

— Știi bine, îi zise el lui Antilopa, că pictura sa este de primă calitate și cu totul în afară de maniera sa obișnuită… Însă, vai!, și beția sa e tot atât de extraordinară.

— Ce contează! Lasă-l în pace. Când își va fi recăpătat rațiunea, îl vom duce de aici pentru a-l face să respire aer curat. Sărmanul Dick! Nu-ți pizmuiesc soarta, Torp, când nu va mai vedea…

— Ce e mai rău e că nu știu când se va întâmpla asta. Probabil că această spaimă îngrozitoare l-a îndemnat, la urma urmelor, să bea. Arabul care i-a spintecat capul ar râde mult dacă ar ști!

— Poate să râdă cât o vrea: e mort! Însă asta e o consolare păcătoasă.

În după-amiaza celei de a doua zi, Torpenhow fu chemat de Dick.

— Gata! strigă el. Am terminat, intră Torp! Nu-i așa că e adorabilă? Ah! Am s-o caut în infern, însă trebuie să mărturisești că e de neprețuit.

Torpenhow văzu portretul unei femei care râdea, al unei femei cu ochi adânci și buze senzuale. Râsul său izvora pe pânză în nota stranie și puternică în care Dick voise să râdă.

— Cine te-a inspirat? întrebă Torpenhow. Nici ideea, nici forma nu seamănă cu ceea ce ai făcut tu înainte. Ce față! Ce ochi! Ce nerușinare!

Involuntar, își lăsă capul pe spate și începu să râdă cu aceeași expresie ca a misteriosului model.

— Ea a jucat până la capăt jocul vieții: niciodată n-a câștigat, și acum își bate joc. E ceea ce ai vrut să exprimi?

— Exact asta.

— Însă de unde ai luat gura și bărbia? Nu sunt de la Bessie.

— Sunt de la altcineva… Însă e frumos? E teribil de frumos? Recompensează asta oboseala de a mă îmbăta? Eu, eu am făcut asta! Da, eu! Am făcut-o singur, eu am creat-o!

Scoase un suspin profund și murmură:

— Doamne! Dacă sunt capabil să fac asta astăzi, ce n-aș face în zece ani? Apropo, Bessie, spune-ne, dumneata ce crezi?

Tânăra fată își mușca buzele, furioasă de indiferența lui Torpenhow, care nu o privise încă.

— E cel mai urât și mai respingător lucru pe care l-am văzut vreodată, zise ea întorcându-se.

— Hei! Nu va fi singura de aceeași părere, Dick. Acest cap exercită un fel

de sugestie criminală. Trebuie să spun chiar că există în mișcarea bustului ceva perfid și, ca să spun așa, ceva de viperă, pe care nu mi-l explic…

— E un truc! strigă Dick, entuziasmat că a fost atât de bine înțeles. N-am putut să rezist tentației de a întrebuința un artificiu pe care l-am învățat în Franța. Inutil să-ți dau detalii, nu ai înțelege… Să știi numai că se obține efectul dorit, întorcând puțin capul asupra ei însăși și, pentru aceasta, micșorând foarte ușor o parte a feței din unghiul bărbiei, spre extremitatea urechii din stânga. După care se accentuează umbra sub lobul urechii. E un șiretlic de meserie, cel mult, însă, cum ideea mea era fixată, m-am crezut în măsură să mă joc. Oh, frumusețea mea! adăugă contemplându-și opera.

— Amin! zise Torpenhow. E o frumusețe, recunosc, o proclam chiar eu.

— Așa va face orice om care a suferit, conchise el, lovindu-și piciorul într-o furie de bucurie orgolioasă, căci acest om va regăsi acolo chinul, oricine ar fi; și regele Henric, în momentul în care va fi ispitit să se înduioșeze de el însuși, își va da capul pe spate și va începe să râdă… ca ea! În ea, vezi, am pus viața inimii mele și lumina ochilor mei. Acum n-are decât să se întâmple! Mă simt sătul, groaznic de sătul! Cred că voi dormi. Ia whisky-ul, Torp, și-a făcut datoria, și numără-i, te rog, lui Bessie treizeci și șase de guinee și încă trei deasupra socotelii, pentru a-i aduce fericire… Acoperă tabloul!

Se prăvăli pe șezlong, cu fața lividă, cu figura înspăimântată. Cum termină fraza, adormi. Bessie încercă să îl ia de mână pe Torpenhow.

— Nu-mi vei mai vorbi niciodată? întrebă ea.

Însă Torpenhow îl privea pe Dick cum doarme.

— Ce orgoliu nemăsurat! își zise el. Chiar de mâine mă voi ocupa de el și-mi voi da toată osteneala. Sărmanul băiat! Merită osteneala… Ce? Ce faci, Bessie?

— Nimic… nimic, vreau numai să fac puțină ordine pe-aici, înainte de a pleca. Poți să-mi dai numaidecât cele trei luni de leafă? El ți-a spus să-mi dai.

Torpenhow completă un cec, i-l întinse și intră în camera sa.

Bessie așeză totul la locul său în atelier, cum promisese, și deschise larg ușa, pentru ca nimic să nu o oprească în fuga sa. Vărsă jumătate din sticla de esență de terebentină pe o cârpă și începu să frece ca turbată figura *Melancoliei*.

Cum pictura nu se ștergea așa de repede, ea luă un cuțit de pe paletă și râcâi pânza în toate părțile, trecând cârpa udă pe fiecare brazdă trasă în culoare. În cinci minute, tabloul, hașurat în întregime, nu mai fu decât o informă amestecătură de culori diferite. Atunci, aruncă cârpa pătată în soba atelierului, scoase limba către cel care dormea, murmurând: „Spoit”, apoi coborî scara alergând. Ea nu-l va mai revedea niciodată pe Torpenhow, însă cel puțin a făcut cel mai mare rău posibil omului care pusese piedică fanteziei sale și care-și bătea joc fără încetare. Să încaseze, pe deasupra învoielii, banii acestui om era pentru Bessie farmecul suprem al farsei.

Și micuța mizerabilă traversă Tamisa, pentru a se pierde în pâclele din South the Water.

Dick dormi până seara târziu, și Torpenhow îl trimise din nou să se culce, cu tot dinadinsul. Avea ochii strălucitori și vocea răgușită.

— Haide să aruncăm o privire asupra tabloului meu, repeta el cu încăpățânarea unui copil.

— Haide să te culci! răspundea Torpenhow. Nu ți-e bine deloc, fără îndoială, ești nervos ca o pisică turbată.

— Totul se va schimba de mâine, Torp. Noapte bună.

Traversând atelierul, după ce-l văzu pe Dick în pat, Torpenhow ridică voalul care acoperea tabloul și-și dădu pe față surpriza, scoțând un strigăt.

— Șters, râcâit, spălat cu esență! Dacă Dick află asta în această seară, înnebunește… Vai, e deja aproape înnebunit. E Bessie! Micuța cerșetoare! Numai o femeie e capabilă de o asemenea trădare… Și când mă gândesc că cerneala de abia s-a uscat pe cecul său! Sărmanul Dick, ce disperare va trăi mâine! Și ce turbare! E greșeala mea, pentru că am îndrăznit să scap o târâtură din mocirlă. O, sărmane, sărmane Dick! Domnul te încearcă cu cruzime!

În acea noapte, Dick nu putea să doarmă. Era mai întâi bucuria reușitei care-l agitase atât încât îi fugise somnul; apoi luminile țâșnitoare, pe care ochii săi le cunoșteau atât de bine, cedaseră locul mănunchiurilor de focuri de artificii, nuanțate în toate culorile.

— Ah! De azi înainte puteți să vă trageți toate rachetele! zise el cu glas tare. Mi-am terminat opera, restul contează mai puțin.

Rămânea întins, imobil, fixând tavanul. Delirul alcoolului, înfrânat mult timp, fierbea acum în venele sale, creierul său înfierbântat producând un vârtej de gânduri care scăpau rațiunii. Mâinile sale erau uscate, animate de crispări necurmate. Se vedea pictând figura *Melancoliei* într-un dom, dungat cu mii de raze luminoase și toate ideile sale despre frumusețe se îngrămădeau încarnate în mai multe sute de picioare, într-un fragil și clătinat morman, de unde intonau un imn în cinstea sa… În acel moment, ceva trosni sub tâmplele sale, ca și cum o coardă prea întinsă a unui arc ar fi plesnit. Domul stins se prăbuși imediat și el rămase singur în tenebre.

— Voi dormi! Și camera e neagră! Să aprindem o lampă și să privim puțin *Melancolia*… trebuie totuși să am lumină de la lună!…

Atunci Torpenhow se auzi chemat de o voce pe care n-o cunoștea, o voce în care răsuna accentul unei terori mortale.

„A văzut tabloul”, acesta fu primul său gând.

Se grăbi să intre în dormitor, unde Dick așezat pe patul său bătea aerul cu mâna.

— Torp! Torp! Unde ești? Îndură-te, vino la mine!

— Ce s-a întâmplat?

Dick se agăță cu unghiile de umărul său.

— Ce să fie? Iată, au trecut ceasuri întregi de când sunt în tenebre! Mă auzi? În tenebre… Torp, dragul meu, nu te duce! Se lasă noaptea! Îți spun! Se lasă noaptea!

Torpenhow așeză lumânarea la o palmă de ochii lui Dick; nu mai era deloc lumină în acei ochi. Aprinse gazul și Dick auzi zgomotul pe care-l făcu flacăra țâșnind. Își înfipse degetele în umărul lui Torpenhow.

— Nu mă părăsi! N-ai să mă lași singur, nu-i așa? Eu nu mai văd! Înțelegi? Se lasă noaptea… întuneric beznă… Îmi pare că mă cufund în întuneric!

— Liniștește-te!

Trecându-și brațul în jurul umerilor lui Dick, Torpenhow începu să-l legene cu blândețe.

— E bine. Nu mai vorbi. Cred că dacă vei rămâne o clipă liniștit, această obscuritate se va împrăștia. Iată, cred că se va ridica. Sst!

Dick își încrunta sprâncenele disperat, cu ochii fixați înaintea lui. Aerul nopții îi înghețа picioarele lui Torpenhow.

— Poți să rămâi astfel un minut? zise el. Alerg să-mi aduc halatul și papucii.

Dick se agăță cu amândouă mâinile de căpătâiul patului și așteptă ca întunericul să se lumineze.

— Ce mult ai stat! strigă el când se întoarse Torpenhow. Se lasă noaptea, ca niciodată… Oare ce aduci de izbești ușa?

— Șezlongul… cuvertura… perna… să dorm lângă dumneata. Haide, culcă-te acum, îți va fi mai bine mâine-dimineață.

— Vai, nu, zise el gemând. Doamne, am orbit! Și această întunecime nu va înceta niciodată…

Încercă să se azvârle dincolo de pat, însă brațele lui Torpenhow erau strânse în jurul corpului său, bărbia lui Torpenhow se aplecă peste umărul său și îl strângea să-l înăbușească la pieptul său. Dick nu putea decât să bâlbâie: „Orb! Orb!” și dădea mereu din mâini și din picioare.

— Haide, Dick, calmează-te, zicea la urechea sa vocea lui adâncă și duioasă. Și strânsoarea se făcu mai puternică. Taie în stâncă, dragul meu! Nu lăsa să se creadă că ți-e frică…

Curajosul băiat n-ar fi putut să strângă mai mult. Amândoi de-abia respirau. Dick începu să-și clatine capul de la dreapta la stânga, gemând.

— Dă-mi drumul, zise el în sfârșit, gâfâind. Îmi zdrobești coastele. Nu trebuie să crezi că mi-e frică, nu-i așa? Ei bine, fii liniștit, nimeni nu-l va vedea, nici geniile întunericului, nimeni.

— Culcă-te acum. A trecut…

— Da, zise Dick cu supunere. Vrei totuși să mă lași să-ți țin mâna? Am nevoie să mă țin de ceva, dacă ai ști ce groaznic e să cazi în întuneric!

Din șezlong Torpenhow îi întinse mâna, ca o labă păroasă. Dick o strânse cu putere și peste o jumătate de oră adormi. Atunci Torpenhow își trase blând mâna, aplecându-se asupra lui Dick, și îl sărută pe frunte cu mii de precauțiuni, cum îmbrățișezi un camarad rănit în clipa morții, pentru a-i ușura plecarea.

În zorii cenușii, îl auzi pe sărmanul orb vorbind cu volubilitate. Se lăsa târât de valuri pe oceanul fără margini al delirului și pronunța fraze fără sens:

— E stricăciune! E mare stricăciune! Însă nu se poate face nimic, trebuie să se resemneze, maestre George! Orbirea depinde de o singură zi, și fără a vorbi de melancolii, nici de toate proastele dispoziții trecute, e evident că regina nu poate să facă rău… Torp nu știe nimic din toate astea, îi voi spune când vom fi puțin mai în pustiu… Ce risipă fac acești marinari cu funiile lor! Într-o clipă vor uza această frânghie groasă de patru degete! Uite! fii-am spus: asta e, iat-o, ruptă! Din spuma albă, pe apa verde și vasul virând pe margine… Ce frumos e să vezi! Voi face o schiță… Ce animal sunt, nu mai pot; sunt atins de o inflamație a ochilor. Era una dintre cele zece plăgi ale Egiptului; ea se întinde acum în lungul Nilului, sub formă de „cataracte”. Ha! Aceasta e caraghios, râzi, deci, Torp! Pari atât de grav, dragul meu… Cât despre dumneata, Maisie, te oblig să stai departe de frânghie, ar putea să te facă să cazi în apă și să-ți murdărești rochia. Fii atentă, dragă Maisie!

„Uite! gândi Torpenhow. Iată un nume pe care deja l-am auzit, acolo, în Sudan.”

— Să vedem, Maisie, ești atât de aproape de dig? Trișezi! Ah! Știam că-l vei scăpa. Virează deci în jos și la stânga! Însă n-ai cea mai mică convingere… Orice în lume, exceptând convingerea… Haide! Nu te supăra. Știi bine că mi-aș tăia mâna, dacă asta ar putea să-ți satisfacă altceva decât ambiția… Da, ți-aș sacrifica mâna mea dreaptă, dacă ar trebui să fie bună la ceva.

„Iată”, își zise Torpenhow, „că secretul izbucnește în sfârșit din sufletul său… E cum zicea el altădată, «un strigăt de disperare, aruncat de singuratic acelora de care l-ar despărți un ocean de neînțelegeri». Să ascultăm!”

Aiurelile continuară și mereu, mereu revenea acest nume, Maisie… Acum, Dick diserta asupra artei, blestemând nebunia robirii sale. O ruga pe Maisie să-i acorde un sărut înainte de plecare și îi cerea să se întoarcă mai repede din Vitry-sur-Marne… numai să n-o deranjeze prea mult! Însă de-a lungul acestor cuvinte fără sens, el lua pământul și cerul drept martori că „regina” nu poate să facă rău.

Torpenhow nu pierdea nici un cuvânt. El pătrundea încetul cu încetul în viața ascunsă a lui Dick. Timp de trei zile, acesta deliră astfel, retrăindu-și din bucăți tot trecutul, apoi căzu într-un somn liniștit.

„Ce tortură a trebuit să îndure bietul băiat! își zicea Torpenhow. El, cel mai mândru și mai independent dintre oameni, se lăsa tratat ca un câine! Și eu care-l

dojeneam pentru aroganța sa! Totuși, trebuia să-mi dau seama că nu era cazul să judec cu ușurință. Ce ființă fără inimă trebuie să fie această tânără fată! Dick i-a dat viața lui, imbecila, și ea se pare că nu i-a dat decât un sărut!”

— Torp! zise bolnavul din patul său. Ieși, dragul meu, du-te puțin să iei aer. Ai rămas prea mult timp aici. Mă voi ridica și eu. Ah! Iată cine este prea animal! Nu pot să mă îmbrac singur!

Torpenhow îl ajută să-și așeze veșmintele și îl conduse în fotoliul mare din atelier. Dick se așeză liniștit, deși nervii săi fuseseră mereu încordați de speranța că întunericul se va împrăștia.

Dar nu se risipi nici în ziua aceea, nici în următoarele. Atunci el începu o călătorie în jurul camerei. Cum se lovi cu picioarele de sobă, chiar de la primii pași, se hotărî că ar fi preferat să se târască în patru labe, cercetându-și drumul cu mâna întinsă. Torpenhow îl găsi în această situație, pe podea.

— Încerc să învăț topografia noului meu domeniu, zise el așezându-se pe jos. Îți amintești de acel mare diavol sudanez pe care l-ai chiorât atât de bine în careu? Ce păcat că n-ai păstrat ochiul lui! Ar fi putut să-mi servească acum. Sunt scrisori pe adresa mea? Dă-mi-le pe toate acelea care vor veni în plicuri groase gri, cu un scris rond pe spate… Sunt fără importanță.

Torpenhow îi dădu una care purta pe dosul plicului un M. izbitor, în negru. Desigur, Dick știa tot ce trebuia să conțină scrisoarea, și nimic nu-l împiedica s-o arate și prietenului său, însă ea îi aparținea atât lui Maisie, cât și lui…

„Când va vedea că eu nu-i mai răspund”, își zise el, „va înceta să-mi mai scrie. Asta e bine. Cui i-aș mai folosi acum?”

O clipă, îi venise ideea să o anunțe pe tânăra fată de nenorocirea care-l lovise, însă toată ființa sa revoltase imediat:

„… Nu am căzut deja atât de jos. Nu vreau să cerșesc mila. De altfel, pentru ce să o îngrijorez?”

Se forță să șteargă din spiritul său amintirea lui Maisie, însă orbii au nevoie de răgaz pentru a gândi și, constatând că forțele sale reveneau, în timpul trândăviei lungilor zile întunecate se simți încă o dată tulburat până în adâncul sufletului. O altă scrisoare de la Maisie ajunse la el, apoi, încă una. În sfârșit, nimic.

Rămânea așezat lângă fereastră, în timp ce aerul ușor de afară vibra la primele chemări de vară, și el și-o închipuia atunci pe Maisie cucerită de o altă dragoste decât a sa. Maisie câștigată de o duioșie mai puternică sau mai fericită. Imaginația sa îi reprezenta cu o precizie insuportabilă, pe fondul negru de care se izbea privirea sa moartă, scene care îl făceau să sară în sus furios, de-a lungul delirului. Se izbea fără încetare de sobă, care probabil că ocupa hotărât patru locuri din odaie, căci o întâlnea pretutindeni…

Îi era imposibil și să fumeze; în noaptea în care trăia, tutunul nu mai avea

gust.

Toată mândria îl părăsise: era rând pe rând o disperare mută, concentrată, înaintea lui Torpenhow, sau, mai adesea, noaptea de accese de tulburare nebună, în care numai perna îi era confidentă.

Și mereu în această intolerabilă așteptare, mereu zdrobitoarea greutate a tenebrelor!

— Haide să te plimbi prin parc, îi zise într-o zi Torpenhow, e o eternitate de când n-ai mai ieșit.

— La ce bun? Nu există mișcare în întuneric. De altfel…, se opri ezitând în momentul coborârii, de altfel, mă voi zdrobi.

— Să n-ai frică! Nu te părăsesc.

Zgomotul străzii îl lovi ca o teroare nervoasă. Se agăță de brațul lui Torpenhow.

— Iată-mă nevoit să pipăi strada cu vârful piciorului, strigă el cu mânie în momentul intrării în parc. Ah! Mai bine aș muri, blestemând pe Dumnezeu!

— Te opresc să blestemi! Uite! Iată garda.

Dick ridică capul și-și redresă talia.

— Să mergem lângă ei, zise el. Să mergem să-i… privim! Du-mă pe iarbă să alergăm. Simt mirosul ierburilor.

— Atenție la micile zăbrele… Ridică piciorul… Așa! E bine.

Torpenhow smulse cu călcâiul un bulgăre de pământ cu iarbă și-l dădu prietenului său să-l miroasă.

— Simți? îi zise el. Ce frumos miros!

Dick respiră cu desfătare.

— Acum, picioarele la spinare și înainte!

Merseră pe cât posibil aproape de regiment. La zăngănitul baionetelor, nările lui Dick se înfiorară.

— Haide și mai aproape! Sunt așezați în coloană, nu-i așa?

— Da. De unde știi?

— Am ghicit-o. O, soldații mei! Frumoșii mei soldați!

El înaintă privind, ca și cum ar fi putut să vadă.

— Eu îi pictam odinioară. Cine-i va picta acum?

— Iată că se vor așeza în marș. Nu sari auzind muzica?

— Sunt cal bun de trompetă, să n-ai frică! Tăcerile îmi fac rău. Mai aproape, Torp, mai aproape. O, Doamne, ce n-aș da să-i văd, să nu fie decât un minut, un minut cât de mic.

El simțea trăind și palpitând armele, la întinderea mâinii sale, auzea curelele întinzându-se pe pieptul toboșarului, în momentul în care omul ridica de pe pământ toba grea.

— Își încrucișează brațele deasupra capului, murmură Torpenhow.

— Știu… Știu… Cine ar putea să știe mai bine decât mine? Liniște!

Bețele se prăbușiră, ridicând zgomotul, și coloana se puse în mișcare, în sunetele muzicii. Dick simți în trecere vântul mulțimii mângâindu-i fața, auzi tropăitul asurzitor al pingelelor și strivirea duncelor pe cingători. Toba cea mare ritma refrenul de *café-concert* care acompania marșul:

Numai să aibă frumoasă talie
Și să pară un om cu vază;
Chiar dacă sâmbăta seara
El intră prea amărât în casă,
Numai să mă iubească mai mult
Și mai mult aș vrea să mă strângă;
Numai s-ajute menajul
Și toată voi fi a lui.

— Ce ai? întrebă Torpenhow văzându-l pe Dick plecând capul, când regimentul trecuse.

— Nimic. Sunt obosit c-am alergat… Du-mă înapoi, Torp! De ce m-ai scos din casă?

XI

Antilopa, mai mare, mai important, mai agresiv ca niciodată, era la Torpenhow; lângă el, Kenen, „marele vultur de război”, și între ei, o vastă hartă, constelată cu ace cu capetele albe sau negre. Nu era vorba despre Balcani, unde, cu precizie, nu se produsese încă nici o răscoală, ci despre Sudanul de Jos! Îl trimiseseră pe Dick în patul său, căci orbii sunt mereu sub ordinele acelora care și-au păstrat vederea… După ultima sa ieșire în parc, devenise de altfel și mai arțăgos. Voia pământul întreg. Trăia într-o tăcere neagră, întorcând și reîntorcând între degetele sale cele trei scrisori de la Maisie, mereu închise!

Torpenhow le declară imediat celor doi tovarăși ai săi că, pentru această nouă campanie, el n-ar pleca cu ei. Și, cu degetul, arătă spre ușa camerei lui Dick, rămasă deschisă din cauza căldurii.

— Ai îndrăzni să mă dezaprobi?

— Pentru nimic în lume! răspunse Kenen. Găsesc numai că ai împins puțin cam departe bunătatea. Ce dracu’! Dick nu e fără gât; nu va muri de foame dacă n-ai să fii lângă el. Totuși, nu poți să te sacrifici toată viața dumitale.

Cât despre Antilopa, el mormăi ceva la adresa nebunilor sentimentali, care-și compromit cariera pentru alți nebuni, de la care ei nu obțin nici măcar recunoștință.

Torpenhow roși de mânie. Știa bine, vai!, că Dick nu părea deloc să înțeleagă devotamentul său, însă lui îi plăcea să îi fie devotat și așa. Își stăpâni enervarea și, pentru a-l face să înțeleagă pe prietenul său, le făcu o povestire simplă și clară asupra a tot ce aflase despre viața sa recentă. Cei doi corespondenți îl ascultară cu atenție.

— E oare posibil, zise Kenen, după ce le povestise tot, ca un om să poată reveni, după ani, la iubirile sale de copil?

— Îți spun fapte. El nu mai vorbește acum, însă rămâne așezat zile întregi, mângâind scrisorile de la ea, când crede că nu-l văd. Ce mă sfătuiești să fac?

— Scrie-i tinerei persoane.

— Nu știu cum se numește. Nu-i cunosc decât prenumele: Maisie. Și apoi ce vrei să-i spun? Să-l accepte pe Dick din milă? Intră în camera sărmanului băiat

și fă-l să întrevadă această soluție! Vei vedea dacă nu încearcă să te strângă de gât.

— Ei bine! Datoria lui Torpenhow e stabilită, îl întrerupse Kenen. El va pleca la Vitry-sur-Marne, se găsește pe linia Bezieres–Landes; se vede un plop pe înălțime, la o mie opt sute de metri de biserică, ceea ce a făcut ca prusacii să aibă excelente repere pentru a bombarda orașul în 1870. Garnizoana actuală trebuie să fie un escadron de cavalerie. Torp îi va expune simplu situația tinerei persoane, care va veni numaidecât lângă Dick, cum pretinde el, a cărui blestemată încăpățânare îi desparte.

— … Și ei vor avea 420 de livre rentă anual, adăugă Antilopa. Dick n-a pierdut deloc facultatea de a socoti, chiar în delirul său. Găsesc, Torp, că ai fi de neiertat dacă nu pleci.

Torpenhow părea foarte nenorocit.

— Însă e absurd! E imposibil! Totuși nu pot s-o aduc de păr.

— Meseria noastră, zise Kenen, aceea pentru care suntem plătiți, e să facem lucruri absurde și imposibile, în general, cu singurul scop de a distra publicul. De data aceasta, e un motiv mult mai serios. Deci ne-am înțeles. Eu voi ocupa acest apartament cu Antilopa, până la întoarcerea dumitale. Vom primi toată ziua corespondenții speciali care se vor abate în oraș, așteptând clipa plecării. Aici va fi cartierul lor general. Totul se va aranja astfel, și veți putea să veniți cu noi când va începe campania. Este singura dumitale șansă de scăpare, și Dick îți va fi recunoscător.

— Nu vreau deloc să încerc… Eu nu înțeleg cum o femeie cu bun-simț l-ar putea refuza pe Dick.

— O vei mustra. Te-am văzut întreprinzând cucerirea unei mahdiste fanatice pentru a o face să-ți dea câteva curmale; ceea ce vei încerca de astă dată nu va fi nici pe jumătate atât de greu. Haide, ne-am înțeles, mâine după-amiază nu vei mai fi aici. Te expulzăm.

— Dick, zise Torpenhow a doua zi dimineață, pot să te ajut cu ceva?

— Nu. Lasă-mă în pace! De câte ori trebuie să-ți repet că n-am nevoie de nimic, fiindcă sunt orb?

— Atunci n-ai dori să merg să-ți caut ceva?

— Nu. Scutește-mă, te rog, de zgomotul pe care-l fac infernalele tale ghete.

„Sărmanul băiat!” își zise Torpenhow. „Are nervii zdruncinați. Asta e greșeala mea. Ar trebui să pășesc mai ușor în preajma lui.”

Apoi răspunse cu glas tare:

— Foarte bine. Fiindcă dorești să te las în pace, eu voi lipsi patru sau cinci zile. Spune-mi cel puțin adio! Îngrijitorul se va ocupa de dumneata, și Kenen va locui în apartamentul meu.

Fața lui Dick se întunecă.

— Sper că nu vei lipsi mai mult de o săptămână! Am un caracter răutăcios, Torp, o știu, însă nu pot să mă lipsesc de dumneata.

— Va fi mai bine să te lipsești și vei fi încântat să mă vezi plecat.

Dick își căută drumul pipăind până la fotoliu, întrebându-se ce însemnau toate astea. Îi era scârbă să se lase îngrijit de altcineva, și totuși îngrijirea constantă a lui Torpenhow îl supăra… Adevărul e că nu știa ce ar fi dorit. Întunericul nu se ridica deloc și scrisorile închise ale lui Maisie, după multe întorsături între degetele sale, erau toate mototolite și cam uzate. Desigur, el nu va putea niciodată să le citească, oricât de lungă avea să fie viața sa, însă ea ar fi putut să-i trimită și altele, pentru a-l distra!

Antilopa avu ideea de a-i aduce puțină ceară roșie de modelaj. Spera că Dick ar putea să se odihnească și să se distreze modelând-o cu mâinile sale… Într-adevăr, el o pipăi, timp de câteva minute, apoi întrebă trist:

— Seamănă asta cu ceva? Nu, nu-i așa? Ia-o, ia-o! Voi dobândi poate în cincizeci de ani pipăitul orbilor… Știți unde s-a dus Torpenhow?

— Nu, zise Antilopa. Noi stăm în apartamentul lui până se întoarce. Putem face ceva pentru dumneata?

— Aș vrea să mă lăsați în pace, vă rog. Să nu mă credeți ingrat, însă mă simt mai bine singur.

Antilopa se îndepărtă dând din umeri, și Dick căzu în obscura sa meditație, abia zdruncinată de o ultimă răzvrătire împotriva destinului. Era mult timp de când nu se mai gândea la opera sa trecută și de când el părăsise dorința de a întreprinde o alta! Se înduioșa profund de el însuși, iată totul, și disperarea în care se complăcea îi era ca o odihnă. Cu toate acestea, ființa sa o chema încă pe Maisie, Maisie care l-ar înțelege, ea! Rațiunea îi spunea că tânăra fată, mereu ocupată cu munca sa, îl va uita fără îndoială… Își zicea că nenorocul face să fugă toată lumea și concurentul căzut e călcat în picioare de aceia care-l urmează… „Dar cel puțin”, își zicea el, „Maisie ar putea să se servească de mine cum mă serveam eu odinioară de Binat… Ea ar putea face din mine studii… Ce să-i cer mai mult? Să fiu alături de ea, iată ceea ce îmi trebuie. Ah! Da, alături de ea, chiar dacă aș ști-o îndrăgostită de un altul… Puah! Ce murdărie!”

O voce veselă, venită dinspre culoar, îl întrerupse; ea cânta:

Toți creditorii noștri vor plânge în zadar,
Când vom pleca, când vom pleca departe.
Zadarnic o fac, căci marțea viitoare.
Vom fi în drum cu soldații noștri.

— … Ura! În drum, marți, pentru cufărul Indiilor! Ura!

Apoi tropăituri… Ușa alăturată deschisă și închisă cu zgomot, strigăte, discuții, hohote de râs. O voce sonoră zicea:

— Priviți cu toții, am pus mâna pe o tubă model nou și de primă calitate. Hai! Ce ziceți! Se deschide perfect și se astupă singură…

Dick sări în sus. Recunoștea această voce:

— E Cassavetti! Cassavetti care a revenit la Londra pentru a pleca în curând. Ah! Înțeleg acum de ce e absent Torp! Trebuie să se bată undeva… Și eu… eu nu voi fi!…

Îi auzea. Antilopa cerea în zadar să facă liniște.

„Pentru mine! gândi Dick. Pentru mine vrea să-i facă să tacă! Păsările călătoare își iau zborul și nu vor ca eu s-o știu… Îi aud pe Morten… pe Sutherland… pe Mackay… Jumătate dintre reporterii militari din Londra sunt acolo… Și eu nu voi fi!”

El traversă coridorul dibuind și intră în camera lui Torpenhow. O simți plină de oameni.

— Unde s-a aprins focul? întrebă el. În sfârșit, în Balcani, Antilopă? De ce nu mi-ai spus nimic?

— Ne gândeam că nu te-ar interesa deloc, zise Antilopa cu glas zăpăcit. Tot în Sudan, ca întotdeauna.

— Câine fericit ce ești! Lasă-mă să mă așez aici, să te ascult. Nu te voi jena, îmi voi da osteneala să nu fiu stafia din Bankua. Unde ești, Cassavetti? Te auzeam adineauri; engleza dumitale e mai rea ca niciodată, dragul meu.

Dick fu condus pe un scaun și conversația fu reluată. El auzea hărțile desfășurându-se; se discutau consemnele date de presă, se criticau generalii, căile ferate, transporturile militare, aprovizionările cu alimente; se declama, se garanta, se denunța în termeni care ar fi înspăimântat încrezătorul public; se râdea, de asemenea, fără măsură; acest uragan de viață activă și de veselie îl entuziasma pe Dick și-l înnebunea. Toți acești oameni aveau în perspectivă un război apropiat și glorios. Antilopa o spunea, trebuia să fie aproape. Kenen întocmea o depeșă pentru a comanda cai la Cairo… Cassavetti își procurase lista, probabil inexactă, a trupelor care ar fi chemate, și o citea cu glas tare… În mijlocul zgomotului, Kenen îi prezentă lui Dick un necunoscut, pe care Sindicatul Central îl angajase ca desenator.

— E prima sa expediție, spunea reporterul, dă-i câteva sfaturi.

Chiar în acel moment, avu loc o explozie nouă de strigăte, de observații, de râsete și de înjurături… Nu se mai auzea nimic.

— Dar ce-i cu Torpenhow? întrebă Dick, în liniștea relativă care urmă.

— E în vacanță pentru un timp, răspunse Antilopa. Presupun că el cântă pe undeva.

— Ne-a spus că nu va pleca cu noi, adăugă Kenen.

— Ah, adevărat! strigă Dick furios. Ei bine, vă spun eu că va pleca. Acum nu mai sunt bun de multe lucruri, însă dacă dumneata și Antilopa îl veți ține lângă

mine, îl voi zgâlțâi până cedează. El! Să rămână în urmă? El! Cel mai abil și cel mai puternic dintre voi toți? Vă jur… Se va încălzi în jurul Ondurmanului. Noi vom lua parte de astă dată acolo. Vai! Uitasem… Oh, Doamne, aș mai vrea să plec cu voi!

— Și noi toți te vom regreta, zise Kenen.

— Și eu vă voi regreta mai mult decât ceilalți, adăugă noul artist al sindicatului.

— Dumitale, domnule, îți dau un sfat, zise Dick, ridicându-se ca pentru a se îndrepta spre ușă. Dacă ți se întâmplă să fii rănit la cap în vreo hărțuială, nu te apăra. Roagă-l pe dușman să isprăvească. Dintre toate, asta face cel mai mult!

Apoi, când să treacă pragul, unde era dus de mână, se întoarse spunând:

— Mulțumesc tuturor că mi-ați îngăduit să vin!

O oră mai târziu, când toți corespondenții plecaseră, Antilopa îi aminti tovarășului său de mânia orbului.

— Scrâșnea din dinți!

— Sărmanul băiat! răspunse Kenen. A auzit sunetul trompetei și alergase… Hai să vedem ce face acum.

Focul entuziasmului se stinsese. Dick se așezase înaintea mesei, în atelier, cu bărbia sprijinită în palme. Nu-și schimbă poziția auzindu-i venind.

— Asta îmi face rău, gemu el încet. Oh, da, asta îmi face rău! Totuși, lumea continuă să se învârtească! Oare îl voi revedea pe Torp înaintea plecării?

— Desigur, zise Antilopa, îl vei revedea.

XII

— Maisie, de ce nu te culci?

— E prea cald să dorm. Lasă-mă să respir puțin.

Maisie puse coatele pe tocul ferestrei și contemplă clarul de lună pe drumul drept mărginit de plopi.

Vara usca Vitry-sur-Marne până în măduvă. Iarba era arsă în câmpii, huma de pe marginea râului era arsă precum cărămida, florile idealurilor se uscaseră de mult, și în grădină, trandafirii veștejiți se aplecau triști pe tulpină. În micuțul dormitor, cu tavanul scund, situat sub pod, se făcea o căldură de nesuportat. Lumina albă a lunii, lovind din cealaltă parte a drumului zidul atelierului de pictură, părea să facă noaptea și mai arzătoare, iar umbra clopoțelului agățat în gangul ușii arunca pe pământ o vargă de negru aspru, care atrăgea și rănea privirea.

— Groznic! murmură Maisie. De ce nu-i peste tot alb? Uite! Ușa nu este la mijlocul zidului. Nu observasem asta.

Era într-o dispoziție proastă. Mai întâi, căldura acestor ultime zile o copleșea, apoi lucrul ei nu mergea. Nu reușise să termine la timp pentru Salon acel faimos studiu de cap de femeie, care trebuia să personifice *Melancolia* și, în sfârșit, neplăcerea supremă, pentru că era ultima la care s-ar fi așteptat: Dick, da, Dick, el însuși, supusul său, sclavul său, proprietatea sa vie, nu-i scrisese de șase săptămâni. Era furioasă pe căldură, pe tabloul său, pe Kami, dar mai ales pe Dick.

Ea îi scrisese de trei ori, de fiecare dată pentru a-i spune despre o nouă manieră de a-și trata subiectul. El nu găsise de cuviință să-i răspundă. Se sfârșise, nu-i va mai scrie. La întoarcerea sa în Anglia (adică la toamnă, căci demnitatea îi interzicea să-și scurteze absența), îi va spune ceea ce gândea despre comportamentul său!

Totuși regreta convorbirile lor de duminică, pe care n-ar fi vrut să le mai admită. Îl revedea, cutreierând cu un pas de maestru micuțul atelier al casei din parc, își închipuia că-l mai aude vorbind despre artă cu entuziasm și predicând îndelung, până ce-i lua în sfârșit penelul din mâini pentru a-i demonstra ceea ce îi spusese…

Însă la ce se gândea oare, de nu-și dădea osteneala să-i scrie?

Se aplecă pe pervazul ferestrei, după ce-şi aruncase un şal pe umeri pentru a se apăra împotriva răcelii nopţii. Un vânt uşor se ridica. Dedesubtul lui Maisie, un trandafir, care se pleca de asemenea, epuizat de căldură, începu să mişte uşor vârful în suflul vântului, ca şi când ar fi avut un inexprimabil secret.

Era posibil ca Dick, nepăsător de lucrul lui Maisie şi uituc cu al său, să fi legat alte afecţiuni, să fi căutat alte bucurii? Oh, nu…

Trandafirul îşi continua misterioasa clătinare din corolă, atât de puternic, încât una dintre petale îi căzu.

„Nu! se gândi Maisie. Nu, Dick n-ar fi putut să mă uite. E al meu şi numai al meu. Mai întâi, mi-a spus-o! Şi apoi, la urma urmei, ce mă interesează? Dacă m-ar uita, şi-ar face rău şi lui însuşi, şi mie…”

Trandafirul se clătina întruna, cu divina inconştienţă a florilor. Nu era, într-adevăr, nici un motiv ca Dick să nu fi făcut ceea ce îi plăcea, nici unul! Dacă n-ar fi providenţa. Providenţa, care, pentru el, n-ar fi decât Maisie, îi impunea să-şi petreacă viaţa ajutând-o pe tânăra fată. Şi la ce trebuia s-o ajute? Să compună şi să picteze numeroase tablouri, care ar merge succesiv în toate expoziţiile Angliei şi care ar fi remarcate de oamenii cu gust… Astfel făcea odată dintr-un album, în care erau lipite tăieturi din ziare, pe care acelaşi Dick nu găsise niciodată de cuviinţă să le parcurgă.

Ei bine! Nimic nu ar opri-o pe ea, Maisie, care ştia atât de bine să conformeze actele sale raţiunii, de a continua să-şi împartă timpul între micuţul atelier al casei din parc, la Londra, şi marele atelier al lui Kami, din Vitry-sur-Marne! Sau mai curând, nu… ea va merge la un alt maestru, mai capabil de a-i asigura prompt acest succes, la care, desigur, ea avea tot dreptul! Căci, în sfârşit, o muncă asiduă şi eforturile perseverente merită cel puţin să fie recompensate după zece ani. E adevărat că zece ani nu înseamnă nimic! Dick însuşi îi spusese… Da, spusese asta într-o zi, însă acest om, acum, nu mai găsea nici un minut pentru a-i scrie! El se lăuda că o va aştepta timp de zece ani, dacă trebuia, îşi zicea că va veni la el mai curând sau mai târziu! Atunci, de ce nu mai dădea semne de viaţă? La ce se gândea el? Cu ce bucurie i-ar fi spus isprava sa în timpul şedinţei! Însă nu o Maisie în cămaşă de noapte, pe care luna putea s-o zărească, în acest moment, la fereastra sa! Nu, o Maisie cuviincios îmbrăcată, trufaşă şi foarte demnă.

Şi dacă Dick nu mai voia s-o asculte? Dacă el îşi bătea joc de ea? Dacă se gândea la alte femei? Era o presupunere absurdă, dar dacă totuşi se întâmpla asta?… Ei bine, atunci, Maisie s-ar fi ales numai cu îndemânarea de a lucra mai frumos, pentru a începe iar să facă tablouri, care… pe care… etc… Piatra de moară a gândului său se învârtea mereu în acelaşi cerc.

„Părul roşu” continua să se agite în fundul camerei şi să scâncească din cauza căldurii.

Maisie îşi sprijini coatele de balustradă, cu bărbia între mâini, şi hotărî că

nu putea să încapă nici o îndoială asupra vinovăției lui Dick. Cu adevărat femeie, ea începu numaidecât să-și expună actul de acuzare.

„Era odată un copilaș căruia i-am spus că-l iubeam. Și atunci el m-a sărutat pe obraz, în prezența unui mac galben, care-și clătina corola, exact ca acest supărător trandafir veștejit din grădina de dedesubt. După aceasta, a avut loc o uitare în amintirile sale. S-au scurs mulți ani. În acest timp, alți oameni îmi spuneau și ei la fel că mă iubeau și alegeau, în general, pentru a-mi face această mărturisire, momentul când eram foarte absorbită de lucru… Și-apoi copilul de altădată reapăru și, chiar din cea de-a doua întâlnire, el începu să-mi vorbească de dragostea sa…

În sfârșit… n-aș putea sfârși să povestesc tot ceea ce a făcut el! Și-a petrecut timpul lângă mine, a încercat să mă învețe ceea ce știa el, mi-a vorbit despre artă, despre ținerea casei, despre tehnică, despre cești de cafea, despre abuzul cornulețelor în alimentație, obraznicul! De penele maestrului… era același căruia țineam să-i servesc, în fiecare zi, tot ceea ce aș fi avut mai bun. Mi-a dat sfaturi de care profitam și, în sfârșit, din când în când, mă privea… Cu ce ochi mă privea el! Cu ochi blânzi de câine bătut, care nu așteaptă decât un cuvânt, pentru a veni să se culce, târându-se la picioarele stăpânei sale. În schimb, eu nu i-am dat nimic, absolut nimic… în afară de…”

Gândindu-se la asta, ea atinse instinctiv cu buzele mâneca brodată a cămășii de noapte.

„… Afară numai de favoarea de a mă săruta o dată. Și cum m-a sărutat el atunci. E groaznic! Adevărat, el trebuie să fi fost prea fericit după acel sărut! Și, în sfârșit, dacă nu i-ar fi fost destul, s-a gândit, oare, că merită altele, încetând brusc să-mi scrie? Cine știe? Îmbrățișând alte femei, poate!”

— Maisie, vrei să răcești? zise impresionista încet. Vino să te culci! Nu pot să închid ochii când te știu acolo, lângă fereastră…

Maisie dădu din umeri fără să-i răspundă. Se gândea la slăbiciunile lui Dick, la defectele sale, la acelea ale unei alte persoane asemănătoare… Acest implacabil clar de lună părea să o împiedice să doarmă; scălda cu recea sa lumină argintată geamlâcul atelierului din cealaltă parte a străzii. Maisie începu să contemple această răsfrângere a luminii și ideile sale se încurcară. Umbra clopoțelului din gang pe zid se prelungea și se scurta într-un chip straniu, câteodată dispărând complet. Luna cobora puțin câte puțin în depărtarea orizontului câmpiilor. Un iepure care intra în vizuină traversă drumul din două sărituri. Apoi briza, care se ridicase de dimineață, suflă o răcoare neașteptată în livezi și se auziră primele mugete ale cirezii, lângă râul cu malurile crăpate de secetă. Capul lui Maisie se înclină până aproape de bara ferestrei, în timp ce părul ei negru i se răspândea pe brațe.

— Maisie, trezește-te! Vrei să răcești…

— Da, dragă, da…

Zăpăcită, se îndreptă spre patul său, şovăind ca un copil obosit şi îşi înfundă faţa în pernă, murmurând:

— Oh, Dick!… Cred că… Dar de ce nu mi-ai scris?

Ziua readuse rutina atelierului, în mijlocul mirosurilor de pictură şi de esenţă şi din nou se manifestă înţelepciunea monotonă a lui Kami, artist mediocru, însă profesor emerit. Maisie, care nu putuse să-şi fixeze atenţia în această zi, aştepta cu nerăbdare tradiţionalele mişcări care indicau sfârşitul şedinţei. Kami, împreunându-şi mâinile la spate, ridicându-şi şi mototolindu-şi vestonul său de alpaca, începu să povestească istorii din trecut, vorbind despre vechii săi elevi. Avea atunci mereu aceleaşi formule: „Amintiţi-vă că unul nu suferea să aibă metodă, nici simţ practic, nici abilitatea stilului. Trebuie să ai această convingere, care ţintuieşte opera în zid şi te imobilizează înaintea ei…”

După câteva vorbe asemănătoare, amestecate cu evocarea elevilor săi de altădată, el coborî în grădină pentru a-şi fuma pipa, în timp ce discipolii lui se împrăştiau, reîntorcându-se la obiceiurile lor, sau rămâneau câteodată, în număr mic, în atelier, ca să-şi pregătească lucrul, pentru a-l relua după orele calde ale zilei.

Înainte de a ieşi, Maisie îşi privi şi ea, o clipă, nefericita *Melancolie*, înăbuşindu-şi cu greu pofta de a-i face o grimasă. Cum traversa drumul grăbindu-se pentru a merge să-i scrie lui Dick, întâlni un om înalt, călare pe un cal alb.

Torpenhow reuşise, în douăzeci şi patru de ore, să găsească satul pierdut, luând informaţii precise, descoperind izolarea pictoriţei şi ducându-se într-acolo. Era pentru „corespondentul special” un joc de copil, care n-avea în el nimic extraordinar.

— Îţi cer iertare, domnişoară, zise el. Întrebarea mea vă va părea absurdă, însă nu pot s-o formulez altfel. E aici o domnişoară Maisie?

— Maisie? Eu sunt! răspunse cu o voce tinerească, ce venea din fundul unei largi pălării de voiaj.

— Atunci, trebuie să mă prezint, zise el, în timp ce calul său tropăia din picioare ridicând deasupra un praf alb. Mă numesc Torpenhow. Dick Heldar este cel mai bun prieten al meu şi… şi… trebuie să vă spun că a orbit.

— Orb? zise Maisie fără să înţeleagă. Asta nu e posibil, nu poate fi orb!

— Vor fi în curând două luni, totuşi, de când a orbit complet.

Maisie îşi ridică faţa, care apăru de un alb ca varul.

— Oh! Nu, nu, nu orb! Nu vreau ca el să fie orb!

— Vreţi să veniţi să vă asiguraţi dvs. înşivă? zise Torpenhow.

— Acum? Numaidecât?

— Oh, nu! Trenul de Paris nu trece înainte de opt seara. Aveţi tot timpul să vă pregătiţi.

— Domnul Heldar v-a trimis?

— Nu, pot să afirm cu siguranță. Nu există nici o primejdie ca el să fi avut această idee. Stă tot timpul în atelierul său, învârtind între degete câteva scrisori pe care nu le poate citi.

Un fel de suspin înăbușit se auzi sub pălăria uriașă. Maisie, cu capul plecat, se îndreptă către casa ei, unde impresionista, culcată pe sofa, se plângea de o migrenă.

— Dick e orb, îi zise Maisie cu voce tremurândă, sprijinindu-se de spătarul unui scaun. Dick al meu e orb!

— Ce?!?

„Părul roșu” sărise de pe sofa.

— … E un om acolo, care a venit din Anglia pentru a mă anunța. Iată de ce nu mi-a scris de două luni!

— Te duci la el?

— Nu știu, voi reflecta…

— Să reflectezi? Trebuie să te întorci la Londra imediat. Trebuie să-l vezi, să-i săruți ochii, să-i săruți mereu, mereu, până ce-și vor recăpăta lumina! Dacă nu te duci acolo, voi pleca eu. Vai! Ce tot spui acolo! Răutăcioasă prostuță ce ești! Du-te numaidecât, înțelegi?

Torpenhow avea o rază de soare pe grumaz. Totuși, păstra în colțul buzelor un surâs de o blândețe nesfârșită când Maisie apăru în prag, cu capul descoperit în plină lumină.

— Voi merge, zise ea plecându-și ochii.

— Atunci, să fiți în astă-seară, la șapte, în gara din Vitry.

Era tonul unui om obișnuit să fie ascultat. Maisie nu răspunse nimic, vag satisfăcută că nu prevăzuse nici o dificultate între ea și acest om înalt, care nu se zăpăcea de nimic și care conducea cu o singură mână un cal nărăvaș. Reveni lângă tovarășa sa, care plângea cu năduf, și astfel, după-amiaza se scurse între plânsete, sărutări (foarte puține sărutări), alcoolul de mentă, valiza și o scurtă întrevedere cu Kami. Orice reflecție fu îndepărtată. Pentru moment, era vorba să meargă să-l regăsească pe Dick așezat singur în atelierul său, pipăind, fără să le vadă, ultimele scrisori de la Maisie. Dick, alături de care mergea s-o conducă acest om singuratic, prietenul său, pe care-l lăsase la marginea drumului…

— Și dumneata ce vei face? își întrebă prietena.

— Oh! Eu voi rămâne aici, răspunse ea. Și cine știe! Voi sfârși poate *Melancolia* dumitale! Să-mi scrii!…

În acea noapte umblă în Vitry un zvon ciudat: un tânăr străin, cam nebun, probabil în urma unei insolații, împrumutase un cal din apropiere și, după o scurtă vizită în ținut, o furase pe una dintre acele smintite de englezoaice care lucrau în culoare la acel bun maestru Kami.

Torpenhow îi vorbi foarte puțin lui Maisie până la Calais, totuși, el se arătă foarte atent cu ea, îi cruță orice grijă și-i găsi un compartiment numai pentru ea. Se minuna de ușurința cu care decursese toată afacerea.

„Ceea ce e mai înțelept acum”, își zicea el, „înseamnă a-i elibera reflecțiile. Dacă aș crede frazele scăpate de Dick în delir, ea trebuie să-l facă să meargă învârtindu-se, trebuie să-i pară nou să o asculte la rândul său.” Maisie nu-și explica niciodată acest punct. Numai în vagonul său ea închidea ochii, pentru a-și da seama de senzațiile orbilor. Asta nu era de la sine, era puțin din ordin, așa că își grăbea întoarcerea, însă, lucru ciudat, nu o tulbura deloc; în orice caz, câștigase că nu se ocupase nici de bagaje, nici de o oarecare colegă rusoaică, ce nu era bună de nimic.

În acest timp simțea vag apăsând-o un fel de dizgrație. Cum putea ea să o facă? Ea, Maisie! Să fie nevoită să recunoască o nedreptate! Ea încercase să se justifice în propriii ei ochi și reușea perfect. Când Torpenhow veni, o regăsi pe puntea corabiei și-i povesti cum îl lovise pe Dick groaznica nenorocire. El suprimă câteva detalii și insistă asupra indiscrețiilor delirului… Apoi se opri deodată, ca și cum restul ar fi fost lipsit de interes în ochii săi, și se îndepărtă pentru a fuma. Maisie rămase singură, furioasă pe el și nemulțumită de ea însăși.

El o duse din Dover la Londra, fără a-i lăsa deloc timp să dejuneze și dacă ea ar fi posedat încă facultatea de a se indigna din cauza lipsei de atenții, ar fi protestat împotriva scurtei porunci, care o făcu să aștepte în vestibul, în josul unei scări obscure, ca el să ia lămuriri într-o cameră de la ultimul etaj. Din acel moment, intuia că el o trata ca pe o fetiță fără inimă și o roșeață îi coloră dintr-odată obrajii palizi. Toate astea erau din vina lui Dick, care avusese prostia să orbească.

Torpenhow o duse în pragul unei uși închise, pe care o deschise cu grijă. Dick se găsea înaintea lui Maisie…

Era așezat lângă fereastră, cu bărbia sprijinită într-o mână. Avea trei scrisori așezate pe genunchi, pe care le mângâia din când în când. Omul cel înalt și tânăr, care o îndreptase pe Maisie atât de poruncitor, nu mai era acolo. Și ușa se închise în urma ei.

Auzind zgomot, Dick vârî încet scrisorile în buzunar.

— Alo, Torp! Dumneata ești? Am fost prea singur!

Vocea sa căpătase o sonoritate joasă, proprie orbilor. Maisie se ghemui într-un ungher al camerei, încercând să comprime, punând mâna pe piept, bătăile dezordonate ale inimii. Dick o privea în față. Pentru prima dată ea înțelese că nu putea să mai vadă. A închide ochii, în vagon, „pentru a-și da seama” și apoi a-i deschide după voie, e un joc copilăresc. Acest om avea ochii mari deschiși, și totuși era orb.

— Dumneata ești, Torp? Mi s-a spus că vei reveni.

Liniștea care persista părea să-l mire pe Dick, tulburându-l, iritându-l

chiar.

— Nu! răspunse o micuță voce tremurândă… Sunt eu…

Maisie de abia putea să-și miște buzele.

— Haide! zise Dick încet și fără a se urni din loc. Iată un fenomen nou… Cu întunericul am început să mă obișnuiesc, însă nu mi-ar plăcea să aud și voci.

Era nebun și în același timp și orb, pentru a-și vorbi astfel lui însuși? Inima lui Maisie bătea și mai tare, și respirația sa gâfâită făcu un zgomot ușor. Dick se ridică, traversă camera, tatonând… Mâna sa recunoștea în trecere mesele și scaunele. Între timp, piciorul său se încurcă într-o îndoitură a preșului, căzu în genunchi și cercetă cu degetele natura obiectului care-l trântise violent…

Maisie își aminti de Dick cel de altădată, mergând cu mândrie, ca și cum lumea i-ar fi aparținut. Ea îl revăzu, mergând și venind în atelierul parcului și, mai recent încă, sărind pe puntea vaporului…

Bătăile inimii o făceau să leșine. Dick se apropia călăuzit de zgomotul respirației sale.

Mașinal, întinse mâna către el. Era pentru a-l respinge? Era pentru a-l călăuzi, pentru a-l atrage? N-ar fi putut s-o spună! Îi atinse pieptul și Dick se trase înapoi ca lovit de o săgeată.

— Maisie! zise el cu un scurt suspin. Ce faci aici?

— Am venit… Am venit… să te văd.

Buzele lui Dick se strânseră, ca și cum ar fi făcut un efort violent asupra lui însuși, apoi spuse:

— Nu vrei să te așezi? Vezi, am avut… necazuri cu ochii mei…

— Știu! Știu! De ce nu mi-ai spus nimic?

— Nu puteam să mai scriu.

— Însă ai fi putut să-l rogi pe domnul Torpenhow…

— De ce s-ar amesteca el în treburile mele?

— El m-a adus de la Vitry… Gândea că ar fi bine să vin…

— Cum? Ce ți s-a întâmplat? Ai nevoie de mine? Vai! Ce-ți spun? Nu mai pot nimic…

— Ah, Dick, am atâtea griji. Am venit să ți-o spun. Vrei să te conduc la scaunul tău?

— Nu! Nu! Nu sunt un copilaș… N-am nevoie de milă. Îți fac milă, nu-i așa? Ei bine, nu, nu n-am vrut să-ți vorbesc de ceea ce mi s-a întâmplat! Nu, sunt un om doborât, un om sfârșit, nu mai sunt bun de nimic, de nimic… Lasă-mă!

Își găsi scaunul împiedicându-se, cu pieptul zdruncinat de suspine.

Maisie îl privi și încetă să mai tremure de teamă, pentru că încerca o confuzie adâncă. Ceea ce îi spunea el, „sunt un om doborât, un om sfârșit”, era un groaznic adevăr, pe care nu-l bănuise în timpul scurtei sale călătorii și care îi sărea în ochi acum. Omul autoritar și îndrăzneț pe care-l cunoscuse era acum, înaintea ei,

umilit și mizerabil. Nu mai era artistul în care îl recunoștea altădată pe stăpânul ei, și-și căuta sprijin, ci un om țintuit într-un fotoliu și pe punctul de a izbucni în lacrimi. Da, desigur, îi inspira o milă imensă și sinceră, cum nu simțise niciodată pentru nimeni. Dar în sfârșit, această milă nu ajungea până la a-i inspira un protest împotriva cuvintelor disperate pe care le asculta… Și atunci, rămase mută, nemișcată, tulburată puțin, rănită chiar, căci își închipuise că întoarcerea ei va fi întâmpinată triumfal. Acum, sentimentul pe care îl încerca părea din ce în ce mai puțin dragoste.

— Ei bine, o întrebă Dick, întorcând cu încăpățânare ochii. N-aș vrea să te mâhnesc mai mult… Care-ți sunt proiectele?

El înțelese că Maisie gândea înainte de a răspunde, însă el era tot așa de puțin pregătit ca și ea față de puhoiul de emoții care se dezlănțui. Oamenii care nu se mișcă ușor plâng fără constrângere când izvoarele adânci ale lacrimilor sunt sincere. Ea căzuse pe un scaun și plângea cu disperare, cu capul între mâini.

— Nu pot! zise ea, în cele din urmă. Cu adevărat, nu pot! Nu-i o greșeală, te asigur, Dick! Mi-e teamă.

Dick se ridică în picioare, chinuit de aceste naive boceli ca de o lovitură de bici. Ea continua să plângă! Încercarea năprasnică o găsea prea slabă, incapabilă de un sacrificiu, gata să fugă…

— E urât ce fac, o știu și mă disprețuiesc! continuă ea, însă mi-e imposibil… O, Dick, nu-mi vei cere nimic, nu-i așa?

Ea ridică o clipă privirea și, din întâmplare, ochii lui Dick îi întâlniră pe ai săi. Fața sa, pe care n-o mai rădea, era palidă și încrețită sub barba nerasă, buzele sale încercau să se strângă într-un surâs, care rămânea dureros… Însă ochii stinși, care erau pe deasupra tuturor, o înspăimântau pe Maisie. Dick al ei era orb, și cel pe care-l vedea în locul său era un străin, căruia nu-i mai recunoștea decât vocea.

— … Cine îți cere să faci câtuși de puțin, Maisie? îi zise el. Nu ți-am explicat? Îndură-te, nu mai plânge așa. Te asigur că n-ai de ce.

— Dacă ai ști cât mă disprețuiesc! răspunse ea. O, Dick, ajută-mă, te rog!

Ea se înăbușea, neputincioasă să-și stăpânească suspinele. Dick, înspăimântat, se îndreptă stângaci spre ea, îi cuprinse cu brațul talia, și capul tinerei fete căzu pe umărul său.

— Liniștește-te, draga mea, liniștește-te. Nu mai plânge. Ai dreptate, haide! Cât se poate de mult! De ce îți faci reproșuri? Nu meriți nici unul… Călătoria, fără îndoială, te-a enervat puțin. Și apoi, poate n-ai dejunat? Ce brută, acest Torp, să te fi adus așa la mine!

— Eu am vrut să vin! zise ea numaidecât.

— Bine! Bine! Și acum, că ai venit, că… m-ai văzut, îți sunt infinit de recunoscător. Chiar dacă te-ai simți mai bine, ar trebui să mă părăsești pentru a te odihni puțin. Ai călătorit bine?

Maisie plângea încetișor. Se simțea vag fericită să aibă pentru prima dată în viața sa o împotrivire pe care să se bizuie. Dick o sărută cu duioșie, însă cu timiditate, pe umăr, nu era prea sigur de locul unde era umărul ei.

În fine, ea își lăsă brațele și aşteptă, tremurătoare. El, pentru a pune între ei lărgimea camerei, se îndreptă din nou către fereastră. Trebuia să se depărteze ca să-și potolească tumultul inimii.

— fii-e mai bine acum? o întrebă el.

— Da. Și tu? Cât trebuie să mă urăști!

— Eu să te urăsc? Eu, Doamne! Eu!

— Ce-aș putea să fac pentru tine, spune? Vrei să rămân în Anglia? Aș putea atunci să vin să te văd din când în când.

— Nu, Maisie! Ar fi chiar mai îndurător din partea ta să nu mai revii aici… Iartă-mă că-ți vorbesc astfel… aș vrea să-ți spun o obrăznicie și totuși să nu gândești că… Da, te asigur, ar fi mai bine să pleci chiar acum.

Puterile sale se istoviseră. El pricepea că îl părăseau și că situația s-ar fi prelungit, și că n-ar mai fi fost stăpân pe el.

— E tot ceea ce merit, zise ea căzută la pământ. Fii liniștit, Dick, mă voi duce. Oh, Doamne, cât sunt de nenorocită!

— Nu… nu ești nenorocită. Nu trebuie să fii nenorocită. Nu-i nici un motiv să suferi… Aşteaptă încă o clipă. Aș vrea să-ți dau o amintire de la mine: *Melancolia* mea. Era foarte frumoasă ultima dată când am văzut-o! Păstreaz-o, Maisie, în amintirea lui Dick, și dacă o să fii vreodată la nevoie vinde-o, prețuiește câteva sute de livre pe piață.

El căută printre pânzele sale.

— E înrămată în negru. E un cadru negru cel pe care pun mâna? fiine-o, iat-o… Ce zici?

Întoarse către Maisie tabloul, unde numai o amestecătură informă de culori dovedea, acum, lucrul șters… În același timp, ochii săi se fixau asupra celor ai tinerei fete, ca și cum ar fi putut să surprindă încă, în privirea ei, licărirea de admirație aşteptată!

— Ei bine?

Vocea sa răsuna, plină și aproape veselă. Ca artist, știa că făcuse o operă frumoasă, și o arăta cu orgoliu încrezător. Maisie privea această amestecătură de nedescris și îi venea o poftă nebună de râs. Totuși, orice ar fi însemnat această nebună aberație, trebuia, din milă pentru Dick, să nu lase să se vadă nimic… De asemenea, lacrimi cu greu înăbușite tremurau încă în vocea sa când răspunse:

— Oh, Dick, ce frumoasă este!

Urechea lui fu izbită de ușorul suspin nervos care-i acompaniase cuvintele și crezu că surprinde un strigăt de admirație.

— Vrei să-l accepți, atunci! fii-l voi dedica, dacă-mi permiți.

— Cum! Vrei? Mie? Ah! Mulţumesc, mulţumesc…

Pentru a nu ceda irezistibilei pofte de râs, care punea stăpânire asupra ei, trebuia să fugă cât mai repede… Ea alergă, scoasă din minţi, către uşă, coborî fără să vadă ceva, fără să audă ceva, până în josul scării pustii, şi luă o trăsură de piaţă, care o duse la căsuţa sa din nordul parcului.

Ajunsă acolo se aşeză în salonul pe trei sferturi golit şi începu să reflecteze. Se gândi mult la Dick, orb pentru totdeauna, la ea însăşi, pentru a-şi judeca puterea… Se complăcu în necazul său, resimţi din nou puţină umilinţă şi chiar ruşine, îşi aminti o clipă de tovarăşa sa cu părul roşu şi îşi închipui că ar fi mâniată aflând ceea ce se petrecuse. Apoi, ca întotdeauna, sfârşi prin a se ierta, zicându-şi cu puţină mirare: „La urma urmelor, Dick nu mi-a cerut niciodată nimic”.

… Şi aşa se sfârşi cu Maisie.

Totuşi, sărmanul Dick nu era la capătul torturilor sale. Mai întâi, îşi amintea bine că o sfătuise pe Maisie să plece, însă de ce plecase atât de repede şi fără a-i spune un cuvânt de adio? Mânia sa se îndreptă în curând împotriva lui Torpenhow, care îi arunca această umilire şi care-i tulburase pentru totdeauna mizerabila sa pace. Apoi, clipele întunecate se întoarseră populate de regrete, de dorinţe, implacabil stinse în obscuritate… Desigur, „regina nu poate să facă rău”, însă folosindu-se astăzi de dreptul său suveran, ea lovise cu cruzime unicul ei supus… Nu ştia el însuşi cât de adâncă era rana sa…

„Era tot ceea ce aveam pe lume”, îşi zise el când putu să lege două idei, „şi am pierdut-o! Şi acest sărman Torp, trebuie să fie atât de mulţumit de inspiraţia pe care a avut-o, încât nu voi avea curajul să-l dezamăgesc… Haide! Să ne dăm osteneala totuşi să reflectăm puţin.”

— Alo! zise Torp, intrând în atelier, după ce-i lăsase lui Dick două ore pentru a se reculege. Iartă-mă. Te simţi mai bine?

— Nu ştiu deloc, Torp! Vino aici.

Dick tuşi de mai multe ori încurcat. Nu ştia cum să-l ia pentru a-şi îndulci reproşurile.

— La ce bun să ne explicăm? zise Dick. Scoală-te şi hai.

Se plimbară atunci prin atelier, cum aveau obiceiul, Torpenhow cu mâna pe umărul lui Dick şi acesta lăsat în voia gândurilor sale.

— Cum mi-ai descoperit secretul? întrebă el într-un sfârşit.

— Când vrei să ascunzi, nu trebuie să delirezi, Dickie! M-am amestecat unde nu-mi fierbe oala, e adevărat, însă tot astfel ai fi râs dacă m-ai fi văzut în expediţie, pe un soare fierbinte, traversând câmpiile franceze! Ah! Trebuie să-ţi spun: vei auzi încă puţin tărăboi în această seară la mine. Voi avea o jumătate de duzină de colegi.

— Ştiu! Ştiu! Pentru revolta din Sudanul de Jos, nu-i aşa? Am surprins

alaltăieri una dintre întrunirile lor, și asta mi-a făcut rău… V-ați curățat armele? În ce zi veți pleca?

— N-am încă nici un contract cu nimeni. Vreau să văd mai întâi ce întorsătură va lua starea ta.

— Ai rămâne oare cu mine… dacă lucrurile s-ar înrăutăți?

— Ah, nu-mi cere atât de mult! La urma urmelor, nu sunt decât un om.

— Ești o inimă de aur, mi-ai dovedit-o.

— Să nu vorbim de asta! Vei fi la petrecere diseară? Mă tem că ne vom îmbăta puțin, războiul este din ce în ce mai probabil.

— Nu. Mi-ar plăcea atât de mult să nu mă mai arăt! Dacă ți-e indiferent, voi rămâne liniștit aici.

— Pentru a-ți savura bucuria, hai? Haida de! Ai dreptate, nimeni nu merită mai mult decât dumneata să fie fericit.

În timpul zgomotoasei seri care urmă, Dick, retras în camera sa, încercă să nu audă exclamațiile bucuroase ale vecinilor săi. Reflecta adânc.

Deodată începu să râdă de el însuși.

„Când te gândești”, își zise el, „situația este cu adevărat de un comic intens. Maisie are de o sută de ori dreptate, sărmana micuță! Cum a plâns! N-aș fi crezut niciodată ca ea să fie capabilă să lase astfel să se vadă supărarea sa… Cât despre Torp, acum știu ce gândește; trebuie să-l trag pe sfoară, căci cu siguranță el n-ar pleca, dacă ar ghici ce mi se întâmplă… Ar vrea să rămână aici pentru a mă consola. De altfel, cu nici un preț, n-aș vrea să mărturisesc că mă aruncă la coș ca pe un scaun stricat… Haide! Trebuie să ies singur din încurcătură. Aceasta nu mă va schimba deloc. Dacă n-are loc campania, și Torp sfârșește prin a descoperi tot, eu voi fi scutit să par în fața lui un animal, asta-i tot. Însă, dacă războiul izbucnește, nu trebuie să compromit viitorul prietenului meu. Afacerile sunt afaceri. Trebuie să rămân singur. Ce zgomot fac ei acolo!”

Cineva lovi cu pumnul în ușa atelierului.

— Hei, Dick, strigă Antilopa, vino să râzi cu noi.

— Ar fi plăcut, însă nu sunt dispus.

— Ei bine, voi anunța camarazii. Ei te vor scoate din vizuină ca pe un viezure.

— Nu, te rog, dragul meu. Adevărat, prefer să fiu lăsat în pace.

— Atunci vrei să-ți aduc ceva? Puțină șampanie, de exemplu?

— Nu, mulțumesc, mă doare capul.

— Virtuos copil! Iată efectul dulcilor emoții ale tinereții. Toate felicitările mele, Dick! Am luat și eu parte la conspirația pentru fericirea dumitale.

— Da… da… lasă-mă și uite, trimite-mi-l pe Binkie.

Cățelușul intră cu un pas hotărât. Era încă glorios că jucase un rol în concertul de dincolo, lătrând.

Însă abia trecuse pragul și înțelese diferența de mediu, și nu se mai gândi să dea din coadă. Se instală pe genunchii lui Dick până la ora culcării. Apoi merse să ia loc pe pat, lângă stăpânul său orb.

Acesta numără toate orele care sunară până dimineață și, când se ridică, cu capul dureros de lucid, după lunga sa insomnie, primi complimentele oficiale ale lui Torpenhow și auzi povestirea amănunțită a orgiei din ajun.

Înfățișarea sa abătută provocă această remarcă.

— Spune-mi, n-ai înfățișarea veselă a logodnicului din ajun!

— Ce te interesează înfățișarea mea! Sunt fericit. Asta îmi ajunge. Veți pleca?

— Da, și de astă dată tot pentru Sindicatul Central. Am primit oferte, și am acceptat, însă în condiții mai bune decât în alți ani.

— Și când plecați?

— Poimâine, spre Brindisi.

— Ah! Cu atât mai bine, strigă Dick din adâncul inimii.

— Ei bine, iată un fel de a-mi spune că nu vei fi supărat că vei fi lipsit de prezența mea! Dar să nu-ți pară rău, ai dreptul să fii egoist.

— Nu asta am vrut să spun, dragul meu Torp! Vrei să-mi faci un serviciu? Înainte de plecarea dumitale, aș avea nevoie să plătești o sută de livre.

— O mică sumă pentru menaj, nu-i așa?

— Oh, nu, pentru… cheltuieli de nuntă.

Torpenhow îi aduse banii, îi numără în hârtii de câte cinci și zece livre și îi puse cu grijă în cutia de la masa de scris.

„Acum, își zicea el, presupun că trebuie să mă resemnez până la plecare și să-l aud flecărind despre această tânără fată… În sfârșit, să fim indulgenți cu îndrăgostiții.”

Însă Dick nu vorbi nici de Maisie, nici de căsătoria sa. Sta nemișcat pe pragul camerei lui Torpenhow, în timp ce prietenul său își pregătea bagajul, și puse atâtea întrebări asupra campaniei care se pregătea, încât corespondentul, enervat, sfârși prin a-i spune în seara următoare:

— Ești ca rumegătoarele, Dickie, rumegi mereu aceleași lucruri, însă e fumul creierului dumitale pe care cauți să-l aprinzi, nu-i așa?

— Eu? Da… e posibil… Apropo, cât crezi că va dura războiul?

— Cine știe! Zile, săptămâni, luni… Va dura poate ani…

— Ah, cât aș vrea să iau și eu parte!

— Dumnezeule! Iată o idee! Uiți că acum ești pe punctul de a te însura… datorită mie.

— Nu… Nu… Nu uit. Sunt pe punctul de a mă însura, e adevărat, și știu bine că îți sunt recunoscător. fii-am spus-o.

— Ai mai curând aerul unui condamnat la moarte.

Și în ziua următoare, Torpenhow își luă adio, lăsându-l pradă acestei singurătăți pe care el o dorise atât de arzător…

XIII

— Vă rog să mă scuzați, domnule Heldar, însă… aș vrea să știu dacă nu aveți intenția să…

Dick se trezi. O nouă zi de întunecată disperare începea pentru el, și dispoziția sa era cât se poate de rea.

— … Nu-i treaba mea, o știu bine, continuă Beeton, și, cum am spus mereu: „Ocupă-te de ceea ce te privește și lasă pe alții să se aranjeze cum înțeleg ei”, însă în clipa plecării, domnul Torpenhow mi-a dat să înțeleg că dumneavoastră socotiți să vă mutați, să luați o casă nouă pentru dumneavoastră, una dintre acele căsuțe cu parter și cu un etaj… Desigur că veți fi mai bine îngrijit, deși fac și eu cât se poate de mult pentru locatarii mei, însă, în sfârșit… e adevărat ce se spune?

— Torpenhow s-a înșelat… Adu-mi dejunul și lasă-mă în pace.

— Sper că nu v-am ofensat, domnule Heldar! N-aș vrea să mă lipsesc de un locatar, mai ales când el este năpăstuit…

Domnul Beeton se retrase, lăsându-l singur pe Dick. Torpenhow plecase deja de multă vreme. Nu se mai auzeau orgii vesele în apartamentul vecin. O liniște absolută. Dick începuse să-și trăiască viața lui cea nouă, tristă ca moartea.

E aspru să rămâi singur în întunericul în care se confundă ziua și noaptea, să adormi, de dezgust, în plină zi, să te scoli rebegit în frigul crepusculului sau înaintea licăririlor zorilor! În primele zile, Dick, trezindu-se, rătăcea dibuind prin coridorul camerelor. Când auzea un horcăit, știa că ziua nu venise încă, și atunci se întorcea la el dezgustat și trist. Apoi învăță să nu deranjeze înainte de a fi surprins primele zgomote ale casei. Aștepta, în sfârșit, ca domnul Beeton să vină să-l scoale. Se îmbrăca. Nu-și făcea toaleta acum când Torpenhow nu mai era acolo; gulerele, cravatele, butonii se ascundeau prin colțurile cele mai îndepărtate ale camerei, unde trebuia să meargă să le caute, dându-se cu capul de toate colțurile mobilelor.

Odată îmbrăcat, nu-i mai rămânea nimic de făcut decât să stea în repaus și să se adâncească în gândurile sale, până la prima dintre cele trei mese zilnice. Erau secole între dejun și prânz, apoi între prânz și cină. Implorase cerul să-i ia înapoi rațiunea, însă spiritul său, din contră, se ascuțea. Gândurile sale abia se învârteau,

atingându-se unele de altele, ca pietrele de moară care n-au grâu de măcinat, creierul său, care nu voia nici să se oprească, nici să se uzeze, lucra fără încetare în gol, gândea chiar când retrăia imaginile șterse, evoca figura lui Maisie, amintea succese depărtate, regăsea itinerarii de îndrăznețe călătorii, împlinite odinioară, traversând oceanele și pustiurile, făcea să strălucească deodată gloria, în mod cert legată de opere noi, și era ca o îngrozitoare revistă plină de ceea ce existența lui Dick ar fi putut să fie, dacă ochii săi nu l-ar fi trădat!

Când gândul se oprea într-un final obosit, un val de groază nerațională și irezistibilă cuprindea sufletul lui Dick. Mizeria îi părea amenințătoare, avea senzația că tavanul stătea să se prăbușească peste capul lui. Îi era teamă ca focul să nu cuprindă casa, s-o mistuiască, neputincios cum ar fi să fugă, ca o vermină în flacăra roșie, și traversa agoniile cele mai groaznice cu putință, dincolo de care nici măcar spaima morții nu mai exista!…

Apoi, aplecându-și capul și agățându-se cu pumnii de brațele fotoliului său, lupta împotriva lui însuși, lac de sudoare, până ce un zgomot de farfurii îi anunța masa.

Domnul Beeton îl servea personal și, când avea timp, Dick asculta avid conversația sa, unde se vorbea mai întâi despre cârpe de gaz, rău rânduite, despre urloaie de coborâre a apei stricate, și despre trucuri ingenioase de a bate cuie fără a strica zidurile. Toate trăncănelile funcțiunii îi stârneau un imens interes. Instalația unui robinet mare devenea un subiect de discuție pentru două zile.

O dată sau de două ori pe săptămână, îl urma în cursele sale de dimineață. În timp ce el cumpăra pește, plătea fitile de lampă sau mii de ingrediente pentru menaj, Dick își odihnea corpul când pe un picior, când pe celălalt și se juca cu cutiile sau cu marginile tejghelei.

Încetase să se radă, găsind bărbieritul periculos și refuzând să-și expună infirmitatea unui bărbier. Nu avusese niciodată prea mare grijă cu ținuta sa, însă, cum nu mai putea să știe dacă i se periau hainele, deveni repede cât se poate de neglijent.

Domnul Beeton se oferi, într-o zi, să i-l aducă pe fiul său, Alfred, care luase un premiu de lectură la școală, pentru a-i aduce la cunoștință noutățile din ziare, însă de abia îi citise copilul câteva rânduri dintr-un articol de Torpenhow, că îl trimise imediat la părinții săi, punându-i în mână o jumătate de coroană pentru oboseală… De-a lungul psalmodiei nazale a școlarului, recunoscuse strigătele înspăimântate ale animalelor de povară în urma soldaților, acolo jos, în careu, revăzuse cu ochii săi de altădată, câmpia din Suakin, auzise oamenii înjurând și certându-se în jurul gamelelor și simțise gustul norului de fum gonit în lungul câmpului de vântul pustiului.

În acea noapte, el se rugă la Dumnezeu să-i șteargă memoria, însă Dumnezeu nu se lăsă înduplecat.

Într-o zi, după una dintre cele mai oribile crize de disperare, domnul Beeton veni să-l ia la o plimbare.

— Nu vom merge la piață astăzi, zise el, ci în parc! Vă convine?

— Să fiu blestemat dacă mă mai duc acolo vreodată… Nu, să rămânem pe străzi și să le parcurgem de la un capăt la altul, îmi place s-aud mulțimea în jurul meu.

Nu era totul exact din ceea ce spusese. Dick, ca toți orbii puțin familiarizați cu infirmitatea lor avea oroare să simtă venind și mergând pe lângă el fericiții care aveau libertatea mișcărilor lor, însă îi repugna să se întoarcă în parc… Prea multe amintiri îl așteptau aici!

— Pe ce stradă vreți să apucăm? întrebă domnul Beeton, ușor dezamăgit, însă resemnat.

În ceea ce-l privea, el nu concepea nimic mai delicios decât să consacre o zi de sărbătoare, la o oarecare masă de petrecere, pe peluzele din Green Park, cu familia sa așezată în plin aer, în mijlocul unei semiduzine de pungi de hârtie umplute cu provizii.

— Să rămânem pe malul râului, zise orbul.

Și merseră în lungul Tamisei până la podul Black Friars, apoi o luară pe aleea Waterloo… Vuietul straniu al corăbiilor și zgomotul curentului atraseră mai întâi atenția lui Dick, și domnul Beeton îi explica în zadar frumusețile peisajului! Însă când mergeau pe calea cea mare, totul se schimba.

— Dacă nu mă înșel, zise Beeton la un moment dat, iat-o în cealaltă parte a străzii pe acea tânără fată care venea să pozeze la dvs… înainte. Nu mai știu cum se numește, însă îi recunosc figura.

— Oprește-o! Cheam-o! strigă Dick. Se numește Bessie Broke. Spune-i că aș vrea să-i vorbesc. Hai, repede!

Beeton traversă strada în curmezișul valului de trăsuri și o acostă pe Bessie, care se îndrepta către pod. Ea îl recunoscu numaidecât pe cerberul care o privea în față odinioară, când urca la Dick, și primul său gând fu să fugă.

— Nu ești dumneata vechiul model al domnului Heldar? o întrebă, așezându-se înaintea ei… Da, te recunosc destul de bine acum. Vino, el e acolo, în cealaltă parte a străzii, și dorește să-ți vorbească.

— Ce vrea de la mine? întrebă Bessie încet.

… Își aminti repede, cu o limpezime stranie, de acea operație asupra unui tablou pe care pictorul de abia îl isprăvise.

— Nu știu. El m-a rugat să te chem pur și simplu, a orbit.

— Orb! Vreți să spuneți alcoolic, probabil?

— Nu, nu, orb. Nu mai vede deloc. Uite-l înaintea dumitale, acolo.

Beeton îi arătă o biată ființă cu ochii încovoiați, cu barba hirsută, care se sprijinea cu stângăcie de parapetul podului. Această fantomă de om avea la gât o

veche cravată ordinară roșie și pe trup un veston prăfuit. Nu era nimic, într-adevăr, care să inspire teamă în acest om. Admițând că el ar fi vrut să o urmărească pe Bessie, n-ar fi putut să alerge atât de repede, nici prea mult. Ea traversă strada și fața lui Dick se lumină când fu lângă el. Era atât de mult timp de când o femeie, oricare ar fi fost ea, nu dispreţuise să-i vorbească.

— Ești bine sănătos, domnule Heldar? întrebă ea puțin încurcată.

— Da, foarte sănătos, cu adevărat! Sunt fericit să te văd… sau mai curând să te aud, Bessie. De ce n-ai mai trecut pe la mine, după ce ți-ai primit banii? Însă de ce ai mai fi venit, într-adevăr? Unde te duceai?

— Mă plimbam, zise Bessie… Acum sunt casieră într-o berărie…

Domnul Beeton nu avea nici un motiv special să creadă în noblețea naturii umane. Așadar, fără zgomot, se eschivă, dispăru mai bine zis ca un nor și se întoarse, fără un cuvânt de scuză, să-și supravegheze scumpele sale ţevi de gaz. Văzându-l depărtându-se, Bessie fu cuprinsă mai întâi de o oarecare neliniște. Ce voia el să facă? Voia să anunțe vreun polițist! Însă Dick părea că ignoră sau că uitase răul pe care i-l făcuse. Ea se liniști.

— E foarte greu, explică ea, să întorci robinetele la bere! Și-apoi, e un fel de mașină de control… Ai pe urmă o mulțime de necazuri dacă te-ai înșelat cu un gologan la sfârșitul zilei! Această mașină nu-i în regulă, nu-i așa?

— N-am văzut-o niciodată funcționând… Unde e Beeton?

— A plecat.

— Haide, va trebui să te rog să mă conduci acasă. Vrei? Te voi despăgubi pentru oboseală.

El îşi ridică asupra ei ochii nefolositori, adăugând:

— Privește!

Bessie privi și văzu acei ochi stinși.

— Însă asta poate te va deranja din drumul dumitale? Dacă preferi, aș putea să chem un polițist!

— Oh, nu! Lucrul meu începe dimineața la șapte, dar sunt liberă să plec de la patru. E foarte convenabil.

— Vai! Și eu care mă chinuiesc toată ziua! Aș vrea să fac și eu ceva. Să ne întoarcem, Bessie.

Întorcându-se, el se izbi de un trecător și se reculese scoțând o înjurătură. Atunci, Bessie îl luă de braț fără a spune ceva și merseră o vreme în tăcere, tânăra fată călăuzindu-l la dreapta, de-a curmezișul mulțimii.

— Unde este… Torpenhow? întrebă ea deodată.

— A plecat în pustiu.

Dick arătă într-o parte a orizontului.

— Către est, la vărsarea Tamisei, apoi din nou la est, în lungul Europei meridionale, apoi la sud, Dumnezeu știe câte leghe…

Această explicație nu o lămuri deloc pe Bessie. Totuși, ea tăcu până acasă, părând că nu se mai gândește decât cum să ușureze mersul lui Dick.

— Vom lua ceai și brioșe, zise el vesel. Nu pot să-ți spun, Bessie, cât sunt de fericit că te-am regăsit. Ce te-a făcut să fugi astfel?

— Nu știam dacă mai aveai încă nevoie de mine…

— Oh, nu, n-aveam, după cum spui, nevoie de dumneata… Însă, în sfârșit! În sfârșit, sunt mulțumit că te-am regăsit, asta-i tot! Cunoști scara, cred!

Bessie îl conduse până la el, nu era nimeni care s-o oprească, și închise ușa atelierului.

— Ce cocioabă! strigă ea imediat. Sunt luni de când nu s-a aranjat deloc aici!

— Nu. Sunt numai săptămâni, Bessie. Beetonii se îngrijesc prea puțin.

— Atunci, la ce-ți servesc ei? Îi plătești, nu-i așa? Pentru ce? Praful e peste tot. Șevaletul e acoperit.

— Oh, șevaletul… Nu-mi mai servește la nimic!

— Și tablourile, și dușumeaua, și hainele? Ei bine, le-aș spune două cuvinte cameristelor.

— Atunci sună pentru ceai!

Dick se îndreptă spre fotoliul său obișnuit. Bessie îl privi cum merge și, deși nu fu numaidecât înduioșată, se simți puțin mișcată… Însă ceea ce o înspăimântă imediat fu sentimentul foarte limpede al noii sale superiorități. Primul său cuvânt o trădă și mai ales accentul vocii sale, când reluă:

— De cât timp ești astfel?

Era mâniată, într-adevăr, ca și cum infirmitatea lui Dick ar fi fost opera servitoarelor casei.

— De ce mă întrebi? zise el.

— De cât timp ești… cum te văd?

— Din ziua în care ai plecat cu cecul meu. Sfârșisem tabloul. De-abia l-am văzut trăind.

— Ei bine, ești furat mereu din acea zi, asta-i tot. Din fericire, eu văd destul de limpede.

O femeie poate să iubească astfel un om și să-l urască tot așa pe altul, însă, ca regulă generală, ea va face tot posibilul, în virtutea unui neînvins instinct, să nu se înșele asupra celui pe care îl disprețuiește. Îndrăgostitul va ieși singur din încurcătură, cât despre celălalt, deoarece îl detestă, după cât se pare lipsit de orice inteligență, are deci nevoie de protecție.

— Oh! Crezi cu adevărat că domnul Beeton mă fură?

Bessie ieșea și intra în atelier, și era o bucurie pentru Dick să-i audă zgomotul fustei și al pașilor săi ușori. O servitoare se ivi în prag.

— Ceai și brioșe! îi comandă Bessie pe un ton scurt. Două linguri de ceai

și una pe deasupra pentru infuzie. Și bagă de seamă că nu mai vreau acest ceainic vechi, care ne servea altădată, nu mai e bun de nimic! Ia altul.

Camerista se retrase scandalizată. Dick pufnea în râs. Apoi începu să tușească în timp ce Bessie, scotocind mobilele, ridica un praf gros.

— Ce dracu' faci oare?

— Aranjez puțin. Acest atelier pare o locuință devastată. Cum ai putut să lași să ți se ia tot ce îți aparținea?

— Cum aș fi putut să mă opun? Haide, scutură cât vrei!

Ea scutură cu furie, într-adevăr, și în mijlocul acestei învălmășeli interveni doamna Beeton, care fusese avertizată și venea sus pentru a-și exprima indignarea. Știa ceva despre această intrusă, care-și permitea să ceară brioșe și un ceainic curat, ca și cum ar avea dreptul să ordone…

— Ei bine, e gata? întrebă Bessie fără a se deranja din locul ei.

Ah! Nu mai era o micuță nenorocită, o aruncătură de pe stradă! Datorită banilor lui Dick, se răscumpărase, dobândise dreptul de a întoarce robinetele de bere precum persoanele cele mai distinse ale sexului său. Acum era curat îmbrăcată, în negru, și nimic nu o oprea să privească autoritar o intendentă de hotel! Între cele două femei avu loc un rapid schimb de priviri, pe care Dick, dacă le-ar fi putut vedea, le-ar fi apreciat cu siguranță. Distanțele fură imediat restabilite, Bessie birui. Doamna Beeton se întoarse să pregătească brioșe și trebui să-și limiteze răzbunarea la câteva aluzii făcute încet, în fața soțului ei, asupra modelelor atelierelor, care în mod fatal devin cocote și vagaboande.

— Nu ne amestecăm în treburile acestui om, zicea prudent Beeton. Când nu-l contrazici, e blând ca un miel, când însă îi reziști, e violent ca un diavol. Noi am luat de la el multe lucruri mici, de când a orbit, dacă e să ne dăm cu părerea asupra a ceea ce face. Tot nu-i serveau la nimic, fără îndoială, fiindcă nu mai vede, însă, cu toate acestea, am putea avea neplăceri cu poliția. Du-le ceea ce cer, Liza, și nu te certa cu această fată.

— Ah, iată că merge mai bine, zise Bessie așezându-se înaintea tăvii cu ceai. Zadarnic să mai rămâi pentru a ne servi! Mulțumesc, doamnă Beeton.

— Nici n-aveam intenția, răspunse cealaltă înțepat…

Bessie nu găsi de cuviință să răspundă. Văzuse de multe ori doamne nobile reducând astfel la tăcere pe inferiorii lor, printr-o purtare indiferentă și mândră…

Și toată lumea știe că o vânzătoare dintr-o cafenea de lux nu poate fi oprită de nimic să se căsătorească și să ajungă o adevărată doamnă într-o clipită.

Aruncă o privire asupra lui Dick, așezat în fața ei, și fu izbită, supărată, nemulțumită. Haina sa era acoperită de pete, gura, sub barba nearanjată și neglijată, se lăsa trist în colțuri, fruntea îi era încrețită, pe tâmplele sale săpate, părul lua o culoare nehotărâtă, ca și cum ar fi încărunțit deja. Adânca mizerie fizică și decăderea acestui om îi făceau cu adevărat milă! Și, cu toate acestea, în fundul

inimii ei avea totuşi un pic de bucurie răutăcioasă văzându-l abătut la rândul său, pe el, care odinioară o umilise.

— Ce bine e să te aud prin preajmă! îi zicea el frecându-şi mâinile. Haide, povesteşte-mi despre succesele dumitale, Bessie, spune-mi cum trăieşti acum.

— Ah! Nu-i interesant. Te asigur că am o viaţă foarte liniştită. Dacă ai putea să mă vezi, ai fi convins. Dumneata nu pari a trăi bine. Ce a putut să te obosească atât de repede? Cum de n-ai pe nimeni care să te îngrijească?

Dick era prea fericit auzind sunetul acestei voci ca să mai sufere pentru ceea ce îi spunea.

— Am fost lovit la cap, e mult timp de atunci, asta m-a făcut să-mi pierd vederea. De ce vrei să se ocupe cineva de mine? Nu merit atâta osteneală.

— Nu cunoşteai oare pe nimeni când erai sănătos? N-aveai oare un prieten, bărbat sau femeie?

— Oh, destui, însă nu ţin la cei care vin să mă vadă.

— Cert e că această barbă pe care ai lăsat-o să crească… ar trebui s-o tai. Nu te prinde.

— Oh, Doamne, copilul meu, îţi închipui că mă neliniştesc acum de ceea ce mă prinde sau nu?

— N-ai dreptate. Trebuie s-o tai înainte de a reveni… Îmi vei permite să mai revin, nu-i aşa?

— Îţi voi fi foarte recunoscător! Am remuşcări că nu te-am tratat bine altădată, mă amuzam să te enervez.

— Oh, da…

— Sincer, o regret. Vino să mă vezi când vei putea. Ori de câte ori vei putea. Gândeşte-te că nu mai am pe nimeni pe lume care să se îngrijească de mine decât dumneata… şi moş Beeton!

— Ah! Iată unul, de exemplu, care s-ar arunca în fântână pentru dumneata! Şi nevastă-sa la fel!

Zicând asta, Bessie îşi dădu capul pe spate cu aceeaşi mişcare de mândru dispreţ, cu care „pozase” nu de mult pentru pictor.

— Te lasă să te descurci singur, şi ei nu fac nimic, nimic! Iată adevărul. Nu deschid ochii decât pentru a băga de seamă. Voi reveni foarte bucuroasă, însă trebuie să te razi şi să-ţi iei alte haine. Acestea pe care le ai pe dumneata sunt nesuferite…

— Trebuie să am o mulţime în vreun colţ, zise umil.

— O ştiu bine! Spune-i domnului Beeton să ţi le pregătească, şi eu ţi le voi peria şi le voi păstra în bună stare. Poţi să fii tot aşa de orb ca o poartă de închisoare, însă nu-i un motiv să fii pus în rând cu un măturător!

— Şi cu adevărat, par un măturător?

— Asta mă întristează la dumneata! zise ea luându-i mâinile cu elan. Da,

asta mă întristează!

Instinctiv, el își înclină capul, ca pentru a săruta aceste degete care-i atingeau mâinile… Vai, era singura femeie care avea milă de el, și el nu mai era atât de mândru pentru a nu fi sensibil la puțină compătimire.

Însă Bessie se retrase.

— Nu! Nu! Nu asta… până când nu-ți vei fi reluat aerul dumitale de gentleman. Rade-te și îmbracă-te. După aceea vom vedea. O auzi pregătindu-se de plecare. Ea își așeză inelele în degete și se ridică pentru a-i spune adio. Trecând în spatele lui, îl îmbrățișă cu îndrăzneală peste grumaz, apoi fugi, tot așa de repede ca în ziua în care distrusese *Melancolia*.

„Când mă gândesc că-l îmbrățișez pe acest om!” își zise ea, coborând scara. „După tot chinul pe care mi l-a produs! Nu contează, mi-e cu adevărat milă… Dacă ar fi mai bine întreținut, n-ar fi prea urât… Cum îl exploatează acești Beetoni! Sunt sigură că în acest moment soțul trebuie să aibă pe el una dintre cămășile locatarului său. Voi vedea mâine ce este de făcut. Trebuie să aibă bani acest artist! Asta ar putea fi mai avantajos decât cafeneaua… Nimic de făcut, o situație respectabilă, și nimeni nu ar putea să spună ceva.”

Dick fusese adânc tulburat de această îmbrățișare de adio. Păstră urma arzătoare toată noaptea. Cel puțin, câștigase pe cineva care se gândea să aibă grijă de persoana sa. Își tăie barba și se simți mai bine… Haine curate, lenjerie albă, asigurarea că o femeie se interesa de persoana sa… Voia ca el să fie plăcut la vedere. Timp de câteva ore, spiritul său fu eliberat de preocuparea pentru Maisie, care ar fi putut să-i dea ea un sărut ca acesta!

„Să vedem!” își zise el după dejun, această fată nu poate să țină la mine, e mult prea sigur! Numai întâmplarea mi-a scos-o în cale și, dacă ea revine, ar fi din interes. Ei bine! Dacă banii pot să plătească bunele sale servicii și atențiile sale, voi cumpăra toate acestea… De ce nu? Unde sunt oamenii care se vor ocupa de mine de bunăvoie? Ea consimte să mă îngrijească, pot foarte bine s-o recompensez! E o femeie de condiție abjectă, e adevărat, însă ea s-a ridicat deja la rangul social al domnișoarei de birou. Ca să-mi fie folositoare, să-mi țină tovărășie, să mă îngrijească… o voi pune la adăpost de lipsuri.”

Își mângâie bărbia proaspăt rasă și începu să se teamă la gândul că fata n-ar mai reveni.

„Trebuie să am puțin aerul unui măturător, cum a spus ea! Zău! La urma urmelor, nu-i greșeala mea, mi-e indiferent! Numai să revină! Ar fi crud din partea ei să nu revină… Maisie n-a venit aici decât o singură dată! Și i-a fost de ajuns! De altfel, bine a făcut. Viața ei are un scop. În timp ce Bessie n-are decât să întoarcă robinetele alea de bere… Totuși, cel puțin, să nu fie undeva un tânăr care să conteze în existența ei! Să fiu înșelat pentru un golan! Iată ceea ce-mi atârnă de nas…”

Ceva se revoltă în el.

„… Ei bine! Da, voi suferi crunt! Da, asta va face să retrăiască toate disperările mele! Da, îmi voi revedea torturile, una câte una, reînviind înaintea mea, și toate pasiunile mele moarte, și toate dorințele mele moarte! Atât de mult că, până la urmă, voi înnebuni!…”

„Da, știu toate astea, strigă el, strângând pumnii, o știu, însă ce contează! Doamne ceresc, e scris că un mizerabil orb ca mine va trebui să se mulțumească mereu să-și mănânce tainul și să trăiască în murdărie?… Ah! Cum aș vrea să vină!…”

Ea veni după-amiază, devreme. Pentru moment, la orizont nu se întrevedea „tânărul om” și se gândea numai la posibilitatea de a găsi lângă Dick o existență confortabilă, în care zilele s-ar scurge în trândăvie.

— Nu te-aș fi recunoscut, zise binevoitor. Iată-te din nou ceea ce ai fost altădată, un gentleman care are grijă de persoana sa.

— Și asta nu prețuiește încă un sărut? o întrebă Dick, roșindu-se puțin.

— E posibil! Însă nu-l vei avea numaidecât. Așază-te să văd ce trebuie să fac. Sunt sigură că domnul Beeton te fură, acum când nu poți să-ți mai examinezi socotelile în fiecare lună. Am dreptate?

— … Ar trebui să-mi ții dumneata menajul, Bessie.

— Imposibil aici! O știi ca și mine.

— Ei bine, am putea să mergem în altă parte, dacă asta ți-ar conveni.

— Nu spun nu. Însă cum? Nu mă voi da la o parte să muncesc pentru amândoi.

Era o invitație foarte clară. Dick începu să râdă.

— Îți amintești unde puneam eu registrul meu de socoteli? zise el. Torpenhow l-a pus în ordine înainte de plecarea sa. Trebuie să fie în vreun colț, dă-ți osteneala să-l găsești.

— De obicei, era sub cutia de tutun… Ah, iată-l!

— Ei bine?

— Cum? Patru mii două sute de lire sterline, nouă șilingi și un penny…

— Îți fac cadou penny-ul! Ce zici de sumă? Nu e rău, nu-i așa? Munca pe un an!… Cu aceasta și o sută de livre rentă, găsești că se poate trăi?

Era bogăția, era dreptul de a nu mai lucra, de a avea rochii frumoase și de a trăi după placul său! Da, însă, pentru a dovedi că era demnă, el conveni ca ea să-și exercite talentele de menajeră.

— Fie! Însă va trebui mai întâi să mergem de aici, și când vom face inventarul mobilierului, vom descoperi că domnul Beeton a șterpelit o mulțime de lucruri… Apartamentul dumitale pare mai gol ca în alte dăți.

— Ce să mă fac? Îi vom lăsa tot ceea ce a luat. Singurul lucru la care țin e tabloul pe care l-am făcut după dumneata, în epoca pe care o detești atâta! Vom

părăsi această casă, Bessie, şi ne vom duce cât se poate de departe.

— Da! Da! zise ea puţin tulburată.

— Nu ştiu, ce-i drept, în ce colţ de lume voi reuşi să fug eu însumi, însă voi încerca. Vino, Bessie, vei avea toate rochiile frumoase pe care le doreşti. Îţi plac rochiile frumoase, hai? Haide, îmbrăţişează-mă acum. Doamne atotputernic, ce dulce e să cuprinzi cu braţele talia unei femei!

Atunci se îndeplini infailibila evoluţie a ideilor sale.

„…Dacă braţul lui ar fi cuprins astfel talia lui Maisie!… Dacă ar fi schimbat un sărut!… Dacă…”

Groaza care-i mişcă în curând inima îl făcu să o strângă şi mai mult pe Bessie la pieptul său… Cât despre Bessie, singura ei preocupare era de a se întreba cum i-ar explica lui Dick „micul accident” întâmplat cu tabloul său. El ar dori s-o păstreze lângă el, era vizibil… Era tot aşa de natural, căci, în sfârşit, în ce prăpastie ar putea recădea, dacă l-ar părăsi? Atunci ea nu riscă să spună nimic. Pe de altă parte, ar fi fost o delicioasă experienţă să-i facă această mărturisire. Ce-ar spune el? Ce-ar face? După principiile lui Bessie, era bine ca bărbatul să aibă o anumită teamă plină de respect faţă de partenera lui de viaţă.

Ea avu un surâs nervos şi, depărtându-se de el, zise:

— Ba! Fii pe pace, nu m-aş chinui pentru acest tablou.

— E undeva printre celelalte pânze ale mele. Caută-l, Bessie, îl cunoşti tot aşa de bine ca şi mine.

— Da, însă…

— Însă ce? Ai destulă minte pentru a-l vinde la preţul care valorează unui negustor. Femeile se pricep mult mai bine decât bărbaţii să încheie o afacere. Să ştii că la iuţeală se va da de la opt la nouă sute de livre sterline! Asta ar fi pentru dumneata! Mult timp am făcut tot ceea ce am putut pentru a îndepărta ideea de a mă despărţi de el, vezi tu, acest tablou era, ca să zic aşa, amestecat cu viaţa mea, însă, destul… acum voi şterge tot acest trecut şi o voi lua de la capăt… Aşa-i, Bessie?

Avu un regret amar pentru tot ce făcuse… atâţia bani! Atâţia bani care ar fi ai ei acum şi pe care îi pierduse din greşeală… Însă, la urma urmelor, orbul îşi preţuia fără îndoială opera cu mult deasupra valorii sale. Artiştii aşa sunt făcuţi: exagerează întotdeauna… Ea începu să râdă, ca o cameristă nervoasă, care se scuză că a spart un obiect de porţelan.

— Sunt foarte supărată, însă aminteşte-ţi că eram furioasă împotriva dumitale… în acea clipă… din cauza plecării domnului Torpenhow.

— Da, îmi amintesc, erai furioasă într-adevăr şi, pe legea mea, aveai şi de ce.

— Atunci… eu… E adevărat că domnul Torpenhow nu ţi-a spus niciodată?

— Ce? Ce să-mi spună? Nu înțeleg nimic din toate reticențele dumitale… Îmbrățișează-mă, hai! Ar face mai mult.

Bessie îl ascultă și, numaidecât, în timp ce el o simțea încă în brațe, ea zise:

— Eram atât de furioasă, încât ți-am șters toată pictura cu terebentină… Nu te superi, nu-i așa?

— Cum? Repetă ce-ai spus.

Mâna orbului se strângea în jurul încheieturii mâinii ei, ca o brățară.

— Am șters-o cu terebentină și am ras-o cu cuțitul… Gândeam că nu ți-ar rămâne decât s-o faci din nou… Ai refăcut-o, nu-i așa? Oh! Dă-mi drumul la încheietură… mă doare!

— Înseamnă că n-a rămas nimic din tablou?

— Nu… nimic! Sunt foarte supărată… Nu știam că îți va pricinui atâta durere, credeam numai că fac o farsă… Nu o să dai în mine, nu?

— Eu? Să te bat? Oh, nu. Lasă-mă să reflectez.

Fără a-i da drumul, rămase nemișcat, cu ochii fixați pe preș. Apoi clătină capul, ca un tânăr taur la o lovitură de bici deasupra nărilor, întors din drumul spre abator, căutând să fugă. Timp de săptămâni se străduise să se gândească la opera lui supremă, care rezuma pentru el toată viața sa trecută. După reîntoarcerea lui Bessie, noi perspective se deschiseră înaintea lui, se legase spiritual de această figură în care el pusese tot talentul și tot sufletul său. Știa că poate să-și găsească datorită ei o cât de mică bunăstare și să câștige puțină glorie nouă… Cine știe. Poate chiar ar fi sfârșit prin a o uita pe Maisie și prin a trăi fericit lângă o tânără femeie nepăsătoare și surâzătoare! Și iată că, prin prostia acestei mici servante vicioase, se găsea din nou despuiat de tot! Și devenea chiar imposibil să se mai lege de azi înainte de această fată. Mult mai rău. Înțelegea acum că ea îl făcuse ridicol în ochii lui Maisie…

Pe față îi apăru un mic surâs, care se termină într-un râs nervos.

— Iată un avertisment al cerului, Bessie. Atât de apăsător trebuie să fie pentru păcatele mele… Deci, din cauza asta a fugit Maisie de aici! Cu siguranță, m-a crezut nebun. Vezi bine! Avea de ce. Figura nu mai există deloc, nu-i așa? Cum ai putut face un asemenea lucru?

— Eram atât de mâniată! Însă să știi, acum o regret foarte mult.

— Ah! Cu adevărat? Mă uimești. În orice caz, puțin îmi pasă. Eu m-am înșelat, asta-i tot.

— Dumneata?

— Nu ai înțelege, draga mea… Dumnezeule! Să gândești că o murdărie ca dumneata ar fi putut să mă facă să-mi pierd cumpătul!

— Nu sunt o murdărie, replică Bessie cu mânie, încercând să-și desfacă mâna pe care el o ținea strâns. Nu vreau să-mi vorbești pe acest ton. M-am

răzbunat pentru că te uram… Și, dacă mă căiesc acum, e pentru că dumneata…

— Pentru că sunt orb, perfect! Totul se arată în amănunt…

Bessie începu să plângă. Era enervată simțindu-se ținută ca în cătușe. Îi era frică de această față oarbă. Era iritată, de asemenea, de batjocura la care era supusă în urma destăinuirii sale de răzbunare.

— Nu plânge, îi zise el. Nu știi câtă pagubă mi-ai pricinuit, însă nu sunt mâniat, te asigur! Rămâi liniștită acum.

Bessie, tremurând, era toată împotriva lui, însă Dick nu se gândea decât la Maisie, și era un gând dureros, ca și cum un fier roșu ar fi atins rana vie a inimii sale. Să piardă singura sa dragoste, fără să mai poată măcar să încerce s-o uite la brațul unei alte femei! Să nu mai aibă suprema scăpare, care e oferită tuturor oamenilor, să caute o consolare sau cel puțin o schimbare. Să fie singur, părăsit, mizerabil… și orb! Când un om este așa, cu adevărat, nu merită să-l compătimești?

Dick se gândea la toate astea, păstrând mâna lui Bessie într-a sa.

— Dumneata nu poți să înțelegi, zise el ridicând capul, însă Domnul, care e uneori teribil, întotdeauna e drept. Ceea ce mi s-a întâmplat azi îmi va folosi. Torp ar fi de părerea mea, dacă ar fi aici. Și el a suferit de pe urma dumitale, însă nu mult timp, datorită mie, care l-am salvat. Sper, chiar, că această acțiune va fi trecută la creditul meu… acolo sus!

— Lasă-mă să mă duc! zise Bessie cu un aer posomorât. Lasă-mă să mă duc.

— Numaidecât!

— Nu-ți bate joc de mine… Vreau să plec.

— De mine îmi bat joc, Bessie!

Îi slobozi încheietura mâinii, însă, cum el se găsea între ea și ușă, fuga îi era imposibilă.

— Ce rău înspăimântător poate să pricinuiască o femeie mizerabilă! Despre ce vorbeam înainte de acest incident?

— De plecarea noastră… și de banii care ar fi necesari. Trebuia să mergem amândoi.

— Ah! Da, e adevărat! Ei bine, vom pleca sau mai curând voi pleca.

— Și eu?

— Dumneata? Îți voi da cincizeci de livre pentru că ai șters acel tablou.

— Atunci, nu mă mai dorești?

— Nu! Nu! Cu acești bani vei putea să-ți iei lucruri frumoase, numai pentru dumneata.

— Spuneai că nu poți să te lipsești de mine…

— Acum câteva minute era adevărat, însă în clipa asta mi-e mai bine, mulțumesc. Caută-mi pălăria, vrei?

— Și dacă n-aș vrea?

— L-aș chema pe Beeton și asta te-ar costa cincizeci de livre, pur și simplu. Pălăria.

Bessie ascultă, blestemându-l în șoaptă… Toate planurile sale erau spulberate din nou. Dick îi inspirase din ajun o milă sinceră, îl îmbrățișase cu plăcere, căci nu era urât… Ar fi devenit bucuroasă îngrijitoarea, protectoarea sa… Pe deasupra, el poseda mai mult de patru mii de livre, bani care ar fi fost cheltuiți cu plăcere. Și iată că printr-un cuvânt imprudent, printr-o absurdă nevoie de a face puțin rău, totul îi scăpa printre degete: bani, toalete, trândăvie binecuvântată, plăcerea unei căsnicii și posibilitatea de a face pe cucoana.

— Vrei să-mi încarci pipa, Bessie? Tutunul nu mai are gust în întuneric, însă ce contează, ajută să gândești! În ce zi suntem, oare?

— Marți.

— Bun. Joi e ziua de plecare a vaporului. Ce nebunie era să fac? Cu douăzeci și două de livre, îmi plătesc călătoria și adaug zece și pentru masă. Va trebui să cobor la doamna Binat, în amintirea timpului de altădată… Să zicem treizeci și două de livre, plus o sută pentru cheltuielile ultimei etape… Torp va fi mirat să mă vadă! O sută treizeci și două de livre, dacă aș lua cu mine două sute zece mi-ar rămâne șaptezeci și opt pentru băutură și bacșișuri… Trebuie mult pentru asta. De ce plângi, Bessie? Șterge-ți ochii, maimuțo, și hai cu mine… Ah! Dă-mi cartea mea de cecuri și așteaptă-mă un minut ca să fac un calcul… Patru mii de livre cu patru la sută, ceea ce e un câștig sigur, aceasta face o sută șaizeci de livre pe an, cele o sută douăzeci de livre rentă ale mele, sigure de asemenea, e un total de două sute optzeci livre… La aceste două sute optzeci, plus încă trei sute… pe care ea îi are deja, fac aproape cincisprezece mii de franci rentă. E o binecuvântată îndestulare pentru o femeie singură… Să plecăm, Bessie, mergem la bancă.

Mai bogat cu două sute zece livre, puși bine la centură, Dick o obligă pe Bessie, cu totul uluită, să se grăbească cu el de la bancă la birourile Peninsular and Oriental Company, unde își explică pe scurt dorința.

— Port Said. Clasa I. Numai dus. Aș dori cabina mai apropiată de bagaje. Care este vasul de plecare?

— *Colgong*, zise funcționarul.

— Pleacă din Tilbury sau de la docuri?

— De la docuri. Douăsprezece și patruzeci. Joi.

— Mulțumesc. Monedă, te rog. Nu văd prea bine, vrei să-i socotești în mâna mea?

Când Dick plecă, funcționarul îl urmări cu o privire încărcată de stimă.

— Dacă și-ar lua toți biletul ca acest domn, îi zise vecinului său, meseria noastră ar fi mai puțin aspră. Însă avem întotdeauna de-a face cu oameni care flecăresc fără întrerupere.

Dick intră foarte satisfăcut în atelierul său, pipăind cu mâna locul unde erau puși bine la centură banii și biletul.

— Iată-ne acum la adăpostul întreprinderilor omului, ale diavolului și mai ales ale femeii, zise el, totul merge bine. Spune-mi, Bessie, am de isprăvit până joi trei mici chestiuni, încă nu mă pot lipsi de dumneata. Vino joi dimineață la nouă. Vom dejuna și mă vei conduce la docuri. Eh! Voi pleca, foarte simplu. De ce-aș mai rămâne aici?

— Însă nu te poți lipsi de cineva care să te îngrijească.

— Ba, din contră! Pot să fac totul eu însumi. Încă de ieri nu aveam nici o îndoială; însă acum o știu, ceea ce am îndeplinit deja e considerabil. Destul e să vrei. Ar avea domnișoara Bessie vreo împotrivire să mă îmbrățișeze pentru oboseală?

Lucru ciudat, Bessie se hotărî cu anevoie, însă Dick nu-și pierdu veselia.

— Poate ai dreptate, la urma urmei! Ei bine, asta am avut de spus. Vino poimâine la nouă și-ți vei primi banii.

— Sigur?

— Nu mint niciodată. Vei vedea asta, dacă vei veni! Adio, Bessie! Când cobori, trimite-mi-l pe Beeton.

După o clipă, intendentul se arătă.

— Cât face mobilierul meu? îl întrebă Dick pe neașteptate.

— Mi-ar fi greu să v-o spun, domnule. Sunt destule lucruri frumoase, însă altele sunt prea uzate.

— Sunt asigurate cu două sute șaptezeci de livre.

— Oh! Polițele de asigurare nu înseamnă cine știe ce. Pentru mine, eu…

— La dracu’ cu părerea dumitale! Îți pun o întrebare precisă, îmi pare că ai câștigat ceva de la mine și de la alți locatari, fiindcă vorbeai alaltăieri să te retragi.

— Cincizeci de livre, răspunse domnul Beeton.

— Dublu! Sau îmi sparg jumătate din mobile și ard restul.

El se îndreptă către o bibliotecă rotativă și smulse una dintre coloanele de mahon.

— Oh! Faci un păcat, domnule, strigă hotelierul scandalizat.

— E bunul meu, îmi pare! O sută de livre sau continui.

— O sută să fie! Mă va costa cel puțin trei șilingi și șase penny repararea a ceea ce tocmai ai stricat.

— Trebuia să te decizi mai repede! Aranjează în așa fel ca să-mi plătești mâine și ai grijă ca lucrurile mele să fie împachetate în cufărul meu cel bun. Plec.

— Și chiria pe trei luni înainte?

— fii-o voi plăti. Ocupă-te de bagajul meu și lasă-mă în pace.

Domnul Beeton discută despre această plecare neașteptată cu onorabila sa soție, a cărei părere fu că Bessie trebuia să fie pricina.

În acest timp, Dick pleca și venea cântând. Deodată îl auziră strigând:

— Domnule Beeton! Unde dracu' e pistolul meu?

— Alergați! Se va omorî! A înnebunit! strigă hotelierul.

Domnul Beeton se grăbi și se forță să-i adreseze lui Dick cuvintele cele mai bune pentru a-l calma… La urma urmelor, îi promise să-i dea revolverul a doua zi.

— Ah! Asta! Îți închipui că aș vrea să atentez la zilele mele? Bătrân academician cu părul roșu! îi replică Dick când sfârși prin a înțelege sensul prudentelor sale îndemnuri. Ia dumneata pistolul meu! Ia-l cu mâinile dumitale tremurânde, moșneag stupid. Și fii atent, mai ales, e încărcat! Îndată ce îl vei atinge, e capabil să se descarce… Caută în echipamentul meu de campanie, toate acestea trebuie să fie într-un pachet la fundul cufărului.

De mult timp, Dick avusese precauția să se îngrijească de un echipament foarte scump, de patruzeci de livre în total, și compus după datele propriei sale experiențe. Era comoara pe care el căuta acum s-o regăsească, răscolindu-și toată garderoba. Domnul Beeton făcu să dispară încet pistolul, care se găsea în partea superioară a pachetului, și Dick pipăi cu bucurie nespusă un veston și niște pantaloni kaki, jambiere de crep albastru și cămăși groase de flanelă, care înfășurau o pereche de pinteni îndoiți. Sub veșmintele sale și sub cămăși, avea încă un album și un pachet de hârtie sugativă.

— De asta n-am nevoie. Poți s-o iei, domnule Beeton. Păstrez restul. Pune acest sac deasupra și închide cufărul. Când termini, vino în atelier cu nevasta dumitale. Am nevoie de amândoi. Ah! Dă-mi un toc și niște hârtie.

Nu e ușor să scrii când nu vezi, și Dick avea totuși motive serioase pentru ca manuscrisul său să fie perfect clar. Începu, însoțindu-și mișcările mâinii drepte cu stânga.

„Iregularitatea scrisului meu provine din cauză că sunt orb. Nu sunt în stare să-mi zăresc nici tocul… Iată că m-am făcut înțeles, pentru a suprima orice șicană posibilă! N-am nevoie de martor pentru a semna această primă declarație."

— Haide, un rând alb acum și urmarea:

„Aceasta este ultima voință și testamentul lui Richard Heldar. Sunt sănătos la cap și la minte și n-am de anulat nici o dispoziție anterioară… Las tot ceea ce posed în lume, adică patru mii de livre capital, plus două mii șapte sute douăzeci și opt de livre plasate în rentă…"

— Așa, bun! Nu scriu drept deloc.

Rupse jumătate din foaie și reîncepu să scrie după însemnarea de la început astfel:

„Las toți acești bani…"

Urmară numele lui Maisie și drepturile sociale ale celor două bănci unde era plasată mica sa avere.

— Aceasta poate că nu e cu totul în formă legală, însă nimeni n-are o umbră de drept asupra a ceea ce îmi aparține și, în consecință, nu-i cazul de nici o contestație. De altfel, am pus adresa lui Maisie. Iată, domnule Beeton… Privește, iată semnătura mea, nu-i așa? Dumneata ai văzut-o adesea de atâtea ori, pentru a o recunoaște. Vreți să-mi serviți de martori, dumneata și nevasta dumitale? Mulțumesc! Mâine mă veți conduce la proprietar, eu îi voi plăti chiria și îi voi încredința această hârtie în caz că mi s-ar întâmpla ceva în drum. Acum să încălzim soba. Rămâi cu mine și dă-mi toate hârtiile mele, pe măsură ce ți le voi cere.

Trebuie să o fi experimentat personal pentru a ști ce frumoasă flacără se poate face cu notele, scrisorile, hârtiile de orice fel, strânse în timpul unui an. Dick înfundă soba cu toate documentele atelierului, cu excepția a trei scrisori închise… Își distruse deopotrivă și albumele, schițele, pânzele albe sau deja începute…

— Sunt atâtea lucruri inutile în apartamentul unui locatar care locuiește într-o casă de mult timp! zise în urmă domnul Beeton, filosof în felul său.

— Într-adevăr! Nu rămâne nimic, acum?

— Absolut nimic. Și soba e aproape roșie.

— Perfect! Am distrus schițe valorând aproape o mie de livre. Știi asta? E ceea ce aș fi scos în puțin timp.

— Da, domnule, răspunse în mod politicos domnul Beeton, care nu era departe să-l creadă pe clientul său puțin nebun.

În fond, se gândea că aceste vechi pânze și aceste bucăți de hârtie ocupau prea mult spațiu. Nu-i părea rău că se debarasase de ele.

Nu mai avea decât să așeze testamentul în mâini sigure, aceasta ar fi fost treaba de a doua zi. Dick se târî pe dușumea, strângând toate rămășițele de hârtie pentru a le distruge, asigurându-se că nici o cutie nu mai conține vreo urmă din viața sa trecută. Apoi se așeză înaintea sobei, unde focul murea și ai cărei pereți de fier supraîncălziți trosneau în liniștea nopții.

XIV

— Adio, Bessie! fii-am promis cincizeci de livre, iată o sută… este produsul mobilierului meu vândut lui Beeton. Cu aceasta îţi vei satisface câteva visuri… La drept vorbind, nu eşti o fată prea rea…

— Transmite-i complimentele mele domnului Torpenhow, te rog, când îl vei vedea.

— Te asigur, draga mea. Vrei acum să-mi dai braţul pe puntea corabiei şi să mă conduci în cabina mea? Pe bord, vei fi… adică voi fi liber.

— Însă cine se va ocupa de dumneata pe vas?

— Ei! Maître d'hôtel, bunăoară!… Doar dacă banul nu şi-a pierdut toată puterea. Sosind la Port Said, doctorul va face necesarul, dacă totuşi m-aş înşela asupra socotelii medicilor marinei. După aceea, când voi debarca, Domnul va avea grijă de restul, după obiceiul său…

Bessie îl duse pe Dick până la cabina sa, traversând grupurile îngrămădite de călători şi de familiile lor în lacrimi. Apoi el îi zise adio, o îmbrăţişă şi se întinse pe pătuţul său, aşteptând ca puntea să fie eliberată de toată această mulţime. Îi trebuiseră mai multe zile pentru a se putea obişnui să se mişte în atelierul său întunecat, însă cunoştea de minune topografia unei corăbii, şi necesitatea de a se îngriji de acum înainte de propria securitate îl susţinea ca un leac întăritor. Vasul nu trecuse încă de docuri că se şi prezentase primului maître d'hôtel. Îi dădu o gratificaţie princiară acestui preţios personaj şi-l însărcină să-i reţină locul la masă, apoi se întoarse în cabina sa, îşi deschise cufărul, se instală şi îşi simţi inima în sărbătoare. Toate aceste plecări şi veniri le îndeplinea fără greutate, găsindu-şi numaidecât drumul, ca şi cum n-ar fi părăsit niciodată bordul. Hotărât, Dumnezeu era bun!

Un somn adânc puse stăpânire pe el, tocmai în momentul în care dorea să se gândească la Maisie, şi adormi liniştit, până când vaporul, părăsind gura Tamisei, fu deşteptat de primele talazuri ale Mânecii.

Zgomotul maşinilor, mirosul uleiului şi catranului, mii de amănunte familiare şi pe care el credea să le fi uitat îl readuseră numaidecât la un nou sentiment.

„Ce bine e să-ți prelungești viața!” își zise el deschizând ochii. Căscă, se întinse cu voluptate și urcă pe punte, unde cineva îl anunță că erau de-a lungul Brightonului, de unde se zăreau luminile în depărtare. Nu mai era marea plină, deoarece Trafalgar Square nu este decât o livadă comunală, însă Dick nu simțea mai puțin influența de pe acum fortifiantă a aerului salin. O briză puțin aspră clătina necuviincios corabia, ridicându-i în sus pupa. Un val, spărgându-se cu zgomot, stropi partea din urmă a vasului, unde inundă o grămadă de scaune noi. Dick auzi spuma căzând în jurul lui cu zgomot de vas spart. Primi șfichiul drept în față și respiră stropitura vântului, cu voluptate, apoi se îndreptă către fumoar. În clipa în care sosea acolo, un puternic val de vânt trecu, smulgându-i șapca și lăsându-i capul descoperit în pervazul ușii. Un om de serviciu, înțelegând că are de-a face cu un călător experimentat, îi spuse că se dansa pentru a ieși din Mânecă. Lucrurile se petrecură întocmai, într-adevăr, și Dick simți o satisfacție fără margini.

Pe mare, e îngăduit, e chiar recomandat, să te ții de mese, de frânghii, de balustrade când vrei să mergi dintr-un loc în altul. Pe pământ, în omul care merge dibuind și care întinde mâinile pentru a nu se izbi de obstacole toată lumea recunoaște un orb, însă pe puntea unui vas, un orb care nu este incomodat de clătinatul corabiei poate să-și permită câteva glume asupra infirmităților sale cu tovarășii de călătorie. Dick făcuse cunoștință cu doctorul; el îi istorisi tot felul de povestiri, plătindu-i astfel bunăvoința cu o monedă prețioasă: fumă lângă el până la ore nepotrivite și se împrieteniră atât de mult, încât obținu cu ușurință promisiunea de a coborî pe pământ la brațul său, când vor fi la Port Said.

… Și pe mare, numai vântul ridica talazul zgomotos sau rămânea liniștit; și mașinile cântau noaptea și ziua refrenul lor fără cântec, și Tom, bărbierul vorbăreț, îl rădea pe Dick în fiecare dimineață, sub geamlâcul limpede, aproape de saborduri, unde sufla un vânt rece, și se desfășurau corturi sub punte, și călătorii vorbeau, jucau și râdeau… și, în sfârșit, Port Saidul fu atins.

— Conduceți-mă la doamna Binat, îi ceru Dick doctorului. Știți unde este?

— Vag… toate aceste case sunt, deopotrivă, aproape, aici, însă cea despre care îmi vorbiți, veți ignora-o poate, este una dintre cele mai rele cocioabe ale orașului. Vor începe prin a vă fura și apoi prin a vă asasina.

— Oh, nu! Binații nu-mi vor face nimic din toate astea. Conduceți-mă numai la ei, restul mă privește.

Fu dus acolo și, imediat, nările sale regăsiră parfumul bine cunoscut al Orientului, acela care se respiră la intrarea în Canal până la Hong Kong, și în același timp, auzi răsunând din nou oribila limbă „francă” a Levantului.

Căldura îl lovi între omoplați ca lovitura de pumn a unui vechi prieten; piciorul său alunecă pe nisip, iar mâneca hainei sale, când el o apropie de față, îl arse ca o pâine ieșită din cuptor.

Văzându-l intrând în bufetul cu băuturi, doamna Binat surâse cu acel surâs

pregătit întotdeauna și care nu se miră de nimic… Fără acest mic accident al completei sale orbiri, ar fi putut să-și închipuie că nu părăsise niciodată vechea lui existență: zbârnâia încă în urechile sale. Cineva trosni un dop, destupând o sticlă cu schildam; mirosul alcoolului, îi aminti în curând de domnul Binat… Vai, domnul Binat murise. Văduva sa îl încunoștință pe Dick după plecarea doctorului, care se scandalizase, atât cât putea s-o facă un medic de marină, de călduroasa primire a tovarășului său. În revanșă, primirea îi dădu acestuia o stare de mulțumire.

— Îți amintești de mine aici, în timp ce în cealaltă parte a apei trebuie să fiu uitat deja! Vreau să-ți vorbesc lucruri serioase, doamnă Binat, când vei avea o clipă liberă…

Seara, gazda așează pe nisip o tavă de cafea, deasupra mesei de fier, și Dick se așează lângă ea, în timp ce prăvălia din spatele lor se umplea de strigăte, de râsete, de înjurături și de dispute. Stelele argintau cerul și luminile corăbiilor străluceau deasupra canalului.

— Ah! Prietenul meu, războiul e un lucru bun pentru comerț, zise ea. Însă ce faci tu aici? Noi nu te-am uitat, hai!

— M-am întors în Anglia, însă am pierdut lumina ochilor.

— Da! Însă ai avut un mare succes, mai întâi. Am auzit vorbindu-se până aici. Te-ai servit adesea de capul Zânei cea Galbenă, în desenele tale! Ea se vedea mereu, știi! Era atât de asemănătoare, că nu putea să nu se oprească să râdă când veneau ziarele în cufăr. Erau întotdeauna în ceea ce făceai lucruri pe care oamenii de aici puteau să le recunoască. Presupun că ai câștigat bani, cu un succes ca acela?

— Mulțumesc Domnului! Nu sunt sărac. Îți voi plăti bine.

— Mie nu-mi datorezi nimic. Și în șoaptă, adăugă: Să rămâi orb atât de tânăr, e groaznic!

Dick nu vedea impresia de duioșie de pe fața ei, și, de altfel, nu avea nevoie de milă. Îi explică pe scurt arzătoarea sa dorință de a găsi frontul trupelor.

— Cum? îi zise ea. Canalul e plin de vase englezești, care supraveghează totul și care fac același exercițiu de tir ca acum zece ani, se bat dincolo de Cairo; însă tu nu poți să mergi într-acolo fără o insignă de ziarist. În pustiu se bat, de asemenea, însă nici asta nu-i mai comod de făcut.

— Trebuie cu orice preț să ajung la Suakin.

Era partea unde se găsea Torpenhow, el o știa din ziarele pe care i le silabisise Beeton-fiul. Or, dacă vapoarele liniei P. & O. nu ating acest port, în schimb, doamna Binat avea prețioase cunoștințe; oameni care nu erau în afară de orice reproș, e adevărat, însă care puteau, la ocazie, să dea o mână de ajutor și să-l facă să treacă peste tot.

— Însă la Suakin se bat tot timpul! zise ea. Acest pustiu roade mereu și mereu oameni. Și sunt viteji, acești oameni… Dar de ce vrei tu să mergi în această

parte?

— Prietenul meu se află acolo.

— Prietenul tău? Taci! Prietenul pe care mergi să-l regăsești e moartea.

Doamna Binat își lăsă să-i cadă greu brațul pe masă, și, după ce umplu din nou paharul lui Dick, privi cu liniște sub stele… De ce apleca el capul ca pentru a zice „da”, în același timp în care răspundea:

— Nu, e un om viu pe care-l voi regăsi, însă dacă ar trebui să o întâlnesc în drum pe ea, o poți condamna?

— Eu, să te dojenesc? Cine sunt eu pentru a-i dojeni pe alții?… Însă ceea ce vrei să faci e groaznic.

— Trebuie să merg acolo. Caută pentru mine mijloacele să ajung acolo…

— Bine, nu te mai gândi. Voi aranja cât pot de bine să pleci. Îl vei vedea pe prietenul tău. Fii cuminte. Stai liniștit aici până ce prăvălia o să fie puțin mai liniștită. Du-te să te culci imediat… Îți promit că vei pleca!

— Chiar de mâine?

— Cât se poate de curând.

Ea îi vorbea ca unui copil. El rămase singur, așezat lângă micuța sa masă, ascultând zgomotul portului și al străzii. Se întreba când va fi acest „sfârșit”. Apoi gazda sa veni să-l ia, să-l ducă până în cameră, poftindu-l să doarmă. În prăvălie se auzeau încă strigăte, cântece, râsete. Doamna Binat se învârtea în mijlocul acestei lumi, cu ochiul la plata consumațiilor, atentă la tertipurile servitoarelor și, pe lângă toate acestea, ocupându-se și de Dick. Ca să-i fie folositoare, se arătă amabilă cu brutalii ofițeri turci, aparținând regimentelor de felahi; ea fu prevenită de câțiva trimiși subalterni ai comisariatului din Cipru; știa, în fine, să păstreze atenții particulare pentru unul sau doi traficanți cu cămile, de naționalitate dubioasă.

Dis-de-dimineață, îmbrăcată în culori vii și acoperită cu bijuterii false, după obiceiul său, pregăti o ceașcă de ciocolată și o duse în camera lui Dick.

— Nu sunt decât eu, zise intrând, și am vârsta discreției, cred! Mănâncă și bea. Eu sunt ca și mamele franceze, care aduc fiilor lor cuminți dejunul de dimineață.

Se așeză pe marginea patului și zise cu jumătate de glas:

— Totul e aranjat. Vei pleca pe corabia farului. Aceasta te va costa zece livre engleze, căpitanul nu a vrut să accepte mai puțin; pretinde că nu primește nimic de la guvern. Acest vas va sosi în patru zile la Suakin… Vei lua cu tine un catârgiu grec, numit Georges, alte zece livre. Eu voi plăti, nu trebuie să se știe că ai bani asupra ta… Georges te va însoți atât de departe cât își va putea duce catârii, apoi va reveni aici, căci eu o păzesc pe buna sa prietenă ca zălog, și, dacă nu primesc din Suakin o telegramă spunând că ești bine dus și satisfăcut, fata va răspunde pentru Georges.

— Mulțumesc! Ești de o mie de ori mai bună, dragă doamnă.

El îşi întinse încet mâna către ceaşcă.

— Aş vrea să fac mai mult pentru tine, răspunse, straniu, femeia, şi mai ales aş vrea să te sfătuiesc să rămâi aici, ar fi mai înţelept. Însă nu-i ceea ce îţi trebuie, o înţeleg prea bine… Nu, zău! Vei pleca, copilul meu. Vei pleca.

Se aplecă spre Dick şi-l sărută pe frunte.

— Îţi urez zi bună, zise ea retrăgându-se. Îndată ce vei fi îmbrăcat, îl vom chema pe Georges şi vom pregăti totul, însă, mai întâi, trebuie să fie gata lada ta. Dă-mi cheile.

„E uimitor că mă îmbrăţişează după atâta timp!" gândea el. „Mă aştept ca şi Torp să mă acopere de sărutări, când mă va vedea… Însă nu! El va avea mai curând poftă să mă trimită la dracu', sub pretext că vreau să-l încurc cu persoana mea. Dar, nu va fi pentru mult timp!"

— Ohé, doamnă, strigă el, ajută-mă să-mi fac ultima toaletă înainte de ghilotină, te rog. Acolo nu voi mai avea răgazul să mă îmbrac cuviincios.

El scotocea în lucrurile echipamentului său nou şi îşi înţepă degetele în pinteni şi în catarame.

— Trebuie să fiu foarte corect îmbrăcat, explică el. Mă voi aranja singur mai târziu; pentru moment, vreau să fiu ireproşabil. Totul e bine?

Îşi aranjă gulerul şi mângâie revolverul ascuns într-o îndoitură a bluzei, pe şoldul drept.

— Sunt capabilă să fac mai bine, zise doamna Binat, surâzând ca şi cum ar avea poftă de plâns. Priveşte-te… Oh! Pardon… uitam…

— Merge! zise el, ştergând cât se poate de bine cu degetele îndoiturile jambierelor. Acum, să mergem să-i vedem pe căpitanul vasului şi pe numitul Georges. Haide, grăbeşte-te.

— Ce spui! Nu trebuie să fii văzut în amiaza mare cu mine pe punte… Dacă vei întâlni doamne englezoaice?

— Doamne englezoaice? Nu cunosc! Nu există doamne englezoaice sau, dacă sunt, le-am uitat cu desăvârşire. Condu-mă…

Se pregăti repede, se grăbi şi împinse pe toată lumea; noaptea era aproape întunecată când corabia ridică ancora. Gazda făcu recomandări fără sfârşit căpitanului şi lui Georges, privind bunăstarea şi siguranţa lui. Preţioasă protectoare, într-adevăr, această femeie, căci sunt puţini oameni capabili să-i fi înfruntat mânia, printre aceia care îi frecventau prăvălia. Toţi aceştia ştiau că imprudenţa lor, într-o zi sau alta, ar fi fost răsplătită cu un cuţit anonim, în fundul unei cocioabe.

După şase zile, două pierzându-se în canalul ticsit de vase, vaporaşul făcu drumul către Suakin… Dick întrebuinţa acest timp pentru a-şi atrage bunele graţii ale lui Georges, care, sfâşiat de nelinişte pe motivul prietenei sale, fusese mai întâi pornit să-l trateze rău.

Când sosiră, în sfârşit, Georges îl luă sub aripa sa. Merseră împreună în lungul cheiului arzător, ticsit de material nou şi de lepădăturile liniei Suakin–Berger. Întâlneau la fiecare pas vechi locomotive scoase din uz şi mormane de traverse şi de şine.

— Dacă vei rămâne cu mine, îi zise catârgiul, nu ţi se va cere paşaportul şi nu se va căuta să se ştie ce vrei să faci…

— Da, însă aş vrea să aud vorbindu-se englezeşte. Cine ştie? Poate sunt oameni care şi-ar aminti de mine… mă cunoşteau mulţi, e mult timp de-atunci, când eram cineva.

— În acest ţinut, „e mult timp” înseamnă „e prea mult timp”… Cimitirele se umplu repede. Ascultaţi: această cale ferată merge până la Tanai- el-Hassan, la şapte kilometri de Suakin. Acolo, vei găsi o unitate staţionată. Trupele engleze fac poduri înainte. Tot ceea ce au nevoie e adus pe drumul de fier.

— Ah, bine! E o tabără permanentă. Cunosc. Asta face mai mult decât să combată pe Fuzzies la câmp deschis.

— Da, căci totul, chiar şi catârii, sunt transportaţi pe calea ferată.

— Cum ziceţi?

— Trenuri acoperite cu plăci groase, care se trag deasupra.

— Perfect! Un tren blindat. Continuă, Georges.

— Mă îmbarc acolo înăuntru, astă-seară, cu catârii mei. Numai oamenii care au o misiune specială la câmp pot să urce aici… Pentru că duşmanii trag de foarte aproape de oraş.

— Haida de! Şi-au păstrat obiceiurile, văd asta!

Dick respira cu plăcere mirosul prafului uscat, al fierului supraîncălzit, al vernişului cu solzi… Desigur, vechea sa viaţă îi ura, ca un prieten, bun venit pentru reîntoarcerea sa!

— Chiar în această seară, îndată ce-mi voi aduna catârii, voi porni la drum, însă dumneata, te rog, trimite această telegramă la Port Said, pentru a spune că eşti satisfăcut de mine!

— Ah! E adevărat, „Doamna” te are la mână, nu-i aşa? Fără asta, mi-ai da poate bucuros o lovitură de cuţit, dacă ai găsi ocazia?

— Nu o voi găsi! Inima mea este la femeia aceea.

— Da, da, ştiu! E o nenorocire să fii împărţit între dragoste şi interes… Toată simpatia mea, Georges…

Merseră la telegraf fără a fi neliniştiţi, căci toată lumea avea nevoie să le fie capul deasupra şi Suakin era ultimul oraş unde să vii să-ţi petreci vacanţa. Pe când se întorceau, Dick auzi o voce englezească răsunând în urma lui – era un locotenent care îl întreba ce făcea acolo.

Cert este că aspectul său trebuia să surprindă pe un soldat: avea ochii ascunşi în urma ochelarilor albaştri şi mergea cu mâna sprijinită de umărul lui

Georges. Răspunse fără ezitare:

— Guvernul egiptean… Serviciul de catâri. Am ordin să duc animalele taberei din Tanai-al-Hassan. Trebuie să vă arăt hârtiile mele?

— Nu-i nevoie. Vă rog să mă scuzați. Nu voiam să vă iau un interogatoriu, însă, cum nu vă vedeam bine fața…

— Presupun că voi putea să merg cu trenul de astă-seară? reluă Dick, cu îndrăzneală. Și nu voi avea parte de nici o oprelişte pentru a-mi îmbarca animalele?

— Puteți vedea de aici platformele pentru cai. Vă rog numai să-i luați de dimineață.

Tânărul ofițer se îndepărtă, întrebându-se ce fel de mizerabilă epavă umană putea fi acest individ, care se exprima ca un nobil și se asocia cu catârgiii greci. Dick se simțea cu inima strânsă. Nu e puțin lucru să te împotrivești unui ofițer englez care ar putea să se transforme într-un observator clarvăzător. Însă o așa ispravă devine dureroasă când trebuie s-o îndeplinești în noaptea adâncă, poticnindu-te pe drumuri. Și eternul gând revenea să-i chinuie spiritul, de ceea ce ar fi putut fi dacă destinul nu l-ar fi lovit atât de nemilos.

Georges îşi împărți hrana cu el, apoi merse să se ocupe de convoiul său. Dick rămase singur, așezat sub un hangar. Prin fața ochilor săi trecea chipul lui Maisie, surâzătoare, cu buzele întredeschise. Deodată, un vuiet care-i păru formidabil izbucni lângă el. I se făcu frică și trebui să cheme pe cineva.

— Spune, catârii dumitale sunt gata?

Era vocea locotenentului de adineauri, care îi vorbise din spate.

— Servitorul meu se ocupă de ei. Trebuie să-ți spun că am o inflamație la ochi și nu prea văd bine.

— Ah, drace, nu e bine! Ar trebui să rămâi puțin în spital. Și eu am suferit de asta. E ca și cum ai fi orb.

— Așa e. La ce oră pleacă trenul blindat?

— La șase. Într-o oră face șapte mile.

— Fuzzies l-atacă oare?

— În medie trei nopți pe săptămână. Eu sunt de serviciu noaptea.

— Tabăra e importantă?

— Destul! Trebuie să poată sprijini și aproviziona coloana noastră de pustiu.

— Și e departe această coloană?

— La treizeci sau patruzeci de mile. Manevrează într-o regiune de o uscăciune infernală.

— Cel puțin, ținutul dintre ea și câmpie e sigur?

— Depinde! Nu mi-ar fi frică să-l traversez singur sau chiar cu un detașament, însă noi avem cercetași, care știu să se strecoare pretutindeni cu o

dibăcie minunată.

— Mi-am dat seama.

— Nu e prima dată când vii în această parte?

— Am văzut războiul de la început.

„A! Asta e!” gândi ofițerul, „acest om a fost în serviciu şi asta l-a zdrobit.”

Cu toate acestea, se abținu să întrebe despre acest subiect.

— Ia-ți servitorul cu convoiul de catâri. E ciudat, oricum…

— Ce? Faptul că sunt catârgiu?

— N-aș fi zis, însă e adevărat. Scuză-mi indiscreția… Vorbești ca un om bine-crescut…

— Vezi bine! Am fost la colegiu.

— Eram sigur… Spune-mi, n-aș vrea să te jignesc, însă îmi păreai puțin trist… Te-am văzut adineauri, cu capul între mâini, copleşit. Din cauza asta te-am oprit să vorbim.

— Îți mulțumesc. E adevărat că sunt tot atât de profund şi de complet nenorocit cât poate să fie un om.

— Ei bine, să vedem! N-aș putea? Aș fi gata, cu siguranță..

— Ești de o mie de ori prea bun, însă, pe onoarea mea, am atâția bani câți îmi trebuie… Totuși, poți să faci ceva pentru mine, şi, dacă ești de acord, îți voi datora recunoştința eternă – lasă-mă să urc în vagonul platformă al soldaților. Există unul, nu-i așa, în fruntea trenului?

— Da, de unde știi?

— Am călătorit deja în felul acesta. Lasă-mă să văd… sau să aud puțin petrecerea, o să-mi facă multă plăcere. Plec cu riscurile şi pericolele mele, ca necombatant.

Ofițerul reflectă un minut.

— Fie! răspunse el. Trenul este socotit gol, şi n-are cine să mă tragă la răspundere la sosire.

Georges, ajutat de manevre zgomotoase, terminase de rânduit catârii. Pe calea strâmtă a drumului de fier, trenul era gata de plecare. Era acoperit cu o solidă copertină de tablă de fier, care îl făcea să pară un circ lung. Două vagoane deschise erau aşezate înaintea locomotivei, unul străpuns la suprafața anterioară de o gaură pentru mitralieră, celălalt, încărcat cu muniții, în amândouă părțile, pentru a trage lateral. Împreună formau una şi aceeaşi sală rulantă cu bolți de fier, unde râdeau vreo douăzeci de artileriști.

— Whitchapel! Toată lumea în vagoane! E ultimul tren! strigă unul dintre soldați, în momentul în care Dick pătrundea în vagonul din față. Ah! Iată cum se urcă într-un compartiment de a I-a!

— Na! făcu un altul. Un călător în carne şi oase, un călător adevărat! *Ecoul*, domnu’? Ediție specială?

— *Steaua*, domnu'? zise al treilea.

— Trebuie s-aducem un samovar domnului?

— Vă foarte mulţumesc! răspunse Dick. Socotesc că mi-am plătit locul.

Cele mai bune relaţii se stabiliră între el şi ocupanţii vagonului până la sosirea ofiţerului, a cărui prezenţă îi linişti pe toţi. Apoi trenul o luă din loc pe calea zdruncinată.

— Asta face mai mult decât să-i ataci pe dracii ăia de Fuzzies în loc deschis, zise din colţul său călătorul.

— Da, însă nimic nu-i impresionează niciodată, răspunse ofiţerul. Uite, iată-i că încep! Primul glonţ izbi blindajul. Noi avem întotdeauna cel puţin o demonstraţie de acest gen împotriva trenului de noapte. Însă, cel mai adesea, atacul se duce de preferinţă împotriva vagonului din urmă, unde comandă juniorul meu. El are toată plăcerea.

— Nu, în orice caz, nu astă-seară, ascultaţi!

Un zbor de gloanţe se abătu asupra acoperişului de tablă, urmat numaidecât de o explozie asurzitoare. Copiii pustiului se lăsau în voia exerciţiului lor nocturn, şi trenul oferea o excelentă ţintă.

— Merită oboseala de a le distribui o jumătate de cartuşieră? îl întrebă ofiţerul pe mecanic, care era locotenent de geniu.

— Cred că şi mai mult! Sunt nişte mizerabili oamenii aceştia! Ar trebui să le dăm o lecţie.

— Dreapta: fie!

Hrrumph! făcu mitraliera prin cinci guri, îndată ce ofiţerul apăsă pe trăgaci. Cartuşierele goale căzură cu zgomot pe pământ şi fumul umplu vagonul. Un foc bun, însoţit de noi strigăte, izbucni în urmă, ca un răspuns injurios la adresa tenebrelor. Dick se întinse pe duşumea, nebun de bucurie că aude bubuit şi simte mirosul prafului de puşcă.

— Doamne, fii binecuvântat! strigă cu entuziasm. Nici nu speram să mai regăsesc o asemenea sărbătoare. Săturaţi-i, camarazi! Uraa!

Trenul trebui să se oprească, căci linia era astupată. Un detaşament plecă în recunoaştere şi reveni în curând, căutând cazmale şi sape. Soldaţii înjurau. Duşmanii îngrămădiseră pe şine nisip şi pietriş; se pierduseră astfel douăzeci de minute pentru curăţat. Apoi, mersul se reluă încet, însoţit de împuşcături, de strigăte, de zgomotul sec şi regulat al mitralierelor… trebuiau să oprească din când în când, pentru a aşeza la locul ei o şină smulsă dintre traverse…

În fine, trenul intră în protecţia taberei din Tanai-el-Hassan.

— Ei bine! îi zise locotenentul lui Dick, agăţându-şi cartuşiera sub mitraliera lui favorită, înţelegi acum de ce traseul ne ia o oră şi jumătate?

— Ce dans, într-adevăr! Aş fi dorit să fi durat de două ori mai mult. Ce frumos trebuie să fie, văzut din exterior!

— Oh! Știi, dezgustă repede aceste amuzamente. Apropo, după ce-ți termini afacerile dumitale cu catâri, vino în cortul meu, să vedem ce se va putea găsi de mâncare. Mă numesc Bennit și sunt din artileria pedestră. Fii atent să nu fii aruncat între funii de această întunecime.

Vai! Totul era pentru Dick întuneric. Fusese anunțat de vecinătatea cămilelor prin grohăitul și prin mirosul pielii lor, știa că erau pachete de fân nu departe de el, căci le simțea, și apoi nările sale regăseau aburi de bucătărie și recunoșteau fumul focurilor de bivuac. Însă asta era tot.

El rămăsese, pentru a-l aștepta pe Georges, chiar în locul de coborâre din vagon. Auzi numaidecât un zgomot de saboți ușori pe scânduri și, dinspre armura de fier a ultimului furgon, strigăte de animale și de oameni. Era Georges, care-și debarca animalele.

Locomotiva descărca vaporii aproape de urechea sa, vântul rece al pustiului i se juca printre picioare. Îi era foame, se simțea obosit, murdar… atât de murdar că încercă să-și perie jacheta cu mâinile. Era inutil! Își băgă mâinile în buzunar și începu să socotească în câte împrejurări așteptase, în stațiuni străine și îndepărtate, trenurile sau cămilele, sau caii, sau catârii, care trebuiau să-l ducă la ținta călătoriei sale.

În vremea aceea, cel puțin, vedea! Puțini avuseseră ochi atât de pătrunzători ca ai săi, și spectacolul unui câmp de bătaie în timpul mesei, seara, îi procura atunci bucurii mereu noi. Era culoare, lumină, mișcare, toate lucrurile fără de care el nu avea deloc bucuria de a trăi. Și acum, el nu mai avea în perspectivă decât să facă o lungă călătorie în tenebre, pentru a merge să întâlnească un prieten al durerilor ultimei sale etape! Ar fi strâns pentru ultima dată mâna lui Torpenhow, a acestui brav Torpenhow, atât de vioi și atât de puternic, care putea încă să trăiască, în mijlocul acțiunii, și căruia un oarecare Dick Heldar îi datorase altădată reputația sa… Mai cu seamă că mergea să-l confunzi pe acest Dick triumfător cu vagabondul orb și stricat care răspundea la același nume! Da, asta este, s-ar fi întâlnit iar cu Torpenhow, s-ar fi apropiat pe cât posibil, să nu fie decât pentru o oră a vechii existențe… După care, el ar fi uitat totul: pe Bessie care distrusese *Melancolia* și terminase prin a-i ruina viața, pe Beeton, această fantomă care locuia într-o cetate a coșmarului, plină de cuie, de țevi de gaz și de diferite obiecte de care n-avea niciodată nevoie, o va uita mai ales pe Maisie, această Maisie infailibilă, vai!, însă care, de la distanța la care era acum de el, apărea atât de divină, de frumoasă și de seducătoare…

Mâna lui Georges pe brațul său îl deșteptă din vis.

— Ce trebuie să fac acum? îl întrebă catârgiul.

— Ah! Dumneata… Condu-mă lângă cămilari, în bivuacul unde se culcă cercetașii, când intră în pustiu. Se odihnesc lângă dromaderul lor, care mănâncă grăunțe dintr-o cuvertură neagră, agățată de cele patru colțuri ale corturilor.

Oamenii mănâncă lângă animalele lor… Acolo vreau să merg.

Pământul era gloduros și tăiat de făgașe. Dick se împiedică de mai multe ori și-și încurcă picioarele în mărăcini.

Cercetașii erau așezați lângă animale, așa cum spusese. Reflexul flăcării juca pe fețele lor bărboase și dromaderii grohăiau în jurul lor.

Dick avea prea multă experiență pentru a se gândi să pătrundă în pustiu odată cu un convoi de viețuitoare… I-ar pune întrebări năucitoare, și cum un simplu turist nu e de nici o folosință, mai mult, dimpotrivă, pe frontul trupelor, l-ar vedea probabil la Suakin. Trebuia să facă drumul singur și porni la drum fără întârziere.

„Haide! Un ultim efort de iscusință, gândi el, cel mai puternic dintre toate.”

Zise cu glas tare:

— Pacea să fie cu voi, fraţii mei!

Georges îl conduse conștiincios până în mijlocul unui cerc format în jurul focului. Căpeteniile șeicilor se înclinară grav. Cămilele, mirosind un european, priveau într-o parte, curioase ca găinile cloști și gata să sară în picioare.

— Un animal și un camelier, pentru a ajunge coloana, în seara asta!

— Un „mulaid”? zise o voce, numind cu dispreț cea mai bună vită de povară din această rasă.

— Nu, răspunse Dick, un mehari. N-am ce să fac cu o mașină grosolană de cărat bagaje.

Două sau trei minute se scurseră, apoi urmă acest răspuns:

— Suntem opriți pentru toată noaptea. Nu se poate să mai ieși din câmp.

— Nici chiar cu bani?

— Ah! Cu bani englezești? Liniște. Cât?

— Douăzeci și cinci de livre engleze plătite camelierului la capătul drumului și alte douăzeci și cinci, încredinţându-le șeicului, aici, pentru ca el să-i dea la întoarcerea sa.

Un salariu princiar, și șeicul, gândind că va avea comisionul său, era în favoarea lui Dick. Le dădea, numai pentru o noapte de călătorie… cincizeci de livre? Adică pământ, fructe, arbori frumoși, femei, care îl fac pe un om fericit până la sfârșitul zilelor sale… Haide, cine vrea?

— Eu, zise o voce… eu vreau, însă cum să părăsești câmpul?

— Ești un imbecil! Nu știi tu că un dromader poate să spargă piedicile, să se salveze, și santinelele nu trag asupra acelora care îl urmăresc? Douăzeci și cinci de livre, îți zic, și apoi încă douăzeci și cinci de livre! Însă îmi trebuie un adevărat mehari, nu vreau un animal de povară.

Târgul se încheie și într-o jumătate de oră banii erau înmânați șeicului, care îi spuse încet câteva cuvinte cămilarului. Dick îl auzi pe acesta răspunzând:

— Drumul nu este lung, nu contează ce animal din convoi va face treaba. Nu sunt atât de prost să risc cei mai buni alergători ai mei pentru un orb.

— E posibil să nu văd bine, zise Dick, ridicând vocea, însă am aici un mic instrument care are şase ochi pentru a-i înlocui pe ai mei. Cămilarul va fi călare înaintea mea şi, dacă în revărsatul zorilor n-am ajuns trupele engleze, e mort.

— Bine! Am înţeles, răspunse cămilarul morocănos. Depărtaţi-vă puţin ca să-mi desfac animalul.

— O clipă! Georges, ţine-i puţin capul, vreau să-l pipăi puţin.

Îşi plimbă mâna pe craniul animalului, căutând cicatricea în semicerc a însemnării imprimate cu fierul roşu pe fiecare mehari.

— Hai că merge bine, desfă-l şi aminteşte-ţi că Dumnezeu e nemilos cu cine îi înşală pe orbi.

Oamenii rămaseră aşezaţi în jurul focului şi începură să râdă de pocinogul camaradului lor, care avusese intenţia de a substitui o cămilă de povară aceleia pe care Dick o alegea.

— În urmă! strigă unul dintre ei şi atinse mehariul sub pântec, cu o puternică lovitură cu biciul său din curele împletite.

Dick ţinea încă în mână frânghia trecută peste nările animalului; o simţi întinzându-se şi îi dădu drumul numaidecât.

— Iilallah! Aho! S-a desfăcut!

Cu grohăituri de furie, mehariul se avântase către pustiu; în curând, conducătorul ei fugi în urma sa, cu strigăte de alarmă cu viclenie modulate; Georges, prinzând braţul lui Dick, îl târî, îl susţinu şi-l călăuzi, împiedicându-se la fiecare pas şi izbindu-se de cele mai mici accidente ale terenului… Ei trecură, alergând înaintea unei santinele, din fericire obişnuită cu aceste escapade ale cămilelor…

— Ce s-a întâmplat? întrebă soldatul de strajă.

— Tot echipamentul meu e pe spatele acelui blestemat de animal! răspunse Dick, alergând mereu.

— Vezi! Ai grijă să nu-ţi taie gâtul, acolo, dumitale şi animalului dumitale de călărit.

Cămila dispăru în urma unei ridicături de teren şi strigătele se calmară în curând. Conducătorul său o chemă şi o făcu să îngenuncheze.

— Urcă primul, ordonă Dick.

Apoi, instalându-se în al doilea loc, sprijini liniştit revolverul în adânciturile spatelui tovarăşului său.

— La drum, acum şi, pentru Dumnezeu, mână repede! Adio, Georges! Complimentele mele „Doamnei” şi fii fericit cu micuţa dumitale prietenă. Înainte, tu, fiu al tenebrelor!

Câteva minute mai târziu, era cuprins de un mare calm, pe care de-abia îl

tulburau scârțâitul șeii și trapul încet al picioarelor neobosite. Luă o poziție comodă pentru a nu fi zdruncinat, strânse catarama centurii și simți, din toate părțile în jurul lui, fugind obscuritatea. Timp de o oră, n-avu decât conștiința unui drum rapid, spre necunoscut.

— E un bun alergător! zise el în sfârșit.

— A fost mereu bine hrănit, răspunse cămilarul, e un animal de rasă pură. E al meu!

— Merge!

Capul său se aplecă și începu să reflecteze, însă, în fiecare clipă, firul gândului său se rupea, sub povara somnului… Într-o ațipeală, în care el se lăsase să alunece o clipă, îl simți pe cămilar întorcându-se încet în șa, să vadă dacă ar putea găsi un mijloc să-i ia revolverul și să pună capăt plimbării. El îl lovi aspru cu patul revolverului în cap…

Puțin mai departe, mehariul, în plină viteză, începea urcușul unei coaste, când dintr-o tufă de mărăcini se auzi strigătul strident al unui om. Un foc de pușcă izbucni, glonțul se pierdu… și în urmă liniștea se întinse din nou. Și irezistibilul somn păru să apese din nou asupra spiritului său.

Era atât de obosit, atât de amorțit, încât capul, puțin câte puțin, îi cădea în piept… Se deșteptă tresărind brusc și apoi cedă din nou… Tot ceea ce putea să facă era de a îndesa, din timp în timp, în coastele cămilarului, patul revolverului său.

— E lumină de lună? întrebă el după o lungă tăcere.

— Luna e aproape să apună.

— Cât aș vrea s-o văd! Oprește o clipă, să aud cel puțin vocea pustiului!

Omul îl ascultă. În liniștea adâncă, un suflu de vânt trecu izbind crengile uscate ale tufei și apoi se stinse. Un bulgăre de pământ se desfăcu din creasta unei depresiuni tăiate de ploaie și se fărâmiță încet, cu zgomot ușor…

— Noaptea e friguroasă!

Cei care au vegheat până dimineață știu că ultima oră pare interminabilă. Lui Dick i se părea că de la originea timpurilor nu făcuse altceva, în întunericul său, decât să-i vâjâie aerul la ureche, călare pe mehari. Odată, mai demult, însă cu secole în urmă de la plecarea sa, începuse să pipăie capetele cuielor șeii și să le socotească cu grijă. Mii de ani mai târziu însă, își trecuse revolverul din mâna dreaptă în mâna stângă, lăsându-și să cadă brațul anchilozat de oboseală. În timpul acestor mișcări instinctive, își închipuia că este în atelierul său din Londra și pictează pe pânză o scenă a pustiului: galbenul roșcat al nisipului, sub razele lunii care apune și umbra neagră a dromaderului, înălțat cu două siluete umane. Una dintre ele ținea brațul înainte, cu umbra unui revolver, cu umbra pumnului său…

Cămilarul scoase un țipăt ușor. Dick simți o schimbare de atmosferă împrejur.

— Simt zorile, murmură el.

— E ziuă! răspunse cămilarul. Și trupele sunt acolo. Sunteți mulțumit de mine?

Dromaderul întinse capul și grohăi mirosind de departe mirosul acru al cămilelor careulului.

— Haide! Haide! repetă Dick. N-avem timp de pierdut. Să mergem!

— E tulburare în tabără. Se face un așa praf încât nu pot să disting ce se petrece.

— Și eu! Îți închipui că pot să văd? Zorește-te!

Auzeau un zgomot confuz de voci, de țipete de animale, de chemări răgușite de soldați la deșteptare. Se traseră două sau trei focuri de pușcă.

— Sunt la adresa noastră? Trebuie să vadă totuși că sunt alb!

Vorbea cu un accent de furie.

— Nu, răspunse cămilarul, din pustiu vin.

Se culcă pe șa, spunându-i animalului său:

— Curaj, băiete! Ce noroc că ziua nu ne-a arătat mai de departe țintei!

Dromaderul o șterse ca o săgeată către soldați, în timp ce, în urma lui, loviturile de foc se înmulțeau. Oamenii pustiului combinaseră cea mai dezagreabilă dintre surprize pentru trupele engleze, un atac dis-de-dimineață, și măsurau distanțele, trăgând asupra singurului obiect vizibil și mobil din afara careului.

— Ce noroc! Ce noroc nemaipomenit și aproape imperial! strigă Dick. Doamne, sosesc tocmai la timp pentru bătălie, adăugă el încet, încrețind sprâncenele, numai… unde e Maisie?

— Allah! Iată-ne! zise cămilarul, pătrunzând în ariergardă.

Mehariul îngenunche. O duzină de voci spuseră în același timp:

— Cine dracu’ sunteți voi? De unde veniți? Aduceți scrisori? Cum sunt ei situați acolo jos, în urma dealului? Cum ați reușit să treceți?

Dick trase adânc aer în piept, își desfăcu centura și, fără a părăsi șaua, strigă din toate puterile, ca și când nu ar fi înghițit tot praful drumului:

— Torpenhow! Ohé, Torp! Sunt eu! Torp!

Un om bărbos, care scormonea cenușa unui foc stins pentru a-și aprinde pipa, se îndreptă către locul de unde veneau aceste strigăte de chemare. În același moment, ariergarda, formându-se în linie, începea să tragă asupra trâmbelor de fum care se ridicau de după crestele înconjurătoare. Puțin câte puțin, acești mici nori risipiți se întinseră în lungul banderolelor albe, care plutiră cu greutate în limpezimea aurorei, înainte de a se desfășura ca valurile și de a aluneca deasupra povârnișurilor. Soldații tăceau, drăcuind fumul propriilor lor arme, care le venea în față și le împiedica vederea. Se repeziră pentru a trece acest zid des dintr-odată și ușor. O cămilă rănită făcu o săritură și, urlând, se prăvăli aproape imediat, cu un grohăit nedeslușit; cineva îi dădea o ultimă lovitură, pentru a înlătura învălmășeala. Apoi se auzi răgușitul suspin al unui om lovit de moarte de un glonț, pe urmă un

urlet de agonie din depărtare, și focul se îndoi.

Nimeni nu se mai gândea să întrebe de Dick.

— Coboară! îi strigă Torpenhow. Treci în urma cămilei tale!

— Nu, te rog să mă cobori spre dușman, în fața dușmanului.

Dick întoarse capul spre Torpenhow, căruia îi recunoscuse vocea. Ridică mâna pentru a-și aranja casca, însă, calculându-și prost mișcarea, ea căzu în partea cealaltă, și Torpenhow îi văzu capul, încărunțit la tâmple, și trăsăturile unui om bătrân.

— Coboară, Dick! Coboară, imbecilule!

Și Dick, ascultând, coborî… Însă fu ca un arbore care se prăbușește sub secure. Se rostogoli în lungul șeii mehariului și căzu la picioarele lui Torpenhow. Șansa îl urmase până la capăt; un glonț milos îi traversase capul.

Și Torpenhow îngenunche lângă pântecul cămilei, cu Dick în brațele sale.